مجلس شورای اسلامی
مرکز پژوهش‌ها

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور

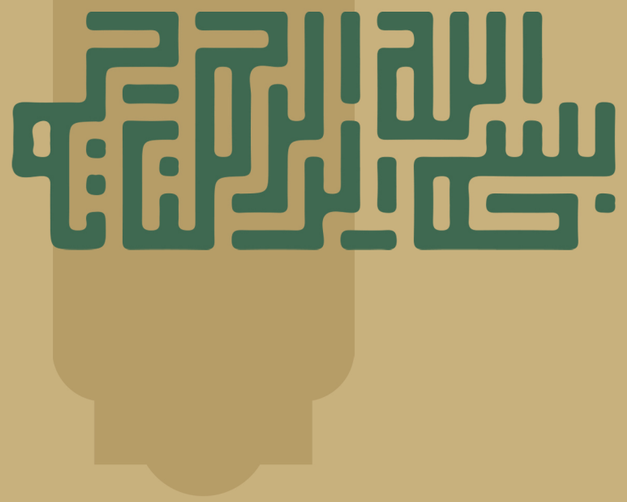

دوره دوازدهم- سال اول
ثبت: ۲۳۵

شماره مسلسل: ۲۰۲۲۱
تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۸/۲۶

مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی

عنوان گزارش:

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

نوع گزارش: طرح / لایحه ■، نظارتی □، راهبردی □

نام دفتر:

اداره کل خدمات پژوهشی

تهیه کنندگان:

گروه کارشناسان

گردآورندگان:

الهه یزدانی، نعیم جعفری، امیر وطن‌دوست، حمیده سادات وفایی، حامد خلیلی پاشا

اداره کل خدمات پژوهشی

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند الف-جزء ۲-۱شماره مسلسل گزارش مرکز ۲۰۱۹۴: نام دفتر : بخش عمومی	مجموع معافیت‌ها، نرخ صفر مالیاتی، کاهش نرخ مالیاتی و سایر مشوق‌های مالیاتی اشخاص حقیقی و حقوقی از محل مجموع درآمدهای حاصل‌شده برای عملکرد سال ۱۴۰۴ کلیه مؤدیان به‌استثنای معافیت‌های دارای سقف زمانی مشخص و ماده (۸۱) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۳/۱۲/۱۳۶۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی و موارد مندرج در مواد (۱۳۹)، (۱۴۱)، (۱۴۳)، (۱۴۳ مکرر) و (۱۴۵) قانون مذکور، قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید به‌منظور تسهیل اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۲۵/۹/۱۳۸۸ با اصلاحات و الحاقات بعدی، قانون تأمین مالی تولید و زیرساخت‌ها مصوب ۲۳/۱۲/۱۴۰۲ و قانون جهش تولید دانش‌بنیان مصوب ۱۱/۲/۱۴۰۱، برای اشخاص حقوقی تا هفت هزار و پانصد میلیارد (۷,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال و اشخاص حقیقی تا هفتصد و پنجاه میلیارد (۷۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال درآمد مشمول مالیات (سود خالص) قابل اِعمال است.	یکی از مشکلات جدی نظام مالیاتی کشور، وجود معافیت‌های مالیاتی گسترده است که اثربخشی آنها در رونق تولید محل بحث است. در مواردی نیز این معافیت‌ها به صورت ناعادلانه‌ای باعث کاهش نرخ موثر برخی شرکت‌ها و کاهش درآمدهای دولت شده است. به عنوان نمونه، بررسی پنج شرکت پردرآمد کشور در سال ۱۴۰۰ نشان می‌دهد که نرخ موثر آنها معادل ۵، ۶، ۶، ۸ و ۹ درصد است. بنابراین، با توجه به بار مالیاتی این معافیت‌ها، معافیت‌های اشخاص حقوقی لازم است مورد بازبینی مجدد قرار گیرند. هدف این بند تعیین سقف بر استفاده اشخاص از معافیت‌های مالیاتی است؛ البته برخی معافیت‌ها از جمله معافیت‌های مدت‌دار همچون مناطق آزاد، مناطق غیربرخوردار از اشتغال، مناطق کمتر توسعه‌یافته و همچنین معافیت خیریه‌ها و آستان‌ها (ماده ۱۳۹ قانون مالیات‌های مستقیم) و مشوق‌های مندرج در قانون جهش تولید دانش‌بنیان از این حکم مستثنا شده‌اند. اصل این حکم رویکرد مثبتی در کنترل استفاده از معافیت‌های مالیاتی، رفع تبعیض و افزایش درآمدهای مالیاتی به نفع کل جامعه دارد؛ اما دارای چالش‌ها و ایراداتی نیز هست. هم‌چنین، این بند با سقف معافیت پایین‌تر و استثناهای محدودتر در تبصره‌ی (۶) قانون بودجه‌ی سال ۱۴۰۳ کل کشور تکرار شده بود؛ اما پس از آن در مرداد همین سال در «قانون اصلاح تبصره های ۶ و ۱۳ قانون بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور» اصلاح شد. در قانون بودجه، سقف‌های معافیت برای اشخاص حقیقی و حقوقی به ترتیب ۵۰۰ و ۵۰ میلیارد تومان قرار داده شده بود. در مقایسه با قانون اصلاح‌شده، در بند پیشنهادی در لایحه‌ی سال پیش رو، دو ماده‌ی (۲) و (۲۸۰) قانون مالیات‌های مستقیم از موارد استثنا کنار گذاشته شده‌اند. با این‌که با این بند موافقت می‌شود، اما یک نکته‌ی مهم این است که با توجه به استثناها و سقف‌های تعیین‌شده، در واقع شرکت‌های بسیار محدودی باقی می‌مانند که این بند بر مالیات پرداختی آن‌ها مؤثر است. در نتیجه، این	موافق

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		بند به هدف تعیین‌شده‌ی خود نمی‌رسد و عملاً در فضای اقتصادی کشور ما بی‌تأثیر است. برای رفع این مشکل، از چند روی‌کرد می‌توان استفاده کرد. کاهش معافیت‌های مستثنی‌شده، کاهش سقف درآمدی و هم‌چنین استفاده از یک کف حداقلی برای نرخ مؤثر می‌تواند اصلاحات جایگزین باشند. مورد پیشنهادی آخر در تجربه‌های جهانی هم دیده می‌شود.	

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند ب-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	تمامی مراکز درمانی اعم از دولتی، خصوصی، وابسته به نهادهای عمومی، نیروهای مسلح، خیریه‌ها و شرکت‌های دولتی مکلف‌اند ده درصد (۱۰٪) از حق‌الزحمه یا حق‌العمل گروه پزشکی که به‌موجب دریافت وجه صورت‌حساب‌های ارسالی به بیمه‌ها و یا نقداً از طرف بیمار پرداخت می‌شود، به‌عنوان مالیات علی‌الحساب کسر و به نام فرد مربوط تا پایان ماه بعد از وصول مبلغ صورت‌حساب، به‌حساب سازمان امور مالیاتی کشور واریز کنند. مالیات علی‌الحساب این بند شامل تمامی پرداخت‌هایی که به‌عنوان درآمد حقوق و کارانه مطابق قوانین بودجه سنواتی پرداخت و مالیات آن کسر می‌شود، نخواهد بود. حکم ماده (۱۹۹) قانون مالیات‌های مستقیم در اجرای این بند جاری است. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است فهرست تمامی مراکز موضوع این بند را تا پایان اردیبهشت سال ۱۴۰۴ به سازمان امور مالیاتی کشور اعلام نماید. سازمان امور مالیاتی کشور مکلف به معرفی متخلفان به مراجع ذی‌صلاح می‌باشد.	مالیات پزشکان با توجه به درآمدشان شامل دو دسته است: ۱. مالیات بر درآمد حقوق: مالیات بر درآمد حقوقی که پزشکان باید پرداخت کنند شامل پزشکانی است که در واقع به استخدام مراکز درمانی درآمده و از میزان حقوقی که به آنها پرداخت می‌شود درصدی به‌عنوان مالیات، کسر و به‌حساب سازمان امور مالیاتی واریز می‌شود. پزشکان در هر حوزه‌ای که به استخدام بیمارستان‌های دولتی و خصوصی در می‌آیند نیز شامل این دسته بوده و از آنها نیز مالیات بر درآمد حقوق گرفته می‌شود. ۲. مالیات بر درآمد مشاغل: مالیات بر درآمد مشاغل نیز شامل پزشکانی می‌شود که خود به‌صورت مستقل فعالیت می‌کنند. پزشکانی که به صورت فردی و مستقل درآمدی کسب می‌کنند ملزم به پرداخت مالیات هستند.. طبق این بند، مراکز درمانی مانند بیمارستان‌ها موظف هستند، مالیات تکلیفی پزشکان را (با نرخ ۱۰ درصد) از درآمدشان کم کرده و به‌حساب سازمان مالیاتی واریز کنند. وضع این نوع مالیاتی علی‌الحساب، در نظام مالیات ستانی جهانی رایج بوده و علاوه‌بر مزایایی همچون افزایش درآمدهای مالیاتی دولت در طول سال و کاهش بار پرداخت بدهی مالیاتی مؤدیان به‌صورت یکجا، موجب کاهش فرار مالیاتی نیز می‌شود. همچنین با توجه به عدم استفاده از پایانه‌های فروشگاهی توسط بخشی از صاحبان حرف و مشاغل پزشکی، مالیات علی‌الحساب، به‌عنوان ابزاری برای راستی‌آزمایی اظهارنامه مالیاتی، تا فراگیر شدن استفاده از پایانه مذکور، مثبت ارزیابی می‌شود. همچنین در راستای ایجاد انگیزه به منظور تولید اسناد و صورتحساب¬های رسمی خدمات درمانی پیشنهاد می¬شود حکم ذیل به بند حاضر اضافه شود: در راستای اجرای ماده (۱۳۷) قانون مالیات های مستقیم با اصلاحات مصوب ۱۳۹۴، کلیه مراکز درمانی مورد اشاره در این بند مکلف هستند یک نسخه از صورتحسابهای صادر شده برای دریافت کنندگان خدمت را به صورت برخط برای سازمان امور مالیاتی ارسال نمایند. عدم ارسال	موافق به شرط اصلاح تمامی مراکز درمانی اعم از دولتی، خصوصی، وابسته به نهادهای عمومی، نیروهای مسلح، خیریه‌ها و شرکت‌های دولتی مکلف‌اند ده درصد (۱۰٪) از حق‌الزحمه یا حق‌العمل گروه پزشکی که به‌موجب دریافت وجه صورت‌حساب‌های ارسالی به بیمه‌ها و یا نقداً از طرف بیمار پرداخت می‌شود، به‌عنوان مالیات علی‌الحساب کسر و به نام فرد مربوط تا پایان ماه بعد از وصول مبلغ صورت‌حساب، به‌حساب سازمان امور مالیاتی کشور واریز کنند. مالیات علی‌الحساب این بند شامل تمامی پرداخت‌هایی که به‌عنوان درآمد حقوق و کارانه مطابق قوانین بودجه سنواتی پرداخت و مالیات آن کسر می‌شود، نخواهد بود. حکم ماده (۱۹۹) قانون مالیات‌های مستقیم در اجرای این بند جاری است. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است فهرست تمامی مراکز موضوع این بند را تا پایان اردیبهشت سال ۱۴۰۴ به سازمان امور مالیاتی کشور اعلام نماید. سازمان امور مالیاتی کشور مکلف به معرفی متخلفان به مراجع ذی‌صلاح می‌باشد. در راستای اجرای ماده (۱۳۷) قانون مالیات های مستقیم با اصلاحات مصوب ۱۳۹۴، کلیه مراکز درمانی مورد اشاره در این بند مکلف هستند یک نسخه از صورتحسابهای صادر شده برای دریافت کنندگان خدمت را به صورت برخط برای سازمان امور مالیاتی ارسال نمایند.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		صورتحساب¬های مذکور در حکم حاضر تصرف غیرقانونی در اموال عمومی محسوب می شود.	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند پ-جزء شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	به‌منظور تسریع و تسهیل رسیدگی به پرونده‌های مالیاتی، اختیار سازمان امور مالیاتی کشور در تبصره ماده (۱۰۰) قانون مالیات‌های مستقیم در خصوص معافیت مؤدیان از انجام بخشی از تکالیف قانون مذکور از قبیل نگهداری اسناد و مدارک و ارائه اظهارنامه مالیاتی برای عملکرد سال ۱۴۰۳، به حداکثر یک‌صد و پنجاه برابر میزان معافیت موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم افزایش می‌یابد.	۱. مطابق تبصره ماده (۱۰۰) قانون مالیات‌های مستقیم، سازمان امور مالیاتی می‌تواند مؤدیان بالاتر از حدنصاب تعیین‌شده را از انجام بخشی از تکالیف از قبیل نگهداری اسناد و مدارک و ارائه اظهارنامه مالیاتی معاف کند و مالیات مؤدیان مذکور را به‌صورت مقطوع تعیین و وصول نماید. بنابراین، این حکم با کاهش تکالیف مؤدیان خرد، موجب تسهیل فرآیند مالیات‌ستانی برای آنها می‌شود. ۲. طبق این حکم، سازمان امور مالیاتی می‌تواند مالیات مشاغلی که میزان فروش کالا و خدمات آنها در سال ۱۴۰۳، کمتر از ۴۳,۲ میلیارد تومان (۱۵۰ برابر معافیت ماده (۸۴) طبق قانون بودجه ۱۴۰۳) بوده‌است را به‌صورت مقطوع تعیین و وصول نماید. در صورتی که این مهم همراه با افزایش دسترسی سازمان امور مالیاتی به اطلاعات مؤدیان و راه‌اندازی کامل سامانه مؤدیان باشد، می‌تواند ضمن کاهش فرار مالیاتی و افزایش درآمدهای مالیاتی دولت، موجب کاهش ممیزمحوری و در نتیجه تسهیل فضای کسب و کار شود. ۳. لازم به ذکر است استفاده از حکم تبصره ماده (۱۰۰) قانون مالیات‌های مستقیم برای سازمان امور مالیاتی اختیاری است و در صورتی که این سازمان تشخیص دهد برای یک مؤدی به رسیدگی بیشتری نیازمند است، می‌تواند اقدام نماید. همچنین مؤدیان نیز در صورتی که به مالیات تعیین‌شده از سمت سازمان امور مالیاتی اعتراض داشته‌باشند، می‌توانند اظهارنامه مالیاتی خود را در موعد مقرر ارائه نمایند. ۴. همچنین با توجه به آنکه در سال ۱۴۰۴، عملکرد سال ۱۴۰۳ اشخاص مورد ارزیابی قرار می‌گیرد، به‌جهت اعمال حکم در سال آتی لازم است این حکم در خصوص عملکرد سال ۱۴۰۲ اشخاص جاری شود. از سوی دیگر، این بند اصلاح قوانین دائمی (ماده (۱۰۰) قانون مالیات‌های مستقیم) و ماهیت غیربودجه‌ای دارد؛ لذا مغایر با اصل پنجاه‌ودوم قانون اساسی به نظر می‌رسد. ضمن اینکه مطابق بند «الف» ماده ۱۳ قانون برنامه	موافق

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		هفتم، اصلاح قوانین دائمی در بودجه ممنون است و مطابق ماده (۱۸۱) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، نیازمند رأی دوسوم نمایندگان می‌باشد. همچنین افزایش دامنه استثنا شدن مؤدیان مالیاتی از تکالیف قانونی، مغایر جزء ۱۰ بند ۹ سیاست‌های کلی قانون‌گذاری مبنی بر پرهیز از استثناهای قانونی و در برخی موارد بند ۱۹ سیاست‌های اقتصاد مقاومتی مبنی بر شفاف‌سازی اقتصادی می‌باشد.	

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند ت-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	انواع خودروی سواری و وانت دو اتاق (کابین) دارای شماره انتظامی شخصی در اختیار مالکان اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی که قیمت روز خودروی آنها بیش از پنجاه میلیارد (۵۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال است نسبت به مازاد بر این مبلغ مشمول مالیات سالانه خودرو به نرخ یک درصد (۱٪) می‌گردند. مأخذ محاسبه مالیات خودرو موضوع این بند، قیمت روز خودرو بر مبنای ماده (۳۰) قانون مالیات بر ارزش‌افزوده می‌باشد که توسط سازمان امور مالیاتی کشور تعیین می‌شود. سازمان مزبور مکلف است مراتب را به نحو مقتضی بر اساس اطلاعات دریافتی از پلیس راهور به اطلاع اشخاص مشمول برساند. تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی مکلف‌اند مالیات سالانه مربوط به خودروهای تحت تملک خود و فرزندان کمتر از هجده سال و محجور تحت تکفل را حداکثر تا پایان آبان سال ۱۴۰۴ پرداخت نمایند و در صورت عدم پرداخت مشمول حکم ماده (۱۹۰) قانون مالیات‌های مستقیم می‌باشند. ثبت نقل و انتقال خودروهایی که به‌موجب این بند برای آنها مالیات وضع گردیده است قبل از پرداخت بدهی مالیاتی مورد انتقال، شامل مالیات بر دارایی، نقل و انتقال قطعی و اجاره، ممنوع است. متخلفان از حکم این بند در پرداخت مالیات متعلقه مسئولیت تضامنی دارند. پلیس راهور فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلف است فهرست مالکان و خودروهای مشمول را مطابق با درخواست سازمان امور مالیاتی کشور، حداکثر تا پایان فروردین سال ۱۴۰۴ به سازمان امور مالیاتی کشور ارسال و امکان دسترسی برخط جهت استعلام موردی را برای این سازمان فراهم کند. مالیات تعیین‌شده در اجرای این بند قطعی است و اعتراض اشخاص در اجرای تبصره (۱) ماده (۲۱۶) قانون	۱. مالیات بر دارایی از جمله پایه‌های مالیاتی است که ضمن کاهش فاصله طبقاتی و افزایش عدالت اجتماعی می‌تواند منجر به افزایش درامدهای مالیاتی شود. مالیات بر خودرو لوکس نیز یکی از اقلام مالیات بر دارایی است. کلیات حکم پیشنهادی در لایحه مشابه قانون بودجه سال ۱۴۰۳ است. ۲. پیشنهاد می‌شود مشابه قانون بودجه ۱۴۰۰، تصریح شود مبنای مالکیت به‌منظور اخذ این پایه مالیاتی، مشخصات مالک در شناسنامه خودرو صادره توسط نیروی انتظامی (برگ سبز) به‌عنوان سند رسمی خودرو است. از منظر حقوقی، عدم شمول مالیات موضوع این بند، در خصوص واحدهای اقتصادی دولتی، به‌دلیل تبعیض ناروا میان بخش خصوصی و دولتی، مغایر بند ۹ اصل سوم قانون اساسی است. واگذاری مطلق تعیین قیمت روز خودرو توسط سازمان امور مالیاتی کشور به دلیل عدم بیان ضوابط آن مغایر اصل ۸۵ و ۵۱ قانون اساسی به شمار می‌رود.	موافق به شرط اصلاح انواع خودروی سواری و وانت دو اتاق (کابین) دارای شماره انتظامی شخصی در اختیار مالکان اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی به‌جز وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی موضوع مواد (۱) و (۲) قانون مدیریت خدمات کشوری که قیمت روز خودروی آنها بیش از پنجاه میلیارد (۵۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال است نسبت به مازاد بر این مبلغ مشمول مالیات سالانه خودرو به نرخ یک درصد (۱٪) می‌گردند. مأخذ محاسبه مالیات خودرو موضوع این بند، قیمت روز خودرو بر مبنای ماده (۳۰) قانون مالیات بر ارزش‌افزوده با توجه به تاریخ ساخت یا واردات آن و صرفاً بر اساس مشخصات مالک خودرو مندرج در شناسنامه خودرو صادره توسط نیروی انتظامی (برگ سبز) به‌عنوان سند رسمی خودرو است می‌باشد. که توسط سازمان امور مالیاتی کشور تعیین می‌شود. سازمان مزبور مکلف است مراتب را به نحو مقتضی بر اساس اطلاعات دریافتی از پلیس راهور به اطلاع اشخاص مشمول برساند. تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی مکلف‌اند مالیات سالانه مربوط به خودروهای تحت تملک خود و فرزندان کمتر از هجده سال و محجور تحت تکفل را حداکثر تا پایان آبان سال ۱۴۰۴ پرداخت نمایند و در صورت عدم پرداخت مشمول حکم ماده (۱۹۰) قانون مالیات‌های مستقیم می‌باشند. ثبت نقل و انتقال خودروهایی که به‌موجب این بند برای آنها مالیات وضع گردیده است قبل از

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	مالیات‌های مستقیم قابل رسیدگی خواهد بود.		پرداخت بدهی مالیاتی مورد انتقال، شامل مالیات بر دارایی، نقل و انتقال قطعی و اجاره، ممنوع است. متخلفان از حکم این بند در پرداخت مالیات متعلقه مسئولیت تضامنی دارند. پلیس راهور فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلف است فهرست مالکان و خودروهای مشمول را مطابق با درخواست سازمان امور مالیاتی کشور، حداکثر تا پایان فروردین سال ۱۴۰۴ به سازمان امور مالیاتی کشور ارسال و امکان دسترسی برخط جهت استعلام موردی را برای این سازمان فراهم کند. مالیات تعیین‌شده در اجرای این بند قطعی است و اعتراض اشخاص در اجرای تبصره (۱) ماده (۲۱۶) قانون مالیات‌های مستقیم قابل رسیدگی خواهد بود.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند ث-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	میزان معافیت درآمد مشمول مالیات سالانه مستغلات اشخاص فاقد درآمد موضوع ماده (۵۷) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی سال ۱۳۸۰ و میزان معافیت درآمد مشمول مالیات سالانه مالیات‌بردرآمد مشاغل موضوع ماده (۱۰۱) قانون مذکور مبلغ دو میلیارد (۲.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تعیین می‌شود. همچنین درآمد سالانه مشمول اشخاص موضوع بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم تا معادل دو برابر سقف مالیاتی ماده (۸۴) قانون مذکور معاف است و مازاد بر آن حسب مورد به نرخ قانون مالیات‌های مستقیم مشمول مالیات است. فعالیت‌های انتشاراتی، مطبوعاتی و قرآنی دارای مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و دستگاه‌های ذی‌ربط و مؤسسات رسانه‌ای حسب مورد دارای مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران از معافیت مندرج در بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم برخوردار خواهند بود.	معافیت سالانه مالیات بر مشاغل موضوع ماده (۱۰۱) قانون مذکور در لایحه بودجه ۱۴۰۴، نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۳، صد درصد (۱۰۰٪) رشد یافته‌است و فاصله میان معافیت سالانه مشاغل و حقوق‌بگیران در لایحه بودجه ۱۴۰۴ کاهش یافته‌است. تمایز میان دریافت‌کنندگان حقوق و دستمزد و صاحبان مشاغل موجب بی‌عدالتی مالیاتی میان این اقشار می‌شود و عملاً با فرض درامد یکسان بین مشاغل و حقوق‌بگیران، آن دسته از صاحبان مشاغل که شفاف عمل کرده و فرار مالیاتی ندارند، ملزم به پرداخت مالیات بیشتری نسبت به حقوق بگیران خواهند شد. در نظام مالیات بر مجموع درآمد نیز تفاوت در معافیت مالیاتی انواع مختلف درامد وجود نداشته و انواع درآمدهای شخص نهایتاً مشمول یک معافیت می‌شوند. لازم به ذکر است مبنای محاسبه مالیات مقطوع مشاغل توسط سازمان امور مالیاتی، ضرایب این سازمان برای تخمین سود مشاغل بر اساس میزان فروش آن‌ها است. بر اساس بررسی‌های صورت‌گرفته، بسیاری از این ضرایب با مقادیر واقعی فاصله داشته و موجب کم‌برآوردی در محاسبه سود مشاغل می‌شود. به همین دلیل تا زمان اجرای کامل سامانه مؤدیان و دقیق‌تر شدن ضرایب مذکور، پیشنهاد می‌شود معافیت سالانه مشاغل کمتر از معافیت حقوق و دستمزد تعیین شود. همچنین با توجه به تکلیفی بودن مالیات بر حقوق و دستمزد و کسر آن توسط اشخاص ثالث (برای مثال کارفرما) از حقوق پرداختی به افراد، احتمال فرار مالیاتی در این پایه کمتر از مالیات بر درآمد مشاغل است. با ثبت کامل معاملات در سامانه مؤدیان و افزایش اشراف سازمان امور مالیاتی به اطلاعات عملکرد اقتصادی مشاغل و جلوگیری از فرار مالیاتی آنها، لازم است معافیت مالیاتی موضوع این حکم متناسب با معافیت حقوق و دستمزد تعیین شود. معافیت بند (ل) ماده (۱۳۹) قانون مالیات های مستقیم همچون سال های	موافق

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		گذشته در بودجه سال ۱۴۰۴ تکرار شده است. شایان ذکر است که از منظر حقوقی، این بند به دلیل اصلاح قوانین دائمی (بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیات¬های مستقیم) مغایر بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم مبنی بر ممنوعیت اصلاح قوانین دائمی در قوانین بودجه به نظر می¬رسد.	
تبصره۰۱- بند ج-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	یارانه پرداختی دولت به شرکت مادرتخصصی بازرگانی دولتی ایران بابت جبران زیان ناشی از فروش کالاهای اساسی به قیمت مصوب، تا سقف زیان مورد تأیید حسابرس منتخب وزارت امور اقتصادی و دارایی مشمول مالیات به نرخ صفر می‌باشد. این زیان از نظر مالیاتی قابل استهلاک در سنوات بعد است	در نظام مالیاتی کشور، یارانه پرداختی دولت بابت جبران زیان ناشی از فروش کالا به قیمت مصوب به‌عنوان درآمد اتفاقی شرکت تلقی شده و مشمول مالیات بر درآمد اتفاقی می‌شود. این در حالی است که این یارانه پرداختی در اصل برای جبران زیان شرکت ناشی از فروش کالا به قیمت مصوب پرداخت شده و در صورتی که قیمت‌گذاری اعمال نشود، نه زیانی محقق می‌شود و نه یارانه‌ای برای آن پرداخت خواهد شد. بنابراین این پرداخت ماهیت درآمدی نداشته و لازم است تا سقف زیان شرکت مشمول مالیات به نرخ صفر شود. همچنین از جایی که یارانه پرداختی دولت ممکن است کفاف زیان مورد تأیید حساب‌برس را ندهد، لازم است مازاد این زیان نسبت به یارانه پرداختی دولت از نظر مالیاتی قابل استهلاک در سنوات آتی باشد.	موافق به شرط اصلاح یارانه پرداختی دولت به شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران بابت جبران زیان ناشی از فروش کالاهای اساسی به قیمت مصوب، تا سقف زیان مورد تأیید حسابرس منتخب وزارت امور اقتصادی و دارایی مشمول مالیات به نرخ صفر می‌باشد. مازاد این زیان نسبت به یارانه پرداختی دولت از نظر مالیاتی قابل استهلاک در سنوات بعد است.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند چ-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	مابه‌التفاوت (یارانه) قیمت‌های فروش تکلیفی آب و جمع‌آوری و دفع فاضلاب و برق با هزینه تمام‌شده آن (مورد تأیید سازمان حسابرسی) که توسط دولت به شرکت‌های زیرمجموعه وزارت نیرو (تابعه و وابسته) پرداخت می‌شود، به‌عنوان کمک‌زیان محسوب و به‌حساب زیان انباشته این شرکت‌ها منظور می‌شود و از پرداخت سهم سود سهام دولت، معاف است. کمک‌زیان یادشده تا سقف زیان انباشته سنواتی شرکت‌های مزبور (ناشی از اعمال قیمت‌های تکلیفی) مشمول مالیات به نرخ صفر است.	در نظام مالیاتی کشور، یارانه پرداختی دولت بابت جبران زیان ناشی از فروش تکلیفی آب و برق به‌عنوان درآمد اتفاقی شرکت تلقی شده و مشمول مالیات بر درآمد اتفاقی می‌شود. این در حالی است که این یارانه پرداختی در اصل برای جبران زیان شرکت ناشی از فروش تکلیفی آب و برق بوده و در صورتی که قیمت‌گذاری اعمال نشود، نه زیانی محقق می‌شود و نه یارانه‌ای برای آن پرداخت خواهد شد. بنابراین، این پرداخت ماهیت درآمدی نداشته و لازم است تا سقف زیان شرکت مشمول مالیات به نرخ صفر شود. از آن‌جا که یارانه پرداختی دولت ناظر به زیان شرکت در همان سال است، بنابراین مازاد زیان نسبت به پرداختی دولت نیز نباید قابل استهلاک در سال‌های آتی باشد.	موافق به شرط اصلاح مابه‌التفاوت (یارانه) قیمت‌های فروش تکلیفی آب و برق با هزینه تمام‌شده آن (مورد تأیید سازمان حسابرسی) که توسط دولت به شرکت‌های زیرمجموعه وزارت نیرو (تابعه و وابسته) پرداخت می‌شود، به‌عنوان کمک‌زیان محسوب و به‌حساب زیان انباشته این شرکت‌ها منظور می‌شود و از پرداخت سهم سود سهام دولت معاف است. کمک زیان یادشده تا سقف زیان انباشته سنواتی شرکت‌های مزبور (ناشی از اعمال قیمت‌های تکلیفی) مشمول مالیات به نرخ صفر است. مازاد این زیان نسبت به یارانه پرداختی دولت از نظر مالیاتی قابل استهلاک در سنوات بعد است.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند ح-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	زمین‌های فاقد اعیانی دارای کاربری مسکونی، اداری و تجاری، و واحدهای مسکونی که ارزش هر یک از آنها بیش از پانصد میلیارد (۵۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال باشد، مازاد بر این مبلغ مشمول مالیات به میزان دو در هزار می‌شوند. این مالیات بر عهده شخصی است که در ابتدای سال ۱۴۰۴ مالک املاک فوق بوده است. واحدهای مسکونی در حال ساخت، مشمول این مالیات نمی‌باشند. واحدهای مسکونی غیرمجاز تا زمان دریافت پروانه ساخت یا اجرای حکم کمیسیون‌های ماده (۹۹) و (۱۰۰) قانون شهرداری‌ها حسب مورد مشمول جریمه‌ای معادل دو برابر مالیات واحدهای مسکونی مجاز موضوع این بند می‌باشند. پرداخت جریمه مزبور هیچ‌گونه حق مکتسبه‌ای برای دارندگان واحدهای غیرمجاز ایجاد نخواهد نمود. تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی مکلف‌اند با رعایت قوانین مالیاتی، مالیات سالانه مربوط به هر یک از زمین‌ها و واحدهای مسکونی تحت تملک خود و فرزندان کمتر از هجده سال و محجور تحت تکفل را حداکثر تا پایان بهمن سال ۱۴۰۴ پرداخت نمایند. ثبت نقل‌وانتقال املاکی که به‌موجب این بند برای آنها مالیات وضع گردیده است، قبل از پرداخت بدهی مالیاتی مورد انتقال شامل مالیات بر دارایی، نقل‌وانتقال قطعی و اجاره ممنوع است. متخلف از حکم این بند در پرداخت مالیات متعلقه مسئولیت تضامنی دارد. مالیات تعیین‌شده در اجرای این بند قطعی است و اعتراض اشخاص در اجرای تبصره (۱) ماده (۲۱۶) قانون مالیات‌های مستقیم قابل رسیدگی خواهد بود.	۱- این مالیات، مالیات سالانه املاک است که از سال ۱۳۹۹ با هدف کاهش کسری بودجه، کاهش فاصله طبقاتی و افزایش عدالت اجتماعی در قوانین بودجه آمد. در سال‌های قبل با نرخ‌های تصاعدی بود ولی در سال ۱۴۰۱ در مجلس به تک‌نرخی تغییر کرد. ۲- مالیات خانه لوکس در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ به‌دلیل عدم تدوین آیین‌نامه اجرایی در دولت دوازدهم اجرا نشد. گزارشات تفریغ بودجه و عملکرد این دو سال و سال های اخیر نیز حاکی از عدم وصول این مالیات است. یکی از دلایل عدم اجرای این پایه مالیاتی، ضمانت اجرای ضعیف آن است که فقط هنگام نقل و انتقال می‌توان مالک را به پرداخت این مالیات ملزم نمود. علاوه‌بر این، جریمه‌ای نیز برای دیرکرد پرداخت آن در نظر گرفته نشده‌است. لازم به ذکر است با توجه به عدم وجود جریمه دیرکرد برای حکم این بند و همچنین وجود تورم در کشور، عملاً مؤدیان با تعویق پرداخت این مالیات به زمان نقل و انتقال ملک، مقدار حقیقی کمتری را نهایتاً به سازمان امور مالیاتی پرداخت خواهند کرد. این امر منجر به تعویق و کاهش درآمدهای مالیاتی می‌شود. به همین منظور پیشنهاد می‌شود جریمه‌ای برای بدهکاران این پایه مالیاتی در نظر گرفته شود. متن پیشنهاد این جریمه دیرکرد در انتهای متن پیشنهادی ذکر شده‌است. ۳- پیشنهاد می‌شود مانند سال‌های قبل، باغ‌ویلاها نیز مشمول این مالیات شوند. ۴- توضیح مربوط به واحدهای مسکونی غیرمجاز ضرورتی ندارد و در آیین نامه تعیین تکلیف می‌شود. در اینجا تعیین تکلیف ساخت‌وسازهای غیرمجاز صرفاً به کمیسیون‌های مواد (۹۹) و (۱۰۰) قانون شهرداری موکول شده است و این به‌معنای نادیده گرفتن حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها محسوب می‌شود. چراکه در مواد (۳)، (۸) و (۱۰) این قانون، نحوه برخورد با ساخت‌وسازهای غیرمجاز و مرتکبان امر تغییر کاربری غیرمجاز تعیین تکلیف شده است. در همین راستا در بند (۴) بخشنامه شماره	موافق به شرط اصلاح زمین‌های فاقد اعیانی دارای کاربری مسکونی، اداری و تجاری، باغ‌ویلاهای مجاز و واحدهای مسکونی (به استثنای واحدهای مسکونی محل اشتغال اشخاص حقوقی که ممنوعیتی برای فعالیت در واحدهای مسکونی ندارند) که ارزش هر یک از آنها بیش از پانصد میلیارد (۵۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال باشد، مازاد بر این مبلغ مشمول مالیات به میزان دو در هزار می‌شوند. این مالیات بر عهده شخصی است که در ابتدای سال ۱۴۰۴ مالک املاک فوق بوده است. واحدهای مسکونی در حال ساخت (واحدهایی که پروانه ساختمانی دارند اما گواهی اتمام کار یا انشعاب آب، برق یا گاز نداشته باشند) و خانه‌های ثبت شده در فهرست میراث ملی کشور، بناهای واجد ارزش معماری شاخص و اقامت‌گاه های بوم‌گردی (با تأیید وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری) مشمول این مالیات نمی‌باشند. واحدهای مسکونی یا باغ ویلاهای غیرمجاز مشمول جریمه‌ای معادل دو برابر مالیات واحدهای مسکونی مجاز موضوع این بند می‌باشند. پرداخت جریمه مزبور هیچ‌گونه حق مکتسبه‌ای برای دارندگان واحدهای غیرمجاز ایجاد نخواهد نمود. وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و صنعت، معدن و تجارت، سازمان ثبت‌اسناد و املاک کشور و شهرداری‌ها موظف‌اند امکان دسترسی برخط (آنلاین) به سامانه مربوطه و همچنین از طریق خدمات الکترونیکی (وب‌سرویس) را حداکثر تا پایان شهریورماه سال ۱۴۰۳

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		۷۲۵۰۰/ت۵۰۸۷۶۵ ه مورخ ۱۴/۰۶/۱۳۹۶ هیأت وزیران، تصریح شده است با توجه به مؤخربودن قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها نسبت به قانون شهرداری‌ها (مصوب سال ۱۳۳۴) وزارت کشور از ارجاع پرونده‌های مربوط به ساخت‌وسازهای غیرمجاز مستقر در اراضی کشاورزی واقع در حریم و خارج از حریم شهرها، به کمیسیون‌های موضوع مواد (۹۹) و (۱۰۰) قانون شهرداری، اجتناب نماید. ۵- واگذاری مطلق تعیین قیمت روز دارایی‌های مشمول توسط سازمان امور مالیاتی کشور، به‌دلیل عدم بیان ضوابط آن مغایر اصل (۸۵) و (۵۱) قانون اساسی به‌شمار می‌رود. به همین دلیل پیشنهاد می‌شود این قیمت‌گذاری بر مبنای ارزش معاملاتی موضوع ماده (۶۴) قانون مالیات‌های مستقیم صورت پذیرد. ۶- شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و وزارت جهاد کشاورزی در کنترل ساخت‌وسازهای غیرمجاز مسئولیت مستقیم دارند. به‌ویژه اینکه بیشترین آسیب از احداث واحدهای مسکونی و باغ‌ویلاهای غیرمجاز متوجه اراضی کشاورزی و منابع طبیعی است. لذا ضرورت دارد سهمی از جریمه دریافتی مربوط به ساخت و سازهای غیرمجاز حسب مورد به وزارت جهاد کشاورزی، شهرداری یا دهیاری تخصیص پیدا کند که این کار منجر به افزایش انگیزه نهادهای فوق برای شناسایی واحدهای غیرمجاز نیز می‌شود. ۷- در مالیات های حوزه زمین و مسکن ماهیت تنظیم‌گری، خروج سوداگری، ارتقای عدالت و درآمدزایی همزمان مقصود سیاست‌گذار است. مالیات بر خانه های گران‌قیمت اگرچه منافعی دارد، اما بدون توجه به تبعاتی که می‌تواند در روند نظام کاربری اراضی ایجاد کند، به نوعی تشدیدکننده روند و مشوق از بین‌رفتن و تخریب باغ‌ها و خانه‌های تاریخی و خانه‌های واجد ارزش معماری تلقی می شود و لذا شایسته است تغییراتی در آن صورت گیرد. درخصوص باغ‌های شهری، علی‌رغم ارزش‌های بی‌بدلیل محیط زیستی و کاهش آلودگی و افزایش نفوذپذیری خاک، با توجه به این‌که در وضع کنونی فشار سنگینی برای تخریب و تغییر کاربری باغ‌ها به کاربری	به اطلاعات مالکیت املاک موردنیاز سازمان امور مالیاتی کشور در حوزه اماکن را در اختیار این سازمان قرار دهند. سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است نسبت به تعیین دارایی‌های مشمول بر اساس ارزش روز آنها که بر مبنای آخرین ارزش معاملاتی موضوع ماده (۶۴) قانون مالیات‌های مستقیم توسط سازمان امور مالیاتی کشور تعیین می‌شود حداکثر تا پایان آذرماه سال ۱۴۰۴ اقدام نماید و مراتب را به‌نحو مقتضی به اطلاع اشخاص مشمول برساند. تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی مکلف‌اند با رعایت قوانین مالیاتی، مالیات سالانه مربوط به هر یک از زمین‌ها و واحدهای مسکونی تحت تملک خود و فرزندان کمتر از هجده سال و محجور تحت تکفل (به استثنای واحدهای مسکونی محل اشتغال اشخاص حقوقی که ممنوعیتی برای فعالیت در واحدهای مسکونی ندارند) را حداکثر تا پایان بهمن سال ۱۴۰۴ پرداخت نمایند. ثبت نقل‌وانتقال املاکی که به‌موجب این بند برای آنها مالیات وضع گردیده است، قبل از پرداخت بدهی مالیاتی مورد انتقال شامل مالیات بر دارایی، نقل‌وانتقال قطعی و اجاره ممنوع است. متخلف از حکم این بند در پرداخت مالیات متعلقه مسئولیت تضامنی دارد. مالیات تعیین‌شده در اجرای این بند قطعی است و اعتراض اشخاص در اجرای تبصره (۱) ماده (۲۱۶) قانون مالیات‌های مستقیم قابل رسیدگی خواهد بود. عدم پرداخت مالیات این پایه مالیاتی در سررسید مقرر شده مشمول جریمه مقرر در ماده (۱۹۰) قانون

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		های انتفاعی بخصوص افزایش تراکم مطرح است و به منظور جلوگیری از مشمولیت تمایل به تفکیک و افراز اراضی و یا تخریب و نوسازی باغ‌های شهری، شایسته است باغ‌های شهری از شمول این حکم خارج گردد. به همین ترتیب به منظور حمایت از تداوم سکونت و هویت و میراث شهری خانه‌های ثبت‌شده در فهرست آثار تاریخی، خانه های واجد ارزش معماری و اقامتگاه‌های بوم‌گردی از شمول این قانون معاف شوند. شایان ذکر است که در صدر بند، مالیات برعهده شخصی که در ابتدای سال مالک واحد مسکونی و باغ‌ویلا شناخته شده‌است، گذاشته شده‌است. با عنایت به عدم تعیین دقیق زمان مالکیت، ممکن است در شخص پرداخت‌کننده مالیات اختلاف‌نظر ایجاد شود. لذا این جزء در این خصوص دارای ابهام است. به‌دلیل عدم بیان، ضوابط و ویژگی‌های خانه‌ها و باغ‌ویلاهای درحال ساخت، دارای ابهام است. آیا ملاک پایان ساخت، پروانه اتمام کار شهرداری است یا تأیید سازمان امور مالیاتی و.... همچنین جریمه موضوع این بند، به‌دلیل ماهیت دائمی آن مغایر اصل ۵۲ قانون اساسی است.	مالیات‌های مستقیم می‌شود.» منابع این بند مطابق با ماده ۳ قانون جهش تولید مسکن به صندوق ملی مسکن واریز تا با اولویت شهر و روستای محل وصول برای طرح های مسکن حمایتی و خدمات زیربنایی و روبنایی تخصیص یابد. آیین‌نامه اجرایی این بند مشتمل بر تدقیق معافیت‌ها توسط وزارت امور اقتصاد و دارایی (سازمان امور مالیاتی کشور) با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط حداکثر ظرف دو ماه از زمان تصویب مرحله اول قانون بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند خ-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	در سال ۱۴۰۴ نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده موضوع ماده (۷) و نرخ مالیات بر ارزش افزوده و جریمه موضوع بند (ب) ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب سال ۱۴۰۰ به میزان یک واحد درصد به‌عنوان سهم دولت افزایش می‌یابد تا کل نرخ مالیات بر ارزش افزوده برابر (۱۰) واحد درصد گردد و صرف متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان لشکری و کشوری و صندوق بازنشستگی فولاد با نود درصد (۹۰٪) واریزی از محل حقوق و فوق‌العاده‌های مشمول کسور دریافتی شاغلین مشابه و همتراز با رعایت قانون برنامه هفتم پیشرفت شود.	این حکم در خصوص افزایش یک واحد درصدی مالیات بر ارزش افزوده است که درآمد حاصل از آن صرف متناسب¬سازی حقوق برخی از بازنشستگان می شود که در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ نیز به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. در ادامه در بخش اول به افزایش یک واحد درصدی نرخ مالیات بر ارزش افزوده و اثرات آن پرداخته می¬شود و در بخش های دیگر به مصارف و تغییرات آن نسبت به حکم سال ۱۴۰۳ پرداخته می¬شود و در بخش پایانی توضیحاتی پیرامون اصلاح این حکم بیان می¬شود: ۱) افزایش یک واحد درصدی نرخ مالیات بر ارزش افزوده و اثرات آن: بررسی کشورهای مجری نظام مالیات بر ارزش‌افزوده نشان از آن دارد که نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده در ایران از بسیاری از کشورهای همسایه نیز کمتر بوده و همچنین اختلاف معناداری با متوسط کشورهای سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (۱۹,۲ درصد) دارد. با توجه به ثابت بودن نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده از سال ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۲، یکی از پیشنهادها برای جبران کسری بودجه دولت و افزایش درآمدهای مالیاتی افزایش نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده است. پیش‌بینی می‌شود در سال ۱۴۰۴، هر واحد درصد افزایش نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده موجب افزایش حدود ۱۰۰ هزار میلیارد تومانی درآمدهای مالیاتی شود. اهمیت این پیشنهاد از آنجاست که زیرساخت‌های اجرایی آن در کشور فراهم گشته و در مقایسه با سایر روش‌های تأمین مالی کسری بودجه دولت، کمترین آثار اختلالی را در نظام اقتصادی کشور خواهد داشت. در صورتی که مالیات بر ارزش‌افزوده از طریق سامانه مؤدیان اجرایی شود و تخصیص اعتبار مالیاتی آن به‌موقع صورت گیرد، تولید کنندگان می‌توانند مالیات بر ارزش‌افزوده پرداختی خود را مسترد کنند. این امر موجب می‌شود بار مالی این پایه مالیاتی برعهده مصرف‌کننده نهایی (و نه تولیدکننده) قرار گیرد. لازم به ذکر است با توجه به اجرای قانون تسهیل تکالیف مؤدیان جهت اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان، امید است در سال آتی شرایط لازم برای اجرایی شدن این پایه مالیاتی از طریق سامانه مؤدیان	موافق به شرط اصلاح در سال ۱۴۰۴ نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده موضوع ماده (۷) و نرخ مالیات بر ارزش افزوده و جریمه موضوع بند (ب) ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب سال ۱۴۰۰ به میزان دو واحد درصد به‌عنوان سهم دولت افزایش می‌یابد تا کل نرخ مالیات بر ارزش افزوده برابر (۱۱) واحد درصد گردد که یک واحد درصد آن (از دو واحد افزایش نرخ مالیات بر ارزش افزوده) صرف متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان لشکری و کشوری و صندوق بازنشستگی فولاد با نود درصد (۹۰٪) واریزی از محل حقوق و فوق‌العاده‌های مشمول کسور دریافتی شاغلین مشابه و همتراز با رعایت قانون برنامه هفتم پیشرفت شود. از منابع حاصل از یک واحد درصد دیگر آن (از دو واحد افزایش نرخ مالیات بر ارزش افزوده)، صرفاً در راستای کاهش فقر مطلق موضوع ماده (۳۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت و کاهش بازماندگی از تحصیل موضوع بند (ب) ماده (۹۰) قانون مذکور به شرح اقدامات زیر هزینه می‌شود: ۱- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است با همکاری وزارت آموزش و پرورش، کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی، و سایر دستگاه‌های ذی‌ربط حسب تشخیص وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، نسبت به اجرای طرح فقرزدایی مدرسه محور در مدارس ابتدایی با تمرکز فقر بالای ۵۰ درصد اقدام نماید. طرح مذکور شامل تغذیه کودکان در مدرسه، اصلاح کالبدی مدارس هدف، برگزاری دوره های

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		فراهم شود. علاوه‌بر این به‌دلیل سازوکارهای تشویقی مالیات بر ارزش‌افزوده برای صادرات، احتمال آنکه آسیبی از محل افزایش نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده به فعالان اقتصادی و تولیدکنندگان وارد شود پایین است. شایان‌ذکر است که دامنه معافیت‌های کالا و خدمات در قانون مالیات بر ارزش‌افزوده کشور بسیار گسترده است که همین امر منجر به کاهش آثار ناشی از افزایش نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده بر معیشت خانوار می‌شود . ۲) توضیحاتی پیرامون متناسب¬سازی حقوق بازنشستگان: موضوع متناسب¬سازی حقوق بازنشستگان و مستمری بگیران با هدف بهبود کفایت مزایای دوره بازنشستگی از مسائل چالش برانگیزی است که در قوانین بودجه سال¬های ۱۳۹۹ ، ۱۴۰۰ ، ۱۴۰۱ و ۱۴۰۳ نیز به آن اشاره شده است. این موضوع به واسطه اهمیت در قانون برنامه ششم و هفتم پیشرفت نیز مورد توجه قرار گرفته بود. دولت نخستین بار در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ برای تأمین بار مالی متناسب-سازی مستمری بازنشستگان سه صندوق کشوری، لشکری و فولاد، منبع مالیاتی جدیدی را معرفی نمود. این ابزار با تحقق پایدار و شفاف فرآیند تأمین مالی سبب تعدیل کسری بودجه صندوق¬ها از این محل می گردد. به موجب جزء ۱ بند «ر» ماده ۲۸ قانون برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت، مرحله دوم متناسب سازی با ۳۰٪ مابه¬التفاوت برای سال ۱۴۰۴ در نظر گرفته شده است که بند حاضر به دنبال شفاف سازی منابع لازم جهت تحقق این امر برای سه صندوق کشوری، لشکری و فولاد است. ۳) تغییرات نسبت به حکم سال ۱۴۰۳: دایره شمول این حکم با حکم قانون سال ۱۴۰۳ کمی متفاوت است. نرخ استاندارد مالیات بر ارزش افزوده در ماده (۷) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب سال ۱۴۰۰، تعیین شده است. ازآنجاکه نرخ مالیات بر ارزش افزوده طلا، جواهر و پلاتین برابر نرخ ماده مذکور است اما به صورت جداگانه در ماده (۲۶) قانون مذکور ذکر شده و به ماده (۷) ارجاع داده نشده است؛ افزایش یک واحد درصدی در نرخ ماده (۷) در حکم سال ۱۴۰۳ به طلا، جواهر و پلاتین اصابت نمی¬کرد. در حکم	تکمیلی برای دانش آموزان و مربیان و حمایت و توانمندسازی خانواده دانش آموزان می‌باشد. آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف مدت دو ماه توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری وزارت آموزش و پرورش و نهادهای حمایتی (کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور) تهیه و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید. ۲- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است در قالب سامانه پنجره واحد خدمات حمایت اجتماعی ایرانیان، موضوع بند (ب) ماده (۳۱) قانون برنامه هفتم پیشرفت، و بر اساس نیازمندیابی فعال، با مشارکت خیرین و سازمان‌های مردم نهاد، نسبت به شناسایی خانوارهای دچار فقر شدید، غیر تحت پوشش نهادهای حمایتی (کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی) اقدام نموده و با همکاری نهادهای مذکور برای حمایت و توانمندسازی آن ها اقدام نماید. میزان حمایت از خانواده‌ها و افراد شناسایی شده و تأیید شده بر اساس آزمون وسع در ابتدا به مدت سه (۳) ماه معادل حداقل مستمری در نهادهای کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی است و سپس بر اساس ویژگی خانوار نسبت به توانمندسازی و تداوم حمایت‌ها اقدام خواهد شد. آیین نامه اجرایی این بند ظرف مدت دو ماه از اجرای این قانون، توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری نهادهای حمایتی (کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی) و وزارت کشور و سازمان برنامه تهیه و به تصویب هیأت وزیران

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		حاضر به این نکته توجه شده و کل کالا و خدماتی که دارای نرخ استاندارد بوده¬اند از جمله طلا، جواهر و پلاتین مشمول افزایش یک واحد درصدی در نرخ شده¬اند. شایان ذکر است که مالیات بر ارزش افزوده به اصل طلا، جواهر و پلاتین اصابت نمی¬کند و صرفا به اجرت ساخت، حق¬العمل و سود فروشنده اصابت می¬کند. ۴) عملکرد ۶ ماهه وصولی از محل افزایش یک واحد درصدی: عملکرد ۶ ماهه مالیات بر ارزش افزوده در سال ۱۴۰۳حاکی از آن است که وضعیت تحقق مالیات بر ارزش افزوده (سهم دولت، سلامت و متناسب¬سازی) تا پایان شهریور سال ۱۴۰۳ برابر با ۱۱۵ هزار میلیاد تومان بوده است. بر همین اساس منابع محقق‌شده جهت انجام متناسب¬سازی تا پایان شهریور سال ۱۴۰۳ تقریبا برابر ۷ هزار میلیاد تومان است[۶]. این در حالی است که مصارف برآوردی انجام متناسب‌سازی در این صندوق¬ها حدود ۷۰ هزارمیلیارد تومان تخمین زده می‌شود که به روشنی مبین عدم تکافوی منابع است. با توجه به آن¬که بنظر نمی¬رسد افزایش یک درصد مالیات بر ارزش افزوده اقلام موضوع بند (ب) ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب سال ۱۴۰۰ بتواند این شکاف را مرتفع نماید و با توجه به شفافیت جامعه هدف این حکم بر اساس جزء ۱ بند «ر» ماده ۲۸ قانون برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت و عدم امکان محدودسازی آن، لازم است منابع کافی و متناسب با مخارج این موضوع در حکم حاضر معرفی گردد. باید به این نکته توجه داشت اخذ مالیات از همه افراد جامعه و صرف آن برای گروهی خاص از سه صندوق محل بحث است. از این¬رو، به نظر می¬رسد اتخاذ رویکردی جهت افزایش قدرت خرید تمامی مستمری‌بگیران از طریق طراحی و استقرار نظام تأمین اجتماعی چندلایه منطبق بر بند «الف» ماده ۳۱ قانون برنامه پنج ساله هفتم راهگشا باشد. ۵) پیشنهاد افزایش یک واحد درصد علاوه بر حکم فعلی و اختصاص آن به دهک¬های پایین درآمدی: در نتیجه فشارهای اقتصاد، تعداد جمعیت فقیر در کشور افزایش یافته و به بالای ۲۵.۵ میلیون نفر (۳۰ درصد خانوارها)	خواهد رسید. ۳- سازمان برنامه و بودجه مکلف است با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت جهادکشاورزی، معاونت مناطق محروم و توسعه روستایی ریاست جمهوری و سایر دستگاه‌های ذیربط حسب تشخیص وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ضمن ایجاد سامانه بهره‌مندی ایرانیان که نوع و میزان محرومیت مناطق مختلف تا سطح روستا را تعیین می‌کند، نسبت به تدوین برنامه جامع محرومیت زدایی بر اساس ابعاد مختلف محرومیت (دسترسی به آموزش، بهداشت، انرژی، آب و ...) هر منطقه اقدام کرده و از طریق دستگاه‌های اجرایی ذیربط در سطح استان اجرا نماید. ۴- منابع حاصل از صدر این بند صرفاً جهت اجرای طرح‌های جزء های ۱ تا ۳ آن و به ترتیب به نسبت یک دوم، یک چهارم و یک چهارم از طریق وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مصرف می‌گردد و هرگونه استفاده و هزینه کرد آن به جز در موارد مذکور ممنوع است.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		رسیده است. در این میان حدود ۵ درصد از جمعیت کشور با فقر شدید (گرسنگی) مواجه هستند. از طرفی، در نتیجه کاهش درآمد سرانه و همچنین فشارهای تورمی بخصوص در بخش‌هایی نظیر مسکن، وضعیت تغذیه خانوارها رو به وخامت گذاشته است. به نحوی که بیش از ۶۰ درصد از خانوارها حداقل ۲۱۰۰ کیلوکالری انرژی روزانه را دریافت نمی‌کنند. این موضوع بخصوص برای خانوارهای دارای کودک شدیدتر است و کودکان بیش از سایرین در معرض آسیب هستند. افزایش فقر علاوه بر تغذیه خانواده‌ها و کودکان بر وضعیت آموزش آن‌ها نیز تأثیر گذاشته است. آمارها نشان می‌دهد که از سال ۱۳۹۷ (تشدید تحریم‌ها و افزایش مشکلات ناشی از کرونا) آمار بازماندگی از تحصیل با یک جهش قابل توجه به حدود یک میلیون کودک رسیده است. همچنین سهم آموزش در سبد هزینه خانوارها در سال ۱۴۰۲ نسبت به سال ۱۳۹۷ تقریبا به یک پنجم کاهش پیدا کرده و از ۴.۷ درصد به ۱ درصد رسیده است. این در حالی است که در همین دوره، هزینه سرانه دولت برای هر دانش آموز (پس از تعدیل تورمی) نیز حدود ۱۵ درصد کاهش یافته است. به عبارت دیگر، به نظر می‌رسد طی سال‌های اخیر یکی از قربانیان مشکلات معیشتی و تشدید فقر کودکان و آموزش آنها بوده است. اگرچه رفع کامل فقر نیازمند تحقق رشدهای اقتصادی بالا و فراگیر است، دو گروه از جامعه نیازمند توجه فوری هستند و اگر به موقع نسبت به آنها اقدام حمایتی یا توانمندسازی صورت نگیرد، تبعات آن در آینده قابل جبران نخواهد بود: •کودکان: که وضعیت سلامت، تغذیه و آموزش فعلی آنها مسیر بلندمدت زندگی آنها و شرایط فقر کلی کشور را تعیین می‌کند. عدم توجه به موقع به این گروه می تواند به بین‌نسلی‌شدن فقر و فشارهای غیرقابل جبران به بازار کار، نظام حمایتی و نظام سلامت کشور وارد نماید. در این راستا، یک برنامه فقرزدایی مدرسه محور که همزمان ارتقاء وضعیت آموزشی و تغذیه کودکان و حمایت و توانمندسازی خانواده آن‌ها را پیگیری نماید مفید است. این	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		برنامه قبلاً با مشارکت وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و وزارت آموزش و پرورش در کرمانشاه اجرا شده و نتایج مطلوبی در پی داشته است. •افراد و خانوارهای دچار فقر شدید: این گروه شامل افراد بسیار فقیری است که عموماً وضعیتی بدتر از میانگین افراد تحت پوشش نهادهای حمایتی دارند و به دلایل مختلف نظیر کارتن خوابی، فقدان هویت، طردشدگی، عدم آشنایی با رویه‌های اداری و ... تحت پوشش این نهادها نیستند و معمولاً رشد اقتصادی نیز بر وضعیت این گروه اثرمعناداری ندارد و حتما نیازمند حمایت و توانمندسازی هستند. بنابراین افزایش یک واحد درصدی مالیات بر ارزش افزوده و صرف آن در این زمینه از اولویت بالایی برخوردار است.	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند د-جزء ---شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	در تبصره (۷) ماده (۱۰۵) و تبصره ماده (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم بعد از عبارت «ده درصد (۱۰٪)» عبارت «مازاد بر چهل درصد (۴۰٪)» اضافه می‌شود. معافیت ناظر به مواد مذکور صرفاً نسبت به درآمد مشمول مالیات ابرازی برای عملکرد سال‌های ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴ است.	به‌منظور حمایت از رشد اشخاص حقوقی و مشاغل و تشویق آنها به ابراز صحیح درآمدهای مالیاتی، طبق تبصره (۷) ماده (۱۰۵) و تبصره ماده (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم به‌ازای هر ۱۰ واحد درصد افزایش درآمدهای ابراز مشمول مالیات این اشخاص نسبت به درآمد ابراز سال گذشته، یک واحد درصد (حداکثر تا ۵ واحد درصد) از نرخ مالیات آنها کسر می‌شود. با توجه به شرایط تورمی کشور در سال‌های اخیر، صرف تداوم فعالیت اشخاص منجر به افزایش اسمی درآمدهای آنها و در نتیجه امکان بهره‌مندی همه از این معافیت می‌شود. بنابراین و به‌منظور تخصیص این معافیت به اشخاصی که واقعاً فعالیت خود را توسعه داده‌اند و نه عموم اشخاص، لازم است نصاب تعیین‌شده در تبصره ۷ ماده (۱۰۵) و تبصره ماده (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم به مقداری نزدیک به تورم سالانه کشور تغییر یابد. برای حل مشکل بیان شده در حکم بودجه سال ۱۴۰۴ نصاب تبصره (۷) ماده (۱۰۵) و تبصره ماده (۱۳۱) به ده درصد (۱۰٪) مازاد بر چهل درصد (۴۰٪) تغییر یافته است. بدین صورت ضمن حفظ این مشوق مالیاتی، این مشوق صرفاً مشمول اشخاصی که درآمد ابراز آنها مازاد بر تورم افزایش یافته‌است می‌شود. با توجه به آنکه در سال ۱۴۰۴، عملکرد سال ۱۴۰۳ اشخاص مورد ارزیابی قرار می‌گیرد و همچنین از آنجا که احکام بودجه برای یک سال است نمی توان این حکم را برای عملکرد سال ۱۴۰۴ در نظر گرفت. شایان ذکر است که به لحاظ حقوقی، محدود شدن معافیت موضوع تبصره ۷ ماده ۱۰۵ و تبصره ماده ۱۳۱، به عملکرد سال های ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴ ضمن اینکه مغایر اصل سالانه بودن بودجه است، مغایر حقوق مکتسبه مودیان سال-های پیش است.	موافق به شرط اصلاح در تبصره (۷) ماده (۱۰۵) و تبصره ماده (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم بعد از عبارت «ده درصد (۱۰٪)» عبارت «مازاد بر چهل درصد (۴۰٪)» اضافه می‌شود. معافیت ناظر به مواد مذکور صرفاً نسبت به درآمد مشمول مالیات ابرازی برای عملکرد سال‌های ۱۴۰۳ است.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند ذ-جزء ۲-۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	به‌منظور حمایت از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان به دولت اجازه داده می‌شود: ۱- در سال ۱۴۰۴حقوق گمرکی واردات دارو ، مواد اولیه دارو، ملزومات مصرفی پزشکی (که به تشخیص وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی فاقد مشابه تولید داخل می‌باشند) و شیرخشک مخصوص اطفال و مواد اولیه آن، کالاهای اساسی، نهاده‌های دامی و کشاورزی به یک درصد (۱٪) کاهش دهد. فهرست شناسه (کد) تعرفه‌های موضوع این بند یک ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، توسط سازمان برنامه و بودجه کشور و با همکاری وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت، جهاد کشاورزی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. تا زمان تصویب فهرست جدید، فهرست مصوب سال ۱۴۰۳ مبنای عمل است. ۲- حقوق گمرکی تمامی ماشین‌آلات و تجهیزات (با رعایت ماده (۳) قانون جهش تولید دانش‌بنیان)، قطعات، مواد اولیه و واسطه‌ای تولیدی را به دو درصد (۲٪) کاهش دهد.	بند ۱: ۱- با توجه به اختصاص ارز ترجیحی به منظور کاهش ارزش این کالاها، کاهش حقوق ورودی آنها نیز منطقی است . ۲- در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، علاوه بر حقوق گمرکی، مالیات ارزش افزوده واردات این اقلام نیز کاهش یافته بود که پیشنهاد می‌شود این کاهش در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نیز اعمال شود. ۳- ضروری است مواردی که حقوق گمرکی و مالیات ارزش‌افزوده واردات آنها کمتر از یک درصد است به همان میزان کمتر باقی بماند. ۴- تامین ذخیره شش ماهه دارو و ملزومات پزشکی که در بند پ تبصره ۱۶ لایحه حاضر تکلیف شده است منجر به افزایش مجموع هزینه های زنجیره تامین می شود بنابراین این حکم که ناظر بر کاهش هزینه¬های تامین است از فشار ناشی از افزایش نقدینگی مورد نیاز برای اطمینان از ذخایر شش ماهه خواهد کاست. ۵- در راستای تحقق بند ۶ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی مبنی بر افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی پیشنهاد می شود عبارت "و شیرخشک مخصوص اطفال و مواد اولیه آن" به قبل از عبارت «(که به تشخیص وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی فاقد مشابه تولید داخل می‌باشند)» منتقل شود. بند ۲: این بند دارای دو ملاحظه‌ی جدی است. اول آنکه هدف از تصویب این قانون، کاهش حقوق ورودی ماشین آلاتی است که در خطوط تولید مورد استفاده قرار می‌گیرد، ولی در سال ۱۴۰۲ بسیاری از قطعات اولیه تولیدی (مانند قطعات منفصله‌ی خودرو و لوازم خانگی) نیز از تخفیف‌های موضوع این بند بهره برده‌اند. دوم آنکه علی رغم اینکه در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ نیز این پیشنهاد داده و تصویب شده اما تاکنون به دلیل گستره ی زیاد و تاثیری که بر درامد	بند اول: موافق به شرط اصلاح به‌منظور حمایت از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان به دولت اجازه داده می‌شود: ۱- در سال ۱۴۰۴حقوق گمرکی و مالیات ارزش‌افزوده واردات دارو، مواد اولیه دارو، ملزومات مصرفی پزشکی و شیرخشک مخصوص اطفال و مواد اولیه آن (که به تشخیص وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی فاقد مشابه تولید داخل می‌باشند) و کالاهای اساسی، نهاده‌های دامی و کشاورزی به یک درصد (۱٪) کاهش دهد. مواردی که کمتر از یک درصد (۱٪) است به همان میزان، باقی خواهد ماند. فهرست شناسه (کد) تعرفه‌های موضوع این بند یک ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، توسط سازمان برنامه و بودجه کشور و با همکاری وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت، جهاد کشاورزی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. تا زمان تصویب فهرست جدید، فهرست مصوب سال ۱۴۰۳ مبنای عمل است. بند دوم: حذف یا موافق به شرط اصلاح پیشنهاد اول : حذف حکم پیشنهاد دوم: حقوق گمرکی تمامی ماشین‌آلات و تجهیزات (با رعایت ماده (۳) قانون جهش تولید دانش‌بنیان) خطوط تولید و قطعات مربوط به آن را به دو درصد (۲٪) کاهش دهد.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		دولت داشته است، اجرایی نشده است. شایان ذکر است که به جهت حقوقی، عبارت «به دولت اجازه داده می¬شود» از حیث تکلیف یا اختیار دولت دارای ابهام است. در جزء (۱)، عبارت کالاهای اساسی، واقد تعریف مشخص قانونی است. در جزء (۱)، عدم مهلت قانونی جهت تصویب فهرست جدید، محل ایراد است.	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند ر-جزء ---شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	در اجرای قانون هوای پاک مصوب ۲۵/۴/۱۳۹۶، صادرکنندگان و یا زیرمجموعه ایشان مجازند با رعایت شرط مربوط به اطمینان از تأمین خدمات پس از فروش و بندهای (۱) و (۲) ماده (۴) و مواد (۶)، (۱۰) و (۱۳) قانون ساماندهی صنعت خودرو (مصوب ۱۴۰۰) از منابع ارزی حاصل از صادرات خود با پرداخت کلیه عوارض و حقوق قانونی نسبت به واردات خودروی سواری نو اقدام کنند. حقوق ورودی خودروهای مذکور صد درصد (۱۰۰٪) تعیین می‌شود و نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی و مالیات نیز برابر نرخ ارز بازار مرکز مبادله طلا و ارز است. منابع حاصل از حقوق ورودی این بند به ردیف .... واریز می‌شود. وزارت صنعت، معدن و تجارت ظرف یک ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، آیین‌نامه اجرایی این بند را تهیه نماید و به تصویب هیئت وزیران برساند.	۱- اجازه واردات به صادرکنندگان: اینکه اجازه واردات تنها به صادرکنندگان داده شده، موجب می‌شود تا بسیاری از بازرگانان غیرمتخصص در امر صادرات، مبادرت به صادرات محصول به عنوان مجوزی برای واردات خودرو نمایند. بنابراین باید به کلیه‌ی واردکنندگان اجازه داده شود تا با ارز حاصل از صادرات اقدام به واردات خودرو نمایند. ۲- منابع ارزی از محل صادرات خود: با اصلاح مورد یک، اینجا نیز باید منابع ارزی حاصل از صادرات خود و غیر اضافه شود. ۳- نهایتا موضوع نحوه تعیین سهمیه هاست. شورای اقتصاد توانمندی برای این موضوع ندارد. حکم این بند به دلیل ایجاد زمینه فساد مغایر بند ۱۹ سیاست-های اقتصاد مقاومتی به شمار می رود. با توجه به وجود سقف ارزی برای واردات خودرو و وجود مازاد تقاضا برای واردات، به منظور حذف رانت واردکنندگان خودرو پیشنهاد می شود که صرفا واردکنندگان دارای «گواهی واردات خودرو» امکان استفاده از ارز صادراتی برای واردات خودرو را داشته باشند و گواهی واردات خودرو در بازار سرمایه معامله شود. ۴- از آنجایی که تولید خودرو به صورت قطعات منفصله تفاوت خاصی با واردات خودرو ندارد، همچنین به دلیل آنکه خودروهای وارداتی بر تنظیم بازار و احساس رضایت عمومی اثر بیشتری دارند، و با توجه به آنکه هیچ سقف و محدودیتی برای تامین ارز خودروهای مونتاژی در ایران وجود ندارد و این نوع خودروها نیز طی چند سال گذشته، هر ساله رشد تیراژ بیش از ۵۰ درصدی را تجربه کرده اند، پیشنهاد می شود که سقف تامین ارز واردات و مونتاژ مشترکا اعلام و سقف ارزی هر کدام مشخص گردد.	موافق به شرط اصلاح در اجرای قانون هوای پاک مصوب ۲۵/۴/۱۳۹۶، کلیه‌ی متقاضیان واردات خودرو که اقدام به ارائه «گواهی واردات خودرو» کرده اند، مجازند با رعایت شرط مربوط به اطمینان از تأمین خدمات پس از فروش و بندهای (۱) و (۲) ماده (۴) و مواد (۶)، (۱۰) و (۱۳) قانون ساماندهی صنعت خودرو (مصوب ۱۴۰۰) از منابع ارزی حاصل از صادرات خود یا صادرات غیر با پرداخت کلیه عوارض و حقوق قانونی نسبت به واردات خودروی سواری نو اقدام کنند. حقوق ورودی خودروهای مذکور صد درصد (۱۰۰٪) تعیین می‌شود و نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی و مالیات نیز برابر نرخ ارز بازار مرکز مبادله طلا و ارز است. منابع حاصل از حقوق ورودی این بند به ردیف .... واریز می‌شود. منابع حاصل از فروش گواهی واردات به صندوق حمایت از صنایع پیشرفته واریز شده صرف توسعه حمل و نقل عمومی و تحقیق و توسعه در راستای تولید خودروهای رقابت پذیر می‌شود. سقف واردات خودرو سواری و قطعات منفصله خودروهای سواری با داخلی سازی کمتر از ۴۰ درصد، چهار میلیارد دلار تعیین می‌شود که وزارت صمت سهم واردات خودرو از این مقدار را تعیین خواهد کرد. وزارت امور اقتصادی ودارایی مکلف است با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است ظرف یک ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، آیین‌نامه اجرایی این بند شامل نحوه عرضه و خرید گواهی واردات خودرو را

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
			تهیه نماید و به تصویب هیئت وزیران برساند.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند ز-جزء ۴-۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	در سال ۱۴۰۴، مجموع پرداختی یا تخصیصی به کارکنان دولتی و غیردولتی تحت هر عنوان از قبیل حقوق و مزایا (اعم از مزایای مربوط به شغل و یا شاغل)، مقرری یا مزد، حق‌السعی، حق شغل، حق شاغل، رفاهی و انگیزشی، بهره‌وری، فوق‌العاده‌ها، اضافه‌کار، حق‌الزحمه، حق مشاوره، حق حضور در جلسات، پاداش، حق‌التدریس، حق‌التحقیق، حق پژوهش و کارانه اعم از مستمر یا غیرمستمر که به‌صورت نقدی و غیرنقدی، از یک یا چند منبع، در بخش دولتی و یا غیردولتی، چه از کارفرمای اصلی و یا غیراصلی (موضوع تبصره (۱) ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم) باشد پس از کسر معافیت‌های مصرح در قوانین، به شرح زیر مشمول مالیات‌بردرآمد حقوق است: ۱- سقف معافیت مالیاتی سالانه موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی در سال ۱۴۰۴ مبلغ دو میلیارد و هشتصد و هشتاد میلیون (۲.۸۸۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تعیین می‌شود. ۲- نرخ مالیات بر مجموع درآمد حقوق اشخاص حقیقی به شرح زیر می‌باشد: ۲-۱- نسبت به مازاد مبلغ دو میلیارد و هشتصد و هشتاد میلیون (۲.۸۸۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا سه میلیارد و ششصد میلیون (۳.۶۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، ده درصد (۱۰٪) ۲-۲- نسبت به مازاد سه میلیارد و ششصد میلیون (۳.۶۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا چهار میلیارد و پانصد و شصت میلیون (۴.۵۶۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، پانزده درصد (۱۵٪) ۲-۳- نسبت به مازاد چهار میلیارد و پانصد و شصت میلیون (۴.۵۶۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا شش میلیارد (۶.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، بیست درصد (۲۰٪)	نکات زیر پیرامون این بند قابل توجه است: ۱- مطابق این بند مجموع حقوق و مزایای مختلفی که کارمند یا کارگر تحت هر عنوان چه از یک و چه از چند کارفرما دریافت می‌کند بر مبنای معافیت پایه و پلکان نرخ مشمول مالیات می‌شوند. در این راستا متن حکم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۳، اصلاحات جزیی داشت تا شفاف و صریح اعلام شود که تمامی مزایا مشمول مالیات حقوق است و راه فرار مالیاتی از این محل بسته شود. ۲- پلکان نرخ جهت رعایت عدالت به صورت تصاعدی نسبت به مازاد درآمد در شش پلکان معاف، ۱۰٪، ۱۵٪، ۲۰٪، ۲۵٪ و ۳۰٪ است. ۳- همان‌طور که پیش از این اشاره شد، افزایش ۲۰ درصدی همگانی حقوق باعث می‌شود حقوق خالص از مالیات برای گروه‌های کم‌درآمد ٪۲۰ افزایش یابد؛ در حالی که با توجه به گسترش معافیت‌های مالیاتی، این افزایش برای گروه‌های با درآمد متوسط یا بالا بیش از این مقدار است. در نتیجه، فاصله‌ی حقوق‌های دریافتی دو دسته در سال ۱۴۰۴ افزایش پیدا می‌کند که از نظر عدالتی مطلوب نیست. ۴- در این بند قضات و اعضای هیات علمی از پلکان نرخ مستثنی شده‌اند که اقدامی تبعیض‌آمیز و خلاف عدالت است. مطابق این حکم قضات و اعضای هیات علمی تنها مشمول دو پله ۱۰٪ و ۲۰٪ خواهند شد. به عبارت دیگر تا میزان معافیت پایه (۲،۸۸۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال) معاف و تا ۷ برابر معافیت پایه (۲۰،۱۶۰،۰۰۰،۰۰۰۰ ریال) مشمول ۱۰٪ و بیش از این مقدار مشمول ۲۰٪ خواهد بود. باتوجه به فاصله زیاد پلکان اول و دوم، اغلب قضات و اعضای هیات علمی مشمول نرخ ۱۰٪ خواهند شد که موجب نقض عدالت افقی و عدالت عمودی و اعتراض اقشار دیگر می‌شود. مستثنی شدن اعضای هیئت علمی و قضات دادگستری از ترتیبات مقرر در این بند به دلیل تبعیض ناروا مغایر بند ۹ اصل ۳ قانون اساسی به شمار می رود. بنابراین لازم است این استثناء حذف شود.	موافق به شرط اصلاح در سال ۱۴۰۴، مجموع پرداختی یا تخصیصی به کارکنان دولتی و غیردولتی تحت هر عنوان از قبیل حقوق و مزایا (اعم از مزایای مربوط به شغل و یا شاغل)، مقرری یا مزد، حق‌السعی، حق شغل، حق شاغل، رفاهی و انگیزشی، بهره‌وری، فوق‌العاده‌ها، اضافه‌کار، حق‌الزحمه، حق مشاوره، حق حضور در جلسات، پاداش، حق‌التدریس، حق‌التحقیق، حق پژوهش و کارانه اعم از مستمر یا غیرمستمر که به‌صورت نقدی و غیرنقدی، از یک یا چند منبع، در بخش دولتی و یا غیردولتی، چه از کارفرمای اصلی و یا غیراصلی (موضوع تبصره (۱) ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم) باشد و همچنین درآمد اختصاصی (موضوع ماده (۲۱۷) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن و تبصره (۱) ماده (۳۹) مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۷/۲/۱۳۸۷)، پس از کسر معافیت‌های مصرح در قوانین، به شرح زیر مشمول مالیات‌بردرآمد حقوق است: ۱- سقف معافیت مالیاتی سالانه موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی در سال ۱۴۰۴ مبلغ دو میلیارد و هشتصد و هشتاد میلیون (۲.۸۸۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تعیین می‌شود. ۲- نرخ مالیات بر مجموع درآمد حقوق اشخاص حقیقی به شرح زیر می‌باشد: ۲-۱- نسبت به مازاد مبلغ دو میلیارد و هشتصد و

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	۴-۲- نسبت به مازاد شش میلیارد (۶.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا هشت میلیارد ریال (۸.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) سی‌درصد (۲۵٪) ۵-۲- نسبت به مازاد هشت میلیارد ریال (۸.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰)، به بالا، سی‌درصد (۳۰٪) تمامی افرادی که در بخش‌های دولتی و غیردولتی تحت هر عنوان از جمله ساعتی، روزمزد، قراردادی، حق‌التدریس، حق‌التحقیق، حق‌الزحمه، حق نظارت، حق‌التألیف، حق فنی و پاداش شورای حل اختلاف دریافتی دارند، نیز مشمول مالیات حقوق هستند. اعضای هیئت‌علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی و آموزشی و قضات دادگستری از شمول این حکم مستثنی و مشمول ماده (۸۵) قانون مالیات‌های مستقیم هستند. ضمناً مالیات قراردادهای پژوهشی مشمول حکم تبصره (۲) ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم الحاقی ۲۷/۴/۱۳۹۶ است. ۳- برای تعیین مالیات بر مجموع درآمد یادشده، پرداخت‌کنندگان قبل از هر پرداخت یا تخصیص آن مکلف‌اند فهرستی متضمن نام و نشانی دریافت‌کنندگان و میزان پرداخت یا تخصیص را برای محاسبه و تعیین مالیات متعلق به سامانه سازمان امور مالیاتی کشور ارسال نمایند. از تاریخ اعلام میزان مالیات مربوط به هر کارفرما در سامانه حداکثر تا پایان ماه بعد، پرداخت‌کننده باید نسبت به کسر و پرداخت مالیات اعلامی اقدام نماید. رعایت ترتیبات مذکور، جایگزین تکالیف مقرر در ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم می‌شود. در صورت عدم پرداخت مالیات در موعد مقرر، سازمان امور مالیاتی از طریق عملیات اجرای وصول مالیات نسبت به وصول آن اقدام می‌نماید. ۴- درآمد حاصل از عناوین برشمرده شده فوق و سایر عناوین که از مصادیق درآمد مواد (۸۲) و (۸۳) قانون مالیات‌های مستقیم نباشند، کماکان و همانند سال‌های گذشته، مشمول مالیات بر	۵- در خصوص «قرارداد پژوهشی» مشمول مالیات مقطوع مطابق تبصره (۲) ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم خواهد بود. باتوجه به اینکه ماهیت قرارداد پژوهشی با حقوق و دستمزد متفاوت است به درستی تصریح شده است که قراردادهای پژوهشی مشمول این بند نیست؛ زیرا قراردادهای پژوهشی ماهیتا دارای هزینه‌های پژوهشی، حق‌الزحمه کارآموزان و... است که بیشتر مشابه عملکرد مشاغل است. بنابراین بهترین رویکرد در مواجهه با این قراردادها مالیات مقطوع بر کل مبلغ قرارداد با نرخ مشخص کمتر از مالیات حقوق و مشاغل است. ۶- در جزء (۳) این بند پیشنهاد شده است تا سازمان امور مالیاتی کشور به منظور رعایت حقوق مردم مندرج در فصل سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، خلاصه اطلاعات مربوط به حقوق و دستمزد کارکنان، از جمله اقلام حقوق و مزایای دریافتی، اقلام کسورات قانونی، درآمد مشمول مالیات و میزان مالیات را به تفکیک کارفرما، از طریق سامانه مودیان برای تمامی کارکنان نمایش دهد. شفافیت اقتصادی و نظام مالیاتی از جمله موضوعاتی هستند که به شدت با تامین حقوق عمومی که تنظیم‌کننده روابط میان دولت و مردم است در ارتباط‌اند. شفافیت اقتصادی به معنای دسترسی آسان به اطلاعات اقتصادی و مالی دولت است و یکی از عوامل مهمی است که این امکان را فراهم می‌کند تا مردم بتوانند بر عملکرد دولت را نظارت کنند و از فساد جلوگیری شود. در حقیقت نظام مالیاتی نیز بخشی از حقوق مردم است که می‌تواند به افزایش اعتماد عمومی به دولت کمک کند. ۷- یکی از راه‌های جدید فرار مالیاتی برخی شرکت‌ها، استفاده نابجا از معافیت بیمه عمر است. در واقع این اشخاص به صورت صوری حقوق کارکنان را در قالب بیمه عمر و زندگی پرداخت می‌کنند و مجدد از شرکت بیمه، بخش عمده آن را پس می‌گیرند. برای جلوگیری از این فرار مالیاتی و به منظور اینکه تنها بیمه پردازان واقعی مشمول معافیت شوند ضروری است سقف معافیت بیمه عمر تا ۱۰٪ معافیت حقوق لحاظ شود. ۸- درآمد اختصاصی وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان امور مالیات از	هشتاد میلیون (۲.۸۸۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا سه میلیارد و ششصد میلیون (۳.۶۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، ده درصد (۱۰٪) ۲-۲- نسبت به مازاد سه میلیارد و ششصد میلیون (۳.۶۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا چهار میلیارد و پانصد و شصت میلیون (۴.۵۶۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، پانزده درصد (۱۵٪) ۳-۲- نسبت به مازاد چهار میلیارد و پانصد و شصت میلیون (۴.۵۶۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا شش میلیارد (۶.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، بیست درصد (۲۰٪) ۴-۲- نسبت به مازاد شش میلیارد (۶.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا هشت میلیارد ریال (۸.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) سی‌درصد (۲۵٪) ۵-۲- نسبت به مازاد هشت میلیارد ریال (۸.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰)، به بالا، سی‌درصد (۳۰٪) تمامی افرادی که در بخش‌های دولتی و غیردولتی تحت هر عنوان از جمله ساعتی، روزمزد، قراردادی، حق‌التدریس، حق‌التحقیق، حق‌الزحمه، حق نظارت، حق‌التألیف، حق فنی و پاداش شورای حل اختلاف دریافتی دارند، نیز مشمول مالیات حقوق هستند. ضمناً مالیات قراردادهای پژوهشی مشمول حکم تبصره (۲) ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم الحاقی ۲۷/۴/۱۳۹۶ است. ۳- برای تعیین مالیات بر مجموع درآمد یادشده، پرداخت‌کنندگان قبل از هر پرداخت یا تخصیص آن مکلف‌اند فهرستی متضمن نام و نشانی دریافت‌کنندگان و میزان پرداخت یا تخصیص را برای محاسبه و تعیین

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	درآمد حقوق است.	محل یک درصد درآمدهای مالیاتی تاکنون مشمول مالیات نبوده است. اکنون که سایر مزایا مشمول مالیات حقوق است، لازم است به جهت رعایت عدالت مالیاتی، بهتر است این‌گونه درآمدها نیز مشمول مالیات گردد. شایان ذکر است که در جزء ۳، به دلیل اصلاح قوانین دائمی و همچنین ماهیت غیربودجه¬ای، مغیار بند الف ماده ۱۳ بوده و نیازمند رای دو سوم است.	مالیات متعلق به سامانه سازمان امور مالیاتی کشور ارسال نمایند. از تاریخ اعلام میزان مالیات مربوط به هر کارفرما در سامانه حداکثر تا پایان ماه بعد، پرداخت‌کننده باید نسبت به کسر و پرداخت مالیات اعلامی اقدام نماید. رعایت ترتیبات مذکور، جایگزین تکالیف مقرر در ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم می‌شود. در صورت عدم پرداخت مالیات در موعد مقرر، سازمان امور مالیاتی از طریق عملیات اجرای وصول مالیات نسبت به وصول آن اقدام می‌نماید. همچنین سازمان امور مالیاتی کشور موظف است به منظور رعایت حقوق عمومی امکان نمایش خلاصه اقلام اطلاعاتی مربوط به حقوق و دستمزد را از طریق سامانه مودیان برای حقوق‌بگیران فراهم نماید. ۴- درآمد حاصل از عناوین برشمرده شده فوق و سایر عناوین که از مصادیق درآمد مواد (۸۲) و (۸۳) قانون مالیات‌های مستقیم نباشند، کماکان و همانند سال‌های گذشته، مشمول مالیات بر درآمد حقوق است. ۵- پرداختی بابت انواع بیمه‌های عمر و زندگی موضوع ماده (۱۳۷) قانون مالیات‌های مستقیم، تا سقف ۱۰٪ معافیت موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم قابل کسر از درآمد مشمول مالیات می‌باشد.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند ژ-جزء شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	سقف استرداد مالیات و عوارض موضوع کالاهای بند (الف) ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش‌افزوده به میزان نرخ فروش محصول تولیدی در داخل کشور می‌باشد.	- این بند در خصوص استرداد مالیات کالاهای نفتی است که نرخ آن‌ها ۱۵ یا ۳۰ درصد است. مقصود حکم این است که در صورتی که این کالاها به عنوان مواد اولیه استفاده شوند، استرداد آن‌ها صرفا تا سقف نرخ مالیات محصول تولیدی (به عنوان مثال ۱۰٪) خواهد بود. البته متن این حکم اندکی ابهام دارد، زیرا «نرخ فروش» کژتابی دارد و بهتر است به «نرخ مالیات و عوارض فروش» اصلاح شود. ۲- طبق تبصره (۳) ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب سال ۱۴۰۰، اعتبار مالیات بر ارزش افزوده کالاهای مورد بحث، صرفا در صورتی که به عنوان «مواد اولیه اصلی» به کار برده شوند قابل پذیرش است. بنابراین مالیات بر ارزش افزوده فرآورده‌های نفتی که در مصارفی غیر از مواد اولیه اصلی (مانند سوخت) به کار برده می‌شوند، قابل استرداد نبوده و با تصویب حکم لایحه بودجه، این موارد تغییری نسبت به روند فعلی مشاهده نخواهند کرد. ۳- طبق تبصره (۴) ماده (۱۷) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب سال ۱۳۸۷، استرداد مالیات کالاهای خاص از کالاهای مورد اشاره در بند «الف» ماده (۲۶) صرفا در مراحل واردات، تولید و توزیع مجدد آنها قابل انجام است. درواقع عدم استرداد مالیات بر ارزش افزوده کالاهای نفتی که به عنوان مواد اولیه اصلی استفاده می‌شوند، در قانون پیشین ارزش افزوده نیز وجود داشته است. بنابراین می‌توان گفت در ۲ سال اخیر و با تصویب قانون مالیات بر ارزش افزوده جدید شاهد تغییر رویه در استرداد ارزش افزوده این اقلام هستیم. ۴- قیمت خوراک پتروشیمی‌ها در ایران اختلاف معناداری با قیمت صادراتی گاز دارد. با توجه به قیمت خوراک فعلی و طبق بررسی های به عمل آمده، اعمال سقف بر استرداد مالیات بر ارزش افزوده خوراک پتروشیمی‌ها، منجر به زیان‌ده شدن این واحدها نمی‌شود.	موافق به شرط اصلاح سقف اعتبار مالیاتی قابل پذیرش بابت خرید کالاهای موضوع بند الف ماده ۲۶ قانون مالیات بر ارزش افزوده، با رعایت سایر مقررات، حداکثر به میزان مالیات و عوارض فروش آنها می‌باشد و مازاد بر آن به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی می‌باشد

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند س-جزء شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	در راستای اجرای بند (پ) ماده (۲۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت و به‌منظور هدفمندسازی مشوق‌های مالیاتی، بهره‌مندی از نرخ صفر مالیاتی موضوع بند (ث) ماده (۱۴) قانون تأمین مالی تولید و زیرساخت مصوب سال ۱۴۰۲، صرفا برای شرکت‌های پذیرفته شده در بازار بورس و فرابورس که دارای رشته فعالیت تولید و خدمات ایران‌گردی و جهانگردی و دارای کد در طبقه‌بندی آی اس آی سی (ISIC) مرکز آمار ایران و پروانه بهره‌برداری در مراجع ذی‌صلاح می‌باشند، امکان‌پذیر است.	با توجه به معافیت هزینه‌های سود و کارمزد ناشی از تسهیلات بانکی، ایجاد مشوق مالیاتی برای تامین مالی از محل سود دوره مالی لازم و صحیح است ولی این مشوق می‌بایست در چارچوبی مشخص و کنترل شده اعطا شود تا امکان فرار مالیاتی را مهیا نسازد. در غیر این صورت یک شرکت می‌تواند با عدم تقسیم سود و افزایش سرمایه از محل سود دوره مالی، از پرداخت مالیات خودداری نماید. این درحالی است که افزایش سرمایه از طریق افزایش قیمت سهام در بازار، موجب ایجاد عایدی سرمایه برای سهام‌داران این شرکت می‌شود. از آن‌جایی که در ایران مالیات بر عایدی سرمایه وجود ندارد، در صورت اعمال این معافیت برای تمامی شرکت‌های بورسی، سهام‌داران عمده شرکت با افزایش سرمایه از محل سود دوره مالی و در ادامه کسب درآمد از محل عادی سهام می‌توانند از پرداخت هرگونه مالیات خودداری نمایند. بنابراین متن لایحه بودجه که اقدام به اختصاص این بهره‌مندی به شرکت‌های تولیدی و ایران‌گردی می‌نماید، اقدام مناسبی است. شایان ذکر است که از منظر حقوقی، این بند به دلیل ماهیت غیربودجه و اصلاح قوانین دائمی (بند ث ماده ۱۴ قانون تامین مالی تولید و زیرساخت¬ها) مغایر اصل ۵۲ و بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم پیشرفت مبنی بر ممنوعیت اصلاح قوانین دائمی ضمن قوانین بودجه به نظر می رسد.	موافق

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند ش-جزء شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	وزرات راه و شهرسازی نسبت به اعمال وجه التزام ناشی از عدم پرداخت به موقع عوارض به مأخذ نرخ سود مصوب هیأت عالی بانک مرکزی برای سپرده بلند مدت اقدام کند. فرماندهی کل انتظامی جمهوری اسلامی ایران به‌منظور حمایت از الکترونیکی کردن آزادراه‌های کشور، موظف به اخذ مفاصاحساب بدهی‌های ناشی از عوارض آزادراهی از متقاضیان تعویض پلاک خودرو می‌باشد. بانک‌مرکزی موظف است به منظور حمایت از الکترونیکی کردن آزادراه‌های کشور بگونه‌ای اقدام نماید که در چارچوب مقررات، امکان پرداخت تعرفه آزادراه‌ها از حساب بانکی اشخاص فراهم شود. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی و بانک مرکزی با همکاری فراجا و سازمان برنامه و بودجه، حداکثر ظرف یک ماه از ابلاغ این قانون به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.	با توجه به اینکه در قانون بودجه ۱۴۰۳ بر خلاف قانون بودجه ۱۴۰۲، الزام به اخذ مفاصاحساب عوارض آزادراهی در هنگام صدور بیمه شخص ثالث حذف گردید، در نظر گرفتن نرخ سود سپرده بلند مدت برای تأخیر در پرداخت عوارض آزادراهی مثبت ارزیابی می‌شود. همچنین الزام به اخذ مفاصاحساب بدهی‌های ناشی از عوارض آزادراهی از متقاضیان تعویض پلاک خودرو در لایحه بودجه ۱۴۰۴ همچون سنوات گذشته تکرار شده که مثبت ارزیابی شده و در نقدشوندگی بدهی‌های یادشده موثر است. درباره بخش پایانی این بند، باید این نکته را یادآوری کرد که در صورت اجرایی شدن برداشت عوارض آزادراهی از حساب بانکی اشخاص، به صورت خودکار بدهی عوارض یادشده کاهش چشمگیری خواهد داشت؛ بنابراین به دلیل ملاحظات اجتماعی پیشنهاد می‌شود بخش ابتدایی این بند (افزایش سود تأخیر در پرداخت عوارض) از لایحه بودجه ۱۴۰۴ حذف شود. از ملاحظه‌ی اجتماعی، منظور نارضایتی‌ای است که ممکن است در صورت هم‌زمانی اجرای برداشت عوارض آزادراه از حساب اشخاص و تعیین جرایم برای تأخیر در پرداخت برای کاربران آزادراه ها (مردم) بوجود آید. شایان ذکر است که از منظر حقوقی، واگذاری تعیین نرخ وجه التزام ناشی از عدم پرداخت به موقع عوارض، به میزانی که هیأت عالی بانک مرکزی تعیین می¬کند، مغایر اصل ۵۱ و ۸۵ قانون اساسی به نظر می رسد. به رسمیت شناختن صلاحیت هیئت عالی بانک مرکزی در وضع مقررات، مغایر اصول ۶۰ و ۱۳۸ قانون اساسی است. ماده ۷ قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۴۰۲ ناظر بر صلاحیت هیئت‌عالی است که این قانون از سوی مجمع تشخیص مصلحت نظام با اصلاح بند «الف» ماده (۷) موافق با مصلحت نظام تشخیص داده شد.	فرماندهی کل انتظامی جمهوری اسلامی ایران به‌منظور حمایت از الکترونیکی کردن آزادراه‌های کشور، موظف به اخذ مفاصاحساب بدهی‌های ناشی از عوارض آزادراهی از متقاضیان تعویض پلاک خودرو می‌باشد. بانک مرکزی موظف است به منظور حمایت از الکترونیکی‌کردن آزادراه‌های کشور بگونه‌ای اقدام نماید که در چارچوب مقررات، امکان پرداخت تعرفه آزادراه‌ها از حساب بانکی اشخاص فراهم شود. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی و بانک مرکزی با همکاری فراجا و سازمان برنامه و بودجه، حداکثر ظرف یک ماه از ابلاغ این قانون به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند ص-جزء شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	معادل ۳۵ درصد عوارض آلایندگی (عوارض سبز) وصولی موضوع مواد (۲۷) و (۴۰) قانون مالیات بر ارزش افزوده- مصوب سال ۱۴۰۰ که در اختیار شهرداری‌ها مرتبط قرار می‌گیرد، در چارچوب مصوبات کمیته برنامه‌ریزی و توسعه شهرستان و با تأیید و تحت نظارت واحد استانی مرتبط سازمان حفاظت محیط زیست، صرفاً جهت توسعه ناوگان حمل‌ونقل عمومی و اجرای کمربند سبز مدیریت پسماند و رفع و کاهش آلودگی هوای همان شهر صرف می‌گردد. شهرداری‌ها موظفند گزارش عملکرد این بند را هر سه ماه یکبار به شورای برنامه‌ریزی استان و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی همان استان و سازمان حفاظت محیط زیست (واحد تابعه آن) ارائه نمایند.	اختصاص بخشی از ۳۵ درصد از منابع حاصل از این ماده برای نوسازی ناوگان حمل‌ونقل عمومی اعم از ریلی (واگن قطار شهری) و غیرریلی (اتوبوس، مینی‌بوس و ون) مثبت ارزیابی می‌شود. در ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده، مبنای دریافت عوارض سبز و در ماده ۴۰، نحوه توزیع آن بین شهرداری‌ها و دهیاری‌ها تعیین شده است. تصویب بند (ص) تغییری در اصل قانون ایجاد نخواهد کرد و صرفاً موارد مصرف بخشی از این عوارض را مشخص نموده است. در سال ۱۴۰۲، بنا بر آمار دیوان محاسبات کشور، کل عوارض وصولی ناشی از ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده، حدود ۱۲ هزار میلیارد تومان بوده است. ۳۵ درصد از این عوارض این سال معادل ۴,۲ هزار میلیارد تومان خواهد بود. با فرض رشد متناسب این درآمد با تورم، پیش‌بینی می‌شود که میزان عوارض موضوع این بند به حدود ۷,۱ هزار میلیارد تومان در سال ۱۴۰۴ برسد. همچنین، برای مثال بر اساس سند بودجه ۱۴۰۳ شهرداری تهران، عوارض آلایندگی به مبلغ ۹۰ میلیارد تومان برآورد شده است که با فرض رشد متناسب با تورم، انتظار می‌رود این رقم در سال ۱۴۰۴ به حدود ۱۲۰ میلیارد تومان برسد که در مقابل رقم سقف بودجه این شهرداری قابل توجه نیست. با توجه به اینکه مبلغ مورد تصمیم‌گیری در تبصره چشمگیر نبوده و موارد مصرف نیز همراستا با وظایف مهم شهرداری های سراسر کشور است، تصویب این حکم توصیه می شود. همچنین این حکم می‌تواند معضل فقدان منابع درآمدی برای اجرای صحیح ماده (۱۰) قانون هوای پاک (موضوع افزایش ناوگان حمل‌ونقل عمومی) را نیز مرتفع نماید. البته، مبتنی بر دانش شهرسازی و تجربه شهرداری‌ها و ضرورت گذار به سمت شهرسازی انسان محور، در وهله نخست باید افزایش سهم سفرهای	معادل ۳۵ درصد عوارض آلایندگی (عوارض سبز) وصولی موضوع مواد (۲۷) و (۴۰) قانون مالیات بر ارزش افزوده- مصوب سال ۱۴۰۰ که در اختیار شهرداری‌ها مرتبط قرار می‌گیرد، در چارچوب مصوبات کمیته برنامه‌ریزی و توسعه شهرستان و با تأیید و تحت نظارت واحد استانی مرتبط سازمان حفاظت محیط زیست، صرفاً جهت توسعه ناوگان حمل‌ونقل عمومی و اجرای کمربند سبز مدیریت پسماند و رفع و کاهش آلودگی هوای همان شهر صرف می‌گردد. شهرداری‌ها موظفند گزارش عملکرد این بند را هر سه ماه یکبار به شورای برنامه‌ریزی استان و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی همان استان و سازمان حفاظت محیط زیست (واحد تابعه آن) ارائه نمایند.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		غیرموتوری (پیاده و دوچرخه) حتی در کلانشهرها دنبال شود و این سیاست مقدم بر توسعه حمل و نقل عمومی است.	
تبصره۰۱- بند ض-جزء شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	هرگونه منافع حاصل از نگهداری وجوه اشخاص در اتاق‌های پایاپای در بازار سرمایه به‌عنوان درآمد در صورت‌های مالی ثبت و مشمول مالیات‌بردرآمد خواهد شد.	این حکم تا کنون در لوایح، طرح‌ها و قوانین وجود نداشته است و در مجموع حکم مبهمی است. عبارت «هرگونه منافع» عبارتی مبهم و به دلیل عدم تعیین موارد مشمول مالیات، مغایر اصل ۵۱ قانون اساسی است. اتاق پایاپای در بازار سرمایه تعریف قانونی مشخص ندارد. منظور از اشخاص چه کسانی هستند؟ لازم است به این موضوع توجه داشت که الزاماً تمامی منافع در صورت‌های مالی منعکس نمی‌شود تا بتوان از آن مالیات‌ستانی کرد. ضروری است این حکم در قوانین دائمی مورد ارزیابی و تصویب قرار گیرد.	حذف
تبصره۰۱- بند ط-جزء شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	عایدی دولت از محل سود خالص سالانه قبل از کسر مالیات موضوع بند (ب) ماده (۵۶) قانون بانک مرکزی مصوب سال ۱۴۰۲ معادل(۵۰) درصد تعیین می‌گردد.	طبق ماده (۵۶) قانون بانک مرکزی لازم است عائدی دولت پس از کسر اندوخته قانونی معادل ۵۰ درصد و اندوخته احتیاطی مشخص شود. بنابراین در متن لایحه صفربودن اندوخته احتیاطی در نظر گرفته شده است که با قانون بانک مرکزی مبنی بر تعیین اندوخته احتیاطی توسط رئیس کل و تصویب مجمع عمومی مغایر و هم‌چنین نسبت این دو بند محل ابهام است.	حذف

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند ظ-جزء شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	به‌منظور ترغیب استفاده از حمل‌ونقل ریلی در جابه‌جایی بارهای معدنی، نرخ عوارض جابه‌جایی بار معدنی از جاده به‌استثنای شن و ماسه و خاک رس، بر اساس تن- کیلومتر، پانزده (۱۵٪) درصد تعیین می‌گردد. از این میزان ده واحد (۱۰٪) درصد سهم سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای بوده و پنج واحد (۵٪) درصد از این عوارض به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز می‌گردد تا از طریق ردیف درآمد- هزینه‌ای و پس از مبادله موافقتنامه از طریق دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط، صرف بهسازی، نوسازی و توسعه خطوط ریلی مرتبط با معادن شود. سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای مکلف است دو واحد (۲٪) درصد از عوارض دریافتی را صرف نگهداری و بهسازی محورهای حمل بار معدنی نماید.	حکم در راستای برنامه هفتم است. برنامه هفتم پیشرفت در ماده (۵۶) سهم ۳۰ درصدی حمل‌ونقل راه‌آهنی از جابه‌جایی کل بار زمینی داخلی کشور را هدفگذاری کرده؛ در حالی‌که این سهم در سال ۱۴۰۲، ۹ درصد بوده است. بنابراین ایجاد مزیت رقابتی برای حمل‌ونقل ریلی نسبت به حمل‌ونقل جاده‌ای مثبت ارزیابی می‌شود. با این حال، به دلیل چالش اجرایی در وصول عوارض در محورهای حمل بار معدنی، پیشنهاد می‌شود حکم توجه به توضیحات ذیل اصلاح شود: در سال گذشته، سهم کمی از محموله‌های حمل‌شده از مبدأ معادن دارای بارنامه بودند . این امر اثرگذاری حکم در راستای برنامه هفتم را زیرسوال می‌برد. بنابراین پیشنهاد می‌شود، سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای اقدام به تجهیز محورهای حمل بار معدنی به تاسیسات کنترلی نظیر دوربین و سیستم‌های توزین جهت شناسایی و اعمال قانون حمل بار بدون بارنامه نماید.	موافق به شرط اصلاح به منظور ترغیب استفاده از حمل‌ونقل ریلی در جابه‌جایی بارهای معدنی، نرخ عوارض جابه‌جایی بار معدنی از جاده به استثنای شن و ماسه و خاک رس، بر اساس تن-کیلومتر، پانزده (۱۵٪) درصد تعیین می‌گردد. از این میزان ده واحد (۱۰٪) درصد سهم سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای بوده و پنج واحد (۵٪) درصد از این عوارض به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز می‌گردد تا از طریق ردیف درآمد- هزینه‌ای و پس از مبادله موافقتنامه از طریق دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط صرف بهسازی، نوسازی و توسعه خطوط ریلی مرتبط با معادن شود. سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای مکلف است دو واحد (۲٪) درصد از عوارض دریافتی را صرف نگهداری و بهسازی محورهای حمل بار معدنی نماید. سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای مجاز است از محل عوارض دریافتی نسبت به تجهیز محورهای حمل بار معدنی به تاسیسات کنترلی نظیر دوربین و سیستم‌های توزین جهت شناسایی حمل بار بدون بارنامه اقدام نماید.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند ع-جزء شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	در سال ۱۴۰۴، نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی به‌استثنای کالاهای اساسی و دارو، ملزومات مصرفی پزشکی، شیرخشک اطفال و مواد اولیه آنها، معادل نرخ ارز مرکز مبادله طلا و ارز در روز اظهار می‌باشد.	افزایش نرخ ارز مبنای حقوق ورودی کالا: با توجه به آنکه افزایش نرخ ارز مبنای حقوق ورودی تأثیر قابل توجهی بر قیمت‌ها نداشته و اثر آن زیر ۲ درصد بر شاخص قیمت برآورد می‌شود، از طرفی حدود ۱۰۳ همت درامد هم ایجاد می‌کند. این اقدام کاملا مناسب بوده و توصیه می‌شود. این سوال ایجاد می‌شود که با افزایش نرخ وارادات کالای اساسی متناسب با تورم، نرخ ارز مبنای حقوق ورودی آنها نیز تغییر می‌کند یا نه؟ این در حالی است که در حدود دو سال است که بانک مرکزی به نامه گمرک در خصوص تعیین تکلیف نرخ ارز مبنای حقوق ورودی پاسخ صحیحی نداده است. همچنین، در این بند کالاهای اساسی، از شمول نرخ ارز مرکز مبادله طلا و ارز مستثنی نشده است. در بند خ تبصره ۲ این لایحه، صرفا کالاهای اساسی کشاورزی مشمول نرخ ارز ترجیحی شده¬اند و نرخ مبنای محاسبه کالاهای اساسی غیرکشاورزی مشخص نشده است و ابهام دارد.	موافق به شرط اصلاح در سال ۱۴۰۴، نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی به‌استثنای کالاهای اساسی و دارو، ملزومات مصرفی پزشکی، شیرخشک اطفال و مواد اولیه آنها، معادل نرخ تسعیر ترجیحی برای این اقلام است. نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی سایر کالاها، معادل نرخ ارز مرکز مبادله طلا و ارز در روز اظهار می‌باشد.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند غ-جزء شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	در بند (پ) ماده (۱۰) قانون مالیات بر ارزش افزوده (الحاقی به‌موجب بند (ب) ماده (۲۱) قانون تأمین مالی تولید و زیرساخت‌ها مصوب ۱۴۰۲)، مشمول کالاهای معاف از ارزش افزوده نمی‌شود.	بند (پ) ماده (۱۰) قانون مالیات بر ارزش افزوده که در قانون تأمین مالی تولید و زیرساخت به این قانون الحاق شد، در خصوص مشمول نشدن گواهی‌های سپرده کالایی در بورس‌های کالایی است. هدف قانون‌گذار این بود که کالاهایی که در بورس کالا عرضه می‌شوند، مادامی که در بورس کالا در قالب گواهی سپرده کالایی مبادله می‌شوند مشمول مالیات بر ارزش افزوده نشوند. پیش از این قانون، برای اخذ مالیات بر ارزش افزوده از کالای مشمول (غیرمعاف) در هنگام مبادله در بورس کالا چالش وجود داشت؛ اما کالاهایی که از اساس معاف از مالیات بر ارزش افزوده هستند، در هر حالتی چه مبادله فیزیکی چه در قالب سپرده کالایی معاف هستند و این حکم برای آن‌ها وضع نشده بود. اما باتوجه به پیچیدگی‌های اجرای مالیات بر ارزش افزوده از جمله اجرای تبصره‌های (۲) و (۳) ماده (۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده، مستثنی نکردن کالاهایی که از اساس معاف هستند، چالش‌های اجرایی و ابهاماتی در اجرای مالیات بر ارزش افزوده در طی زنجیره ارزش ایجاد می‌کند. لذا پیشنهاد دولت در زمینه مستثنی‌نمودن کالاهای معاف از این بند در این بند از لایحه درست است. همچنین از جهت حقوقی، این بند به دلیل اصلاح بند ب ماده ۲۱ قانون تامین مالی تولید و زیرساخت¬ها ، مغایر بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم توسعه است. این بند به دلیل ماهیت غیربودجه¬ای، مغایر اصل ۵۲ قانون اساسی به شمار می-رود.	موافق (واژه‌ی «در» در ابتدای بند باید حذف شود.)

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند ف-جزء شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	مهلت مقرر برای تسلیم اظهارنامه مالیاتی عملکرد سال ۱۴۰۳ صاحبان مشاغل حداکثر تا تاریخ ۳۰/۵/۱۴۰۴ تمدید می‌گردد.	با توجه به اجرای اظهارنامه پیش¬فرض موضوع قانون «پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان» و قانون «تسهیل تکالیف مودیان جهت اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان» و نیازمندی سازمان امور مالیاتی به اطلاعات بیشتر جهت تکمیل این اظهارنامه و زمان‌بر بودن دسترسی به این اطلاعات، در این حکم پیشنهاد شده است که مهلت تسلیم اظهارنامه مشاغل از پایان خرداد ماه به پایان مرداد ماه منتقل شود. البته شایان ذکر است که از لحاظ حقوقی، این بند به دلیل ماهیت غیربودجه¬ای مغایر اصل ۵۲ قانون اساسی به نظر می رسد.	موافق
تبصره۰۱- بند ق-جزء شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	حقوق گمرکی گوشی‌های تلفن همراه وارداتی بالای ششصد (۶۰۰) دلار، در رویه تجاری پانزده (۱۵٪) درصد و در سایر رویه‌ها سی (۳۰٪) درصد محاسبه و دریافت خواهد شد. وزارت امور اقتصادی و دارایی (گمرک جمهوری اسلامی ایران) مکلف است منابع حاصل از اجرای این حکم را به ردیف درآمدی ۱۱۰۴۱۰ واریز کند. واردات این کالاها از طریق مناطق آزاد تجاری و صنعتی، نیز مشمول این حکم می‌شود.	این بند در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ نیز بوده (به جز موضوع مناطق آزاد) و پیشنهاد تداوم آن داده می‌شود. با این حال یک ملاحظه‌ی جدی وجود دارد. بر اساس برآورد گمرک در حال حاضر بیش از ۱ میلیون گوشی تلفن همراه آیفون ۱۴ و بالاتر با سیم کارت فعال در بازار وجود دارد. در صورتیکه این گوشی‌ها از مبادی رسمی به کشور وارد می‌شدند، درآمدی در حدود ۱۰ هزار میلیارد تومان عاید دولت می‌شد. بنابراین پیشنهاد می‌شود تا در همین بند، تأکید شود که واردات کلیه‌ی گوشی‌های تلفن همراه مجاز است. توجه داشته باشید که غیر مجاز بودن آنها مانع از ورود نیست؛ تنها موجب واردات غیررسمی می‌شود. لازم به ذکر است بر اساس محاسبات این مرکز حقوق ورودی در لایحه حدود ۵۰ هزار میلیارد تومان بیش‌برآوردی دارد و این اصلاح میتواند بخشی از این بیش برآوردی را جبران کند. تمایز «رویه تجاری» و «سایر رویه¬ها» از حیث مفهوم و قانونی بودن آن دارای ابهام است.	موافق

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند گ-جزء شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	مواد (۲) و (۳) قانون تسهیل تکالیف مودیان جهت اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان در سال ۱۴۰۴ جاری بوده و عبارت تا پایان سال ۱۴۰۳ در ماده (۴) به عبارت تا پایان سال ۱۴۰۴ تغییر می‌یابد.	مطابق متن پیشنهادی، مودیان مشمول قانون موظف‌اند از ابتدای سال ۱۴۰۵ نسبت به صدور صورتحساب الکترونیکی در سامانه مودیان اقدام کنند، اما از آنجا که در پایان سال حجم خرید و فروش کالا و خدمات بسیار بیشتر از سایر زمان‌های سال است و بخش عمده فرارهای مالیاتی به دلیل عدم رصد معاملات در پایان سال اتفاق می افتد، مطلوب آن است که الزام به صدور صورتحساب الکترونیکی از ابتدای دی ماه ۱۴۰۴ آغاز شود. از طرف دیگر جهت تسهیل کسب‌وکارها بهتر است فرایند استفاده از پایانه‌های فروشگاهی برای مودیان جدیدی که از ابتدای سال ۱۴۰۵ اضافه می‌شوند در ایام ابتدای سال صورت نگیرد. همچنین لازم به ذکر است زمان ۹ ماهه ابتدای سال ۱۴۰۴ برای مودیان زمان مناسبی است تا نسبت به آموزش و فراهم کردن مقدمات استفاده از پایانه فروشگاهی و صدور صورتحساب الکترونیکی از ابتدای دی ماه ۱۴۰۴ اقدام کنند. شایان ذکر است که به لحاظ حقوقی، این بند به دلیل اصلاح قوانین دائمی (مواد ۲، ۳ و ۴ قانون تسهیل تکالیف مودیان جهت اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان)، مغایر بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم پیشرفت، مبنی بر ممنوعیت اصلاح قوانین دائمی در حین تصویب بودجه می باشد. این بند به دلیل ماهیت غیربودجه¬ای، مغایر اصل ۵۲ قانون اساسی به شمار می-رود.	موافق به شرط اصلاح ماده (۲) قانون تسهیل تکالیف مودیان جهت اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان در سال ۱۴۰۴ جاری بوده و عبارت تا پایان سال ۱۴۰۳ در ماده (۴) به عبارت تا پایان سال ۱۴۰۴ تغییر می‌یابد. همچنین حکم ماده (۳) قانون مذکور تا پایان دوره سوم مالیات بر ارزش افزوده سال ۱۴۰۴ جاری می‌باشد.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند ل-جزء ---- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	آن بخش از کالاها و خدمات شرکت‌های ایرانی طرف قرارداد با شرکت‌های خارجی که کالاها و خدمات مورد نیاز شرکت‌های پیمانکاری خارجی را در طرح‌های مورد تعهد طرف خارجی، تامین می‌نمایند با تایید شورای اقتصاد مشمول تبصره (۳) ماده (۱۰) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰ می‌باشند.	فروش کالا و خدمات شرکت‌های ایرانی به شرکت‌های پیمانکاری خارجی عملاً موجب جلوگیری از واردات کالا و خدمات مورد نیاز این شرکت‌ها می‌شود. این معامله اگرچه موجب ارزآوری مستقیم نمی‌شود ولی با جلوگیری از واردات و خروج ارز، اثر مثبتی بر تراز پرداخت کشور خواهد داشت. لازم به ذکر است در بسیاری از موارد، استفاده از کالا و خدمات عرضه شده در داخل کشور، صرفه اقتصادی بیشتری برای پیمانکاران خارجی در مقایسه با واردات این کالا و خدمات خواهد داشت. برای مثال، پیمانکاران خارجی خدمات روزمره خود را از داخل کشور تهیه خواهند کرد و واردات آن توجیه اقتصادی ندارد. همچنین به‌دلیل وجود تعرفه گمرکی بر واردات بسیاری از کالا و خدمات، استفاده از نمونه مشابه داخل می‌تواند صرفه اقتصادی داشته‌باشد. به همین دلیل به‌جز در مواردی خاص، معافیت ذکر شده در این حکم علی‌رغم ایجاد بار مالی، لزوماً منجر به بهبود تراز تجاری کشور و یا کاهش واردات نخواهد شد. با توجه به لزوم تصویب موارد معاف در شورای اقتصاد، انتظار می‌رود چالش بیان شده تا حدی مرتفع شود. لازم به ذکر است این حکم تکرار بند (ب) تبصره (۶) قانون بودجه سال ۱۴۰۳ است. عبارت «با تصویب شورای اقتصاد»، به‌جهت موضوعی که شورای مذکور باید به تصویب برساند و ضوابط آن، دارای ابهام است. از این رو مغایر با اصول ۱۳۸ و ۸۵ قانون اساسی است.	موافق به شرط اصلاح آن بخش از کالاها و خدمات شرکت‌های ایرانی طرف قرارداد با شرکت‌های خارجی که کالاها و خدمات مورد نیاز شرکت‌های پیمانکاری خارجی را در طرح‌های مورد تعهد طرف خارجی، تامین می‌نمایند مشمول تبصره (۳) ماده (۱۰) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰ می‌باشند.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند م-جزء شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است در راستای حمایت از صنعت دامپروری کشور و تحقق خودکفایی تولید گوشت قرمز و گوشت مرغ، معادل یک درصد (۱٪) از ارزش واردات نهاده‌های دامی شامل ذرت، کنجاله سویا و جو را اخذ و مبالغ حاصل را به ردیف درآمد- هزینه‌ای .... واریز نماید. وزارت جهاد کشاورزی موظف است اعتبار مندرج در ردیف .... جدول شماره (۹) این قانون را در قالب موافقتنامه متبادله با سازمان برنامه و بودجه کشور در راستای اعطای تسهیلات بانکی سرمایه در گردش و سرمایه‌گذاری (بصورت تلفیقی با منابع بانک) به منظور تامین نقدینگی واحدهای تولیدی بخش مربوطه در سر فصل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هزینه نماید.	با توجه به اینکه سیاست‌های مختلفی، از جمله تخصیصی ارز ترجیحی، معافیت مالیاتی و کاهش حقوق گمرکی، در راستای کاهش هزینه تولید در واحدهای دام و طیور اعمال می‌شود، ولی از سال ۱۴۰۳ عوارضی بر واردات این اقلام وضع شد که با سیاست‌های پیش‌گفته مغایر است. این عوارض که معادل یک درصد (۱٪) از ارزش واردات نهاده‌های دامی شامل ذرت، کنجاله سویا و جو، وضع شده است، هرچند قرار است در راستای اعطای تسهیلات بانکی سرمایه در گردش و سرمایه‌گذاری به منظور تامین نقدینگی واحدهای تولیدی بخش دام و طیور به مصرف برسد، ولی در عمل با افزایش هزینه‌های تولید این واحدها، تحقق هدف مذکور را با چالش مواجه خواهد کرد. همچنین این حکم در نسبت تسهیلات بانکی و سرمایه¬گذاری و همچنین تلفیق این موارد با منابع بانک¬ها ابهام دارد و از این حیث مغایر اصل ۵۳ قانون اساسی به نظر می رسد. با عنایت به تعریف «درآمد هزینه» در تبصره بند ب ماده ۱۷ قانون برنامه هفتم پیشرفت، ارتباط ردیف بیان شده در جدول (۹) و منابع حاصل از این محل، ار حیث تکلیف وزارت جهاد کشاورزی محل ابهام است.	حذف

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند ن-جزء شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است با اجرای سیاست‌های فرهنگی، اقتصادی و تکمیل زنجیره ارزش محصولات دخانی در بخش کشاورزی و همچنین صادرات، با تعیین عوارض گمرکی سیگار و تنباکوی وارداتی علاوه بر قوانین و مقررات موجود از جمله بند (ح) ماده (۷۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، سهم تولید داخلی از بازار مصرف را افزایش دهد. منابع مذکور پس از تامین منابع مرتبط با سیگار و تنباکو در جدول شماره (۵)، به ردیف درآمد-هزینه ..... واریز و بابت نوسازی و تجهیز خطوط تولید صنعت دخانیات بر اساس طرح اصلاح ساختار نیروی انسانی و شرکتی این حوزه که به پیشنهاد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و وزارت صنعت، معدن و تجارت با همکاری سازمان به تصویب شورای اقتصاد خواهد رسید در اختیار وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی قرار می‌گیرد. پس از تصویب طرح اصلاح ساختاری مذکور، میزان عوارض این بند به پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.	در حال حاضر به موجب بند ح ماده ۷۳ قانون برنامه‌ی هفتم مالیات هر نخ سیگار وارداتی ۵۰ درصد افزایش یافته است که این موضوع در مقابل افزایش ۱۵ درصدی مالیات سیگار تولید داخل مطابق همان بند برنامه‌ی هفتم است. در کنار این حکم، وضع عوارض مجدد در این ماده، هزینه‌ی واردات سیگار را بیش از پیش افزایش میدهد. این در حالی است که در سال ۱۴۰۲ واردات سیگار در حدود صفر بوده و در مقابل حجم قابل توجهی از سیگار قاچاق در بازار موجود است. افزایش عوارض وارداتی، منجر به افزایش تمایل به واردات غیررسمی خواهد شد. همچنین، عوارض موضوع این ماده، با توجه به تصریح بند حاضر مبنی بر اینکه عوارض مذکور، علاوه بر قوانین و مقررات موجود است و همچنین عدم تعیین ضوابط و حدود تعیین عوارض مذکور (مانند نرخ مالیاتی) توسط مجلس، مغایر اصل ۵۱ قانون اساسی به شمار می رود.	حذف

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند ه-جزء شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	در اجرای بند (ث) ماده (۷۸) قانون برنامه هفتم پیشرفت موضوع اختصاص بیست و هفت صدم درصد (۰/۲۷٪) از کل نه درصد (۹٪) مالیات بر ارزش افزوده برای ساماندهی امور جوانان و ترویج و تعمیم فعالیت بدنی و همگانی ¬شدن ورزش به ردیف درآمدی شماره ..... جدول شماره (۵) این قانون واریز و به وزارتخانه¬های ورزش و جوانان به میزان شصت درصد (۶۰٪) و آموزش و پرورش به میزان چهل درصد (۴۰٪) پرداخت می‌شود. پرداخت هرگونه وجهی از این محل به ورزش حرفه‌ای، ممنوع و در حکم تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال دولتی است.	این بند تنفیذ حکم بند (ذ) تبصره ۶ قانون بودجه سال ۱۴۰۳ و بند (ث) ماده ۷۸ قانون برنامه پنجساله پیشرفت جمهوری اسلامی ایران است که به موضوع ساماندهی امور جوانان و ترویج و تعمیم فعالیت بدنی و همگانی شدن ورزش پرداخته شده است؛ به¬طوری که ۶۰ درصد از کل اعتبارات سهم وزارت ورزش و جوانان و ۴۰ درصد نیز سهم وزارت آموزش و پرورش است. اساس گزاره فعلی این حکم مورد تأیید است، منتها نیاز است مطابق با جزئیات هزینه¬کرد در راستای توسعه و تعمیم ورزش همگانی و تربیتی و به ارائه تبصره-های اشاره شده ذیل قانون پرداخته شود. بند (ث) ماده (۷۸) قانون برنامه هفتم پیشرفت که به صورت کلی نگارش یافته، عیناً در لایحه بودجه ۱۴۰۳ در قالب حکم مذکور تکرار شده است. بر اساس آن، مشخص نیست چگونه سهم ۶۰ درصدی وزارت ورزش و جوانان از منابع پیش‌بینی‌شده، میان سیاست‌های «ساماندهی امور جوانان» و «ترویج و تعمیم فعالیت بدنی و همگانی شدن ورزش» توزیع خواهد شد. حال آنکه رعایت توازن و اعتدال در توزیع منابع متناسب با فراگیری مسائل اولویت‌دار مرتبط با دو موضوع این حکم، امری ضروری است. از سوی دیگر، «ساماندهی امور جوانان» عبارتی کلی است که بر اساس قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب ۰۸/۰۷/۱۳۹۹ مجلس شورای اسلامی، امور جوانان به فعالیت‌های مربوط به هماهنگی ابعاد هویتی جوانان در عرصه‌های دینی، انقلابی، ملی، اشتغال، علم و فناوری، جامعه‌پذیری، خانواده و ازدواج، سرمایه اجتماعی، مسئولیت‌پذیری، مشارکت اجتماعی و مسائل نوپدید جوانان اطلاق می‌شود. طبعاً با توجه به محدودیت منابع، حل مسائل اولویت‌دار باید در دستور کار قرار گیرد. بررسی پیمایش‌ها و نگرش سنجی‌های مختلف ملی دو دهه اخیر نشان می‌دهد مسائل اشتغال، کسب درآمد پایدار و رفع معضل بیکاری جوانان از جمله مهم‌ترین دغدغه‌های مردم و گروه جوانان بوده و مقوله اشتغال از سوی این افراد به	موافق به شرط اصلاح در اجرای بند (ث) ماده (۷۸) قانون برنامه هفتم پیشرفت موضوع اختصاص بیست و هفت صدم درصد (۰,۲۷٪) از کل ده درصد (۱۰٪) مالیات بر ارزش افزوده برای ساماندهی امور جوانان با اولویت اشتغال پایدار، کاهش نرخ بیکاری و کاهش سن ازدواج جوانان و ترویج و تعمیم فعالیت بدنی و همگانی شدن ورزش به ردیف درآمدی شماره ..... جدول شماره (۵) این قانون واریز و به وزارتخانه‌های ورزش و جوانان به میزان شصت درصد (۶۰٪) با اختصاص ۵۰ درصد آن به اجرای برنامه «ساماندهی امور جوانان» و اختصاص ۵۰ درصد آن به اجرای برنامه «ترویج و تعمیم فعالیت بدنی و همگانی شدن ورزش» و آموزش و پرورش به میزان چهل درصد (۴۰٪) پرداخت می‌شود. احکام تنظیمی - این اعتبار با اولویت استان های کم¬برخوردار هزینه می¬شود. - پرداخت هرگونه وجهی از این محل به ورزش حرفه‌ای ممنوع و در حکم تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال دولتی است. - سازمان برنامه و بودجه و وزارتخانه¬های ورزش و جوانان و آموزش و پرورش مکلفند گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به کمیسیون فرهنگی مجلس ارسال نمایند.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		عنوان پیش‌شرط تحقق موضوعات مهم دیگر همچون ازدواج و تشکیل خانواده مطرح می‌شود. در حال حاضر جوانان نرخ بیکاری بالای ۱۶ درصد را تجربه می‌کنند و در اواخر دهه سوم زندگی، به پایداری شغلی می‌رسند. به سبب اهمیت موضوع اشتغال جوان در حفظ و پایداری خانواده، سلامت اجتماعی و رشد اقتصادی، لذا توجه به مسائل بیکاری و بی‌ثباتی شغلی جوانان امر اولویت‌دار به شمار می‌رود. نکته قابل ملاحظه این است که در قانون بودجه ۱۴۰۳، ۲۰ درصد از اعتبار کل این ردیف به اشتغال جوانان اختصاص پیدا کرده و از ۸۰ درصد اعتبار باقی مانده، ۶۰ درصد به وزارت ورزش و جوانان اختصاص پیدا کرده که از این ۶۰ درصد ۳۰ درصد به ازدواج، اشتغال و فرزندآوری اختصاص پیدا کرده و مابقی به دیگر امور جوانان و ورزش اختصاص پیدا کرده است. محاسبه درصد های اختصاص یافته نشان می دهد که حدود ۳۵ درصد از اعتبار این ردیف به ازدواج، اشتغال و فرزندآوری اختصاص یافته است. البته دیگر اولویت های جوانان در این تبصره مشخص نشده اند. در واقع فقط نسبت به ۳۰ درصد اعتبار وزارتخانه اظهار نظر و تعیین تکلیف شده است و مابقی بین ورزش و دیگر امورات جوانان باید توزیع شود. لذا با توجه به تکالیف قابل توجه وزارتخانه در حوزه جوانان درصد اعتبار مورد نیاز برای جوانان قابل توجه و بالاتر از حوزه ورزش برآورد می شود. ازسوی دیگر ذیل ماده ۷۹ قانون برنامه هفتم توسعه دو شاخص مهم از اهداف کمی حوزه زنان و خانواده، «کاهش میانگین سن ازدواج» و « افزایش نرخ ازدواج نسبت به جمعیت در سن ازدواج» عنوان شده است. البته در متن احکام، حکم مشخصی در این حوزه در نظر گرفته نشده، لذا ضروری است در قانون بودجه سنواتی اعتبار تحقق این حکم در نظر گرفته شود.	

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند و-جزء شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	در راستای سیاست‌های حمایت از تولید، نرخ مالیات موضوع ماده (۱۰۵) قانون مالیات‌های مستقیم اشخاص حقوقی دارای پروانه بهره‌برداری از وزارتخانه‌های ذی‌ربط در فعالیت‌های تولیدی در سال ۱۴۰۳ که در بازار بورس و فرابورس پذیرفته‌شده‌اند، به میزان نرخ موثر پنج واحد درصد(۵٪) کاهش می‌یابد.	مطابق قوانین بودجه سال¬های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ و با توجه به رشد کم و ناپایدار بخش تولید در سال¬های اخیر و افزایش هزینه¬های تولید ناشی از نوسانات نرخ ارز و ناپایداری انرژی و قطعی گاز و برق واحدهای تولیدی به عنوان سیاست حمایتی، تخفیف ۵ درصد مالیات بر عملکرد مشمول کلیه واحدهای تولیدی شود. شایان ذکر است که به لحاظ حقوقی، کاهش نرخ مالیات موضوع این بند، به دلیل تبعیض بین شرکت¬های تولیدی پذیرفته شده در بازار بورس و فرابورس و سایر شرکت¬ها، مغایر بند ۹ اصل ۳ قانون اساسی به شمار می رود. عبارت «نرخ موثر» به دلیل ابهام در تعریف آن، مغایر بند ۹ سیاست های کلی نظام قانونگذاری به شمار می رود.	موافق به شرط اصلاح در راستای سیاست‌های حمایت از تولید، نرخ مالیات موضوع ماده (۱۰۵) قانون مالیات‌های مستقیم اشخاص حقوقی دارای پروانه بهره‌برداری از وزارتخانه‌های ذی‌ربط در فعالیت‌های تولیدی پنج واحد درصد(۵٪) کاهش می‌یابد.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند ک-جزء ۳-۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	در راستای بند «پ» ماده (۱۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت در صورت تحقق درصد تجمعی درآمدهای مالیاتی سازمان امور مالیاتی کشور لغایت پایان شهریور ماه و پایان ۲۷ اسفند سال جاری به بیش از صد و سه درصد (۱۰۳٪) ارقام مصوب مندرج در جدول شماره (۵) قانون بودجه، این ارقام به سرجمع منابع مالیاتی و همچنین مصارف به شرح زیر افزوده شده و به‌صورت کامل تخصیص خواهد یافت. درآمدهای مالیاتی وصول شده مازاد بر سقف صد و سه درصد (۱۰۳٪) مذکور به شرح زیر توزیع می‌شود. ۱- ده درصد(۱۰٪) مازاد حاصله به سقف ابلاغ و تخصیص اعتبارات سازمان امور مالیاتی کشور به تفکیک هفتاد و پنج درصد (۷۵٪) اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و بیست و پنج درصد (۲۵٪) سایر اعتبارات هزینه‌ای؛ ۲- سی درصد(۳۰٪) مازاد حاصله به سقف ابلاغ و تخصیص اعتبارات استانی موضوع جدول شماره (۱۰) این قانون، به تفکیک هفتاد و پنج درصد (۷۵٪) اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (تملک استانی) و بیست و پنج درصد (۲۵٪) سایر اعتبارات هزینه‌ای استان‌ها؛ ۳- شصت درصد (۶۰٪) مازاد حاصله بابت تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پیوست شماره (۱) این قانون و قابل خاتمه تا پایان سال ۱۴۰۴؛ دستورالعمل اجرایی این بند توسط سازمان برنامه و بودجه کشور با هماهنگی وزارت امور اقتصاد و دارایی حداکثر دو ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون ابلاغ می‌گردد.	باید توجه داشت که سقف درنظر گرفته شده به منظور شناسایی درآمدهای مازاد بر میزان مصوب، بر اساس شرایط اقتصادی و واقعیت‌های اقتصاد کلان نظیر نرخ تورم سالانه اعمال شود تا بدین طریق از گذاشتن سقفی کمتر از سقف طبیعی که با وجود شرایط اقتصاد کلان و بدون نیاز به شناسایی فرار مالیاتی جدید، درآمدها به آن میزان می‌رسد، اجتناب گردد. با این تفسیر می‌توان بیان داشت که عدد صد و سه درصد (۱۰۳٪) جهت اعمال سقف درآمدهای مالیاتی، متناسب با شرایط اقتصاد کلان در نظر گرفته نشده است. زیرا با وجود نرخ تورم، تحقق این میزان درآمد امکان‌پذیر است. لازم است این عدد به میزان بیشتری افزایش یابد. همچنین شایان ذکر است که رقم برآوردی مالیات با توجه به تصمیم دولت در خصوص میزان کوشش مالیاتی تعیین می‌شود و در حال حاضر با توجه به سطح کوشش انتخاب‌شده، ۱۰ درصد مازاد بر رقم مندرج در لایحه برآوردی منطقی است. چنانچه ارقام مندرج در این بند به نحوی تغییر کند که ارقام پیشنهادی، با رقم ۱۷۰۰ هزار میلیارد تومانی لایحه فاصله قابل توجهی داشته باشد این مخاطره وجود دارد که مغایرت با اصل ۵۲ قانون اساسی رخ دهد. در واقع در چنین شرایطی دو سقف برای بودجه در نظر گرفته شده و در خصوص منابع مازاد بر سقف اول تعیین تکلیف دقیقی صورت نگرفته است. ۱ - پیشنهاد می‌گردد که بخشی از اعتبارات در نظر گرفته شده در این جزء برای سازمان امور مالیاتی، به تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و سایر اعتبارات هزینه‌ای استان‌ها اضافه شود. چرا که در حال‌حاضر نیز به منظور تشویق سازمان امور مالیاتی جهت افزایش درآمدهای مالیاتی و شناسایی فرار مالیاتی، برای سازمان از محل تحقق درآمدهای مالیاتی، اعتباراتی در نظر گرفته شده است و پیشنهاد می‌گردد به منظور تحقق کامل بند «پ» ماده (۱۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران، بخشی از اعتبارات این جزء به طور کامل به استان‌ها تعلق گیرد. با توجه به اینکه در نظر گرفتن این سازوکار انگیزشی می‌تواند به تحقق بیشتر منابع کمک کند، از این رو	موافق به شرط اصلاح در راستای بند «پ» ماده (۱۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت در صورت تحقق درصد تجمعی درآمدهای مالیاتی سازمان امور مالیاتی کشور لغایت پایان شهریور ماه و پایان ۲۷ اسفند سال جاری به بیش از صد و ده درصد (۱۱۰٪) ارقام مصوب مندرج در جدول شماره (۵) قانون بودجه، این ارقام به سرجمع منابع مالیاتی و همچنین مصارف به شرح زیر افزوده شده و به‌صورت کامل تخصیص خواهد یافت. درآمدهای مالیاتی وصول شده مازاد بر سقف صد و ده درصد (۱۱۰٪) مذکور به شرح زیر توزیع می‌شود. ۱- پنج درصد (۵٪) مازاد حاصله به سقف ابلاغ و تخصیص اعتبارات سازمان امور مالیاتی کشور به تفکیک هفتاد و پنج درصد (۷۵٪) اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و بیست و پنج درصد (۲۵٪) سایر اعتبارات هزینه‌ای؛ ۲- سی و پنج درصد(۳۵٪) مازاد حاصله به سقف ابلاغ و تخصیص اعتبارات استانی موضوع جدول شماره (۱۰) این قانون، به تفکیک هفتاد و پنج درصد (۷۵٪) اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (تملک استانی) و بیست و پنج درصد (۲۵٪) سایر اعتبارات هزینه‌ای استان‌ها؛ ۳- شصت درصد (۶۰٪) مازاد حاصله بابت تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پیوست شماره (۱) این قانون و قابل خاتمه تا پایان سال ۱۴۰۴؛ دستورالعمل اجرایی این بند توسط سازمان برنامه و

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		پیشنهاد می‌شود ۱۰ درصد به ۵ کاهش یابد. ۲ - مطابق با بند پ ماده (۱۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت، سازمان مکلف است نسبت به طراحی و استقرار نظام نوین درآمد-هزینه استان‌ها با هدف افزایش پایدار درآمدهای استانی و بهبود تعادل‌های استانی در چارچوب سازوکارهای انگیزشی کارا و اثربخش از طریق تفکیک وظایف و اختیارات دستگاه‌های اجرائی ملی و استانی و بازگشت نظام‌مند درآمدهای مازاد وصولی به استان‌ها اقدام نماید. ۳ - مخارج عمرانی دولت جزء پیشران‌های رشد اقتصادی است؛ لذا افزایش منابع دولت جهت تکمیل طرح‌های عمرانی جزو مواردی است که لازم است ذیل موضوعات توزیع اعتبارات حاصل از این بند قرار گیرد. از طرفی طولانی‌شدن برخی از پروژه‌های عمرانی دولت موجب کاهش کارایی عملکرد دولت در جهت رفع نیازها و مشکلات استان‌ها شده است. بنابراین نیاز است تمهیداتی برای به اتمام رسیدن آن‌ها اتخاذ شود که پیش‌بینی منابع جزو این تمهیدات است.	بودجه کشور با هماهنگی وزارت امور اقتصاد و دارایی حداکثر دو ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون ابلاغ می‌گردد.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۱- بند ی-جزء شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۴ نام دفتر : بخش عمومی	عوارض ارزش افزوده موضوع بند (الف) ماده (۳۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده در شهرستان‌های تهران و اسلامشهر به نسبت هشتاد و هشت درصد (۸۸٪) در نقاط شهری تهران و شهر اسلامشهر و دوازده درصد (۱۲٪) در نقاط روستایی و عشایری آنها توزیع می شود.	در سال ۱۴۰۲ مطابق آمار سایت مالیات بر ارزش افزوده، مقدار مالیات دریافتی موضوع این بند در شهرستان تهران حدود ۱۱.۳ هزار میلیارد تومان است که از این مبلغ حدود ۱۰ هزار میلیارد تومان سهم شهرداری تهران و حدود ۱.۳ هزار میلیارد تومان سهم روستاهای شهرستان تهران (۴۸ روستا) و عشایر شهرستان است. اگرچه در قانون ارزش افزوده جدید به دلیل تغییر ملاک توزیع عوارض به جمعیت نسبت به قانون پیشین سهم عوارض دریافتی روستاها کاهش یافت، ولی باید توجه داشت که اصلاح این نسبت برای یک شهر خاص به‌طوری که مبلغ در اختیار روستاها از ظرفیت جذب دهیاری ها بیشتر باشد، منجر به ناکارآمدی خواهد شد. مبتنی بر عملکرد احکامی از این دست، عملاً برخی سکونت‌گاه‌های روستایی ماهیت خود را از دست داده و به نوعی شهر غیررسمی با ماهیت خوابگاهی مبدل می‌شوند. ضمنا باید توجه داشت محرومیت سکونت‌گاه‌های غیررسمی از عمده روستاهای استان شدیدتر است. همچنین، این بند به دلیل اصلاح قانون دائمی مغایر بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم پیشرفت مبنی بر ممنوعیت اصلاح قوانین دائمی در قانون بودجه، است.	حذف

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند الف-جزء ۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	به شهرداری‌های کشور و سازمان‌های وابسته و وزارت راه و شهرسازی حسب مورد اجازه داده می‌شود: به‌منظور توسعه حمل‌ونقل عمومی و تأمین خدمت (سرویس) ایاب و ذهاب دانش‌آموزان دارای معلولیت (جسمی، حرکتی و ذهنی) و مناسب‌سازی و دسترس‌پذیری تمامی پایانه‌ها، ایستگاه‌ها، تأسیسات سامانه‌ها و ناوگان حمل‌ونقل خط آهن (ریلی) درون شهری، دسترس‌پذیری سامانه‌های حمل‌ونقل عمومی برای انطباق با قوانین داخلی و معیار(استاندارد)های بین‌المللی افراد دارای معلولیت با هماهنگی وزارت کشور تا سقف سیصد و پنجاه هزار میلیارد (۳۵۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال اوراق مالی اسلامی ریالی منتشر کنند. حداقل هفتاد درصد(۷۰٪) منابع موضوع این جزء به احداث، تکمیل و بهره‌برداری خطوط قطار شهری و بازپرداخت اعتبارات دریافتی کلان شهرها از محل جزء (۲۲) تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۹۰ و تنفیذی سال های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ (پنج (۵٪) درصد این مبلغ بابت مصادیق قانون حمایت از معلولین در حوزه حمل‌ونقل عمومی) اختصاص می‌یابد. تضمین بازپرداخت اصل و سود این اوراق برای طرح‌های قطار شهری و حمل‌ونقل شهری به نسبت پنجاه درصد (۵۰٪) دولت و پنجاه درصد (۵۰٪) شهرداری‌ها صورت می‌گیرد. وزارت کشور موظف است فهرست و میزان سهمیه شهرداری‌ها از اوراق موضوع این بند را حداکثر تا پایان شهریورماه به سازمان برنامه و بودجه کشور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برای صدور مجوز انتشار اوراق ارسال نماید.	در سال‌های اخیر سهم حمل‌ونقل عمومی از سفرهای شخصی در کلان‌شهرهای کشور کاهش چشمگیری داشته و فراگیر شدن استفاده از وسایل نقلیه شخصی همچون خودروی سواری و موتورسیکلت موجب افزایش ازدحام ترافیکی و آلودگی هوا شده است. یکی از اصلی‌ترین دلایل این امر، کاهش سطح خدمات حمل‌ونقل عمومی به دلیل کمبود ناوگان اتوبوس و قطار شهری است. از آنجایی که توسعه خطوط جدید قطار شهری علاوه بر هزینه‌های بالا، بسیار دیربازده بوده و در برخی شهرها فاقد توجیه اقتصادی و حتی ترافیکی است، ضروری است اوراق مالی اسلامی مورد نظر این حکم که ۵۰ درصد آن توسط دولت بازپرداخت می‌شود، به سمت نیازهای با اولویت در حمل‌ونقل شهرها هدایت شود. با توجه به توضیحات یاد شده تأمین و بازسازی واگن‌های قطار شهری، تأمین ناوگان حمل‌ونقل عمومی غیرریلی و تکمیل خطوط در حال بهره‌برداری قطارهای شهری به ترتیب سه اولویت کارشناسی برای استفاده از این اوراق بوده و لازم است وزارت کشور (سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها) دستورالعملی برای تخصیص اوراق اسلامی به شهرها با این ملاحظات تدوین نماید. همچنین حرکت شهرداری‌ها به‌سمت تأمین مالی از طریق اوراق بدهی به‌جای استفاده از وام بانکی علاوه بر شفافیت مالی می‌تواند منجر به مدیریت مالیه بهتر شهری برای بازپرداخت بدهی‌ها و کاهش معوقات بانکی شود. منابع حاصل از فروش اوراق بدهی می‌تواند بخشی از نیاز مبرم شهرداری‌های کشور برای توسعه و به‌روزرسانی وسائل حمل‌ونقل عمومی را تأمین نماید. مطابق جزء (۱) این تبصره شهرداری‌ها مجاز به انتشار ۳۵ هزار میلیارد تومان اوراق بدهی برای توسعه حمل‌ونقل عمومی شده‌اند که بازپرداخت نیمی از اصل و سود این اوراق توسط دولت انجام می‌شود. اما باید توجه داشت که تأمین مالی از طریق اوراق بدهی مطابق مجوز این جزء نیازمند بازگشت حداقل نیمی از منابع صرف شده است و لذا در راستای این موضوع باید به نحوه قیمت‌گذاری خدمات حمل‌ونقل شهری توجه داشت.	موافق به شرط اصلاح به شهرداری‌های کشور و سازمان‌های وابسته و وزارت راه و شهرسازی حسب مورد اجازه داده می‌شود: ۱- به‌منظور توسعه حمل‌ونقل عمومی و تأمین خدمت (سرویس) ایاب و ذهاب دانش‌آموزان دارای معلولیت (جسمی، حرکتی و ذهنی) و بیماران خاص و مناسب‌سازی و دسترس‌پذیری معابر درون شهری، تمامی پایانه‌ها، ایستگاه‌ها، تأسیسات سامانه‌ها و ناوگان حمل‌ونقل خط آهن (ریلی) درون شهری، دسترس‌پذیری سامانه‌های حمل‌ونقل عمومی برای انطباق با قوانین داخلی و معیار(استاندارد)های بین‌المللی افراد دارای معلولیت با هماهنگی وزارت کشور تا سقف چهارصد هزار میلیارد (۴۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال اوراق مالی اسلامی ریالی موضوع بند «ر» تبصره ۵ قانون بودجه ۱۴۰۰ منتشر کنند. حداقل شصت درصد (۶۰٪) منابع موضوع این جزء به احداث، تکمیل و بهره‌برداری خطوط قطار شهری و بازپرداخت اعتبارات دریافتی کلان شهرها از محل جزء ۳ بند ۴ قانون بودجه سال ۱۳۹۱ و جزء ۳ بند ۵ قانون بودجه سال ۱۳۹۲ (پنج (۵٪) درصد این مبلغ بابت مصادیق قانون حمایت از حقوق معلولان در حوزه حمل‌ونقل عمومی) اختصاص می‌یابد. حداقل ده درصد (۱۰٪) منابع موضوع این جزء به مناسب سازی معابر شهری(با اولویت معابر اصلی مراکز شهری و پیرامون ایستگاه های حمل و نقل) برای معلولین اختصاص می باید. تضمین بازپرداخت اصل و سود این

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		همچنین با توجه به اینکه سازمان بهزیستی متولی حوزه معلولین است، بهتر است استانداردهای بین‌المللی افراد دارای معلولیت با مشورت این نهاد در نظر گرفته شود. حداکثر ۳۰ درصد از منابع موضوع جزء ۱، در اجرای ماده ۵ قانون حمایت از حقوق معلولان مصوب ۱۳۹۶ پیشنهاد شده است که در جزء ۱ بند ب تبصره قانون بودجه ۱۴۰۳ نیز آمده بود. در جزء ۱ تصریح بر اصطلاح اوراق مالی اسلامی که فاقد تعریف قانونی است، از حیث حقوقی، محل ابهام است؛ لذا از حیث مغایرت با بند ۹ سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری، محل تامل به نظر می‌رسد. هرچند در بند «ب» تبصره «۵» قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور بر عبارت «اوراق مالی اسلامی (اسناد، مشارکت و صکوک)» تصریح شده بود و در ماده (۲۶) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴، اوراق مرابحه به‌عنوان یکی از مصادیق اوراق مالی اسلامی تعریف شده است. لازم به ذکر است مفاد بند «ش» تبصره «۵» قانون بودجه سال ۱۳۹۹، اوراق مالی اسلامی را به‌نحو ناقص و مبهمی تعریف کرده است و تعریف اوراق مذکور در بند «ر» تبصره ۵ قانون بودجه ۱۴۰۰ نیز به نحوه دیگری تکرار شده است که همین تفاوت سابقه در تعریف مذکور، فارغ از لزوم تعریف این عنوان در قوانین دائمی ذی‌ربط، ضرورت ارائه تعریف مختار در متن فعلی را نمایان می‌کند. پیشنهاد می شود برای مشخص شدن قواعد حاکم بر این اوراق، این اوراق به بند «ر» تبصره ۵ قانون بودجه ۱۴۰۰ ارجاع داده شوند. عبارت «اعتبارات دریافتی کلان شهرها از محل جزء ۲۲ تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۹۰ و تنفیذی سال های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ (پنج درصد این مبلغ بابت مصادیق قانون حمایت از معلولین در حوزه حمل و نقل عمومی)» از چند جهت زیر محل تامل است : تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۹۰، فاقد جزء ۲۲ است و قانون مزبور، در بند ۲۲ خود به این مساله پرداخته است و طبق این بند، «حداقل مبلغ دو میلیارد (۲/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) دلار تسهیلات از محل صندوق توسعه ملی برای اوراق برای طرح‌های قطار شهری و حمل‌ونقل شهری به نسبت پنجاه درصد (۵۰٪) دولت و پنجاه درصد (۵۰٪) شهرداری‌ها صورت می‌گیرد. وزارت کشور موظف است فهرست و میزان سهمیه شهرداری‌ها از اوراق موضوع این بند را حداکثر تا پایان شهریورماه به سازمان برنامه و بودجه کشور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برای صدور مجوز انتشار اوراق ارسال نماید.«دستورالعمل اجرایی این جزء در کارگروه مشترک وزارت کشور و سازمان بهزیستی تدوین و توسط وزارت کشور ابلاغ می‌گردد.»

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		قطارهای شهری و حمل و نقل عمومی شهری اختصاص می یابد تا طبق اساسنامه و ضوابط این صندوق پرداخت گردد. شهرداری ها می توانند برای توسعه مترو ، قطارهای شهری و حمل و نقل عمومی و سایر طرح ها و پروژه‌ها از تسهیلات صندوق توسعه ملی مطابق اساسنامه صندوق استفاده نمایند.» حکم این بند بر اساس قوانین و احکام نامعتبر در حوزه شوراها و شهرداری ها مصوب ۱۴۰۰، نسخ شده است. بند ۲۲ قانون بودجه سال ۱۳۹۰ در سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ تنفیذ نشده است و صرفا بر اساس جزء ۳ بند ۴ قانون بودجه سال ۱۳۹۱، «حداقل مبلغ دو میلیارد (۲/ ۰۰۰ /۰۰۰/۰۰۰) دلار برای قطارهای شهری کلان شهرها و حمل و نقل عمومی شهری تخصیص» یافت و طبق جزء ۳ بند ۵ قانون بودجه سال ۱۳۹۲، «حداقل مبلغ دومیلیارد (۲.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) دلار به صورت تسهیلات ارزی برای قطارهای شهری کلان شهرها و حمل و نقل عمومی شهری تخصیص» یافت. عبارت «(پنج درصد این مبلغ بابت مصادیق قانون حمایت از معلولین در حوزه حمل و نقل عمومی)» از حیث دلالت مفهومی محل ابهام است که منظور از «این مبلغ»، کدام مبلغ است. عنوان صحیح قانون مزبور، قانون حمایت از حقوق معلولان است، نه قانون حمایت از معلولین	

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند الف-جزء ۲شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	بابت توسعه حمل‌ونقل عمومی و زیرساخت‌های شهری و نوسازی ناوگان حمل‌ونقل عمومی به‌ویژه در کلان‌شهرهای دچار آلودگی هوا، تأمین ماشین‌آلات برای شهرهای مناطق محروم، مدیریت پسماند و نیروگاه‌های زباله‌سوز و بازسازی بافت‌های فرسوده با تأیید وزارت کشور، تا سقف یک‌صد و پنجاه هزار میلیارد (۱۵۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال اوراق مشارکت با تضمین خود با اولویت به‌کارگیری محصولات دانش‌بنیان منتشر نمایند. در مواردی که هزینه‌کرد شهرداری‌ها از محل مجوز این جزء با تأیید وزارت نفت منجر به کاهش مصرف سوخت می‌شود، تضمین بازپرداخت اصل و سود این اوراق، سی درصد (۳۰٪) از طریق سازوکار گواهی‌های صرفه‌جویی و از منابع حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی و هفتاد درصد (۷۰٪) توسط شهرداری‌ها صورت می‌گیرد.	حکم مقرر در این جزء، به استناد قانون توسعه حمل و نقل عمومی و مدیریت مصرف سوخت مصوب ۱۳۸۶،۰۹،۱۸ با اصلاحات و الحاقات بعدی ، قانون حمایت از احیاء، بهسازی و نوسازی بافتهای فرسوده و ناکارآمد شهری مصوب سال ۱۳۸۹ و قانون مدیریت پسماندها مصوب ۱۳۸۳ وضع شده است. در جزء (۲) بند «ب» تبصرهٔ (۱) قانون بودجه ۱۴۰۳ نیز، به همین موضوع اشاره شده است. مطابق با گزارش تفریغ بودجه سال ۱۴۰۱، ۱۱ شهرداری کشور متقاضی استفاده از ظرفیت اوراق جزء (۱) این بند بوده‌اند که ضمن تعیین سهمیه هر شهر، مجوزهای لازم برای انتشار اوراق صادر شده است. همچنین اوراق مذکور به بازار نیز عرضه شده‌اند که متأسفانه تنها حدود ۱۰ درصد اوراق به فروش رفته است. دو دلیل اصلی برای این مسئله قابل بیان است: ۱. طولانی بودن فرایندهای قانونی برای انتشار اوراق که منجر به عرضه اوراق در ماه‌های پایانی سال شده است. ۲. تعیین نرخ غیرمتناسب با وضعیت بازار اوراق به دلیل کاهش ناوگان حمل‌ونقل عمومی (اتوبوس) طی یک دهه گذشته (کاهش ۵۰ درصدی)، انتشار اوراق مشارکت برای توسازی ناوگان حمل‌ونقل عمومی مطلوب ارزیابی می‌شود. به نظر می‌رسد به دلیل بازپرداخت ۵۰ درصدی اصل و سود اوراق اسلامی که در جزء «۱» همین بند از لایحه، هر سال در قانون بودجه تکرار می‌شود، استفاده از اوراق مشارکت با بازپرداخت ۱۰۰ درصدی توسط شهرداری، آنچنان جذابیتی برای آنها جهت استفاده در بخش حمل‌ونقل ندارد. با این وجود، محتمل است این اوراق در بخش‌های دیگر مورد اشاره در حکم مورد استفاده قرار گیرد و به همین دلیل در لایحه ۱۴۰۴ نیز همچون سال‌های گذشته تکرار شده و مورد تأکید وزارت کشور قرار گرفته است.	موافق بابت توسعه حمل‌ونقل عمومی و زیرساخت‌های شهری و نوسازی ناوگان حمل‌ونقل عمومی به‌ویژه در کلان‌شهرهای دچار آلودگی هوا، تأمین ماشین‌آلات برای شهرهای مناطق محروم، مدیریت پسماند و واحدهای تولیدکننده مواد و انرژی از پسماندها و بازسازی بافت‌های فرسوده با تأیید وزارت کشور، تا سقف یک‌صد و پنجاه هزار میلیارد (۱۵۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال اوراق مشارکت با تضمین خود با اولویت به‌کارگیری محصولات دانش‌بنیان منتشر نمایند. در مواردی که هزینه‌کرد شهرداری‌ها از محل مجوز این جزء با تأیید وزارت نفت منجر به کاهش مصرف سوخت می‌شود، تضمین بازپرداخت اصل و سود این اوراق، سی درصد (۳۰٪) از طریق سازوکار گواهی‌های صرفه‌جویی و از منابع حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی و هفتاد درصد (۷۰٪) توسط شهرداری‌ها صورت می‌گیرد.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		باید توجه داشت مصارف تأمین شده از این جزء باید قابلیت بازگشت منابع داشته باشند و لازم است مخارجی که چنین ظرفیتی ندارند از منابع دیگر تأمین شوند. بر طبق جزء (۲) بند «چ» ماده (۲۲) قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت کشور، حمایت از واحدهای تولیدکننده مواد و انرژی از پسماندها مورد تأکید قرار گرفته و به مواردی نظیر سوخت جامد مشتق‌شده از پسماندها، انرژی برق تولیدی از پسماندها، مواد سوختی مایع تولیدی از پسماندها و همچنین کودهای آلی حاصل از فرایندهای بازیافت پسماندها نیز اشاره شده است. ۲-بر اساس قانون کمک به ساماندهی پسماندهای عادی با مشارکت بخش غیردولتی مصوب سال ۱۳۹۹، حمایت از تبدیل پسماند به انرژی شامل روش هایی نظیر زباله سوزی، گازی سازی، هاضم بی هوازی و گاز حاصل از محلهای دفن منظور نظر بوده است (موضوع ماده (۱) قانون مذکور). با عنایت به نکات فوق به منظور افزایش شمولیت حکم پیشنهادی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ و همچنین همراستایی بیشتر قانون بودجه سنواتی با قانون برنامه هفتم پیشرفت کشور، پیشنهاد می گردد واژه «نیروگاه های زباله سوز» به « واحدهای تولیدکننده مواد و انرژی از پسماندها» تغییر یابد. شایان ذکر است اصطلاح مناطق محروم فاقد تعریف و یا معیار قانونی هستند. فهرست مناطق محروم و کمترتوسعه‌یافته موضوع تصویب‌نامه شماره ۷۶۲۵۴ / ت ۳۶۰۹۵ ه مورخ ۱۰/۴/۱۳۸۸ هیئت‌وزیران نیز تا پایان دوره برنامه پنجم تمدید شده بود. تفویض این امور، مغایر با اصول ۸۵ و یا ۱۳۸ قانون اساسی به‌نظر می‌رسد	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند الف-جزء ۳شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	شرکت‌های تابعه وزارت راه و شهرسازی مجازند با تصویب شورای عالی حمل و نقل و ایمنی کشور و تایید شورای اقتصاد با تضمین خود یا سایر صندوق‌های تابعه و وابسته نسبت به انتشار یکصد هزار میلیارد (۱۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال اوراق مالی اسلامی برای رفع نقاط حادثه‌خیز جاده‌ای با تأمین تجهیزات و علائم ایمنی راه‌ها اقدام کنند.	اگرچه وجود این حکم لازم و مورد تأیید است، اما محل مصرف ذکر شده در حکم نشان‌دهنده قرار گرفتن دولت در تله تقلیل مسئله ایمنی حمل‌ونقل، به مسئله کلیشه‌ای «وجود نقاط حادثه‌خیز» است. با توجه به آمار بسیار نگران‌کننده از روند افزایشی تلفات رانندگی جاده‌ای طی سال‌های اخیر و رسیدن تلفات ناشی از تصادفات در سال ۱۴۰۲ به ۲۰ هزار نفر، مصرف این منابع برای راهکاری که به اذعان منابع علمی داخلی و خارجی و کارشناسان خبره کشور در حوزه ایمنی حمل‌ونقل، از نظر کارآمدی محل تردید است، توصیه نمی‌شود. همچنین اگرچه اشاره به تصویب شورای عالی هماهنگی حمل‌ونقل و ایمنی کشور هم‌راستا با بند «ت» ماده (۵۹) برنامه هفتم است، تعیین محل هزینه‌کرد این اوراق به نوعی تصمیم‌گیری بجای شورای یادشده بوده و مغایر با برنامه هفتم ارزیابی می‌شود. بنابراین لازم است حکم مربوطه بگونه‌ای اصلاح شود تا متناسب با برنامه هفتم، محل هزینه‌کرد اوراق مالی اسلامی با راهبری شورای عالی هماهنگی حمل‌ونقل و ایمنی کشور و بر اساس برنامه عملیاتی ارتقای ایمنی راه‌ها موضوع بند «ت» ماده(۵۹) قانون برنامه هفتم پیشرفت به تصویب برسد. طبق بند «ت» ماده(۵۹) قانون برنامه هفتم پیشرفت، عنوان شورای عالی حمل¬ونقل و ایمنی باید به «شورای عالی هماهنگی حمل¬ونقل و ایمنی»، تغییر یابد. تصریح بر اصطلاح «اوراق مالی اسلامی» که فاقد تعریف قانونی است، از حیث حقوقی، محل ابهام است؛ لذا همانطور که پیش‌تر بیان شد، پیشنهاد می شود برای مشخص شدن قواعد حاکم بر این اوراق، این اوراق به بند «ر» تبصره ۵ قانون بودجه ۱۴۰۰ ارجاع داده شوند. اعطای صلاحیت تصویبی به شورای اقتصاد در این بند، از حیث وجود اعضای غیر وزیر در آن شورا، مغایر با اصول ۶۰ و ۱۳۸ قانون اساسی به نظر می‌رسد و از حیث عدم مسئولیت مستقیم رئیس جمهور در این شورا، مغایر با اصل ۱۲۶ قانون اساسی است.	موافق به شرط اصلاح شرکتهای تابعه وزارت راه و شهرسازی مجازند با تصویب شورای عالی هماهنگی حمل‌ونقل و ایمنی کشور با تضمین خود یا سایر صندوق‌های تابعه و وابسته نسبت به انتشار یکصد هزار میلیارد (۱۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال اوراق مالی اسلامی موضوع بند «ر» تبصره ۵ قانون بودجه ۱۴۰۰ برای رفع نقاط حادثه‌خیز جاده‌ای با تأمین تجهیزات و علائم ایمنی راه‌ها و اجرای اقدامات مرتبط با وزارت راه و شهرسازی در برنامه عملیاتی ارتقای ایمنی راه‌ها موضوع بند «ت» ماده (۵۹) قانون برنامه هفتم پیشرفت اقدام کنند.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند ب-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	به‌منظور تأمین اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای با اولویت مناطق سردسیر، سازمان مجاز است خارج از سقف اوراق ردیف شماره .....، اسناد اعتباری درون سالی به پشتوانه مانده‌حساب خزانه نزد بانک مرکزی منتشر نموده و در اختیار پیمانکاران طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای قرار دهد. اسناد مذکور قابل معامله در بازار سرمایه و وثیقه‌گذاری نزد بانک‌های تجاری بوده و امکان تهاتر با بدهی‌های مالیاتی را داراست. وزارت امور اقتصادی و دارایی مجاز است از تمامی روش‌های انتشار اولیه اوراق از جمله تحویل اوراق به طلبکاران، عرضه تدریجی، حراج، فروش اوراق به کسر (کمتر از قیمت اسمی) و پذیره‌نویسی در بازارها استفاده کند.	به‌نظر می‌رسد موضوع این تبصره درخواست مجوز برای انتشار اوراق درون‌سالی با هدف مدیریت منابع مورد نیاز برای مصارف عمرانی است. اوراق درون‌سالی که دولت در ماه‌هایی ابتدایی سال منتشر می‌کند تا منابع مورد نیاز برای ردیف‌های عمرانی را تأمین کند و در انتهای سال این اوراق را تسویه نماید. با توجه به اینکه این تبصره ماهیت مدیریت نقدینگی دارد، ابزار اوراق درون‌سالی بدین‌منظور می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد. باید توجه داشت که هدف از انتشار اوراق درون‌سالی عدم استفاده از تنخواه‌گردان است که آثار اقتصادی سوء برای جریان نقد شرکت‌های دولتی (در صورت استفاده از حساب تمرکز درآمد شرکت‌های دولتی) و یا سیاستگذاری پولی در کشور (در صورت استفاده از تنخواه‌گردان خزانه) دارد. در این راستا لازم است متن حکم شفاف شده و همچنین با توجه به ماهیت کمتر از یک سال این اوراق، انتشار آن از سقف انتشار اوراق دولت مستثنی شود.	موافق

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند پ-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	وزارت امور اقتصادی و دارایی مجاز است از تمامی روش‌های انتشار اولیه اوراق از جمله تحویل اوراق به طلبکاران، عرضه تدریجی، حراج، فروش اوراق به کسر (کمتر از قیمت اسمی) و پذیره‌نویسی در بازارها استفاده کند.	این بند از احکام تکرار شده در قوانین بودجه سنواتی است. مشابه با حکم مقرر در این بند، در بند «ت» تبصره (۱) قانون بودجه کل کشور سال ۱۴۰۳ آمده است. تنوع‌بخشی در روش‌های انتشار اوراق بدهی زمینه را برای کاهش هزینه تامین مالی فراهم می‌آورد و به‌دلیل اینکه هر سال برای انتشار اوراق مجوز استفاده از روش‌های مختلف لازم است ماهیت دائمی دارد. باید توجه داشت که تعیین حدود و ثغور استفاده از روش‌های مذکور نیاز به تبیین بیشتر و تدوین آیین‌نامه مختص به خود دارد. در سال‌های اخیر نیز در آیین‌نامه اجرایی این بند از تبصره (۵) قوانین بودجه سنواتی تبیین لازم انجام نشده است. با توجه به اهمیت موضوع پیشنهاد می‌شود تعیین سازوکار انتشار و عرضه اوراق دولتی در لایحه مدیریت بدهی‌های دولت یا لایحه الحاق (۳) که هر دو هم‌اکنون در حال طی مراحل کارشناسی در کمیسیون‌های مربوطه است مورد توجه قرار گیرد و از لایحه بودجه خارج شود. به بیان حقوقی، این بند به‌دلیل ماهیت غیربودجه‌ای آن، مغایر اصل پنجاه‌ودوم قانون اساسی به‌نظر می‌رسد. طبق بند «ب» ماده (۱۳) برنامه پنج‌ساله پیشرفت، «لایحه و قانون بودجه سالانه کل کشور نباید واجد احکام غیربودجه‌ای باشد». بر اساس ماده ۱۸۲ قانون آیین نامه داخلی مجلس، لایحه بودجه نباید حاوی احکام غیربودجه ای باشد و طبق اصل ۶۵، تصویب لوایح باید طبق قانون مزبور باشد؛ لذا درج حکم غیربودجه ای در لایحه بودجه، مغایر با اصول ۵۲ و ۶۵ قانون اساسی و ممنوع است. جواز قانونگذار به وزارت امور اقتصادی و دارایی مبنی بر استفاده از کلیه روش‌های انتشار اولیه اوراق ازجمله تحویل اوراق به طلبکاران، عرضه تدریجی، حراج فروش اوراق به کسر (کمتر از قیمت اسمی) و پذیره‌نویسی در بازارها، دربردارنده ابهاماتی است. چنانچه تحویل اوراق به طلبکاران مقید الزام دارنده اوراق به تحویل اوراق باشد، با حقوق مالکانه طلبکاران موضوع اصول ۲۲ و ۴۷ قانون اساسی مغایرت دارد. باید توجه داشت که در کنار	وزارت امور اقتصادی و دارایی مجاز است از کلیه روش‌های انتشار اولیه اوراق ازجمله تحویل اوراق به طلبکاران (در صورت موافقت طلبکار)، عرضه تدریجی، حراج فروش اوراق به کسر (کمتر از قیمت اسمی) و پذیره‌نویسی در بازارها که در آیین‌نامه این بند تبیین خواهد شد استفاده کند.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		تمهیدات لازم برای واگذاری اوراق بدهی دولت، انسداد مجاری بدهی‌های غیراوراق دولت نیز اهمیت بسیار زیادی دارد. یکی از مهم‌ترین این مجاری تعهدات سالانه دولت به سازمان تأمین اجتماعی است که به‌دلیل عدم ایفا در بودجه سنواتی تبدیل به بدهی شده و انباشته می‌شود.	
تبصره۰۲- بند ت-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	اوراق مالی اسلامی دولت و کارمزد تعهد پذیره‌نویسی و کارمزد معامله‌گران اولیه اوراق مالی اسلامی دولت و شهرداری‌ها (منتشرشده در سال۱۴۰۴) مشمول مالیات به نرخ صفر می‌شود. همچنین معاملات بین ارکان انتشار و دریافت‌ها و پرداخت‌های مربوط به انتشار اوراق موضوع این تبصره، صرف‌نظر از استفاده یا عدم استفاده از نهادهای واسط، مشمول معافیت‌ها و مستثنیات حکم ماده (۱۴) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱/۲/۱۳۹۴ می‌شود. انتشار تمامی انواع اوراق مالی اسلامی دولت اعم از اسناد خزانه اسلامی و اوراق مرابحه عام مشمول حکم ماده (۲۷) قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴/۱/۹ است.	بند «ث» تبصره (۱) قانون بودجه کل کشور سال ۱۴۰۳ مشابه مفاد مندرج در این بند است. براساس حکم ماده ۲۷ قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران به‌شرط عمل به تبصره این ماده «ناشر اوراق بهاداری که از ثبت معاف است، موظف است مشخصات و خصوصیات اوراق و نحوه و شرایط توزیع و فروش آن را طبق شرایطی که سازمان تعیین می‌کند، به سازمان گزارش کند»، تصویب این حکم مانعی ندارد. چراکه مشابه بند اول از ماده (۲۷) قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران است و اوراق نام‌برده در عمل صرفاً تفاوت شکلی و ابزاری با «اوراق مشارکت» ذکر شده دارند و از نظر بار مالی، تأثیر بر بازار سرمایه و همچنین جریان‌های نقدی تفاوت چندانی ندارند. اسناد خزانه اسلامی و اوراق مرابحه عام دارای تعریف قانونی نیستند، لذا به‌دلیل عدم شفافیت و ابهام، مغایر بند «۱۳» سیاست‌های کلی نظام اداری و جزء «۳» بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری است. تصریح بر اصطلاح «اوراق مالی اسلامی» که فاقد تعریف قانونی است، از حیث حقوقی، محل ابهام است؛ لذا همانطور که پیش‌تر بیان شد، پیشنهاد می شود برای مشخص شدن قواعد حاکم بر این اوراق، این اوراق به بند «ر» تبصره ۵ قانون بودجه ۱۴۰۰ ارجاع داده شوند. بر اساس بند «الف» ماده (۲۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت ، وضع هرگونه تخفیف، ترجیح، بخشودگی، کاهش نرخ، معافیت و شمولیت نرخ صفر و اعطای اعتبار مالیاتی جدید بجز مواردی که به تشخیص مجلس منجر به افزایش یا رونق تولید و صادرات شود در سالهای برنامه ممنوع است.	موافق مشروط با الحاق عبارت زیر به انتهای این بند: اوراق مالی اسلامی موضوع این بند در بند «ر» تبصره ۵ قانون بودجه ۱۴۰۰ تعریف شده است.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند ث-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	مهلت واگذاری اوراق مالی اسلامی غیرنقدی (تحویل به طلبکاران) منتشرشده در سال ۱۴۰۴، برای تمامی دستگاه‌های اجرایی از جمله دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۰/۱۱/۱۳۹۵، تابع مواد (۶۳) و (۶۴) قانون محاسبات عمومی کشور با اصلاحات و الحاقات بعدی است.	مطابق با آخرین اصلاحات انجام‌شده، مهلت مذکور در مواد (۶۳) و (۶۴) قانون محاسبات عمومی کشور برای تعهد و پرداخت هزینه‌های جاری و عمرانی (سرمایه‌گذاری ثابت) اعم از اینکه از محل اعتبارات عمومی و یا اختصاصی تأمین شده و تا پایان سال مالی توسط خزانه‌داری کل دراختیار ذی‌حساب دستگاه‌های ذی‌ربط قرار گرفته باشند به‌ترتیب برای هزینه‌های جاری پایان فروردین ماه و هزینه‌های عمرانی پایان شهریور سال بعد تعیین شده است. این حکم به‌دنبال تعیین مهلت مشابه برای تعهد و پرداخت از محل اوراق بدهی تحویلی به طلبکاران برای اعتبارات هزینه‌ای و به‌خصوص طرح‌های عمرانی است. با توجه به آنکه انتقال مهلت زمانی ایجاد تعهد و هزینه به سال مالی بعد منجر به خدشه‌دار شدن انضباط مالی و سالانه بودن بودجه (مصرح در صدر اصل ۵۲ قانون اساسی) است، حکم این بند مطلوب نبوده و مغایر با اصل مزبور به‌نظر می‌رسد. لازم است دولت در انتشار و تحویل اسناد خزانه به پیمانکاران تسریع کرده و آن را به ماه‌های پایانی سال موکول ننماید تا نیاز به انتقال به سال مالی تشدید نشود. بند «ج» تبصره (۱) قانون بودجه کل کشور سال ۱۴۰۳ مشابه حکم مندرج در این بند است.	حذف

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند ج-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	سقف تسهیلات مالی خارجی برای طرح‌های دولتی و غیردولتی در سال ۱۴۰۴ معادل سی‌میلیارد (۳۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) یورو تعیین می‌شود. شورای اقتصاد مجوز استفاده طرح‌های بخش دولتی که دارای توجیه فنی، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی باشند و همچنین طرح‌های غیردولتی متقاضی تضمین دولت را پس از اخذ تضمین از بانک عامل، صادر می‌کند. پانزده درصد (۱۵٪) سهم آورده گشایش تأمین منابع مالی خارجی (اعتبار فاینانس) برای طرح‌های موضوع پیوست شماره (۱) این قانون با پیشنهاد دستگاه ذی‌ربط و تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور از محل سرجمع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای قابل پرداخت است. در مواردی که استفاده از تسهیلات مالی خارجی منوط به تضمین دولت جمهوری اسلامی ایران مبنی بر بازپرداخت اصل و هزینه‌های تسهیلات مالی اخذشده از منابع تأمین‌کنندگان مالی بانک‌های کارگزار خارجی و بانک‌ها و مؤسسات مالی و توسعه‌ای بین‌المللی باشد، وزیر امور اقتصادی و دارایی مجاز است به نمایندگی از طرف دولت، ضمانت‌نامه‌های کلی یا اختصاصی لازم را حداکثر ظرف یک ماه پس از تصویب طرح‌های مذکور در شورای اقتصاد، صادر نماید.	تعیین سقف تسهیلات مالی خارجی (ذیل اصل هشتادم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران) در قوانین بودجه سنواتی امری معمول است. بررسی ماهیت طرح‌های مندرج در پیوست شماره (۱) قانون بودجه سنواتی نشان می‌دهد که عمده این طرح‌ها، غیرانتفاعی بوده و بسیاری از آنها در چارچوب مأموریت‌های حمایتی دولت یا ایجاد عدالت اجتماعی تعریف شده‌اند؛ لذا اصل امکان جذب تسهیلات مالی خارجی برای پیش‌برد این طرح‌ها تا حد زیادی مورد تردید است. با این وجود و در صورت امکان، اجازه تأمین سهم آورده گشایش اعتبار از محل سرجمع اعتبارات عمرانی می‌تواند به تسریع جذب این تسهیلات کمک کند. از حیث وجود اعضای غیروزیر و خارج از قوه مجریه در شورای اقتصاد، اعطای صلاحیت مذکور در این بند، شائبه مغایرت با اصول شصتم و یکصدوسی‌وهشتم قانون اساسی دارد. با توجه به‌شکل شورایی شورای اقتصاد، همه اعضای این شورا در تصمیم‌گیری‌های آن شورا صلاحیت تصمیم‌گیری دارند. شورای اقتصاد باید به ریاست رئیس‌جمهور (که در بازنگری سال ۱۳۶۸ قانون اساسی دارای صلاحیت‌های نخست‌وزیر شد) تشکیل شود. البته مشخص نیست که آیا این ریاست به‌معنای لزوم تأیید مصوبات توسط رئیس‌جمهور خواهد بود یا اینکه رئیس‌جمهور صرفاً ریاست اداری دارد. از آنجا که اطلاق استفاده از «تسهیلات مالی خارجی» مشتمل بر پذیرش ربا و مغایر موازین شرعی و اصل (۴) قانون اساسی است، شایسته است در این بند بر رعایت موازین شرعی تصریح مجدد شود. بند «چ» تبصره (۱) قانون بودجه کل کشور سال ۱۴۰۳ حکمی مشابه با حکم مندرج در این بند را مقرر می¬دارد.	در ذیل صدر بند (ج) تبصره (۲) این عبارت اضافه شود : سقف تسهیلات مالی خارجی برای طرح‌های دولتی و غیردولتی در سال ۱۴۰۴ معادل سی‌میلیارد (۳۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) یورو تعیین می‌شود. شورای اقتصاد مجوز استفاده طرح‌های بخش دولتی که دارای توجیه فنی، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی باشند و همچنین طرح‌های غیردولتی متقاضی تضمین دولت را پس از اخذ تضمین از بانک عامل، صادر می‌کند. تمامی شرکتهای صادرکننده خدمات فنی ـ مهندسی که برای استفاده از منابع بین المللی در سقف بند «ج» این تبصره، برای اجرای طرح در خارج از کشور با مشکل ضمانتنامه مواجه هستند، با تأیید سازمان توسعه تجارت ایران مشمول تسهیلات این تبصره خواهند بود. بانکهای عامل مکلفند در ازای اخذ وثایق مورد تأیید بانکی از شرکتهای متقاضی تسهیلات خارجی نسبت به صدور گواهی اخذ وثیقه و اعلام آن به وزارت امور اقتصادی و دارایی اقدام نمایند. وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است پس از دریافت گواهی وثیقه بانکی نسبت به صدور ضمانتنامه دولتی برای شرکت متقاضی و به ذی نفعی دولت کشور مقصد، اقدام و نسخه ای از آن را به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ارسال نماید. وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان برنامه و بودجه کشور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، آیین نامه اجرائی این بند را حداکثر ظرف یک ماه از

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
			لازم الاجرا شدن این قانون تهیه و جهت تصویب به هیأت وزیران ارائه نماید. وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است گزارش تفصیلی عملکرد این بند را هر سه-ماه یک بار به کمیسیون های برنامه و بودجه و محاسبات، اقتصادی و عمران مجلس شورای اسلامی ارسال نماید. پانزده درصد (۱۵٪) سهم آورده گشایش تأمین منابع مالی خارجی (اعتبار فاینانس) برای طرح‌های موضوع پیوست شماره (۱) این قانون با پیشنهاد دستگاه ذی‌ربط و تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور از محل سرجمع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای قابل پرداخت است. در مواردی که استفاده از تسهیلات مالی خارجی منوط به تضمین دولت جمهوری اسلامی ایران مبنی بر بازپرداخت اصل و هزینه‌های تسهیلات مالی اخذشده از منابع تأمین‌کنندگان مالی بانک‌های کارگزار خارجی و بانک‌ها و مؤسسات مالی و توسعه‌ای بین‌المللی باشد، وزیر امور اقتصادی و دارایی مجاز است به نمایندگی از طرف دولت، ضمانت‌نامه‌های کلی یا اختصاصی لازم را حداکثر ظرف یک ماه پس از تصویب طرح‌های مذکور در شورای اقتصاد، صادر نماید.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند چ-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	به‌منظور تسریع در جذب تسهیلات تصویب‌شده از بانک‌های توسعه‌ای خارجی، دستگاه‌های استفاده‌کننده از تسهیلات مذکور مجازند در سقف بند «ج» این تبصره پس از موافقت سازمان برنامه و بودجه کشور در چهارچوب سقف اعتبارات پیش‌بینی‌شده برای اجرای طرح‌های با پسوند وامی مندرج در پیوست شماره (۱) این قانون و اعتبارات پیش‌بینی‌شده سال‌های بعد نسبت به هزینه‌کرد آن در چهارچوب موافقتنامه تبادل یافته با سازمان مذکور اقدام کنند.	حکم این تبصره نیز در قوانین بودجه سال‌های گذشته (بند «د» تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۴۰۲، بند «ح» تبصره (۱) قانون بودجه ۱۴۰۳ مسبوق به سابقه بوده و می‌تواند مفید واقع شود. تأمین مالی برخی طرح‌های عمرانی دولت (طرح‌هایی با پسوند «وامی» در پیوست ۱ قانون بودجه) از طریق جذب تسهیلات مصوب نظیر استفاده از منابع بانک‌های توسعه‌ای خارجی انجام می‌گیرد. برای آنکه ملاحظات قانونی در فرایند تخصیص اعتبارات طرح‌های عمرانی کشور اخلال در جذب این تسهیلات ایجاد نکند، به‌موجب این حکم هزینه‌کرد این تسهیلات در مورد این طرح‌های خاص تسهیل و تسریع شده است.	موافق
تبصره۰۲- بند ح-جزء ۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	ایجاد هرگونه طلب جدید از دولت و همچنین تعهد و تضمین دولت با رعایت بند (الف) ماده (۲۴) قانون برنامه هفتم پیشرفت به شرطی که دارای ردیف مشخص در قانون بودجه سنواتی در سال ایجاد تعهد بوده و همچنین به میزان سقف مذکور موافقتنامه مبادله انجام و صدور شناسه یکتا توسط سازمان برنامه و بودجه کشور انجام شده باشد مجاز است.	مدیریت تعهدات و تضامین از پیش‌نیازهای بسیار مهم سامان‌دهی بدهی‌های دولت است. تضامین متعدد از مجاری مختلف صادر شده و در بسیاری از موارد با نکول مدیون اصلی بر ذمه دولت قرار می‌گیرد. همچنین به موجب قوانین و مصوبات مختلف، تعهدات گوناگونی برای دولت ایجاد می‌شود. طراحی مکانیزم مناسب برای ثبت و احصاء دقیق تعهدات و تضامین یکی از اقدامات مهم برای جلوگیری از افزایش بی‌رویه تعهدات و تضامین و در نتیجه بدهی های دولت است. بدین منظور پیشنهاد می‌شود تمامی تعهدات و تضامین فقط در صورتی به رسمیت شناخته شود که به تأیید سازمان رسیده و شناسه یکتا داشته باشد. نظر به اصل سالانه بودن بودجه مصرح در صدر اصل ۵۲، مفاد این حکم باید به نحوی نگارش یابد که این اصل رعایت شود. لذا باید عبارت «در سال ایجاد تعهد» به «سال ۱۴۰۴» تغییر یابد. به نظر می‌رسد که مفاد این بند شائبه غیربودجه ای بودن و مغایرت با اصول ۵۲ و ۶۵ قانون اساسی دارد؛ زیرا در قالب ماده ۷ لایحه الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۳) در مجلس در دست بررسی است.	ایجاد هرگونه طلب جدید از دولت و همچنین تعهد و تضمین دولت با رعایت بند (الف) ماده (۲۴) قانون برنامه هفتم پیشرفت به شرطی که دارای ردیف مشخص در قانون بودجه سنواتی در سال ۱۴۰۴ بوده و همچنین به میزان سقف مذکور موافقتنامه مبادله انجام و صدور شناسه یکتا توسط سازمان برنامه و بودجه کشور انجام شده باشد مجاز است.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند ح-جزء ۱-۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	سقف مجاز صدور تضمین‌نامه‌ها و تعهدنامه توسط سازمان برنامه و بودجه کشور در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ به غیر از اوراق مالی اسلامی معادل ... ریال تعیین می‌شود. در اجرای جزء (۶) بند (ب) ماده (۱۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت، سازمان مجاز است در زمان صدور تعهدات و تضامین جدید در چارچوب قانون بودجه، نسبت به انتشار/ واگذاری/تحویل اوراق ضمان تا سقف تعهد یا تضمین فوق‌الذکر اقدام نماید. در سررسید اقساط و یا بازپرداخت اصل تضمین، در صورت عدم ایفای تعهد به اوراق مالی اسلامی تبدیل و قابل معامله در بازار سرمایه می‌باشد. سازمان مجاز است در سررسید نسبت به انتشار اوراق ضمان جدید یا جایگزینی آن با اوراق قبلی اقدام نماید.	مطابق بند الف ماده (۲۴) قانون برنامه هفتم توسعه ماده۲۴ـ به منظور نظم بخشی به تعهدات و تأدیه بدهی ها، دولت مکلف است سقف مجاز صدور تضمین نامه ها و تعهدنامههای صادرشده به عهده خود را در لوایح بودجه سالانه تعیین نماید و گزارش آن را هر ششماه یک بار به مجلس ارسال نماید. سازمان مکلف است تعهدات هر سال دولت را در سقف لوایح بودجه سنواتی درج نموده و برای تأدیه آن منابع لازم را پیشبینی نماید. حکم این بند در راستای اجرای بخش فوق الذکر از بند الف ماده (۲۴) قانون برنامه است که اقدام مطلوبی به شمار می رود. اما لازم است سقف تضامین دولت در حکم درج شود البته ذیل جدول شماره (۱) مندرج در لایحه بودجه ۱۴۰۴ رقم سقف تضامین در قالب این عبارت درج شده است: «سقف تضامین عهده دولت به غیر از تضامین بینام صادره در سال ۱۴۰۴ معادل ۳۰۰۰ هزار میلیارد ریال میباشد.» باید متناسب با عبارت مذکور در حکم این تبصره نیز عدد دقیق درج شود. در بخش انتهایی حکم عنوان شده است که در صورت عدم ایفای تعهد اوراق ضمان به اوراق مالی اسلامی تبدیل شده و قابل معامله در بازار سرمایه است. باید توجه داشت که این اوراق مالی اسلامی باید در سقف مجوز بودجه سالانه اوراق دولتی باشد. لذا لازم است دولت پیش از هر سال مقدار تضامین سررسید شده یا اقساط پیش رو را محاسبه و به میزان آن اعتبار (جهت ایفا) یا اوراق جهت تبدیل پیش بینی نماید. در جزء (۶) بند (ب) ماده (۱۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت تصریح شده است که اوراق مورد اشاره باید قابل معامله در بازار سرمایه باشد. :« از زمان لازم‌الاجرا شدن این قانون، هرگونه استفاده دولت و شرکتهای دولتی از منابع شبکه بانکی باید در قالب تحویل اوراق مالی اسلامی قابل معامله در بازار سرمایه به مؤسسات اعتباری صورت گیرد. » در حکم مندرج در لایحه عبارت مذکور را به این نحو تعبیر کرده است که پس از عدم ایفای تعهد باید اوراق قابل معامله باشد.، اما در متن جزء (۶) بند (ب) ماده (۱۰) قانون برنامه	سقف مجاز صدور تضمین‌نامه‌ها و تعهدنامه توسط سازمان برنامه و بودجه کشور در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ به غیر از اوراق مالی اسلامی معادل ۳۰۰۰ هزار میلیارد ریال تعیین می‌شود. در اجرای جزء (۶) بند (ب) ماده (۱۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت، سازمان مجاز است در زمان صدور تعهدات و تضامین جدید به ذی نفع نظام بانکی در چارچوب قانون بودجه، نسبت به انتشار/ واگذاری/تحویل اوراق موضوع جزء (۶) بند (ب) ماده (۱۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت (اوراق ضمان) تا سقف ۲۰۰۰ هزار میلیارد ریال اقدام نماید. این اوراق قبل از تحویل به ذی نفع، نزد سازمان بورس و اوراق بهادار ثبت شده و در سررسید اقساط و یا بازپرداخت اصل تضمین، در صورت عدم ایفای تعهد قابل معامله در بازار سرمایه می‌باشد

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		هفتم مقید نکرده است که اوراق مذکور صرفا پس از عدم ایفای تعهد قابل معامله باشد. لذا این حکم مغایر برنامه هفتم پیشرفت است و برای تصویب نیازمند رای دو سوم است. در صورت تصویب هم لازم است اصلاحات به شرح ذیل اعمال شود: ۱. با توجه به کنترل ترازنامه نظام بانکی، در صورتی که دولت و شرکتهای دولتی بدون محدودیت از منابع بانکی استفاده کنند، منجر به برون رانی بخش خصوص خواهد شد، به همین جهت با توجه به میزان رشد نقدینگی سقف استفاده دولت از نظام بانکی ۲۰۰ همت درنظرگرفته شده است. ۲. برای اینکه اوراق در سررسید قابل معامله در بازار سرمایه باشد باید قبل از تحویل در سازمان بورس ثبت شده باشد.۳. در خصوص جمله آخر حکم ابهام وجود دارد. در صورتی که موعد سررسید فرار رسیده و تعهدات ایفا نشده است، باید اوراق به صورت خودکار به اوراق بدهی قابل معامله در بازار سرمایه تبدیل شود. در این صورت جایگزینی آن با اوراق جدید کارکرد اوراق ضمان را از بین می‌برد. بنابراین پیشنهاد می‌شود جمله آخر حذف شود. در خصوص اوراق ضمان توصیه می‌شود ملاحظات ذیل در نظر گرفته شود: ●هیچ تعریف قانونی و شرعی از اوراق ضمان ارائه نشده است و این عدم تعریف و ابهام، با بند ۹ سیاستهای کلی نظام قانونگذاری مغایرت دارد. (در تبصره بند ب ماده ۱۰ قانون برنامه امده است که عقود مورد استفاده برای انتشار اوراق مالی اسلامی موضوع این بند (اصل و سود) باید به تأیید شورای فقهی بانک مرکزی برسد، که موافقت شورا با این اوراق محل ابهاام است). ●با توجه به اینکه صدور این اوراق بدون هزینه در اختیار سازمان برنامه است و امکان جایگزین کردن با اوراق جدید در سررسید نیز فراهم است، هیچ محدودیتی برای استفاده از منابع بانکی ایجاد نخواهد کرد و روال سابق ادامه خواهد داشت	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند ح-جزء ۲-۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	در اجرای تمامی احکام (اعم از قوانین و مقررات عام یا خاص) که به‌موجب آن اصل مبلغ بدهی دولت (به تمامی اشخاص اعم از سازمان‌ها و صندوق‌های بیمه‌ای و بازنشستگی، بانک‌ها، شهرداری‌ها و...) می‌بایست به‌روزرسانی شود، صرفاً از روش ساده برای به‌روزرسانی استفاده می‌شود.	تأدیه بدهی به موجب بند الف ماده ۲۸ قانون برنامه هفتم پیشرفت که پیش تر در بند الف ماده ۱۲ قانون برنامه ششم توسعه اشاره شده بود وفق بند ه ماده ۷ قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی، به سازمانها، صندوقها و موسسات بیمه‌ای فعال در قلمرو نظام تأمین اجتماعی در قالب بودجه های سنواتی، به دولت تکلیف شده است. منطبق بر بند ه ماده ۷ قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی، مطالبات از دولت بر مبنای ارزش واقعی روز و بر اساس نرخ اوراق مشارکت محاسبه می-گردد. بنابراین، اطلاق حکم این بخش به دلیل اصلاح قانون دائمی مزبور، طبق بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه ممنوع است و تصویب آن طبق ماده ۱۸۱ آیین نامه داخلی مجلس به رای دوسوم نمایندگان دارد. روش محاسبه بهصورت ساده، مصرح در ذیل این ماده، بهدلیل نداشتن تعریف قانونی، دارای ابهام است؛ لذا حکم این ماده بهدلیل عدم شفافیت، مغایر بند «۱۳» سیاست‌های کلی نظام اداری و جزء «۳» بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری است. با این حال ابهام قانون در خصوص روش محاسبه بدهی دولت به صندوقهای بیمهای و بازنشستگی به صورت ساده یا مرکب سبب اختلافات گستردهای گردیده است. بدیهی است با توجه به وضعیت صندوق‌های بازنشستگی، محاسبه بدهی‌های دولت به صورت ساده، از منظر اقتصاد سیاسی موجب افزایش تعهدات جدید و عدم تمایل به حذف تعهدات پیشین از سوی دولت خواهد شد. همچنین با توجه به ماهیت این حکم که در قوانین دائمی کشور بیان شده است پرداختن به آن در قانون بودجه سنواتی، محل بحث است. در ماده ۷ لایحه الحاق ۳ عین این حکم آمده است. حکم مزبور فاقد ماهیت بودجه ای است و در نتیجه تصویب آن با اصول ۵۲ و ۶۵ قانون اساسی مغایرت دارد. در همین راستا لازم است با تقویت سازوکار مدیریت بدهی دولت، مجاری ایجاد بدهی‌های غیراوراقی و غیر شفاف دولت در بودجه مسدود شود.	مخالف

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		بی‌شک یکی از مهمترین مواردی که در بودجه کل کشور منجر به ایجاد بدهی‌های غیرسیال و غیرشفاف برای دولت میگردد، عدم تأدیه تعهدات سالیانه دولت به سازمان تأمین اجتماعی است. با توجه به موارد فوق پیشنهاد می‌شود ضمن حل مناقشات در خصوص نحوهی محاسبه بدهی دولت با عنایت به مدیریت انگیزههای مربوط به ایجاد موارد آتی در قوانین دائمی، این بخش حذف گردد.	

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند ح-جزء ۲شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	مرجع رسیدگی به بدهی‌ها و مطالبات دولت موضوع بند «پ» ماده (۱) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه کشور تعیین می‌شود. پذیرش قطعی و یا تسویه بدهی‌های دولت منوط انجام حسابرسی ویژه توسط حسابرس منتخب سازمان از محل اعتبارات مندرج در ردیف شماره ... جدول شماره (۹) این قانون بر پایه معیارها و مبانی قانونی مندرج انجام پذیرد. دستورالعمل اجرایی به صورت مشترک توسط سازمان و وزارت امور اقتصادی و دارایی حداکثر دو ماه پس از ابلاغ این قانون تهیه و ابلاغ می‌گردد.	صدر این جزء مبنی بر تعیین مرجع رسیدگی و تأیید بدهی‌ها و مطالبات، توسط سازمان برنامه‌وبودجه کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی، به‌جهت داشتن ماهیت تقنینی این امر، مغایر اصول (۱۳۸و ۸۵) قانون اساسی به‌نظر می‌رسد. هم‌چنین حکم مزبور فاقد ماهیت بودجه ای است و در نتیجه تصویب آن با اصول ۵۲ و ۶۵ قانون اساسی مغایرت دارد. نظر به اینکه این ماده منجر به اصلاح تبصره ماده (۱) قانون رفع موانع تولید رقابتپذیر و ارتقای نظام مالی کشور می‌شود، باید از حیث تنقیحی و اصول قانون‌نویسی موضوع بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری ابلاغی ۶/۷/۱۳۹۸ مقام معظم رهبری، در قالب اصلاح قانون مزبور، تهیه می‌شد و مورد رسیدگی و تصویب قرار گیرد. در تبصره ماده ۱ قانون مذکور آمار بدهی باید به تأیید سازمان حسابرسی برسد و از متن آن می‌توان این‌طور استنباط داشت که سازمان حسابرسی باید حداقل یکی از مراجع تأیید بدهی باشد اما در متن لایحه تعیین مرجع بدهی را در اختیار سازمان برنامه و بودجه و وزارت اقتصاد گذاشته است. ذیل حکم این جزء در خصوص پذیرش قطعی بدهی، با جزء ۳ و نیز حکم بند ب ماده ۲۴ قانون برنامه، همپوشانی و تفاوت هایی دارد که می تواند در اجرا منجر به تفاسیر متفاوت شود. در بند «ب» ماده اخیرالذکر، پذیرش بدهی‌های قطعی بر عهده دولت در موارد اختلاف، منوط به طی مراحل رسیدگی و حسابرسی ویژه مطالبات ادعایی اشخاص از دولت و ارائه شناسه تعهد دولت از سازمان است. لذا در صورت اصرار به باقی ماندن این جزء، به جهت عدم مغایرت حکم این بند با موازین حقوقی لازم است تا عبارت «در موارد اختلاف» به حکم اضافه گردد.	با توجه به ماهیت غیربودجه‌ای پیشنهاد می‌شود حذف گردد اما در صورت اصرار متن زیر پیشنهاد می‌شود. موافق مشروط به اصلاح: مرجع رسیدگی به بدهی‌ها و مطالبات دولت موضوع بند «پ» ماده (۱) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه کشور تعیین می‌شود. پذیرش قطعی و یا تسویه بدهی‌های دولت در موارد اختلاف منوط انجام حسابرسی ویژه توسط حسابرس منتخب سازمان از محل اعتبارات مندرج در ردیف شماره ... جدول شماره (۹) این قانون بر پایه معیارها و مبانی قانونی مندرج انجام پذیرد. دستورالعمل اجرایی به صورت مشترک توسط سازمان و وزارت امور اقتصادی و دارایی حداکثر دو ماه پس از ابلاغ این قانون تهیه و ابلاغ می‌گردد

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند ح-جزء ۳شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	پذیرش بدهی‌های قطعی برعهده دولت (اقلام فاقد دستگاه اجرایی مشخص) منوط به ارائه شناسه تعهدات دولت اخذ شده از سازمان برنامه و بودجه کشور و طی مراحل رسیدگی و تأیید (حسابرسی ویژه) و ثبت در سیستم حسابداری مرکز مدیریت بدهی‌های عمومی و روابط مالی دولت (به نیابت از دولت جمهوری اسلامی ایران) با رعایت ضوابط قانونی و بند فوق خواهد بود. اقلام ادعایی مطالبات از دولت فاقد شناسه یکتای تعهدات، قابل اعلام به مراجع رسیدگی و تأیید ذی‌ربط نخواهند بود.	مدیریت تعهدات و تضامین از پیش‌نیازهای بسیار مهم سامان‌دهی بدهی‌های دولت است. تضامین متعدد از مجاری مختلف صادر شده و در بسیاری از موارد با نکول مدیون اصلی بر ذمه دولت قرار می‌گیرد. همچنین به موجب قوانین و مصوبات مختلف، تعهدات گوناگونی برای دولت ایجاد می‌شود. طراحی مکانیزم مناسب برای ثبت و احصاء دقیق تعهدات و تضامین یکی از اقدامات مهم برای جلوگیری از افزایش بی‌رویه تعهدات و تضامین و در نتیجه بدهی های دولت است. بدین منظور فرآیند تأیید بدهی باید به این صورت باشد که تمامی تعهدات و تضامین فقط در صورتی به رسمیت شناخته شود دارای شناسه یکتا داشته باشد. در کنار توضیحات فوق باید توجه نمود که اولاً این جزء، قیود پذیرش بدهی‌های قطعی برعهده دولت را از آنچه که در بند ب ماده ۲۴ قانون برنامه آمده است، توسعه داده است که اولاً این موارد اضافه شده (یعنی عبارت « ثبت در سیستم حسابداری مرکز مدیریت بدهی‌های عمومی و روابط مالی دولت (به نیابت از دولت جمهوری اسلامی ایران) با رعایت ضوابط قانونی و بند فوق») فاقد ماهیت بودجه ای و مغایر با اصول ۵۲ و ۶۵ قانون اساسی است و ثانیاً موارد و قیود مندرج در بند ب که در این جزء تکرار شده است، نیازی به تکرار در قانون بودجه ندارد و زاید به نظر می رسد. بنابراین اگرچه از منظر محتوایی حکم حاضر مورد تأیید است اما از جنبه حقوقی محل ایراد است.	موافق

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند خ-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	دولت و دستگاه‌های موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ از جمله بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مجازند نسبت به یازده میلیارد (۱۱.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) یورو برای واردات صرفاً کالاهای اساسی کشاورزی، دارو و مواد اولیه آن، ملزومات مصرفی پزشکی، شیرخشک اطفال و مواد اولیه آن به نرخ ترجیحی اقدام کنند. تخصیص ارز جهت واردات اقلام فوق توسط سازمان برنامه و بودجه به بانک مرکزی ابلاغ می‌گردد.	با توجه به برنامه دولت جهت تعدیل تدریجی نرخ ارز ترجیحی، حکم مورد قبول است. حکم این بند در قانون بودجه سال گذشته (بند «الف» تبصره (۴) قانون بودجه کل کشور سال ۱۴۰۳) با تفاوت هایی جزئی، مسبوق به سابقه بوده است. در این بند مقرر گردیده که تخصیص ارز جهت واردات اقلام فوق توسط سازمان برنامه و بودجه به بانک مرکزی ابلاغ ¬گردد. از این حکم اینگونه استنباط می‌شود که سازمان برنامه و بودجه مکلف به تعیین مصادیق مقرر در این حکم می¬باشد، لذا به نظر می¬رسد که واگذاری تعیین مصادیق این حکم به سازمان برنامه و بودجه مغایر با اصل (۱۳۸) قانون اساسی است که در قانون بودجه سال ۱۴۰۳، این امر به کارگروه متشکل از چند وزیر تفویض شده بود. گزارش‌دهی در خصوص سهم هر یک از کالاهای مندرج در حکم و همچنین چگونگی عملکرد در خصوص تکلیف بند پ تبصره ۱۶ لایحه حاضر مبنی بر ذخیره ۶ ماهه دارو و ملزومات پزشکی که نیازمند پیش بینی منابع مربوط است، حائز اهمیت است و لازم است مد نظر قرار بگیرد	موافق دولت و دستگاه‌های موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ از جمله بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مجازند نسبت به یازده میلیارد (۱۱.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) یورو برای واردات صرفاً کالاهای اساسی کشاورزی، دارو و مواد اولیه آن، ملزومات مصرفی پزشکی، شیرخشک اطفال و مواد اولیه آن به نرخ ترجیحی اقدام کنند. تخصیص ارز جهت واردات اقلام فوق توسط سازمان برنامه و بودجه به بانک مرکزی ابلاغ می‌گردد. سازمان برنامه و بودجه و بانک مرکزی مکلفند هر سه‌ماه یک‌بار گزارش عملکرد این بند از جمله تصریح بر موارد مصرف و دریافت کنندگان ارز ترجیحی، میزان ارز پرداختی، میزان کالاهای وارداتی با ارز ترجیحی و قیمت آن‌ها را به کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی ارائه نمایند.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند د-جزء ---شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	به دولت اجازه داده می‌شود تا سقف دو میلیارد (۲.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) یورو، کمک‌های بلاعوض بین‌المللی از سوی مؤسسات و سازمان‌های بین‌المللی برای جبران خسارت و پیشگیری از حوادثی مانند زلزله، سیل، سرمازدگی، مقابله با گردوغبار، بیابان‌زدایی، حفاظت از تالاب‌ها و مبارزه با آفات و بیماری‌های دامی و گیاهی و همچنین تأمین ماشین‌آلات و تجهیزات مربوط، تجهیزات مورد نیاز بالگردهای امدادی ارتش جمهوری اسلامی ایران (آجا)، اجرای طرح‌های توسعه‌ای و زیربنایی کشور و طرح‌های موضوع صندوق ملی محیط‌زیست، ساماندهی و مرمت آثار تاریخی و موزه‌ها و توسعه گردشگری و صنایع‌دستی و امور مربوط به پناهندگان و اتباع خارجی و تأمین تجهیزات و مواد مصرفی بانک ژن‌شناسی ایرانیان دریافت و پس از تسعیر و واریز آن به خزانه‌داری کل کشور صرف هزینه‌های مرتبط نماید. دستگاه‌های اجرایی دریافت‌کننده مکلف‌اند گزارش تفصیلی عملکرد این بند از جمله نحوه هزینه‌کرد کمک‌های دریافتی را هر شش ماه یک‌بار به سازمان برنامه و بودجه کشور ارسال نمایند.	حکم این بند نیز در قانون بودجه سال گذشته (بند «پ» تبصره (۵) قانون بودجه کل کشور سال ۱۴۰۳) مسبوق به سابقه بوده است. ارائه گزارش عملکرد این بند مطابق سال‌های گذشته به کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات، اقتصادی و عمران مجلس شورای اسلامی ضروری است. بررسی ها نشان می دهد که علیرغم اختصاص اعتباراتی به ارزش ۴۶،۰۸۸ هزار میلیارد ریال در طی یک دهه (از اوایل دهه ۹۰ شمسی) به منظور کاهش اثرات و کانون های ایجاد گردوغبار در کشور، هنوز این معضل زیست‌محیطی به‌طور کل رفع نشده و فراگیری در مقیاس ملّی پیدا نماید. برآورد انجام‌شده نشان می‌دهد که میزان خسارت وارده در یک دوره ۱۰ ساله به شش استان سیستان و بلوچستان، خراسان‌جنوبی، هرمزگان، ایلام، کرمانشاه و خوزستان برابر با ۵۸۰ هزار میلیارد ریال (بیش از ۱۲ برابر بودجه تخصیص یافته برای مقابله با پدیده گردو غبار در کشور) بوده است. با توجه به خسارات اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی فراوان معضل گردوغبار در کشور و همچنین حفاظت از تالاب ها که نص صریح قانون حفاظت، احیاء و مدیریت تالاب های کشور، بیابانزایی و سیل که همگی از اثرات تغییرات اقلیمی در کشور هستند و با عنایت به توجهات بین المللی از جمله پیمان های بریکس و شانگهای به موضوع مدیریت تغییرات اقلیمی، درج موضوع تغییرات اقلیمی در این بند در راستای افزایش شمولیت حکم و اجرای بند «ت» و «ج» ضروری بنظر میرسد.	به دولت اجازه داده می‌شود تا سقف دو میلیارد (۲.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) یورو، کمک‌های بلاعوض بین‌المللی از سوی مؤسسات و سازمان‌های بین‌المللی برای مدیریت تغییرات اقلیمی و جبران خسارت و پیشگیری از حوادثی مانند زلزله، سیل، سرمازدگی، مقابله با گردوغبار، بیابان‌زدایی، حفاظت از تالاب‌ها و مبارزه با آفات و بیماری‌های دامی و گیاهی و همچنین تأمین ماشین‌آلات و تجهیزات مربوط، تجهیزات مورد نیاز بالگردهای امدادی ارتش جمهوری اسلامی ایران (آجا)، اجرای طرح‌های توسعه‌ای و زیربنایی کشور و طرح‌های موضوع صندوق ملی محیط‌زیست، ساماندهی و مرمت آثار، بناها و بافت‌های تاریخی و موزه‌ها و توسعه گردشگری و صنایع‌دستی و امور مربوط به پناهندگان و اتباع خارجی و تأمین تجهیزات و مواد مصرفی بانک ژن‌شناسی ایرانیان دریافت و پس از تسعیر و واریز آن به خزانه‌داری کل کشور صرف هزینه‌های مرتبط نماید. دستگاه‌های اجرایی دریافت‌کننده مکلف‌اند گزارش تفصیلی عملکرد این بند از جمله نحوه هزینه‌کرد کمک‌های دریافتی را هر شش ماه یک‌بار به سازمان برنامه و بودجه کشور و کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات، اقتصادی و عمران مجلس شورای اسلامی ارسال نمایند

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند ذ-جزء ---شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	سازمان بورس و اوراق بهادار مکلف است بر اساس الگوی اعلامی خزانه‌داری کل کشور، سازمان برنامه و بودجه کشور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، دسترسی برخط و مشاهده مانده اوراق منتشرشده دولت در سبد دارایی (پرتفوی) تمامی دارندگان حقوقی اوراق مذکور را اعم از بانک‌ها، مؤسسات مالی و اعتباری، صندوق‌های با درآمد ثابت را برای خزانه‌داری کل کشور، سازمان برنامه و بودجه کشور و بانک مرکزی فراهم کند. سازمان برنامه و بودجه کشور به اعضای شورای عالی بورس اضافه می‌شود.	این حکم از دو بخش تشکیل شده است: ۱- وجود شفافیت در خصوص اوراق دولتی : در قوانین و مقررات مربوطه قاعده مشخصی برای الزام صندوق های سرمایه گذاری و بانک ها به خرید اوراق مالی اسلامی وجود دارد. به منظور نظارت بر اجرای صحیح این قواعد لازم است تا داده های مانده اوراق (دولتی و غیر دولتی) در سبد تمامی دارندگان حقوقی اوراق دولتی در دسترس باشد. زیرا قواعد برخی صندوق های سرمایه گذاری ناظر به نگهداری اوراق و نه اوراق دولتی است. در این موضوع لازم است حکم اصلاح شود. اگرچه این موضوع نیاز به قانون گذاری ندارد و در حوزه اختیارات شورای عالی بورس است ولی تصویب آن می‌تواند به نظارت دقیق تر بر قواعد فوق الذکر کمک نماید. با این وجود، حکم مزبور فاقد ماهیت بودجه ای است و در نتیجه تصویب آن با اصول ۵۲ و ۶۵ قانون اساسی مغایرت دارد. بنابراین با توجه به موازین حقوقی پیشنهاد می‌شود حذف شده و در قالب قوانین دائمی مرتبط پیگیری شود. ۲- عضویت سازمان برنامه و بودجه در شورای عالی بورس: این بند غیربودجه‌ای است و در نتیجه تصویب آن با اصول ۵۲ و ۶۵ قانون اساسی مغایرت دارد. بایستی در قانون بازار اوراق بهادار که قانون دائمی و اصلی بازار سرمایه است این پیشنهاد دولت مورد بررسی قرار گیرد. لذا پیشنهاد می‌شود فراز پایانی از حکم حذف شود.	با توجه به اینکه فاقد ماهیت قانونی است، پیشنهاد بر حذف آن است اما در صورت اصرار، با توجه به محتوای کارشناسی آن که مثبت ارزیابی می‌شود، حکم زیر پیشنهاد می‌گردد: در سازمان بورس و اوراق بهادار مکلف است بر اساس الگوی اعلامی خزانه‌داری کل کشور، سازمان برنامه و بودجه کشور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، دسترسی برخط و مشاهده مانده اوراق منتشرشده دولت در سبد دارایی (پرتفوی) تمامی دارندگان حقوقی اوراق مذکور را اعم از بانک‌ها، مؤسسات مالی و اعتباری، صندوق‌های با درآمد ثابت را برای خزانه‌داری کل کشور، سازمان برنامه و بودجه کشور و بانک مرکزی فراهم کند

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند ر-جزء ---شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	کارگروهی به ریاست وزیر امور اقتصادی و دارایی و متشکل از رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور و رئیس‌کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بر نحوه انتشار اوراق این قانون نظارت می‌کنند. نحوه تعیین نرخ سود اسمی و مؤثر اوراق مذکور و نرخ حفظ قدرت خرید اسناد خزانه اسلامی با رعایت موازین شرعی توسط این کمیته تعیین می‌شود.	هماهنگی میان سیاست‌های پولی، مالی و بدهی یکی از ارکان مهم سیاستگذاری اقتصادی در کشور است. ضرورت این هماهنگی از این جهت است که بانک مرکزی در زمان تصمیم گیری برای سیاست های پولی نظیر هدف گذاری نرخ بهره و انتشار گواهی سپرده باید از تصمیم سازمان برنامه و بودجه و وزارت اقتصاد برای میزان انتشار اوراق در ماه های سال و نرخ‌های سود اوراق دولت مطلع باشد و بالعکس. عدم هماهنگی این سه رکن اقتصادی کشور در سال‌های گذشته منجر به ایجاد مشکلاتی نظیر فروش نرفتن اوراق دولتی دربازار به دلیل هم‌زمانی آن با انتشار گواهی سپرده بانک مرکزی شده است. با این حال علی‌رغم اینکه حکم حاضر از حیث محتوایی قابل تأیید است اما باید توجه نمود که این حکم بودجه‌ای و یک‌ساله نیست و می‌توان از سازوکارهای دیگری برای تحقق این مهم استفاده نمود. از آنجا که حکم مقرر در این بند به صورت مطلق متضمن ترتیب دیگری جهت تعیین نرخ سود اسمی برای اوراق منتشر شده به موجب این قانون (شامل اوراق مالی اسلامی مربوط به بدهی دولت) است و با عنایت به اینکه در جزء (۲) بند «ب» ماده (۱۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت مقرر گردیده که اوراق مالی اسلامی مربوط به بدهی دولت، «دارای سودبرگ (کوپن سود) بوده و سود آنها به ترتیبی که در جزء (۳) آمده است، پرداخت می‌شود. نرخ سود این اوراق معادل نرخ سود مصوب هیأت عالی بانک مرکزی برای سپرده بلندمدت بانکی است». لذا اطلاق حکم مندرج در این بند، در خصوص اوراق مالی اسلامی مربوط به بدهی دولت که به موجب قانون بودجه ۱۴۰۴ منتشر می شوند، مغایر با قانون برنامه بوده و طبق بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، ممنوع است و طبق ماده ۱۸۱ قانون آیین نامه داخلی مجلس، نیاز به رای دوسوم نمایندگان دارد. استفاده از واژه غیرفارسی کمیته در ذیل این بند، مغایر با اصل ۱۵قانون اساسی است و نیز با صدر این بند و تصریح بر کارگروه، تطابق و انسجام ندارد.	حکم غیربودجه‌ای است و می‌توان از ظرفیت شورای اقتصاد یا ستاد اقتصادی دولت برای این هماهنگی استفاده کرد. لذا پیشنهاد بر حذف این بند است.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند ز-جزء ---شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	وزارت امور اقتصادی و دارایی مجاز است با هماهنگی بانک مرکزی، نهاد سپرده‌گذاری مرکزی اوراق دولتی در بانک مرکزی را ایجاد و امکان اتصال آن به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی و تسویه وجوه را فراهم نماید. کارگزاری‌های دارای مجوز از سازمان بورس و اوراق بهادار در صورت احراز شرایط اتاق پایاپای این نهاد مجاز به عضویت در این اتاق بوده و امکان تسویه معاملات هم‌زمان از طریق دو نهاد سپرده‌گذاری را دارا هستند. اوراق ضمان دولتی موضوع جزء (۶) بند (ب) ماده (۱۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت از زمان سررسید در این نهاد مورد معامله قرار گرفته و یا با سررسید جدید مطابق شرایط صدور اوراق جایگزین می‌شود. شرکت‌های دولتی مجازند با رعایت قوانین و مقررات بازار سرمایه نسبت به انتشار اوراق بهادار در این نهاد و یا اوراق بهادار کالایی در اتاق پایاپای بورس‌های کالایی اقدام کنند. شورای عالی بورس مکلف است دستورالعمل ایجاد نهاد سپرده‌گذاری اوراق دولتی در بانک مرکزی با سبدگردانی خزانه‌داری کل کشور به نحوی که با سایر شرکت‌های سپرده‌گذاری مرکزی به‌صورت روزانه تسویه اوراق بهادار را انجام دهد، حداکثر ظرف دو ماه تصویب و ابلاغ نماید.	بر اساس ماده ۴ قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی مصوب سال ۱۳۸۴، صدور، تعلیق و لغو مجوز فعالیت شرکت‌های سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه در عداد وظایف شورای عالی بورس عنوان شده است. با این بیان، دولت می‌تواند از ظرفیت قانون بازار سرمایه برای ایجاد این نهاد استفاده کند. این پیشنهاد بودجه‌ای نیست، لذا با اصول ۵۲ و ۶۵ قانون اساسی و ماده ۱۸۲ قانون آیین نامه داخلی مجلس، مغایرت دارد. تشکیل بازار مجزای فروش اوراق ممکن است به مخاطره تبدیل شده و مشکلاتی ایجاد نماید. این اختیار عمل بیشتر ممکن است به ایجاد اخلال در بازار سرمایه منجر شود؛ بدین صورت که با انجام معاملات دولتی خارج از نظم موجود در بازار سرمایه، سایر معاملات متأثر شده و نقدینگی بازار تحت تأثیر قرار بگیرد. این امر بر نرخ بازدهی اوراق و به تبع آن هزینه تأمین مالی دولت نیز اثرگذار خواهد بود. با توجه به زیرساخت مناسب فعلی در فرابورس، تشکیل بازار مجزا هزینه‌های بسیار زیاد و غیرضروری را به دنبال خواهد داشت. این هزینه‌ها صرفاً محدود به هزینه‌های راه‌اندازی بازار مجزا نیست بلکه تمامی امور اجرایی و نظارتی در این حالت هزینه‌های بالاتری نسبت به حالت فعلی خواهد داشت؛ زیرا در شرایط فعلی به علت بازدهی مقیاس کارایی بیشتری وجود دارد. همچنین بر اساس اصول توسعه بازار بدهی که امری بسیار مهم برای افزایش ظرفیت انتشار اوراق دولتی و کاهش هزینه مالی دولت است، تفکیک بازار بدهی به چند بازار از عمق بازار و نقدشوندگی اوراق خواهد کاست. تفکیک فعلی موجود میان دو شرکت فعال در بازار سرمایه برای اوراق دولتی و اوراق نهادهای عمومی غیر دولتی نیز با توجه به همین اصل غیر مطلوب است.	حذف

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند ژ-جزء ---شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	به دولت اجازه داده می‌شود تا سقف اعتبارات ابلاغی ردیف (...-۵۵۰۰۰۰) جدول شماره (۹) این قانون را بابت بدهی صندوق بیمه محصولات کشاورزی به بانک کشاورزی ناشی از تکالیف قانونی دولت در بیمه کشاورزی که به تأیید مجمع عمومی صندوق و بانک کشاورزی و سازمان حسابرسی رسیده باشد، پس از دریافت شناسه تعهد از سازمان برنامه و بودجه کشور، به‌عنوان بدهی دولت به بانک کشاورزی منظور نماید.	صندوق بیمه کشاورزی، به‌عنوان یکی از شرکت‌های دولتی بخش کشاورزی و دارای وظایف حمایتی است که معمولا در مواقع بروز حوادث و بلایا، بر اساس ضوابط حاکم بر آن صندوق به جبران خسارت به بخش کشاورزی و منابع طبیعی می‌پردازد. به‌موجب تبصره «۵» از ماده‌واحده «قانون بیمه کشاورزی»، مصوب ۰۱/۰۳/۱۳۶۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی، دولت مکلف شده است سالانه مبلغی را بابت تأمین قسمتی از سهم حق بیمه کشاورز و جبران زیان‌های احتمالی عملیات بیمه در بودجه کل کشور منظور و به این صندوق پرداخت کند. با این وجود همواره پرداختی‌های دولت به این صندوق، ناکافی بوده و منجر به این می‌شود که صندوق بیمه کشاورزی تعهدات خود را از طریق اخذ تسهیلات از بانک کشاورزی ایفا نماید. این موضوع منجر به زیان‌ده شدن صندوق بیمه کشاورزی و تداوم زیان انباشته برای آن در طول سالیان اخیر شده است. بر همین اساس حکم بند «ژ» تبصره «۲» لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ مبنی‌بر اجازه دولت به لحاظ کردن بدهی صندوق بیمه کشاورزی به بانک کشاورزی ناشی از تکالیف قانونی دولت در بیمه کشاورزی، به‌عنوان بدهی دولت به بانک کشاورزی، حکم مناسبی در راستای کاهش زیان انباشته پیش‌گفته است.	موافق

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند س-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	دستگاه‌های اجرایی از جمله شرکت‌های تابعه وزارتخانه‌های نفت، نیرو و صنعت؛ معدن و تجارت مانند شرکت ملی نفت، ایمیدرو و شرکت ملی گاز مکلف‌اند برای جلوگیری از انباشت مطالبات دولت ناشی از عدم پرداخت کالا و خدمات فروخته شده به اشخاص حقوقی در بخش غیردولتی نسبت به اعمال وجه التزام ناشی از عدم تادیه بدهی به مأخذ نرخ سود مصوب هیئت عالی بانک مرکزی برای سپرده بلند مدت از زمان ایجاد بدهی اقدام کنند. همچنین دستگاه‌های موصوف مکلف‌اند نسبت به وصول تمام بدهی‌های گذشته بدهکاران به دولت و شرکت‌های دولتی اقدام و ظرف سه ماه اطلاعیه پرداخت اعم از قبوض اصلاحی را صادر و به دریافت‌کنندگان خدمت و کالا ابلاغ کنند. بالاترین مقام مسئول دستگاه اجرایی مکلف به اجرای این بند و ارائه گزارش اقدامات انجام شده به سازمان برنامه و بودجه در بازه‌های سه‌ماهه است. دستگاه‌های اجرایی مکلف‌اند در انتهای آذرماه فهرست بدهکاران بزرگ به میزان صد (۱۰۰) برابر نصاب معاملات بزرگ سال‌های ۱۴۰۳ و قبل را جهت اطلاع عموم منتشر نمایند. آیین‌نامه اجرایی این بند مشتمل بر نحوه شناسایی سود شرکت‌های مذکور به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت، نیرو و نفت به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.	با توجه به اینکه رقم مطالبات دولت و شرکت های دولتی از اشخاص حقوقی غیر دولتی بسیار قابل توجه است لازم است تا دستگاه‌ها برای وصول آن تلاش بیشتری انجام دهند. در این حکم دولت به دنبال تسریع فرآیند وصول مطالبات دستگاه‌های اجرایی از اشخاص حقوقی غیر دولتی است که امر مطلوبی است. البته باید توجه داشت که بخشی از وصول مطالبات تنها از طریق اعمال وجه التزام ممکن نبوده و باید به صورت ریشه‌ای‌تر دلایل تجمیع مطالبات در آن بخش را حل نمود. در عبارت «به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت، نیرو و نفت» به جهت آنکه مراد از « همکاری » مشخص نیست، لذا مغایر اصول قانونگذاری و قانون¬نویسی موضوع بند ۹ سیاست¬های کلی نظام قانونگذاری است. به عبارتی دیگر، از آنجا که از اصطلاح «همکاری»، برداشت¬های متفاوتی از قبیل «با اطلاع»، «با کسب جواز» و ... قابل استنباط است، لذا باید مراد مقنن به¬طور واضح مشخص گردد تا در فرایند اجرای حکم، خللی ایجاد نشود. اصطلاحات «دستگاه اجرایی» و «شرکت دولتی» در قوانین مختلف دارای تعاریف متفاوتی هستند و نظر به این که در این بند مشخص نشده است که کدام تعریف مدنظر است، ابهام دارد که این ابهام، مغایر جزء «۳» بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری و بند (۱۳) سیاست‌های کلی نظام اداری به نظر می‌رسد. اعمال وجه التزام، باید بر خلاف قرارداد جاری میان شخص و دستگاه اجرایی نباشد و الا مغایر موازین شرعی است. انتشار فهرست بدهکاران بزرگ بیان‌شده در این بند، ماهیت مجازات داشته و بر اساس اصل ۳۶ قانون اساسی باید به حکم دادگاه صادر شود لذا این حکم بند، مغایر با اصل مزبور است.	موافق

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند ش-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	در راستای مولدسازی دارایی‌های دولت و شرکت‌های دولتی، وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است اموال غیرمنقول در مالکیت دولت و شرکت‌های دولتی را که تا انتهای سال ۱۴۰۳ فرایند ارزش‌افزایی آنها را در مرکز مولدسازی دولت خاتمه‌یافته را از طریق سازوکار بورس به مزایده بگذارد. متقاضیان خرید دارای طلب قطعی شده از دولت (به‌صورت فردی یا گروهی) از جمله سازمان تامین اجتماعی، صندوق‌های بازنشستگی، مطالبات بابت یارانه کود اوره، شرکت‌های تولیدکننده برق می‌توانند ضمن پرداخت ثمن نقدی بیع (معادل ۱۰ درصد) به ردیف درآمدی مربوطه نزد خزانه‌داری کل کشور، مابقی ثمن معامله را با مطالبات قطعی خود از دولت و شرکت‌های دولتی از طریق وزارتخانه مذکور تهاتر کند. این وزارتخانه موظف است حداکثر تا ۱۵ روز کاری پس از اتمام اقدامات فوق‌الذکر (واریز پرداخت نقدی و انجام تهاتر) اقدام به انتقال سند به نام خریدار کند. به وزارت امور اقتصادی و دارایی اجازه داده می‌شود هزینه‌های فرایند انتقال اسناد را از محل وصولی نقدی بیع تأمین و مابقی را به‌عنوان درآمد عمومی دولت در ردیف مولدسازی منظور نماید. شرایط تهاتر و فهرست طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای مربوط در اطلاعیه عرضه درج می‌گردد. خزانه‌داری کل کشور بر اساس تخصیص موضوع ماده (۳۰) قانون برنامه و بودجه موظف به ثبت و اعمال حساب ثمن تهاتری در ردیف‌های منابع و مصارف مندرج در قانون بودجه بابت رد دیون دولت به شکل جمعی- خرجی است. دستگاه‌های اجرایی مجاز به فروش اموال غیرمنقول مازاد خود به روش فوق برای تهاتر بدهی به پیمانکاران طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی	حکم این بند به تهاتر مطالبات اشخاص طلبکار از دولت و دستگاه‌های اجرایی با اموال مازاد اعلام شده توسط دستگاه‌ها اشاره دارد. این حکم به طور کلی از جهت بکارگیری اموال مازاد دولت در جهت اجرای پروژه‌های عمرانی و همچنین تأدیه بدهی‌های دولت، مثبت ارزیابی می‌شود. نکته مثبت دیگر این حکم، توجه به فرآیند رقابتی برای واگذاری اموال دولت است، به این صورت که اشخاص طلبکار، می‌بایست در یک فرآیند رقابتی برای واگذاری اموال دولت شرکت نموده و در صورت برنده شدن در فرآیند رقابتی مذکور، مطالبات آنها با ثمن معامله تهاتر می‌گردد. همچنین با توجه به اینکه در فرآیند فعلی مولدسازی، مشکل جدی در خصوص تقاضا و فروش برای دولت وجود دارد، این فرآیند می‌تواند این چالش را کاهش داده و تقاضای مؤثر برای دارایی‌های دولت ایجاد کند و از تعداد مزایدات ناموفق فروش اموال مازاد بکاهد. نکته دیگر آنکه در نظر گرفتن حصه نقدی ۱۰ درصدی، برای پوشش هزینه‌های انتقال دارایی بوده است. توضیح اینکه انتقال دارایی و سند به نام خریدار، مستلزم انجام هزینه‌هایی است که دستگاه‌های اجرایی به دلیل عدم پیش‌بینی اعتبارات برای آن، بعضاً در انجام آن تأخیر و تعلل می‌کنند. این حکم با پیش‌بینی حصه نقدی الزامی ۱۰ درصدی، در صدد رفع این نقیصه است، به نحوی که هزینه‌های انتقال دارایی و سند آن پوشش داده شده و سند در اسرع وقت به نام خریدار منتقل گردد. لذا این بخش از حکم پیشنهادی نیز مثبت ارزیابی می‌گردد. از سوی دیگر، در خصوص این حکم ملاحظاتی قابل ذکر است که در ادامه تبیین خواهد شد. شایان ذکر است محل مصرف درآمد حاصل از فروش اموال وزارت جهاد کشاورزی طبق ماده (۱۲) قانون تشکیل وزارت جهاد کشاورزی و به‌خصوص ماده (۱۷) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی مشخص شده است. بر اساس ماده (۱۷)، قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی، وزارت جهادکشاورزی موظف است،	در راستای مولدسازی دارایی‌های دولت و شرکت‌های دولتی، وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با رعایت اصل هشتادوسوم اموال غیرمنقول در مالکیت دولت و شرکت‌های دولتی (موضوع ماده ۴ قانون مدیریت خدمات کشوری) را که تا انتهای سال ۱۴۰۳ فرایند ارزش‌افزایی آنها را در مرکز مولدسازی دولت خاتمه‌یافته را از طریق سازوکار بورس به مزایده بگذارد. متقاضیان خرید دارای طلب قطعی شده از دولت (به‌صورت فردی یا گروهی) از جمله سازمان تامین اجتماعی، صندوق‌های بازنشستگی، مطالبات بابت یارانه کود اوره، شرکت‌های تولیدکننده برق می‌توانند ضمن پرداخت ثمن نقدی بیع (معادل ۱۰ درصد) به ردیف درآمدی مربوطه نزد خزانه‌داری کل کشور، مابقی ثمن معامله را با مطالبات قطعی خود از دولت و شرکت‌های دولتی از طریق وزارتخانه مذکور تهاتر کند. این وزارتخانه موظف است حداکثر تا ۱۵ روز کاری پس از اتمام اقدامات فوق‌الذکر (واریز پرداخت نقدی و انجام تهاتر) اقدام به انتقال سند به نام خریدار کند. به وزارت امور اقتصادی و دارایی اجازه داده می‌شود هزینه‌های فرایند انتقال اسناد را از محل وصولی نقدی بیع تأمین و مابقی را به‌عنوان درآمد عمومی دولت در ردیف مولدسازی منظور نماید. شرایط تهاتر و فهرست طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای مربوط در اطلاعیه عرضه درج می‌گردد. خزانه‌داری کل کشور بر اساس تخصیص موضوع ماده (۳۰) قانون برنامه و بودجه موظف به ثبت و اعمال

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	هستند. استفاده از منابع حاصل از فروش اموال غیرمنقول شرکت‌های دولتی از جمله شرکت‌های مشمول ذکر نام، صرفاً برای پرداخت/تهاتر بدهی‌های پیمانکاران طرح‌های سرمایه‌ای یا تأمین منابع طرح‌های سرمایه‌ای جدید یا نیمه‌تمام مجاز است. آیین‌نامه اجرایی این بند توسط سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.	چهل و نه درصد (۴۹٪) آورده سهم دولت در تشکیل و افزایش سرمایه صندوق‌های غیردولتی حمایت از توسعه بخش کشاورزی (بخشی، شهرستانی، استانی، ملی تخصصی و محصولی) را از محل فروش امکانات قابل واگذاری وزارت جهادکشاورزی و سازمان های تابعه پس از واریز به حساب خزانه و رعایت مقررات مربوطه از طریق شرکت مادرتخصصی صندوق حمایت از توسعه سرمایه گذاری در بخش کشاورزی در سراسر کشور تأمین نماید. ازطرفی بخشی از اموال غیرمنقول مازاد بخش کشاورزی و منابع طبیعی، مانند انبارها، سیلوها، گلخانه‌ها، دامپروری‌ها و مرغداری‌ها، ایستگاه‌های تولید بذر و نهال، کارگاه‌ها و کارخانجات صنایع تبدیلی و تکمیلی در طول چندین دهه ایجاد شده‌اند. لذا فروش این دارایی‌ها بدون در نظر گرفتن ملاحظات مربوط به سودآوری بالای سوداگری زمین و کاربری‌های غیرکشاورزی، تغییر کاربری و خروج این اموال ارزشمند از چرخه تولید کشاورزی و امنیت غذایی و همچنین هزینه‌های بسیار بالای ساخت مجدد این دارایی‌ها می‌تواند مخاطره آمیز باشد. به عبارت دیگر، نباید به این دارایی‌های بین‌نسلی، به عنوان منبع نقدینگی زودگذر دولت نگریسته شود. از سوی دیگر، اینکه اطلاق این بند، اصلاح قانون دائمی است طبق بند « الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، تصویب آن در بودجه، ممنوع است و طبق ماده ۱۸۱ قانون آیین نامه داخلی مجلس، نیاز به رای دوسوم نمایندگان دارد. اصطلاحات «دستگاه اجرایی» و «شرکت دولتی» در قوانین مختلف دارای تعاریف متفاوتی هستند و نظر به این که در این بند مشخص نشده است که کدام تعریف مدنظر است، ابهام دارد که این ابهام، مغایر جزء «۳» بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری و بند (۱۳) سیاست‌های کلی نظام اداری به نظر می‌رسد. اطلاق حکم این بند مبنی بر مزایده اموال غیرمنقول دولت که می‌تواند مشتمل بر فروش بناها و اموال دولتی‌ای باشد که از نفایس ملی منحصر به	حساب ثمن تهاتری در ردیف‌های منابع و مصارف مندرج در قانون بودجه بابت رد دیون دولت به شکل جمعی- خرجی است. دستگاه‌های اجرایی (موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری) مجاز به فروش اموال غیرمنقول مازاد خود (مصوب هیئت عالی مولدسازی دارایی‌های دولت) که فرایند ارزش‌افزایی آنها در مرکز مولدسازی دولت طی گردیده است به روش فوق برای تهاتر بدهی به پیمانکاران طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی هستند. استفاده از منابع حاصل از فروش اموال غیرمنقول شرکت‌های دولتی از جمله شرکت‌های مشمول ذکر نام، صرفاً برای پرداخت/تهاتر بدهی‌های پیمانکاران طرح‌های سرمایه‌ای یا تأمین منابع طرح‌های سرمایه‌ای جدید یا نیمه‌تمام مجاز است. آیین‌نامه اجرایی این بند توسط سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		فرد باشد، با اصل هشتادوسوم قانون اساسی مغایر به‌نظر می‌رسد. اطلاق این بند با بند (پ) ماد ۱۶ قانون برنامه هفتم، مغایرت دارد و طبق بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، ممنوع است و طبق ماده ۱۸۱ قانون آیین نامه داخلی مجلس، نیاز به رای دوسوم نمایندگان دارد.	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند ص-جزء ۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	در اجرای جزء (۶) بند (ب) ماده (۱۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت، سازمان مجاز است نسبت به انتشار/ واگذاری اوراق ضمان تا سقف تضمین دولت اقدام نماید. این اوراق در صورت عدم ایفای تعهد در سررسید اقساط و یا موعد بازپرداخت اصل تسهیلات، به اوراق مالی اسلامی تبدیل و قابل معامله در بازار سرمایه می‌باشد. سازمان مجاز است در سررسید تضامین بودجه عمومی نسبت به انتشار اوراق مالی اسلامی جدید یا جایگزینی آن با اوراق قبلی اقدام نماید. سقف انتشار اوراق ضمان شرکت‌های دولتی معادل ... درصد سرمایه‌گذاری‌های مصوب در بودجه سنواتی و دارای مجوز از شورای اقتصاد با تضمین و بازپرداخت اصل و سود توسط خود می‌باشد و در صورت عدم ایفای به‌موقع تعهد، خزانه‌داری کل کشور با اعلام سازمان نسبت به برداشت وجوه از حساب‌های شرکت دولتی موردنظر اقدام و به حساب مؤسسه اعتباری دارنده اوراق ضمان واریز نماید. آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف دو ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.	درباره این اوراق نکاتی به شرح زیر وجود دارد: ۱. در جزء (۶) بند (ب) ماده (۱۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت تصریح شده است که اوراق مورد اشاره باید قابل معامله در بازار سرمایه باشد. : «از زمان لازم‌الاجرا شدن این قانون، هرگونه استفاده دولت و شرکتهای دولتی از منابع شبکه بانکی باید در قالب تحویل اوراق مالی اسلامی قابل معامله در بازار سرمایه به مؤسسات اعتباری صورت گیرد.» در حکم مندرج در لایحه عبارت مذکور را به این نحو تعبیر کرده است که پس از عدم ایفای تعهد باید اوراق قابل معامله باشد، اما در متن جزء (۶) بند (ب) ماده (۱۰) قانون برنامه هفتم مقید نکرده است که اوراق مذکور صرفا پس از عدم ایفای تعهد قابل معامله باشد. لذا این حکم مغایر برنامه هفتم پیشرفت است و برای تصویب نیازمند رای دو سوم است. در صورت تصویب هم لازم است اصلاحات به شرح ذیل اعمال شود: ۱. با توجه به کنترل ترازنامه نظام بانکی، در صورتی که دولت و شرکتهای دولتی بدون محدودیت از منابع بانکی استفاده کنند، منجر به برون رانی بخش خصوص خواهد شد، به همین جهت با توجه به میزان رشد نقدینگی سقف استفاده دولت از نظام بانکی ۲۰۰ همت درنظرگرفته شده است. ۲. برای اینکه اوراق در سررسید قابل معامله در بازار سرمایه باشد باید قبل از تحویل در سازمان بورس ثبت شده باشد. ۳. در خصوص این جمله ابهام وجود دارد: «سازمان مجاز است در سررسید تضامین بودجه عمومی نسبت به انتشار اوراق مالی اسلامی جدید یا جایگزینی آن با اوراق قبلی اقدام نماید.». در صورتی که موعد سررسید فرار رسیده و تعهدات ایفا نشده است، باید اوراق به صورت خودکار به اوراق بدهی قابل معامله در بازار سرمایه تبدیل شود. در این صورت جایگزینی آن با اوراق جدید کارکرد اوراق ضمان را از بین می‌برد. بنابراین پیشنهاد می‌شود جمله آخر حذف شود. ۴. در صورت تبدیل اوراق ضمان به اوراق مالی اسلامی (در سررسید) باید از	در اجرای جزء (۶) بند (ب) ماده (۱۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت، سازمان مجاز است نسبت به انتشار/ واگذاری اوراق موضوع جزء (۶) بند (ب) ماده (۱۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت (اوراق ضمان) به ذی نفعی نظام بانکی تا سقف ۲۰۰۰ هزار میلیارد ریال و با سررسید حداکثر سه ساله اقدام نماید. این اوراق قبل از تحویل به ذی نفع، نزد سازمان بورس و اوراق بهادار ثبت شده و در صورت عدم ایفای تعهد در سررسید اقساط و یا موعد بازپرداخت اصل تسهیلات، قابل معامله در بازار سرمایه می‌باشد. سقف انتشار اوراق ضمان شرکت‌های دولتی معادل ۲۰ درصد سرمایه‌گذاری‌های مصوب در بودجه سنواتی و دارای مجوز از شورای اقتصاد با تضمین و بازپرداخت اصل و سود توسط خود می‌باشد و در صورت عدم ایفای به‌موقع تعهد، خزانه‌داری کل کشور با اعلام سازمان نسبت به برداشت وجوه از حساب‌های شرکت دولتی موردنظر اقدام و به حساب مؤسسه اعتباری دارنده اوراق ضمان واریز نماید. آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف دو ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		ظرفیت اوراق مالی اسلامی سال جاری دولت کاسته شود چرا که در غیر اینصورت حجم قابل توجهی اوراق مالی اسلامی خارج از بودجه منتشر خواهد شد که بازپرداخت اصل و سود آن در بودجه پیش-بینی نشده است. ۵. مشخص نیست سقف اوراق ضمان در بودجه سالانه مصوب می شود یا خیر. زیرا در این جزء اجازه انتشار اوراق ضمان به میزان تضامین دولت دریافت شده است. ۶. لازمه انتشار نوع جدید اوراق تایید عقد شرعی آن در شورای فقهی سازمان بورس/بانک مرکزی است. در اینباره لازم است پیش از ارسال به شورای نگهبان این تایید اخذ شده یا اصلاح لازم در آن انجام شود. درباره اوراق ضمان شرکت-های دولتی نیز لازم است سقف آن مشخص شود. همچنین عبارت «از لازم الاجرا شدن این قانون» زاید است. تجویز مداخله شورای اقتصاد در امور اجرایی و یا مقررات‌گذاری و بودجه‌ای، به‌ترتیب، با اصول شصت، یکصدوسی‌وهشت و یکصدوبیست‌وشش قانون اساسی مغایر است؛ زیرا این شورا دارای اعضایی غیر از رئیس جمهور و وزیران است.	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند ص-جزء ۲شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	دولت مجاز است ضمن اصلاح سازوکار مدیریت نقدینگی بودجه عمومی دولت و اعتباری نمودن تمام حساب‌های بانکی مربوط به پرداخت، منابع در دسترس از جمله موجودی حساب/حساب‌های پشتیبان را با هماهنگی بانک مرکزی ج.ا.ا و در چارچوب سیاست‌های پولی بانک مرکزی، در بازار بین بانکی، سپرده‌گذاری و منابع حاصل را با استفاده از سازوکار ماده (۳۰) قانون برنامه و بودجه برای پرداخت کارمزدهای مربوط به بازارگردانی و بازارسازی اوراق دولت، تسویه بدهی‌های دولت به بانک مرکزی که در چارچوب قوانین و مقررات قطعی شده است و سایر مصارف بودجه عمومی دولت هزینه نماید.	استفاده مناسب از منابع رسوب‌شده دولت می‌تواند منابعی را برای دولت فراهم کند. حکم حاضر باعث می‌شود امکان استفاده از منابع رسوب‌شده برای دولت فراهم شده و در مصارف مشخص‌شده در متن حکم مورد استفاده قرار گیرد اما باید توجه داشت اجازه به خزانه داری برای حضور در بازار بین بانکی با توجه به اخلال در نقش بانک مرکزی در حوزه سیاست پولی، اشتباه است. دریافت سود از این منابع هم ماهیتا تفاوتی با برداشت از بانک مرکزی ندارد و در صورت اصرار دولت مبنی بر درآمدزایی این منابع، میتوان بانک مرکزی را مجاز به پرداخت سود به این حسابها کرد. ارتباط این جزء از حیث مغایرت با جزء های ۱ و ۲ بند (ب) ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم، محل تامل است؛ زیرا در برنامه اجازه سپرده‌گذاری داده نشده است و حساب پشتیبان محل تامین مطالبات ذی‌نفع نهائی دانسته شده است؛ لذا تصویب آن، طبق بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، ممنوع است و طبق ماده ۱۸۱ قانون آیین نامه داخلی مجلس، نیاز به رای دوسوم نمایندگان دارد.	حذف

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند ض-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	بدهی‌های شرکت بازرگانی دولتی، سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها، سازمان مرکزی تعاون روستایی و پشتیبانی امور دام به بانک مرکزی و بانک‌ها که ناشی از انجام تکالیف قانونی محوله دولت است (با تشخیص سازمان برنامه و بودجه کشور) که پس از تایید سازمان حسابرسی به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، به‌عنوان بدهی دولت منتقل می‌شود. دولت مکلف است معادل سی (۳۰٪) درصد مطالبات مذکور از ظرفیت ردیف .....، اوراق غیرقابل معامله در بازار سرمایه و صرفاً دارای سودبرگ را با رعایت ماده ۱۰ قانون برنامه هفتم پیشرفت، در اختیار بانک‌های موضوع این بند قرار دهد	انتقال بدهی شرکت‌های دولتی به دولت (ناشی از تکالیف دولت) و بازپرداخت آن توسط دولت ضروری است. در این حکم نیز این مسئله مورد توجه قرار گرفته و ۳۰ درصد از اوراق سیال‌سازی بدهی به آن اختصاص یافته است که در مجموع مثبت ارزیابی می‌شود. البته شایان ذکر است که انتقال بدهی شرکت‌های دولتی به دولت، این مخاطره را به همراه دارد که منجر به ایجاد فرصت مجدد برای بدهکار شدن شرکت و تداوم رویه غلط شود. با عنایت به جزء (۶) بند (ب) ماده (۱۰) قانون برنامه هفتم، استفاده شرکت‌های دولتی از تسهیلات شبکه بانکی منوط به ارائه اوراق ضمانت است و امید آن می‌رود که این مخاطره کنترل شود. بنابراین در تصویب این حکم باید توجه داشت که در خلال سایر احکام بودجه، جزء (۶) بند (ب) ماده (۱۰) قانون برنامه هفتم تغییر پیدا نکند. با توجه به اینکه این بدهی‌ها ناشی از تکالیف قانونی دولت است، مطابق حکم ماده (۶) قانون رفع موانع تولید، انتقال بدهی شرکت‌های دولتی به دولت قابل انجام است اما حکم فعلی با ماده ۶ قانون رفع موانع تولید تفاوت‌هایی دارد. از جمله اینکه داخل پرانتز به تشخیص سازمان برنامه و بودجه اضافه شده است. نظر به اصلاح قوانین در این بند، تصویب آن، طبق بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، ممنوع است و طبق ماده ۱۸۱ قانون آیین نامه داخلی مجلس، نیاز به رای دوسوم نمایندگان دارد.	موافق

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند ط-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	دولت مجاز است از محل بازپرداخت وجوه اداره شده نزد بانک‌ها از محل اعتبارات قوانین بودجه سنواتی، تسهیلات پرداختی از محل حساب ذخیره ارزی و سایر مطالبات دولت که بر اساس مقررات بانک مرکزی وصول آنها در حوزه اختیارات بانک مرکزی است، مطابق ردیف شماره .... جدول شماره (۹) این قانون نسبت به افزایش سرمایه بانک‌های دولتی اقدام کند. تسهیلات مذکور به بانک مذکور منتقل و وصول اقساط توسط بانک مذکور مطابق مقررات در زمان انتقال دارایی است. آیین‌نامه این بند به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری بانک مرکزی و وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.	با توجه به مشکلاتی که وجوه اداره شده به ویژه حساب ذخیره ارزی دارد و ریسک نکول تسهیلات اعطایی از این محل تماما بر عهده بانک است و طبق دستورالعمل تنها ۶۰ درصد سود در مقابل ۱۰۰ درصد ریسک نصیب بانک میشود، میتوان ادعا کرد که وصولی ناشی از این تسهیلات، محو پول تسهیلات اعطایی است. این در حالیست که وجوه اداره شده نباید هیچ گونه ریسکی را متوجه بانک کند و بانک صرفا کارمزد عملیات را باید اخذ کند. البته سایر منابع وجوه اداره شده بانک ها ظرفیت افزایش سرمایه نقدی را دارد. عمده منابع این سرفصل همان حساب ذخیره ارزی موضوع ماده ۱۷ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور است لذا در تخمین منابع وجوه اداره شده قابل استفاده در افزایش سرمایه، بیش برآورد نشود. عبارت«سایر مطالبات دولت که بر اساس مقررات بانک مرکزی وصول آنها در حوزه اختیارات بانک مرکزی است» مبهم است. همچنین نظر به اصلاح قوانین در این بند، تصویب آن، طبق بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، ممنوع است و طبق ماده ۱۸۱ قانون آیین نامه داخلی مجلس، نیاز به رای دوسوم نمایندگان دارد.	۱. به منظور اجرای حکم ماده (۸) قانون برنامه هفتم پیشرفت، وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است از محل آورده نقدی، انتشار اوراق (خارج از سقف انتشار اوراق حداکثر به میزان ۱.۰۰۰.۰۰۰ میلیارد ریال)، مطالبات حال‌شده سهامداران، تبدیل مانده بدهی بانک‌های دولتی به بانک مرکزی به بدهی دولت به بانک مرکزی، وصولی اقساط تسهیلات پرداختی از محل وجوه اداره شده دولت نزد بانکها (به استثنای حساب ذخیره ارزی)، وجوه حاصل از واگذاری اموال و دارایی های دولت و سهام و سهم الشرکه دولت در شرکتها و همچنین عایدی حاصل از سود خالص بانک مرکزی موضوع تبصره (۱) ماده (۲۹) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، اقدام به افزایش سرمایه دولت در بانکهای دولتی حداقل به میزان ۲.۰۰۰.۰۰۰ میلیارد ریال کند. بانکهای سپه، ملی و مسکن به ترتیب در اولویت افزایش سرمایه هستند. ۲. وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است تا پایان خرداد ۱۴۰۴، بدهی حسابرسی شده دولت به موسسات اعتباری را از طریق انتقال بدهی این موسسات به بانک مرکزی، به بدهی دولت به بانک مرکزی تسویه نماید. بانکهای سپه و ملی در اولویت هستند. وزیر امور اقتصادی و دارایی به عنوان رئیس مجمع عمومی بانک های دولتی مسئول حسن اجرای این بند است. ۳. در صورتی که تا پایان شهریور ماه ۱۴۰۴، بانک مرکزی علی رغم عرضه سهام هریک از موسسات

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
			اعتباری خاطی در بازار بورس و اوراق بهادار با روش سلب حق تقدم سهامداران فعلی موضوع جزء ۲-۲ بند (الف) ماده (۸) قانون برنامه هفتم پیشرفت، موفق به افزایش سرمایه به میزان مدنظر در این بند نشود، مجاز است از محل تبدیل تمام یا بخشی از مطالبات خود (اعم از اضافه برداشت یا خط اعتباری) از موسسه اعتباری به سهام (با سلب حق تقدم از سهامداران فعلی) اقدام به افزایش سرمایه در موسسه اعتباری بنماید و اقدامات اصلاحی بعدی را در چارچوب قوانین و مقررات پیگیری نماید. همچنین بانک مرکزی مکلف است از طریق شعبه ویژه رسیدگی به اختلافات بانکی موضوع ماده (۳۵) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی برای جبران تعهدات و پرداخت بدهی های مؤسسات اعتباری در چارچوب بند (ج) ماده ۸ قانون برنامه اقدام نماید.
تبصره۰۲- بند ظ-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	در اجرای تبصره (۱) ماده (۲۹) قانون بانک مرکزی مصوب سال ۱۴۰۲ به میزان بیست (۲۰٪) درصد از محل باقی‌مانده سود خالص سالانه قبل از کسر مالیات بانک مرکزی، موضوع بند (ب) ماده (۵۶) قانون بانک مرکزی به‌عنوان افزایش سرمایه دولت نزد بانک‌های دولتی منظور می‌گردد و از بدهی دولت به این بانک‌ها کسر می‌شود. خزانه‌داری کل کشور بر اساس تخصیص موضوع ماده (۳۰) قانون برنامه و بودجه موظف به ثبت و اعمال حساب این بند در ردیف‌های ذی‌ربط به شکل جمعی- خرجی است. گزارش عملکرد این بند هر سه ماه یکبار به سازمان برنامه و بودجه و وزارت امور اقتصادی و دارایی ارائه می‌گردد.	اولا باید معادل ۵۰ درصد سود خالص بانک مرکزی پس از کسر اندوخته احتیاطی طبق متن قانون بانک مرکزی صرف تکالیف تبصره (۱) ماده (۲۹) (موضوع افزایش سرمایه بانک‌های دولتی) شود. ثانیا به لحاظ حسابداری، افزایش سرمایه یک شرکت از محل آورده سهامداران همزمان با کسر از بدهی سهامداران امکان پذیر نیست و در نتیجه عبارت «و از بدهی دولت به این بانک‌ها کسری می‌شود» می‌بایست حذف شود. طبق بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، ممنوع است و طبق ماده ۱۸۱ قانون آیین نامه داخلی مجلس، نیاز به رای دوسوم نمایندگان دارد.	در اجرای تبصره (۱) ماده (۲۹) قانون بانک مرکزی مصوب سال ۱۴۰۲ به میزان پنجاه (۵۰٪) درصد از محل باقی‌مانده سود خالص سالانه قبل از کسر مالیات بانک مرکزی و بعد از کسر اندوخته احتیاطی، موضوع بند (ب) ماده (۵۶) قانون بانک مرکزی به‌عنوان افزایش سرمایه دولت نزد بانک‌های دولتی منظور می‌گردد خزانه‌داری کل کشور بر اساس تخصیص موضوع ماده (۳۰) قانون برنامه و بودجه موظف به ثبت و اعمال حساب این بند در ردیف‌های ذی‌ربط به شکل جمعی- خرجی است. گزارش عملکرد این بند هر سه ماه یکبار به سازمان برنامه و بودجه و وزارت امور اقتصادی و دارایی ارائه می‌گردد

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند ع-جزء ---شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	در اجرای فراز اخیر بند (د) ماده (۶) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی و مسئولیت دولت در نظام تأمین اجتماعی و مفاد بند «ب» ماده (۲۸) قانون برنامه هفتم پیشرفت و همچنین به منظور سودآوری و کارآمدسازی سبد سرمایه‌گذاری، تکمیل زنجیره تولید، توزیع، عرضه و صادرات صنایع و تولیدات شرکت‌های تابعه و وابسته صندوق‌های بازنشستگی و مدیریت بهینه آنها، دولت مجاز است تمام اموال و دارایی‌های صندوق‌های بازنشستگی که بیش از ۵۰ درصد منابع مالی آن برای پرداخت مستمری از محل منابع بودجه عمومی کل کشور تامین می‌گردد (به استثنای سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح و صندوق بازنشستگی کارکنان وزارت اطلاعات) اعم از اموال منقول و غیرمنقول، سهام، امتیازات، موجودی، اسناد و اوراق و سایر موارد به غیر از ساختمان‌های اداری مورد نیاز را، پس از تجدید ارزیابی و قیمت‌گذاری بابت تأدیه بدهی دولت به سازمان تأمین اجتماعی به سازمان مذکور واگذار نماید. مبالغ حاصل از تجدید دارایی‌های مزبور معاف از مالیات بوده و به حساب افزایش سرمایه شرکت‌ها و بنگاه‌های ذی‌ربط اعمال و در محاسبات تادیه مطالبات از دولت لحاظ می‌گردد. چنانچه مبلغ ارزش‌گذاری‌شده دارایی‌های واگذار شده بیش از بدهی دولت به سازمان تامین اجتماعی باشد، مابه‌التفاوت به عنوان طلب دولت از سازمان فوق ثبت و در سنوات بعدی با بدهی‌های جدید ایجاد شده توسط دولت، تسویه و اعمال حساب می‌گردد. اجرای این حکم نافی تعهدات دولت و صندوق‌های بازنشستگی در دریافت حق بیمه مشترکین و پرداخت حقوق مستمری‌بگیران نمی‌باشد. کلیه تعهدات صندوق‌های بازنشستگی وابسته به منابع عمومی که دارایی آنها منتقل می‌گردد به عهده دولت بوده و بر اساس رویه	این حکم بخشی از اصلاح ساختاری بودجه است که در بندهای ۲ و ۱۷ ماده ۱۱۹ قانون برنامه هفتم نیز بر آن تاکید شده است. به موجب ماده ۱۱۹، دولت مکلف است حداکثر ظرف یکسال پس از لازم‌الاجرا شدن قانون برنامه هفتم نسبت به رفع ناترازیهای اقتصاد کلان و تعیین تکلیف بدهیهای خود به سازمان تأمین اجتماعی با تاکید بر ایجاد نهاد پیشران مطابق نظر هیأت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاستهای کلی نظام و تعیین تکلیف نسبت به ارتقای نحوه اداره و مدیریت مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی، اقدام لازم را در چهارچوب قوانین به عمل آورد. این حکم از این حیث حکمی مهم تلقی میشود که به صورت بالقوه می‌تواند زمینه اصلاحات بنیادین در شرکت‌های تابعه صندوق‌های بازنشستگی را فراهم آورد. در حال حاضر صندوق‌های بازنشستگی که بیش از ۵۰ درصد منابع مالی آن برای پرداخت مستمری از محل منابع بودجه عمومی کل کشور تامین می‌گردد، شامل صندوق بازنشستگی کشوری، صندوق بازنشستگی فولاد و صندوق کارکنان هما می‌شود. نکته مهم این است که صندوق های مورد اشاره در حال حاضر ماهیت صندوق بودن خود را از دست داده‌اند و تنها به نهادی برای انتقال منابع دولت به بازنشستگان تبدیل شده اند. ضمن آنکه پیش از این صندوق هما بر اساس بند ح تبصره ۱۷ قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، به صندوق بازنشستگی کشوری انتقال یافته بود. از این رو، تعیین تکلیف این صندوقها حرکتی مثبت تلقی میگردد. هر چند که واژه «کلیه تعهدات» نیاز به تدقیق دارد. برخی از تعهدات این صندوقها برعهده دستگاه بوده که لازم است تعیین تکلیف شود. بخش دوم این حکم نیز ناظر بر تأدیه بدهی دولت به سازمان تأمین اجتماعی از محل داراییهای تجدید ارزیابی شده صندوق های منتقله است. انتقال شرکت‌ها به زیرمجموعه سازمان تأمین اجتماعی، ضمن ایجاد ظرفیت مدیریت حرفه‌ای در شرکت‌ها باعث افزایش هم‌افزایی در بنگاه‌ها با فرایند و	موافق مشروط

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	قبلی انجام می‌گردد. از تاریخ اجرای این حکم هرگونه اشتراک جدید در آن دسته از صندوق‌های بازنشستگی که دارایی آنها منتقل شده است و همچنین هرگونه انتقال سوابق به صندوق‌های بازنشستگی مذکور تحت هر عنوان و با هر نوع رابطه استخدامی از سوی دستگاه‌های اجرایی ممنوع می‌باشد و کلیه کارمندان با هر نوع رابطه استخدامی که در دستگاه‌های اجرایی استخدام می‌شوند مشترک سازمان تامین اجتماعی خواهند شد. کسورات بازنشستگی سهم فرد و کارفرمای مشترکین موجود این صندوق‌ها به حسابی که توسط خزانه داری کل کشور اعلام می‌گردد واریز و صرف پرداخت حقوق بازنشستگان خواهد شد. شورای عالی اداری مکلف است در اجرای مواد (۱۱۴) و (۱۱۵) قانون مدیریت خدمات کشوری ظرف مدت شش ماه نسبت به تعیین تکلیف مأموریت‌ها، اختیارات، ساختمان‌های اداری، تعهدات و منابع انسانی آن دسته از صندوق‌های بازنشستگی که دارایی آنها منتقل شده است اقدام نماید.	ماموریت مشابه گشته و زنجیره ارزش در صنعت‌های مختلف را تکمیل مینماید. از اینرو به صورت بالقوه امکان بهبود بهره‌وری و کارایی در شرکت‌های تابعه فراهم مینماید. در حقیقت، تمرکز مدیریت بنگاه‌ها سبب بهره‌مندی از فرصت‌هایی مانند صرفه مقیاس، بهبود نظارت بر عملکرد سازمانی، تکمیل زنجیره‌های ارزش، تقویت توان رقابت‌پذیری، چابکی و وحدت در تصمیم‌گیری میگردد. با این حال هر چند رویکرد کلی این حکم مثبت است اما عدم توجه به برخی از جزئیات می‌تواند اثرات مخربی نیز ایجاد کند. -در رابطه با ارزشگذاری دارایی‌ها لازم است اصول مالی و اقتصادی مورد توجه قرار گیرد و کشف واقعی از ارزش شرکت‌ها صورت پذیرد. -با توجه به زمان بر بودن فرایند ارزش گذاری و انتقال، طرح این حکم در قانون بودجه سالانه محل بحث است. -با فرض تحقق این حکم با عنایت به جزء ۲ بند الف ماده ۵ و بند ت ماده ۲۸ قانون برنامه هفتم پیشرفت مبنی بر خروج صندوق‌ها از بنگاهداری، ضروری است برنامه سازمان تامین اجتماعی جهت تعیین تکلیف و اجرای احکام برنامه هفتم در ارتباط با این شرکت‌ها مشخص گردد. -بر اساس بند الف ماده ۲۸ قانون برنامه هفتم توسعه ایجاد هرگونه تعهد جدید برای سازمان تأمین اجتماعی و صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر بدون تأمین منابع در طول اجرای برنامه ممنوع می‌باشد. در این راستا و با توجه به تکالیف مختلف دولت در قبال سازمان تامین اجتماعی از جمله موارد تخفیف حق بیمه و ۳ درصد مشارکت دولت در پرداخت حق بیمه بیمه پردازان سازمان تامین اجتماعی لازم است که این موضوع نیز در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ تعیین تکلیف شود. با توجه به احکام قانونی ناظر به جواز انتقال سوابق بازنشستگی، حکم ذیل فراز دوم این بند خلاف قوانین عادی مزبور است لذا تصویب آن، طبق بند « الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، ممنوع است و طبق ماده ۱۸۱ قانون آیین نامه داخلی مجلس، نیاز به رای دوسوم نمایندگان دارد.	

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند غ-جزء ---شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	دانشگاه‌ها/ دانشکده‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی و بیمارستان‌ها موظف‌اند مبالغ حاصل از خریدوفروش دارو، لوازم و تجهیزات و ملزومات پزشکی را منحصراً جهت بازپرداخت هزینه‌های تأمین و تدارک دارو، لوازم و تجهیزات و ملزومات پزشکی به داروخانه‌ها و شرکت‌های پخش تأمین‌کننده پرداخت کنند و سازمان‌های بیمه‌ای مکلف‌اند هزینه دارو و تجهیزات و ملزومات پزشکی را به حساب جداگانه‌ای که دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی اعلام می‌نماید واریز کنند. جابه‌جایی اعتبارات موضوع این بند ممنوع است.	این حکم همراستا با بند ۱۰-۱ سیاستهای کلی سلامت مبنی بر شفافیت قانونمند فعالیت ها، درآمدها و هزینه ها می باشد. البته نقاط ضعفی به شرح ذیل نیز دارد: عدم ایجاد شفافیت کامل: به رغم اینکه قانونگذار با الزام بیمه ها به واریز وجوه دارو و تجهیزات و ملزومات پزشکی به حساب مجزای اعلام شده توسط دانشگاه، شفافیت اجرای این حکم (از طریق تفکیک این وجوه از مبدأ) را دنبال میکند، ولی آن بخش از وجوه حاصل از فروش دارو و ملزومات پزشکی که از پرداخت مستقیم بیماران اخذ می¬گردد مشمول این قاعده نمیشود. بنابراین در مورد بخشی از مبالغ، کماکان شفافیت کافی ایجاد نخواهد شد که این مسئله شرایط جابه جایی منابع مذکور برای بازپرداخت سایر هزینه های دانشگاههای علوم پزشکی را مهیا می¬کند. مساله دیگر ماده (۱) قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور است که مطابق آن دانشگاهها فقط در چارچوب مصوبات و آیینnامه های مالی، معاملاتی، اداری، استخدامی و تشکیلاتی مصوب هیئت امنا عمل میکنند که این مسئله نیز می تواند شرایط استفاده از منابع موضوع حکم در مصارف دیگر را می¬تواند فراهم کند. همچنین فقدان سازوکاری برای اطمینان از پرداخت به موقع مطالبات تأمین کنندگان دارو و تجهیزات پزشکی از موضوعاتی است که باید به آن توجه نمود به ویژه در شرایطی که هزینه های تولید و واردات در نوسان است و می‌بایست مسئله افزایش پرداخت از جیب بیماران و یا کاهش دسترسی ایشان مورد توجه قرار گیرد. حکم فعلی در خصوص سازوکاری برای اطمینان از پرداخت به موقع مطالبات زنجیره تامین کالاهای مشمول آن سکوت کرده است؛ یکی از راهکارها برای تحقق این مهم، ایجاد شرایط رصد برخط گردش مالی موضوع حکم است که میتواند در ایجاد انگیزه پرداخت به موقع مطالبات زنجیره تأمین اثربخش باشد. حکم صدر این بند به دلیل عدم واریز منابع عمومی به خزانه با اصل ۵۳	اصلاح کل: دانشگاه‌های علوم پزشکی و بیمارستانهای دارای ردیف بودجه مستقل موظفند کلیه مبالغ حاصل از فروش دارو، لوازم، تجهیزات و ملزومات پزشکی را با رعایت اصل ۵۳ قانون اساسی در حساب مجزا که بدین منظور ایجاد شده است واریز نمایند و مبالغ مذکور را صرفاً جهت بازپرداخت هزینه های تأمین و تدارک دارو، لوازم و تجهیزات و ملزومات پزشکی به داروخانه ها و شرکتهای پخش تأمین کننده پرداخت کنند. سازمان های بیمه ای نیز مکلفند هزینه دارو، لوازم و تجهیزات و ملزومات پزشکی را به حساب فوق واریز کنند. هرگونه تخطی از امور فوق تصرف غیرقانونی در اموال عمومی تلقی می شود. نحوه هزینه کرد گردش مالی حساب های مذکور از مفاد مندرج در ماده (۱) قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵ مستثنا است. ظرف مدت یک ماه از تصویب این قانون، وزارت بهداشت (سازمان غذا و دارو) مکلف است سامانه ردیابی، رهگیری و کنترل اصالت اقلام سلامت محور را به نحوی ارتقا دهد که تحت نظارت سازمان فوق، هرکدام از تولیدکنندگان و واردکنندگان اقلام مذکور، اطلاعات IRC و تعداد/ میزان اقلام تولید و وارداتی خود را به صورت برخط (آنلاین) در سامانه مذکور ثبت کنند تا از توزیع کنندگان به دانشگاههای علوم پزشکی، بیمارستانها، داروخانه ها و سایر مبادی مجاز انتقال یابد

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		مغایر است. حکم ذیل این بند مبنی بر ممنوعیت جابجایی اعتبارات این بند، مغایر با ماده ۷۹ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت است لذا تصویب آن، طبق بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، ممنوع است و طبق ماده ۱۸۱ قانون آیین نامه داخلی مجلس، نیاز به رای دوسوم نمایندگان دارد.	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۲- بند ف-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۳ نام دفتر : بخش عمومی	احداث و خرید ساختمان‌های جدید اداری توسط دستگاه‌های اجرایی از جمله شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت (با اولویت تغییر سطح تقسیمات کشوری، تجمیع ساختمان‌های اداری موجود، تمرکززدایی و خروج از کلانشهرها) با رعایت ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و سایر قوانین و مقررات با اخذ مجوز از شورای اقتصاد بدون ایجاد بار مالی جدید، از محل تجمیع، تفکیک، فروش و یا تهاتر زمین و ساختمان‌های در اختیار خود مجاز می باشد. زمین‌های در اختیار شرکت‌های تابعه دستگاه‌های اجرایی نیز مشمول این حکم می‌باشد. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان اداری و استخدامی کشور به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.	نظر به اینکه ماده (۱۰۴) قانون برنامه هفتم بر «کاهش ساختمان‌ها و فضاهای اداری دولتی» به میزان (۵) درصد طی سال‌های برنامه تأکید دارد راهکار احداث و خرید ساختمان‌های اداری جدید از طریق «تجمیع، تفکیک، فروش و یا تهاتر زمین و ساختمان‌های در اختیار خود» مورد تأیید می‌باشد. البته مشخص نیست منظور از تغییر سطح در تقسیمات کشوری به‌لحاظ بازه زمانی، تغییر سطح در تقسیمات کشوری است که در سال ۱۴۰۴ صورت خواهد گرفت (واحدهای سیاسی جدیدی که در سال ۱۴۰۴ ایجاد می‌شوند) یا شامل تغییرات سنوات گذشته، یعنی برای مثال فرمانداری‌ها و بخشداری‌هایی است که طی سال‌های گذشته ایجاد شده‌اند اما فاقد ساختمان اداری هستند. از این جهت تبصره نیازمند تدقیق است. واژه تمرکززدایی بسیاری کلی است و مشخص نیست احداث و خرید ساختمان‌های جدید اداری با اولویت تمرکززدایی دقیقا شامل چه مواردی است. به نظر می‌رسد که متن تبصره مطابق با الزامات مقرر در ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) تدوین نشده است. طبق ماده مذکور «عناوین، اهداف کمّی و اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جدید، با رعایت مواد (۲۲) و (۲۳) قانون برنامه و بودجه مصوب ۱۳۵۱ و رعایت قانون نحوه اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی براساس گزارش توجیهی فنی (حجم کار و زمانبندی اجرا)، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی و رعایت پدافند غیرعامل از سوی مشاور و دستگاه اجرایی پس از تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور برای یک‌بار و به قیمت ثابت سالی که طرح‌های موردنظر برای اولین‌بار در لایحه بودجه سالانه منظور می‌گردد، به تفکیک سال‌های برنامه‌های توسعه و سال‌های بعد به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد» متن تبصره در خصوص اهداف کمی این بند سکوت اختیار کرده است. اصطلاحات «دستگاه اجرایی» و «شرکت های تابعه» در قوانین مختلف دارای	احداث و خرید ساختمان‌های جدید اداری توسط دستگاه‌های اجرایی (موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری) از جمله شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته (که بالای ۵۰ درصد سهام آن‌ها متعلق به شرکت مادر است) به دولت (با اولویت تغییرات در سطوح و واحدهای تقسیمات کشوری، تجمیع ساختمان‌های اداری موجود، تمرکززدایی و خروج از کلانشهرها) با رعایت ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و سایر قوانین و مقررات با اخذ مجوز از شورای اقتصاد که به تایید رئیس جمهور می‌رسد بدون ایجاد بار مالی جدید، از محل تجمیع، تفکیک، فروش و یا تهاتر زمین و ساختمان‌های در اختیار خود، به‌استثنای اراضی انفال و اراضی درجه یک الی چهار زراعی و باغی و اموال غیرمنقول مؤثر بر امنیت غذایی و خودکفایی به تشخیص وزارت جهاد کشاورزی، مجاز می‌باشد. زمین‌های در اختیار شرکت‌های تابعه دستگاه‌های اجرایی نیز مشمول این حکم می‌باشد. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان اداری و استخدامی کشور وزارت جهاد کشاورزی به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		تعاریف متفاوتی هستند و نظر به این که در این بند مشخص نشده است که کدام تعریف مدنظر است، ابهام دارد که این ابهام، مغایر جزء «۳» بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری و بند (۱۳) سیاست‌های کلی نظام اداری به نظر می‌رسد. از حیث وجود اعضای غیروزیر و خارج از قوه مجریه در شورای اقتصاد، اعطای صلاحیت مذکور در این بند، شائبه مغایرت با اصول شصتم و یکصدوسی‌وهشتم قانون اساسی دارد.	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۳- بند الف-جزء ۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۷ نام دفتر : انرژی	. منابع حاصل از صادرات نفت‌خام، میعانات‌گازی و خالص صادرات گاز طبیعی در سال ۱۴۰۴ به‌شرح زیر بین ذی‌نفعان تسهیم می‌شود: ۱-۱. مبلغ ۵,۰۹۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال ردیف..... به‌عنوان سهم دولت ۱-۲. مبلغ ۵,۶۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال ردیف..... به‌عنوان سهم نیروهای مسلح ۱-۳. مبلغ ۱,۲۶۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال ردیف..... به‌عنوان سهم سایر مصوبات طرح‌های خاص	مطابق قانون برنامه هفتم پیشرفت، منابع حاصل از صادرات نفت‌خام، میعانات‌گازی و خالص صادرات گاز طبیعی علاوه‌بر تسهیم میان دولت، شرکت ملی نفت / گاز، صندوق توسعه ملی و سهم مناطق محروم، باید یک واحد درصد از منابع به‌حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی موضوع جزء «۲» بند «الف» ماده (۴۶) قانون برنامه هفتم به‌منظور اجرای طرح‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی و صرف این منابع بابت خرید گواهی‌های صرفه‌جویی انرژی اختصاص یابد. اما این مورد در حکم مربوط لحاظ نشده و ذیل منابع سهم دولت آمده که ضروری است. منابع حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی و سهم مناطق محروم تحت ردیف‌های مجزایی آورده شوند. نکته قابل‌توجه آن است که در تسعیر سهم ارزی دولت از این منابع از نرخ ترجیحی ارز به‌منظور واردات کالاهای اساسی استفاده شده است که موجب کاهش منابع ریالی به میزان حدود ۲۰۰ همت شده است. عدم تصریح بر سهم مناطق نفت‌خیز موضوع بند «ت» ماده (۳۲) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، از حیث اصلاح قوانین دائمی و ممنوعیت این امر طبق بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم، محل ایراد است. بند «۱۰» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه، ضمن دائمی نمودن اساسنامه صندوق توسعه ملی، حکم به «واریز سالانه ۳۰ درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی و خالص صادرات گاز به صندوق توسعه ملی و افزایش حداقل ۲ واحد درصد سالیانه به آن» به صندوق توسعه ملی کرده بود. در زمان ابلاغ سیاست‌های کلی برنامه ششم، فرض بر این بوده است که برنامه ششم برای مدت ۵ سال معتبر خواهد بود. بنابراین در انتهای برنامه پنج‌ساله، سهم صندوق به ۴۰ درصد خواهد رسید و در سال‌های آتی، سهم صندوق براساس اساسنامه دائمی آن (موضوع ماده (۸۴) قانون برنامه پنجم توسعه مستظهر به بند «۲۲» سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه و ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور،	۱- پس از کسر سهم شرکت‌های تابعه وزارت نفت مطابق جزء «۲-۲» این بند، منابع حاصل از صادرات نفت‌خام، میعانات‌گازی و خالص صادرات گاز طبیعی در سال ۱۴۰۴ به‌شرح زیر بین ذی‌نفعان تسهیم می‌شود: ۱-۱- مبلغ ۴,۵۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال ردیف ..... به‌عنوان سهم دولت، ۱-۲ مبلغ ۴۰۵،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال ردیف ..... به‌عنوان سهم سه درصد مناطق نفتی و محروم (از محل سهم دولت)، ۱-۳- مبلغ ۱۳۵،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال ردیف ..... به‌عنوان سهم یک درصد حساب بهینه سازی انرژی از صادرات نفت، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی موضوع ماده (۴۶) قانون برنامه هفتم پیشرفت (از محل سهم دولت)، ۱-۴- مبلغ ۵,۶۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال ردیف ..... به‌عنوان سهم نیروهای مسلح، ۱-۵- مبلغ ۱,۲۶۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال ردیف ..... به‌عنوان سهم سایر مصوبات طرح‌های خاص، ۱-۶- مبلغ ۳,۸۶۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال ردیف ..... به‌عنوان سهم صندوق توسعه ملی (پس از کسر ۲۸٪ استقراض دولت، معادل ۲۰ ٪).

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		مصوب ۱۰/۱۱/۱۳۹۵ مجلس) تعیین خواهد شد. با توجه به توضیحات داده شده، عبارت «منابع حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی» از حیث تقیید بر «نفت خام» (و نه مطلق نفت) محل اشکال است و با اساسنامه دائمی صندوق، مغایرت دارد که این مغایر با اصول (۵۷ و ۱۱۰) قانون اساسی به‌نظر می‌رسد. همین اشکال در سایر بندهای لایحه نظیر جزء « ۲-۲» نیز وارد است. شایان ذکر است پیش‌بینی می‌شود که نرخ ارز توافقی برای سال آینده بیشتر از پیش‌فرض بودجه خواهد شد که ممکن است کسری ناشی از بیش برآوردی منابع حاصل از صادرات نفت از این طریق جبران گردد. مهم‌ترین بُعد سیاسی مورد توجه در بخش اول لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، در تبصره «۳» بیان شده که براساس آن سهم نیروهای مسلح از محل منابع حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی در سال ۱۴۰۴ برابر با ۵۶۱ هزار میلیارد تومان عنوان شده است. توضیحات آن در بند «۴-۲» نشان می‌دهد که این امر جهت تقویت بنیه دفاعی اختصاص یافته است. درخصوص این بند نکاتی به‌شرح ذیل ارائه می‌شود: - اعتبارات اختصاص‌یافته هرچند در ظاهر بیشتر از سهم تعیین شده در بند «الف» ماده (۱۰۲) قانون برنامه هفتم پیشرفت جهت تقویت بنیه دفاعی است، با وجود این، این افزایش به دلایل ذیل قابل توجیه است: ▯افزایش سطح تهدیدهای نظامی- امنیتی علیه جمهوری اسلامی ایران (ناشی از تحولات منطقه غرب آسیا، جنگ غزه، تقابل مستقیم ایران با رژیم صهیونیستی، افزایش تهدیدهای تروریستی و غیره) و لزوم تقویت بیش‌ازپیش توان بازدارندگی کشور در مقابل این تهدیدها. ▯اضافه شدن برخی از اعتبارات مربوط به مصوبات شورای عالی امنیت ملی به لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ ▯در بند «الف» ماده(۱۰۲) قانون برنامه هفتم پیشرفت بیان شده که «دولت مکلف است، حداقل پنج درصد (۵٪) از منابع بودجه عمومی و درآمدهای اختصاصی را به‌عنوان سهم تقویت بنیه دفاعی در ردیف‌های تقویت بنیه	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		دفاعی در بودجه سالانه کشور اختصاص دهد». این بدان معناست که قانون، حداقل میزان را مدنظر قرارداده است و مبتنی‌بر مقتضیات زمانی و برخی تحولات دفاعی- امنیتی، افزایش در منابع اختصاص‌یافته برای تقویت بنیه دفاعی پیش‌بینی شده است. بنابراین این افزایش را لزوماً نباید حتماً برمبنای اختصاص ۵ درصد از منابع بودجه عمومی تحلیل کرد. این ارقام در سقف منابع و مصارف بودجه آمده و همین امر بر شفافیت بودجه می‌افزاید. در توزیع اقلام مهم مصارف عمومی در صفحه ۶۵ لایحه بیان شده: «در بخش تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای: تحویل نفت خام به نیروهای مسلح ۵۱۰۰ هزار میلیارد ریال». در این زمینه ذکر این نکته، مهم است اگر از محل اعتبارات تبصره «۳»، ۵۱۰ هزار میلیارد تومان (۹۰ درصد) از اعتبارات مربوط به نیروهای مسلح ذیل تملک‌دارایی‌هایی سرمایه‌ای تعریف شده است. باید این موضوع مورد توجه قرار گیرد که عمده اعتبارات نیروهای مسلح، در تبصره «۳» براساس بند «۴-۲» آن، برای تقویت بنیه دفاعی اختصاص یافته است. علاوه‌بر این، در تبصره «۳» برای اجرای برخی طرح های ویژه در سایر دستگاه‌ها به‌موجب مصوبات خاص ازجمله طرح شهید عشوری بیان شده: نفت خام و میعانات گازی و اعمال حساب در دفاتر توسط خزانه‌داری کل کشور صرفاً مبتنی‌بر تخصیص صادره تحویل می‌شود. با وجود این میزان نفت تحویلی یا اعتبارات اختصاص‌یافته برای آنها مشخص نیست و دارای ابهام است.	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۳- بند الف-جزء ۱-۲شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۷ نام دفتر : انرژی	۲. تسهیم منابع فوق به‌شرح زیر انجام می‌شود: ۲-۱. به‌استناد ماده (۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و ماده (۱۵) قانون برنامه هفتم پیشرفت، سهم بودجه عمومی دولت از محل منابع صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی سی و هفت و نیم درصد (۳۷.۵٪) و منابع حاصل از صادرات فراورده‌های نفتی می‌باشد. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است در طول سال و متناسب با وصول منابع، بلافاصله نسبت به واریز این وجوه اقدام کند.	مطابق قوانین و ازجمله قانون برنامه هفتم پیشرفت، سهم دولت پس از کسر سهم ۴۸ درصدی صندوق توسعه ملی و سهم علی‌الحساب ۱۴.۵ درصدی شرکت ملی نفت / گاز تا قبل از اجرای ماده (۱۵) قانون برنامه هفتم، با داشتن سهم ۱ درصدی حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی و ۳ درصدی مناطق نفت خیز و محروم، معادل ۳۷.۵ درصد خواهد بود. عدم تصریح بر سهم صندوق توسعه ملی از محل صادرات فراورده‌های نفتی، در جزء «۱» بند «۲»، محل ایراد و مغایرت با اصول (۵۷ و ۱۱۰) قانون اساسی است	-
تبصره۰۳- بند الف-جزء ۲-۲شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۷ نام دفتر : انرژی	۲-۲. سهم علی‌الحساب شرکت ملی نفت ایران از منابع حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی (معاف از تقسیم سود سهام دولت و مالیات با نرخ صفر) به میزان چهارده و نیم درصد (۱۴.۵٪) و نیز سهم شرکت دولتی ذی‌ربط وزارت نفت در امور گاز از محل منابع حاصل از خالص صادرات گاز (معاف از تقسیم سود سهام دولت و مالیات با نرخ صفر) چهارده و نیم درصد (۱۴.۵٪) تعیین می‌شود. معادل سهم این شرکت‌ها از نفت تحویلی به نیروهای مسلح و بابت طرح‌های خاص به‌عنوان مطالبات از دولت که در آینده بازپرداخت می‌شود، لحاظ می‌شود.	مطابق بند «الف» ماده (۱۵) قانون برنامه هفتم، سهم شرکت ملی نفت براساس قراردادهایی خواهد بود که به تفکیک هر میدان میان آن شرکت و وزارت نفت منعقد خواهد شد. ضمن اهمیت این موضوع و لزوم تسریع در عقد این قراردادها، ضروری است در متن قوانین به این نکته اشاره شود که تا زمان انعقاد آن قراردادها و تعیین سهم شرکت ملی نفت، سهم علی‌الحساب ۱۴.۵ درصد معتبر است. پذیرش ضمنی «شرکت ملی گاز ایران»، به‌دلیل نداشتن اساسنامه قانونی آن شرکت، مغایر با اصل (۸۵) قانون اساسی است. اعتبار اساسنامه مصوب ۱۳۵۶ این شرکت (پیش از انقلاب)، براساس ماده (۴) قانون نفت محل تردید است و نیز اساسنامه مزبور، شائبه مغایرت با شرع و قانون اساسی دارد. این ایراد را بارها شورای نگهبان بیان کرده است. به‌عنوان نمونه، بند «۱» ایراد شورای نگهبان در مورد لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ نیز دقیقاً به همین موضوع اختصاص یافته بود. رسمیت دادن به شرکت ملی گاز که فاقد اساسنامه قانونی است، موجب تأیید، تشویق و استمرار فرهنگ بی‌توجهی به قانون می‌شود که با بند «۱۷» سیاست کلی نظام قانونگذاری مغایرت دارد.	۲-۲. در اجرای بند «الف» ماده (۱۵) قانون برنامه هفتم پیشرفت، سهم شرکت ملی نفت از منابع حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی (معاف از تقسیم سود سهام دولت و مالیات با نرخ صفر) براساس سازوکار تنظیم قرارداد مجزا برای هر میدان تعیین می‌شود. سهم علی‌الحساب این شرکت با لحاظ سهم آن از نفت تحویلی به نیروهای مسلح و بابت طرح‌های خاص، معادل ریالی ۶۲۰۰ میلیون دلار و نیز سهم شرکت دولتی ذی‌ربط وزارت نفت در امور گاز از محل منابع حاصل از خالص صادرات گاز (معاف از تقسیم سود سهام دولت و مالیات با نرخ صفر) معادل ریالی ۷۷۰ میلیون دلار تعیین می‌شود. معادل سهم این شرکت‌ها از نفت تحویلی به نیروهای مسلح و بابت طرح‌های خاص به‌عنوان مطالبات از دولت که در آینده بازپرداخت می‌شود، لحاظ می‌شود.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۳- بند الف-جزء ۳-۲شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۷ نام دفتر : انرژی	۳-۲. سهم صندوق توسعه ملی موضوع اجزای بند «ح» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه، چهل و هشت درصد (۴۸٪) از منابع حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز است. بیست و هشت واحد (۲۸ ٪) درصد از سهم صندوق توسعه ملی در قالب بدهی به‌صورت یک‌دوازدهم به دولت اختصاص می‌یابد. سهم صندوق توسعه ملی برای تهاتر براساس جزء «۲» بند «ح» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی به‌صورت حواله نفتی برابر بیست (۲۰٪) درصد است.	۱.اختصاص ۲۸ واحد درصد از سهم صندوق توسعه ملی به دولت، به‌جهت مغایرت با سیاست‌های کلی نظام و اصول (۵۷ و ۱۱۰) قانون اساسی، ایراد دارد و صرفاً در صورت اخذ موافقت قبلی مقام معظم رهبری، این ایراد قابل رفع است. ۲.با توجه به ماهیت بین‌نسلی منابع صندوق توسعه ملی، استقراض از صندوق می‌بایست صرف توسعه زیرساخت‌های اقتصادی شود و تخصیص آن به اعتبارات هزینه‌ای بودجه بر خلاف فلسفه وجودی منابع صندوق است. این امر مهم در اجازه استقراض از صندوق توسعه ملی در سال‌های گذشته نیز تأکید شده بود و استقراض از صندوق توسعه ملی برای پرداختی عمرانی و اشتغال مجاز شمارده شده بود. لازم است این مهم در بودجه سال ۱۴۰۴ نیز اجرایی شده و استقراض از صندوق توسعه ملی یا حداقل بخش اصلی آن صرف پرداخت‌های عمرانی دولت شود. ۳.افزایش وابستگی منابع عمومی بودجه به منابع صندوق توسعه، در شرایطی که تکانه‌های خارجی احتمال هرگونه پیشامدی را افزایش می‌دهند، با اصول اقتصاد مقاومتی و تاب‌آوری اقتصاد همخوانی ندارد. ۴.تعیین ۲۰ درصد به‌عنوان سهم صندوق توسعه برای تهاتر در قالب حواله نفتی، از حیث اصلاح قوانین دائمی (اصلاح جزء «۳» بند «ح» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور) و ممنوعیت این امر طبق بند « الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم، محل ایراد است. مطابق حکم جزء «۲» بند «ب» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی سهم صندوق توسعه ملی از ارزش تهاتری صادرات نفت و گاز در سال ۱۳۹۶ معادل ۲۰ درصد تعیین شده و براساس حکم جزء «۳» همین بند باید سالانه ۳ واحد درصد افزایش یابد. لذا در سال ۱۴۰۴ این سهم برابر ۳۸ درصد خواهد بود. در متن حکم این سهم با استناد به جزء «۲» بند «ب» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی ۲۰ درصد تعیین شده است که صحیح نیست و باید به ۳۸ درصد افزایش یابد. اگر اجازه دولت از مقام معظم رهبری برای برداشت سهم	۳-۲. سهم صندوق توسعه ملی موضوع اجزای بند «ح» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه، چهل و هشت درصد (۴۸٪) از منابع حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز است. بیست و هشت واحد (۲۸٪) درصد از سهم صندوق توسعه ملی در قالب بدهی به‌صورت یک‌دوازدهم به دولت اختصاص می‌یابد. سهم صندوق توسعه ملی برای تهاتر براساس جزء «۲» بند «ح» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور به‌صورت حواله نفتی برابر بیست (۲۰٪) سی و هشت (۳۸٪) درصد است. حداقل ۷۰ درصد از منابع استقراض از صندوق توسعه ملی می‌بایست صرف اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شود.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		صندوق شامل تهاتر نیز می‌شود لازم است در متن حکم اختلاف ۲۰ درصد تا ۳۸ درصد به‌عنوان بدهی درج شود. ۵.عنوان صحیح قانون، قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور است و نه قانون احکام دائمی.	
تبصره۰۳- بند الف-جزء ۴-۲شماره مسلسل گزارش مرکز ۲۰۱۹۷: نام دفتر : انرژی	۴-۲. در اجرای بند «الف» ماده (۱۰۲) قانون برنامه هفتم پیشرفت و مصوبات طرح‌های خاص مرتبط با این نیروها به ستاد کل نیروهای مسلح برای صادرات یا مصرف در پالایشگاه‌های داخلی تابعه و وابسته بابت تقویت بنیه دفاعی به میزان مندرج در جزء « ۱-۲» بند «الف» این تبصره انواع نفت خام و میعانات گازی با اعمال حساب در دفاتر خزانه صرفاً مبتنی‌بر تخصیص صادره به‌صورت ماهانه تحویل می‌شود. تحویل نفت این جزء توسط شرکت ملی نفت منوط به تحویل سایر موارد مندرج در بند «الف» این تبصره نمی‌باشد.	با توجه به محدودیت تولید نفت‌خام و بالا بودن میزان تعهدات در نظر گرفته شده در لایحه برای صادرات نفت‌خام و میعانات گازی به میزان مجموع ۱۸۵۰ هزار بشکه در روز (۱۲۵۰ هزار بشکه در روز سهم دولت و ۵۵۰ هزار بشکه در روز سهم نیروهای مسلح و طرح‌های خاص) و نیز با توجه به تحولات بازار نفت، به‌نظر می‌رسد چه از سمت محدودیت تولید و چه از سمت کشش بازار، توان تأمین و صادرات این میزان از نفت‌خام و میعانات گاز در سال ۱۴۰۴ نباشد. لذا حتماً یا از سهم و درآمد در نظر گرفته شده برای دولت کاسته خواهد شد یا از سهم و درآمد مرتبط نیروهای مسلح و طرح‌های خاص. با لحاظ جمله آخر آورده شده در این جزء، احتمال کاهش منابع دولت قوی‌تر است. طبق بند «الف» ماده (۱۰۲) قانون برنامه، در صورت درخواست ستاد کل، حکم این جزء موجه است والا از حیث اصلاح قوانین دائمی و ممنوعیت این امر طبق بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم، محل ایراد است.	-
تبصره۰۳- بند الف-جزء ۵-۲شماره مسلسل گزارش مرکز ۲۰۱۹۷: نام دفتر : انرژی	۵-۲. بابت اجرای طرح‌های ویژه در سایر دستگاه‌ها به‌موجب مصوبات خاص (ازجمله شهید عشوری)، نفت خام و میعانات گازی و اعمال حساب در دفاتر توسط خزانه‌داری کل کشور صرفاً مبتنی‌بر تخصیص صادره تحویل می‌شود.	عدم تعیین مرجع صالح برای صدور مصوبات خاص، ابهام دارد و اطلاق آن، محل ایراد است. در مواردی که منجر به تفویض اختیار تصویب بودجه به مرجعی غیر از مجلس یا مقام معظم رهبری شود، با اصول (۸۵ و ۵۷) مغایر به‌نظر می‌رسد.	-

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۳- بند الف-جزء ۳شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۷ نام دفتر : انرژی	۳. سازوکار اجرایی: ۱-۳. شرکت‌های تابعه وزارت نفت مکلفند به‌نحوی اقدام کنند که درآمدهای حاصل از اجزای «۱-۱» و «۱-۳» بند «الف» مستقیماً به حساب‌های ارزی معرفی شده ازسوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران واریز گردد. موارد تهاتر نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز تابع مقررات بانک مرکزی است. در موارد تهاتر مبنای تسعیر و تسهیم کالای صادراتی نهایی است. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است اطلاعات مربوط به‌صورت حساب‌های فروش و وصول شامل مبلغ، میزان، زمان تحویل و زمان تسویه را به‌صورت روزانه به خزانه‌داری کل کشور و سازمان برنامه و بودجه کشور ارائه نموده و در حساب‌های ارزی خزانه‌داری کل کشور اعمال حساب نماید. مدیریت حساب ارزی مذکور براساس قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برعهده این بانک است. منابع حاصله به‌صورت ماهانه واریز و تسویه‌حساب قطعی با شرکت‌های مذکور تابعه وزارت نفت، از ماه یازدهم سال صورت می‌گیرد. ۲-۳. هرگونه استفاده از منابع نفت و گاز اعم از داخلی و یا صادراتی ازجمله تهاتر با فراورده، مگر مواردی که مستلزم انجام عملیات در شرکت‌های تابعه وزارت نفت بوده و در بودجه شرکت‌های مذکور در قانون مصوب درج شده و مواردی که براساس قوانین و مصوبات شورای اقتصاد از سرجمع واگذار می‌شود، بدون تخصیص و اعمال حساب در دفاتر خزانه‌داری کل کشور و ردیف‌های مربوطه ممنوع می‌باشد. شرکت ملی نفت مکلف است کلیه منابع حاصل از صادرات نفت و فراورده‌های نفتی جزء اول این بند را مستقیماً در حساب‌های مورد تأیید بانک مرکزی وصول نماید.	در جزء « ۳-۱» حکم شرکت‌های تابعه وزارت نفت مکلف به واریز درآمدهای حاصل از صادرات نفت و گاز به حساب‌های ارزی معرفی شده ازسوی بانک مرکزی آن‌هم به‌صورت مستقیم شده‌اند. باید توجه داشت که عبارت مستقیم می‌تواند مشکلات اجرایی برای خریداران نفت ایجاد نماید و لذا پیشنهاد می‌شود از متن حکم حذف گردد. همچنین به‌جای عبارت «حساب‌های ارزی معرفی شده ازسوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران» بهتر است از عبارت «حساب‌های ارزی تأیید شده ازسوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران» استفاده شود. همچنین در زیرجزء «۱»، حکم به تبعیت موارد تهاتر و ... از مقررات بانک مرکزی، محل ابهام و تامل است. زیرجزء «۳»، از حیث مرجع تصویب طرح های خاص، اشکال دارد.	۱-۳. شرکت‌های تابعه وزارت نفت مکلفند به‌نحوی اقدام کنند که درآمدهای حاصل از اجزای «۱-۱» و « ۳-۱» بند «الف» مستقیماً به حساب‌های ارزی معرفی تأیید شده از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران واریز گردد. موارد تهاتر نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز تابع مقررات بانک مرکزی است. در موارد تهاتر مبنای تسعیر و تسهیم کالای صادراتی نهایی است. . . . . ۳-۳. درخصوص اجزای نفت تحویلی به نیروهای مسلح و سایر دستگاه‌های اجرایی بابت طرح‌های خاص تحویل نفت صرفاً منوط به تخصیص سازمان و در قالب سقف اعتبار تحویلی به ریالی و یا ارزی است که مبنای اعمال حساب می‌باشد.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	۳-۳. درخصوص اجزای نفت تحویلی به نیروهای مسلح و سایر دستگاه‌های اجرایی بابت طرح‌های خاص تحویل نفت صرفاً منوط به تخصیص سازمان و در قالب سقف اعتبار تحویلی به ریالی و یا ارزی است که مبنای اعمال حساب می‌باشد.		
تبصره۰۳- بند ب-جزء ۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۷ نام دفتر : انرژی	۱. تمامی منابع حاصل از فروش صادراتی فراورده‌های نفتی و موارد فروش داخلی نفت و مشتقات حاصل از آن و گاز توسط شرکت‌های تابعه ذی‌ربط وزارت نفت شامل فروش داخلی فراورده‌های نفتی، فروش داخلی گاز طبیعی و فروش خوراک گاز به پتروشیمی‌ها و سوخت صنایع پس از کسر مالیات، عوارض و حقوق بیمه قانونی در موارد فروش داخلی، با روش زیر به‌عنوان درآمدهای عمومی دولت وصول می‌شود:	برخلاف تصریح بند «ح» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی، سهم صندوق توسعه ملی از صادرات فراورده لحاظ نشده است. عدم تصریح بر سهم صندوق توسعه ملی از محل صادرات فراورده‌های نفتی، در جزء «۱» بند «۲»، محل ایراد و مغایرت با اصول (۵۷ و ۱۱۰) قانون اساسی است. در لایحه بودجه از عبارات مختلفی برای نفت، گاز و فراورده استفاده شده که به‌دلیل نبود مرجع قانونی جهت تفکیک آنها باید منظور قانونگذار از هر حامل به‌صورت واضح مشخص شود. در اینجا چون مشتقات نفتی و گاز فاقد تعریف مشخص هستند، پیشنهاد می‌شود مراد قانونگذار به‌صورت شفاف نوشته شود.	۱. تمامی منابع حاصل از فروش صادراتی فراورده‌های نفتی و موارد فروش داخلی نفت‌خام و میعانات‌گازی و مشتقات حاصل از آن و گاز توسط شرکت‌های تابعه ذی‌ربط وزارت نفت شامل فروش داخلی فراورده‌های نفتی، فروش داخلی گاز طبیعی ازجمله و فروش خوراک و سوخت گاز طبیعی به پتروشیمی‌ها و سوخت صنایع پس از کسر مالیات، عوارض و حقوق بیمه قانونی در موارد فروش داخلی، با روش زیر به‌عنوان درآمدهای عمومی دولت وصول می‌شود:
تبصره۰۳- بند ب-جزء ۲-۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۷ نام دفتر : انرژی	۱-۱. کلیه منابع حاصل از صادرات فراورده‌های نفتی این بند مستقیماً به حساب‌های معرفی شده بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران واریز و با نرخ بازار توافقی مورد تأیید بانک مرکزی تسعیر و به ردیف درآمدی .... خزانه واریز می‌شود. در موارد نیاز به واردات فراورده شرکت‌های تابعه وزارت نفت مجازند نسبت به تهاتر فراورده از ردیف جمعی- خرجی... اقدام کنند. تهاتر نفت‌خام، میعانات گازی و گاز صادراتی جهت واردات فراورده نیز قابل انجام است. سهم شرکت‌های تابعه وزارت نفت از صادرات فراورده‌های نفتی از طریق ردیف‌های مندرج در جدول ... تخصیص و پرداخت می‌شود.	مشخص نیست که آیا ردیف جمعی-خرجی، با رعایت اصل (۵۳) قانون اساسی اعمال می‌شود یا خیر. نظر به فقدان تعریف قانونی از ردیف جمعی-خرجی، استفاده از عبارت مزبور ابهام داشته و با بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری مغایر به‌نظر می‌رسد و نیز اطلاق حکم مزبور، از حیث واریز تمامی دریافت‌های دولت به خزانه، شائبه مغایرت با اصل (۵۳) دارد. اطلاق حکم به قابل انجام بودن تهاتر نفت خام، میعانات گازی و گاز صادراتی جهت واردات فراورده، از حیث واریز کلیه دریافت‌های دولت به خزانه، شائبه مغایرت با اصل (۵۳) دارد. اصل موضوع تهاتر به‌دلیل نداشتن گردش خزانه علاوه‌بر مغایرت با اصل (۵۳) قانون اساسی، منجر به کاهش شفافیت می‌شود. این موضوع همچنان می‌تواند بستر تخلف‌های احتمالی نیز شود.	-۱. کلیه منابع حاصل از صادرات فراورده‌های نفتی این بند مستقیماً به حساب‌های معرفی شده بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران واریز و با نرخ بازار توافقی مورد تأیید بانک مرکزی تسعیر و به ردیف درآمدی .... خزانه واریز می‌شود. در موارد نیاز به واردات فراورده شرکت‌های تابعه وزارت نفت مجازند نسبت به تهاتر فراورده از ردیف جمعی- خرجی... اقدام کنند. تهاتر نفت‌خام، میعانات گازی و گاز صادراتی جهت واردات فراورده نیز قابل انجام است. سهم شرکت‌های تابعه وزارت نفت از صادرات فراورده‌های نفتی از طریق ردیف‌های مندرج در جدول ... تخصیص و پرداخت می‌شود

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۳- بند ب-جزء ۳-۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۷ نام دفتر : انرژی	۲-۱. کلیه منابع حاصل از فروش داخلی فراورده‌های نفت موضوع این بند به ردیف درآمدی ..... نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود. در اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها نرخ سوخت جت تحویلی به ناوگان هوایی داخلی معادل (۳۰ ٪) درصد نرخ خرید سوخت از پالایشگاه‌ها در سال ۱۴۰۴ تعیین می‌شود. هرگونه عرضه و فروش فراورده‌های نفتی خارج از سهمیه و مجوزهای صادره باید به نرخ خرید فراورده‌های نفتی از پالایشگاه‌ها با لحاظ هزینه حمل و توزیع انجام شود.	درحال‌حاضر، بخش حمل‌ونقل هوایی کشور با چالش‌های اساسی ازجمله کمبود و فرسودگی ناوگان، بالا بودن قیمت بلیت هواپیما نسبت به سطح درآمد مردم و عدم دسترسی به حمل‌ونقل هوایی در بسیاری از شهرهای کشور مواجه است. موضوع این حکم مبنی‌بر افزایش نرخ سوخت هواپیما، در افزایش هزینه‌های شرکت‌های هواپیمایی و به‌تبع آن در قیمت بلیت حمل‌ونقل هوایی مؤثر است. رفع این چالش‌ها در گروی ارتقای توان دولت در تنظیم‌گری بازار و افزایش ظرفیت حمل‌ونقل هوایی است. بنابراین پیشنهاد می‌شود متن حکم به نحوی تصحیح گردد که اصلاح یارانه سوخت هواپیما به‌صورت هدفمند و در جهت کمک به اهداف کلیدی ذیل صورت گیرد: ۱. پیشنهاد می‌شود نرخ سوخت هواپیما تحویلی به پروازهای داخلی به جای مبلغ ثابت برای تمام پروازهای داخلی، براساس مؤلفه‌های مطلوب دولت در پروازهای داخلی تعیین گردد. به نحوی که توسعه ناوگان جوان که مصرف سوخت کمتر و ایمنی بالاتری دارد، از منظر شرکت‌های هواپیمایی، صرفه اقتصادی پیدا کند. همچنین با ارائه یارانه سوخت بیشتر به فرودگاه‌هایی که از نظر شرکت‌های هواپیمایی جذابیت کمتری دارند، انجام پرواز به این فرودگاه‌های کم‌تقاضا، برای شرکت‌های هواپیمایی جذابیت پیدا کند. اجرای این موضوع نیازمند طراحی نحوه تخصیص سوخت و نظارت بر اجرای آن است. بنابراین پیشنهاد می‌شود آیین‌نامه اجرایی نیز حداکثر ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن قانون تهیه گردد. ۲. با توجه به اینکه حدود ۳۰ تا۵۰ درصد از قیمت بلیت هواپیما ناشی از هزینه‌های بالای تعمیرات و خواب ناوگان موجود است، برای جلوگیری از تأثیر منفی افزایش قیمت سوخت بر قیمت بلیت هواپیما، لازم است دست‌کم برای یک‌سال اعتباراتی از این محل برای تأمین ناوگان نو و اصلاح ترکیب ناوگان هوایی اختصاص یابد. ازاین‌رو پیشنهاد می‌شود در راستای اجرای جزء «۴» بند «ت» ماده (۵۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت، بخشی از درآمد	کلیه منابع حاصل از فروش داخلی فراورده‌های نفت موضوع این بند به ردیف درآمدی .... نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود. در اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها و در راستای جذابیت‌بخشی به فرودگاه‌های کم‌تقاضا و جوان‌سازی ناوگان هوایی داخلی، نرخ سوخت جت هواپیما تحویلی به ناوگان هوایی داخلی با میانگین نرخ معادل (۳۰٪) درصد نرخ خرید سوخت از پالایشگاه‌ها در سال ۱۴۰۴ تعیین می‌شود. هرگونه عرضه و فروش فراورده‌های نفتی خارج از سهمیه مجوزهای صادره باید به نرخ خرید فراورده‌های نفتی از پالایشگاه‌ها با لحاظ هزینه حمل و توزیع انجام شود.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		عمومی دولت حاصل از اجرای این حکم (حداقل ۵۰ درصد) به مدت یک‌سال به بهسازی ناوگان هوایی و صنایع وابسته با رویکرد کاهش هزینه‌های تعمیرات و خواب ناوگان هوایی اختصاص یابد که حدود ۸۰ میلیون دلار برآورد می‌شود.	
تبصره۰۳- بند ب-جزء ۴-۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۷ نام دفتر : انرژی	۳-۱. مابه‌التفاوت قیمت بنزین از سال ۱۳۹۸، مشمول عوارض و مالیات و سهم چهارده و نیم درصد (۱۴.۵٪) شرکت ملی نفت ایران نمی‌شود.	این حکم همواره مطابق قوانین بودجه سالیان اخیر تکرار شده است.	-
تبصره۰۳- بند ب-جزء ۵-۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۷ نام دفتر : انرژی	۴-۱. کلیه منابع حاصل از فروش داخلی گاز طبیعی بهردیف... واریز می‌شود، روش محاسبه نرخ خوراک و سوخت گاز طبیعی به صنایع در سال ۱۴۰۴ مشابه سال ۱۴۰۳ می‌باشد. عواید ناشی از قانون مالیات بر ارزش‌افزوده بابت فروش داخلی گاز طبیعی مستقیماً به ردیف درآمدی ..... واریز و براساس تخصیص سازمان بابت یارانه گندم، آرد و نان هزینه می‌شود. برای معوقات گازبها ناشی از پرداخت پس از موعد جریمه موضوع ماده (۱۹۰) قانون مالیات مستقیم (۲.۵) درصد ماهانه بهازای هر ماه محاسبه و از بدهکاران اخذ می‌گردد.	اولاً، ارجاع اخذ جریمه معوقات گازبها به ماده (۱۹۰) قانون مالیات‌های مستقیم، ارتباط و وجهی ندارد. زیرا اختلاف موضوع وجود دارد و نیز جزئیات دو حکم، با هم تفاوتهایی دارد. همچنین عنوان صحیح قانون، قانون مالیات‌های مستقیم است نه قانون مالیات مستقیم.	۴-۱. کلیه منابع حاصل از فروش داخلی گاز طبیعی به ردیف .... واریز می‌شود، روش محاسبه نرخ خوراک و سوخت گاز طبیعی به صنایع در سال ۱۴۰۴ مشابه سال ۱۴۰۳ می‌باشد. عواید ناشی از قانون مالیاتهای بر ارزش‌افزوده بابت فروش داخلی گاز طبیعی مستقیماً به ردیف درآمدی ..... واریز و براساس تخصیص سازمان بابت یارانه گندم، آرد و نان هزینه می‌شود. برای معوقات گازبها ناشی از پرداخت پس از موعد جریمه موضوع ماده (۱۹۰) قانون مالیات مستقیم (۲.۵) درصد ماهانه بهازای هر ماه محاسبه و از بدهکاران اخذ می‌گردد.
تبصره۰۳- بند ب-جزء ۶-۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۷ نام دفتر : انرژی	۵-۱. منابع حاصل از فروش داخلی میعانات گازی به پتروشیمی‌ها به ردیف ..... و خالص منابع حاصل از اجرای بند «ک» ماده (۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) در یازده‌ماهه در ماه دوازدهم تسویه و به ردیف ..... واریز می‌شود.	-	-

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۳- بند ب-جزء ۲شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۷ نام دفتر : انرژی	۲. مصارف بابت مبالغ سهم شرکت‌های تابعه وزارت نفت موضوع ماده (۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) به‌شرح زیر است: ۱-۲. به شرکت ملی نفت ایران بابت فروش و وصول داخلی میعانات گازی به پتروشیمی‌ها و خالص منابع بند «ک» ماده (۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) از ردیف..... پرداخت می‌شود. ۲-۲. به شرکت ملی گاز بابت فروش و وصول داخلی گاز طبیعی از ردیف ..... پرداخت می‌شود. ۳-۲. مبلغ شرکت ملی پالایش و پخش از فروش و وصول داخلی فراورده‌های نفتی از ردیف .... پرداخت می‌شود.	در زیر جزء «۱»، تصریح بر «شرکت ملی گاز»، به‌دلیل نداشتن اساسنامه قانونی آن شرکت، مغایر با اصل (۸۵) قانون اساسی است. اعتبار اساسنامه مصوب ۱۳۵۶ این شرکت (پیش از انقلاب)، براساس ماده (۴) قانون نفت محل تردید است و نیز اساسنامه مزبور، شائبه مغایرت با شرع و قانون اساسی دارد. این ایراد را بارها شورای نگهبان بیان کرده است. به‌عنوان نمونه، بند اول ایراد شورای نگهبان در مورد لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ نیز دقیقاً به همین موضوع اختصاص یافته بود. رسمیت دادن به شرکت ملی گاز که فاقد اساسنامه قانونی است، موجب تأیید، تشویق و استمرار فرهنگ بی‌توجهی به قانون می‌شود که با بند «۱۷» سیاست کلی نظام قانونگذاری مغایرت دارد. ایراد فوق درخصوص شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی نیز وارد به‌نظر می‌رسد.	۲. مصارف بابت مبالغ سهم شرکت‌های تابعه وزارت نفت موضوع ماده (۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی موضوع جزء «۲»، بند «الف» ماده (۴۶) قانون برنامه هفتم پیشرفت و نیز حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز موضوع جزء «۱» بند «ب» ماده (۱۴) قانون برنامه هفتم پیشرفت به‌شرح زیر است: ۱-۲. به شرکت ملی نفت ایران بابت فروش و وصول داخلی میعانات‌گازی به پتروشیمی‌ها و خالص منابع بند «ک» ماده (۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، متناسب با وصول منابع حاصله از ردیف ..... پرداخت می‌شود. ۲-۲. به شرکت ملی گاز تابعه وزارت نفت در امور گاز بابت فروش و وصول داخلی گاز طبیعی، متناسب با وصول منابع حاصله از ردیف ..... پرداخت می‌شود. ۳-۲. به شرکت ملی پالایش و پخش تابعه وزارت نفت در امور پالایش و پخش فراورده‌های نفتی بابت فروش و وصول داخلی فراورده‌های نفتی، متناسب با وصول منابع حاصله از ردیف .... پرداخت می‌شود. ۴-۲. از محل سهم یک درصد کل درآمدهای حاصل از صادرات نفت‌خام، میعانات‌گازی و خالص صادرات گاز طبیعی توسط دولت، پنج درصد از سود شرکت‌های تابعه وزارتخانه‌های نفت و نیرو، ۱۰ درصد از کل منابع حاصل از عواید صادرات و فروش داخلی محصولات فرعی گازی ازجمله اتان، پروپان، بوتان، پنتان، گوگرد و مایعات گازی و کل عوارض گاز مشعل از محل منابع

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
			داخلی شرکت‌های تابعه ذی‌ربط وزارت نفت و جرائم موضوع ماده (۲۶) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی به حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی به ردیف ..... واریز می‌شود. ۵-۲. از محل حداقل پنجاه و چهار درصد (۵۴٪) از عواید حاصل از صادرات و فروش داخلی کلیه محصولات فرعی گازی ازجمله اتان، پروپان، بوتان، پنتان، گوگرد و مایعات گازی به حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز به ردیف ..... واریز می‌شود.
تبصره۰۳- بند پ-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۷ نام دفتر : انرژی	به‌منظور تشویق شرکت‌های تابعه وزارت نفت برای تحقق سیاست‌های کلی برنامه هفتم (افزایش تولید نفت خام و گاز، و تبدیل شدن ایران به مرکز (هاب) انرژی منطقه، منابع حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز موضوع بند «ب» ماده (۱۴) قانون برنامه هفتم پیشرفت صرفاً از محل افزایش تولید صیانت نفت خام (به بیش از سه میلیون و هفتصد و پنجاه‌هزار بشکه روزانه که منجر به صادرات نفت شود) و همچنین افزایش خالص صادرات گاز طبیعی (به میزان بیش از شانزده میلیارد مترمکعب در سال) معادل (۵) واحد درصد از مازاد صادراتی نقدی مذکور تأمین می‌شود. سهم شرکت ملی نفت و شرکت تابعه وزارت نفت از مازاد صادراتی نفت مذکور برابر شانزده (۱۶) واحد درصد تعیین می‌شود.	شده است. به‌نحوی‌که علاوه‌بر افزایش سهم دو شرکت با افزایش تولید و یا صادرات که پایین ارزیابی می‌شود، منابع حساب سرمایه‌گذاری نیز از این محل افزایش یافته و لذا منابع در دسترس این دو شرکت جهت سرمایه‌گذاری در پروژه‌های صنعت نفت نیز افزایش خواهد داشت که مطلوب به‌نظر می‌رسد. لازم به ذکر است که این حکم در سال گذشته در مجلس شورای اسلامی به لایحه بودجه اضافه شده و درنهایت به تصویب رسید. در قانون بودجه سال ۱۴۰۳، افزایش سهم دو شرکت نفت و گاز به میزان دو برابر سهم فعلی بوده است. براساس بند «ب» ماده (۱۴) قانون برنامه هفتم پیشرفت، منابع حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز به‌صورت دقیق مشخص‌شده است. این حکم در تضاد با حکم برنامه به‌شمار می‌رود، چراکه منابع حساب سرمایه‌گذاری صرفاً از محل صادرات مازاد بر ۳,۷۵ م. ب در روز و افزایش صادرات گاز طبیعی به بیش از ۱۶ م. م. م در سال تعیین شده است. لذا پیشنهاد می‌شود به‌منظور تقویت حساب مزبور، عبارت «صرفاً» حذف و عبارت «علاوه‌بر منابع پیش‌بینی شده در ماده (۱۴) قانون برنامه هفتم» به آن افزوده شود	به‌منظور تشویق شرکت‌های تابعه وزارت نفت برای تحقق سیاست‌های کلی برنامه هفتم (افزایش تولید نفت خام و گاز، و تبدیل شدن ایران به مرکز (هاب) انرژی منطقه، علاوه‌بر تخصیص و پرداخت کامل موارد پیش‌بینی شده برای منابع حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز در بند «ب» ماده (۱۴) قانون برنامه هفتم پیشرفت، منابع این حساب صرفاً از محل افزایش تولید صیانت نفت خام (به بیش از سه میلیون و هفتصد و پنجاه‌هزار بشکه روزانه که منجر به صادرات نفت شود) و همچنین افزایش خالص صادرات گاز طبیعی (به میزان بیش از شانزده میلیارد مترمکعب در سال) معادل (۵) واحد درصد از مازاد صادراتی نقدی مذکور تأمین می‌شود. سهم شرکت ملی نفت و شرکت تابعه وزارت نفت از مازاد صادراتی نفت مذکور برابر شانزده (۱۶) واحد درصد تعیین می‌شود.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۳- بند ت-جزء ۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۷ نام دفتر : انرژی	به‌منظور تأمین فراورده‌های نفتی مورد نیاز کشور، به شرکت‌های دولتی تابعه ذی‌ربط وزارت نفت اجازه داده می‌شود با رعایت اصل پنجاه و سوم (۵۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ضمن به‌کارگیری راهکارهای بهینه‌سازی مصرف و کاهش نیاز به واردات فراورده‌های نفتی، به‌شرح زیر اقدام کنند: ۱. معاوضه و یا تهاتر فراورده‌های نفتی وارداتی تا سقف ششصد و پنجاه‌هزار میلیارد (۶۵۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال از طریق صادرات نفت خام، میعانات گازی، خالص صادرات گاز، و فراورده‌های نفتی. ۲. خرید و فروش، معاوضه و یا تهاتر فراورده‌های نفتی دریافتی از واحدهای تولید داخلی فراورده‌های نفتی با خوراک تحویلی به آنها تا سقف ششصد و پنجاه‌هزار میلیارد (۶۵۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال در قالب ردیف درآمد- هزینه آیین‌نامه اجرایی این بند با الزام به صدور و مبادله اسناد تسویه داخلی به‌صورت سه‌ماهه و همچنین مقادیر / حجم فراورده‌های نفتی و خوراک تحویلی و اعمال حساب توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه‌داری کل کشور) با همکاری مشترک سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت نفت، حداکثر دو ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.	با توجه به برآورد از میزان تقریبی واردات فراورده در بودجه سال جاری (محموعاً ۱۴۰ همت) و با توجه به افزایش مصرف بنزنی در سال آتی، سقف در نظر گرفته شده برای تأمین فراورده به‌صورت تهاتر با شرکت‌های خارجی و داخلی، کم‌برآوردی دارد. پیش‌بینی می‌شود در سال ۱۴۰۴ حدود ۲۰۰ همت برای جبران کمبود فراورده در داخل مورد نیاز باشد؛ درحالی‌که درحال‌حاضر در بودجه مجموعاً ۱۳۰ همت برای این امر پیش‌بینی شده است. این مسئله در حین سال به تخصیص بخش بیشتری از منابع صادراتی شرکت‌های تابعه برای تأمین فراورده و درنتیجه به کاهش منابع ریالی بودجه از محل صادرات فراورده منجر شده و اجرای قانون بودجه را با مشکل مواجه سازد. پیشنهاد می‌شود دولت مکلف شود در صورت عدم تکافوی منابع تأمین فراورده، از منابع داخلی بودجه و از محل صرفه‌جویی در مصارف ارزی و ریالی اعتبارات مورد نیاز را در اختیار شرکت ملی نفت قرار دهد و این‌گونه از برداشت از منابع ذخایر بانک مرکزی اجتناب شود.	-

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۳- بند ث-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۷ نام دفتر : انرژی	حق‌العمل جایگاه‌های عرضه فراورده‌های نفتی و سی. ان. جی و یا سایر فروش داخلی فراورده‌ها تا سقف..... از محل سرجمع فروش سوخت برداشت می‌شود. پرداخت هرگونه مبلغی تحت عنوان شرکت‌های زنجیره‌ای (برند) یا هر عنوان دیگری که صرفاً واسطه بین شرکت پخش فراورده‌های نفتی و جایگاه‌های عرضه فراورده‌های نفتی و گاز طبیعی فشرده (سی. ان. جی) می‌باشد، ممنوع است. این بند شامل عرضه بنزین غیریارانه‌ای ازجمله عرضه بنزین به‌صورت سیار نمی‌باشد.	این بند از لایحه شامل دو حکم است: اولاً، حق‌العمل جایگاه‌ها از محل سرجمع فروش لحاظ شده که قبلاً به‌علت واریز منابع حاصل از فروش داخلی فراورده‌های نفتی به‌حساب هدفمندی یارانه‌ها واریز می‌شد و ثانیاً، عرضه غیریارانه‌ای بنزین به رسمیت شناخته شده است. یکی از روش‌های عرضه غیریارانه‌ای بنزین با توجه به محدودیت تولید و ناترازی فعلی بنزین، واردات بنزین سوپر توسط بخش خصوصی و فروش آن در شبکه مجزا از شبکه فروش فعلی است که اقدام مثبتی ارزیابی می‌شود.	معادل حق‌العمل جایگاه‌های عرضه فراورده‌های نفتی و سی.ان.جی و یا سایر فروش داخلی فراورده‌ها تا سقف..... از محل سرجمع فروش سوخت برداشت می‌شود. پرداخت هرگونه مبلغی تحت عنوان شرکت‌های زنجیره‌ای (برند) یا هر عنوان دیگری که صرفاً واسطه بین شرکت پخش فراورده‌های نفتی و جایگاه‌های عرضه فراورده‌های نفتی و گاز طبیعی فشرده (سی. ان. جی) می‌باشد، ممنوع است. این بند شامل عرضه بنزین غیریارانه‌ای ازجمله عرضه بنزین به‌صورت سیار نمی‌باشد.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۳- بند ج-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۷ نام دفتر : انرژی	وزارت نفت از طریق شرکت‌های دولتی تابعه ذی‌ربط، موظف است مابه‌التفاوت بهای خوراک نفت خام، میعانات گازی پالایشگاه‌ها و شرکت‌های پتروشیمی و فراورده‌های نفتی خریداری‌شده از آنها و نیز بهای سایر خوراک‌های تحویلی به شرکت‌های پتروشیمی را از طریق گشایش ضمانت‌نامه تعهد پرداخت، برات الکترونیک، اعتبارات اسنادی (ال. سی) ریالی و ارزی دریافت و به‌حساب تعیین‌شده نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نماید. وزارت نفت مجاز است از ظرفیت بازار سرمایه برای تسویه معاملات به پشتوانه اسناد اعتباری و انجام قراردادهای آتی کالایی استفاده کند. بدین‌منظور بورس‌های کالایی مجازند با اصلاح اساسنامه نسبت به انجام فعالیت‌های شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق‌بهادار و تسویه کالایی اقدام کنند. آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارت نفت با همکاری سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارتخانه‌های کشور و امور اقتصادی و دارایی تهیه می‌شود و به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.	براساس ماده (۴) قانون بازار اوراق‌بهادار جمهوری اسلامی مصوب سال ۱۳۸۴، صدور، تعلیق و لغو مجوز فعالیت شرکت‌های سپرده‌گذاری مرکزی اوراق‌بهادار و تسویه وجوه در اعداد وظایف شورای عالی بورس عنوان شده است. با این بیان، علاوه‌بر اینکه این پیشنهاد بودجه‌ای نیست، شورای عالی بورس می‌تواند از ظرفیت قانون بازار سرمایه برای ایجاد این نهاد استفاده کند.	وزارت نفت از طریق شرکت‌های دولتی تابعه ذی‌ربط، موظف است مابه‌التفاوت بهای خوراک نفت خام، میعانات گازی پالایشگاه‌ها و شرکت‌های پتروشیمی و فراورده‌های نفتی خریداری‌شده از آنها و نیز بهای سایر خوراک‌های تحویلی به شرکت‌های پتروشیمی را از طریق گشایش ضمانت‌نامه تعهد پرداخت، برات الکترونیک، اعتبارات اسنادی (ال. سی) ریالی و ارزی دریافت و به‌حساب تعیین‌شده نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نماید. وزارت نفت مجاز است از ظرفیت بازار سرمایه برای تسویه معاملات به پشتوانه اسناد اعتباری و انجام قراردادهای آتی کالایی استفاده کند. بدین‌منظور بورس‌های کالایی مجازند با اصلاح اساسنامه نسبت به انجام فعالیت‌های شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق‌بهادار و تسویه کالایی اقدام کنند. آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارت نفت با همکاری سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارتخانه‌های کشور و امور اقتصادی و دارایی تهیه می‌شود و به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۳- بند چ-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۷ نام دفتر : انرژی	وصول بدهی شرکت‌های پالایش نفت در فرایند فروش خوراک به آنها و خرید فراورده‌های نفتی از آنها، از طریق اعتبارات اسنادی دریافتی بند «ج» این تبصره مجاز است. صادرات فراورده‌های نفتی اصلی (بنزین، نفت گاز، نفت کوره، نفت سفید، گاز مایع و سوخت هوایی) صرفاً برعهده شرکت‌های دولتی تابعه وزارت نفت بوده و پرداخت طلب شرکت‌های پالایش نفت در فرایند فروش خوراک به آنها و خرید فراورده‌های نفتی از آنها از طریق صدور مجوز صادرات فراورده‌های اصلی توسط این شرکت‌ها براساس دستورالعملی است که به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد. وزارت نفت مکلف است بدهی شرکت‌های پالایشی به سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها که به‌دلیل صادرات فراورده‌های نفتی و یا صادرات فاقد مجوز در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ ایجاد شده است را وصول نماید. در صورت عدم واریز بدهی مذکور تا انتهای خرداد، بدهی مذکور از زمان ایجاد با نرخ سود اعلامی هیئت عالی بانک مرکزی برای سپرده‌های بلند مدت افزایش می‌یابد. منابع حاصل از این بند به‌ردیف..... واریز می‌شود.	اعطای صلاحیت تصویب دستورالعمل به شورای اقتصاد، مغایر با اصول (۶۰ و ۱۳۸) قانون اساسی به‌نظر می‌رسد. تجویز مداخله شورای اقتصاد در امور اجرایی و یا مقررات‌گذاری و بودجه‌ای، به‌ترتیب، با اصول (۶۰، ۱۳۸و ۱۲۶) قانون اساسی مغایر است. زیرا این شورا، دارای اعضایی غیر از رئیس‌جمهور و وزیران است. شورای اقتصاد یکی از شوراهای عالی اداری است که طبق ماده (۲) قانون برنامه و بودجه کشور مصوب ۱۰/۱۲/۱۳۵۱، به‌منظور هدایت و هماهنگ کردن امور اقتصادی کشور، با وظایف مقرر در ماده (۳) این قانون تشکیل شد. درحال‌حاضر با توجه به قوانین مختلف اعضای این شورا عبارتند از: ۱. رئیس‌جمهور (رئیس‌شورا)، ۲. وزیر امور اقتصادی و دارایی، ۳. وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی، ۴. وزیر جهاد کشاورزی، ۵. رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور (عضو غیر وزیر)، ۶. رئیس بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (عضو غیر وزیر). البته در جلسات این شورا برحسب ضرورت سایر وزیران نیز شرکت خواهند کرد، ۷. وزیر نفت (حکم ماده (۱۲) قانون وزارت نفت مصوب ۱۹/۲/۱۳۹۱)؛ ۸ و ۹. مطابق ذیل بند «ب» ماده (۹۱) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی رئیس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و اتاق تعاون به‌عنوان عضو رسمی به ترکیب اعضای شورای اقتصاد اضافه شدند. بنابراین مجموع اعضای غیر وزیر این شورا به چهار نفر افزایش یافته است. همچنین به‌موجب جزء «۲» بند «ب» ماده (۱) «قانون عضویت و لغو عضویت نمایندگان مجلس شورای اسلامی در برخی از شوراهای عالی، شوراها، مجامع و سایر هیئت‌ها» مصوب ۱۳۹۳ نیز دو نماینده ناظر به عضویت شورای اقتصاد موضوع ماده (۲) قانون برنامه و بودجه کشور اضافه شده‌اند که البته قید «ناظر» در این قانون رافع ایراد احتمالی است. به‌علاوه	پیشنهاد اول: با توجه به ماهیت غیربودجه‌ای این حکم، پیشنهاد حذف داده می‌شود. پیشنهاد دوم: در صورت اصرار بر درج مفاد این بند، متن اصلاحی زیر پیشنهاد می‌شود: وصول بدهی شرکت‌های پالایش نفت در فرایند فروش خوراک به آنها و خرید فراورده‌های نفتی از آنها، از طریق اعتبارات اسنادی دریافتی بند «ج» این تبصره مجاز است. صادرات فراورده‌های نفتی اصلی (بنزین، نفت گاز، نفت کوره، نفت سفید، گاز مایع و سوخت هوایی) صرفاً برعهده شرکت‌های دولتی تابعه وزارت نفت بوده و پرداخت طلب شرکت‌های پالایش نفت در فرایند فروش خوراک به آنها و خرید فراورده‌های نفتی از آنها از طریق صدور مجوز صادرات فراورده‌های اصلی توسط این شرکت‌ها براساس دستورالعملی است که به تصویب هیئت‌وزیران و شورای اقتصاد می‌رسد. وزارت نفت مکلف است بدهی شرکت‌های پالایشی به سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها که به‌دلیل صادرات فراورده‌های نفتی و یا صادرات فاقد مجوز در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ ایجاد شده است را وصول نماید. در صورت عدم واریز بدهی مذکور تا انتهای خرداد، بدهی مذکور از زمان ایجاد با نرخ سود اعلامی هیئت عالی بانک مرکزی برای سپرده‌های بلند مدت افزایش می‌یابد. منابع حاصل از این بند به ردیف..... واریز می‌شود.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		براساس تبصره ماده (۵۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، معاون علمی و فناوری رئیس‌جمهور به اعضای شورای اقتصاد افزوده شده است. با توجه به‌شکل شورایی شورای اقتصاد، همه اعضای این شورا در تصمیم‌گیری‌های آن شورا صلاحیت تصمیم‌گیری دارند و مهمتر اینکه به تصریح ماده (۲) قانون برنامه و بودجه کشور، شورای اقتصاد باید به ریاست رئیس‌جمهور (که در بازنگری سال ۱۳۶۸ قانون اساسی دارای صلاحیت‌های نخست‌وزیر شد) تشکیل شود. البته مشخص نیست که آیا این ریاست به‌معنای لزوم تأیید مصوبات این شورا توسط رئیس‌جمهور خواهد بود یا اینکه رئیس‌جمهور صرفاً ریاست اداری دارد. به‌جز حکم آخر این بند، تمامی مفاد این بند ماهیت غیربودجه ای دارد که این امر، علاوه‌بر مغایرت با اصول (۵۲ و ۶۵) قانون اساسی، طبق ماده (۱۸۲) آیین‌نامه داخلی مجلس، ممنوع است. به رسمیت شناختن صلاحیت هیئت عالی بانک مرکزی در وضع مقررات، مغایر اصول (۶۰ و ۱۳۸) قانون اساسی است. ماده (۷) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۴۰۲ ناظر بر صلاحیت هیئت‌عالی است که این قانون از سوی مجمع تشخیص مصلحت نظام با اصلاح بند «الف» ماده (۷) موافق با مصلحت نظام تشخیص داده شد.	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۳- بند ح-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۷ نام دفتر : انرژی	دوره بازپرداخت مطالبات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و بانک‌های تجاری بابت اصل و سود تسهیلات پرداختی به شرکت ملی نفت ایران، بابت تأمین مالی طرح‌های بالادستی نفت و گاز به‌مدت یک‌سال امهال می‌شود.	باتوجه به آنکه درباره سرمایه‌گذاری‌های صورت گرفته در بالادست نفت و گاز عمدتاً مبتنی‌بر ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید بوده است و بازگشت سرمایه از این محل متوجه تمامی نهادهایی است که از محل فروش نفت عایدی دارند، لذا به‌نظر می‌رسد مقداری از بدهی‌های شرکت نفت با بدهی‌های صندوق توسعه ملی یا دولت قابل تهاتر باشد. لذا در نظر گرفتن چنین سازوکاری جهت عدم تمدید بدهی‌ها و نیاز به امهال سالانه مناسب خواهد بود. امهال مطالبات بانک‌های تجاری، از آن جهت که شامل بانک‌های خصوصی نیز می‌شود و چنین امهالی مستقیماً حقوق سهام‌داران و صاحبان سهام آنها را تحت‌تأثیر قرار می‌دهد، مغایر با حقوق مالکانه‌ی آنها بوده و شائبه مغایرت با اصول (۴۳ و ۴۷) قانون اساسی را دارد. اصطلاح «امهال» از حیث کیفیت آن از حیث حقوقی و شائبه تضییع حقوق صاحبان سهام بانک‌ها محل تأمل است. نظر به تکراری بودن مفاد این بند و وجود آن در قانون بودجه سال ۱۴۰۳، شائبه غیربودجه‌ای بودن آنها مطرح است. این مسئله درخصوص بندهای « خ» و «د» نیز مطرح است.	دوره بازپرداخت مطالبات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و بانک‌های تجاری بابت اصل و سود تسهیلات پرداختی به شرکت ملی نفت ایران، بابت تأمین مالی طرح‌های بالادستی نفت و گاز به‌مدت یک سال امهال می‌شود. بانک مرکزی مکلف است با تدوین سازوکاری که به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد، نسبت به تهاتر بدهی‌های شرکت ملی نفت، صندوق توسعه ملی و بانک‌های تجاری به یکدیگر و کاهش حجم بدهی هریک اقدام نماید.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۳- بند خ-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۷ نام دفتر : انرژی	وزارت نفت مکلف است از طریق شرکت دولتی تابعه ذی‌ربط نسبت به اخذ دو و نیم درصد (۵/۲٪) ارزش فروش هر تن اتیلن تولیدی فروش‌رفته حاصل از خوراک اتان و واریز آن به‌حساب ردیف درآمدی مربوط نزد خزانه‌داری کل کشور اقدام نماید. هشتاد درصد (۸۰٪) وجوه مذکور از محل ردیف ذی‌ربط در جداول پیوست این قانون صرفاً برای تکمیل خط انتقال اتیلن غرب هزینه می‌گردد. رعایت ملاحظات سند ملی آمایش سرزمین الزامی است.	در سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ که مقرر شده بود ۵/۲ درصد ارزش فروش هر تن اتیلن توسط شرکت‌های پتروشیمی به ردیف مربوطه واریز شود، در سال ۱۴۰۱ مبلغ ۱۱۳۲ میلیارد ریال (معادل ۵ درصد از کل) و در سال ۱۴۰۲ مبلغ ۵۲۹۵ میلیارد ریال (معادل ۲۲ درصد از کل) پرداختی انجام شده است. در سال ۱۴۰۳ مقرر شد از محل دو و نیم درصد (۵/۲٪) ارزش فروش هر تن اتیلن تولیدی فروش‌رفته به‌حساب واریز شود که در ۶ ماهه اول سال ۱۴۰۳ مبلغ ۱۶۲۳ میلیارد ریال معادل (۵/۱۳ درصد از کل) از طرف شرکت‌های پتروشیمی واریز شده است. نکته حائز اهمیت اینکه در سال ۱۴۰۱ از مبلغ پرداختی ۱۰۰۰ میلیارد ریال، در سال ۱۴۰۲ حدود ۴۵۶ میلیارد ریال و در سال ۱۴۰۳ حدود ۳۰۰ میلیارد ریال تخصیص صورت گرفته است. هزینه‌کرد مصارف خط لوله اتیلن غرب در سال ۱۴۰۱ از محل سایر منابع معادل ۳۰۴۵ میلیارد ریال در سال ۱۴۰۲ از محل سایر منابع ۶۴۴ میلیارد ریال و از محل منابع عمومی ۱۳۷۵ میلیارد ریال و در مجموع ۲۰۱۹ میلیارد ریال و ۶ ماهه سال ۱۴۰۳ از محل سایر منابع ۷۱ میلیارد ریال و از محل منابع عمومی ۳۴۱ میلیارد ریال و در مجموع ۴۱۳ میلیارد ریال هزینه شده است. همان‌طور که از عملکرد مصارف خط لوله اتیلن غرب مشخص است با توجه به تکمیل خط تا حد خوبی و بررسی مصارف خط در سال‌های گذشته، در سال ۱۴۰۴ امکان جذب منابع پیش‌بینی شده مطابق بند «خ» (حدود ۲۵۰۰۰ میلیارد ریال برآورد می‌شود). در مصارف خط وجود ندارد. شایان ذکر است بودجه مورد نیاز برای تکمیل خط در سال ۱۴۰۴ معادل ۶۳۹۴ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است. لذا پیشنهاد حذف این بند در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ قابل طرح است. در صورت اصرار بر ابقای حکم، پیشنهاد می‌شود عبارت نیم درصد (۵/۰٪) ارزش فروش هر تن اتیلن تولیدی فروش رفته جایگزین دوونیم درصد (۵/۲٪) ارزش فروش هر تن اتیلن تولیدی فروش رفته شود.	وزارت نفت مکلف است از طریق شرکت دولتی تابعه ذی‌ربط نسبت به اخذ دو و نیم درصد (۵/۲٪) نیم درصد (۰.۵) از ارزش فروش هر تن اتیلن تولیدی فروش‌رفته حاصل از خوراک اتان و واریز آن به‌حساب ردیف درآمدی مربوط نزد خزانه‌داری کل کشور اقدام نماید. هشتاد درصد (۸۰٪) وجوه مذکور از محل ردیف ذی‌ربط در جداول پیوست این قانون صرفاً برای تکمیل خط انتقال اتیلن غرب هزینه می‌گردد. رعایت ملاحظات سند ملی آمایش سرزمین الزامی است.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۳- بند د-جزء ---شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۷ نام دفتر : انرژی	به شرکت دولتی تابعه ذی‌ربط وزارت نفت اجازه داده‌می‌شود فراورده‌های نفتی تولیدی پالایشگاه آبادان مازاد بر برنامه مصوب تولید (معادل ۳۷۰.۰۰۰ بشکه در روز دریافت خوراک) را تا سقف دویست و سی میلیون (۲۳۰.۰۰۰.۰۰۰) یورو، به فروش رسانده و پس از واریز به‌حساب شرکت نزد خزانه‌داری کل کشور، وجوه حاصل را صرف بازپرداخت تعهدات طرح توسعه و تثبیت این پالایشگاه نماید. همچنین در صورت افزایش خوراک دریافتی پالایشگاه آبادان به بیش از (۴۳۰.۰۰۰) بشکه در روز، فروش فراورده‌های نفتی تولیدی از این محل تا سقف مبلغ چهارصد و هفتاد میلیون (۴۷۰.۰۰۰.۰۰۰) یورو مازاد بر سقف مبلغ تعیین‌شده در صدر این بند، صرفاً برای تأمین منابع مالی اجرای مرحله دوم طرح توسعه و تثبیت این پالایشگاه مجاز است. در صورت استفاده از تأمین مالی خارجی برای تکمیل این طرح، دولت مکلف به ارائه تضامین مربوط به بازپرداخت تسهیلات مزبور پس از تأیید شورای اقتصاد می‌باشد.	با توجه به ناترازی رو به گسترش بنزین و لزوم توسعه و ارتقای طرح‌های پالایشی و با توجه به پیشرفت پروژه‌های در حال اجرای پالایشگاه آبادان و تأمین مالی خارجی این پروژه‌ها، این بند از لایحه و صرف درآمدهای حاصل در پروژه‌های سرمایه‌گذاری صنعت نفت مطلوب بوده و به‌جهت جلوگیری از عدم دیرکرد در بازپرداخت سرمایه‌گذاری خارجی انجام‌شده نیز مناسب است. لکن اعطای صلاحیت اجرایی به شورای اقتصاد، مغایر با اصول (۶۰ و۱۳۸) قانون اساسی به‌نظر می‌رسد.	به شرکت دولتی تابعه ذی‌ربط وزارت نفت اجازه داده‌می‌شود فراورده‌های نفتی تولیدی پالایشگاه آبادان مازاد بر برنامه مصوب تولید (معادل ۳۷۰.۰۰۰ بشکه در روز دریافت خوراک) را تا سقف دویست و سی میلیون (۲۳۰.۰۰۰.۰۰۰) یورو، به فروش رسانده و پس از واریز به‌حساب شرکت نزد خزانه‌داری کل کشور، وجوه حاصل را صرف بازپرداخت تعهدات طرح توسعه و تثبیت این پالایشگاه نماید. همچنین در صورت افزایش خوراک دریافتی پالایشگاه آبادان به بیش از (۴۳۰.۰۰۰) بشکه در روز، فروش فراورده‌های نفتی تولیدی از این محل تا سقف مبلغ چهارصد و هفتاد میلیون (۴۷۰.۰۰۰.۰۰۰) یورو مازاد بر سقف مبلغ تعیین‌شده در صدر این بند، صرفاً برای تأمین منابع مالی اجرای مرحله دوم طرح توسعه و تثبیت این پالایشگاه مجاز است. در صورت استفاده از تأمین مالی خارجی برای تکمیل این طرح، دولت مکلف به ارائه تضامین مربوط به بازپرداخت تسهیلات مزبور پس از تأیید شورای اقتصاد با رعایت اصل (۱۳۸) قانون اساسی می‌باشد.
تبصره۰۳- بند ذ-جزء ---شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۷ نام دفتر : انرژی	شرکت تابعه ذی‌ربط وزارت نفت در امور پالایش و پخش فراورده‌های نفتی مجاز است منابع حاصل از مابه‌التفاوت قیمت فروش فراورده‌های نفتی با قیمت خرید آنها از شرکت‌های پالایش نفت را پس از تأمین منابع ردیف‌های مرتبط با بند «ب» این تبصره در جدول شماره.... به ردیف درآمد- هزینه.... واریز و برای توسعه زیرساخت‌های ذخیره‌سازی و انتقال نفت و فراورده‌های نفتی استفاده نماید.	رسمیت بخشی تلویحی به شرکت شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی که فاقد اساسنامه قانونی است، علاوه‌بر شائبه مغایرت با اصل (۸۵)، موجب تأیید، تشویق و استمرار فرهنگ بی‌توجهی به قانون می‌شود که این امر با بند «۱۷» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری مغایرت دارد.	-

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۳- بند ر-جزء ---شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۷ نام دفتر : انرژی	در راستای اجرای الزامات ماده (۴۶) قانون برنامه هفتم پیشرفت، وزارت نفت موظف است از طریق شرکت تابعه مربوطه و با همکاری بانک مرکزی نسبت به ارائه سهمیه سوخت نفت و گاز ناوگان حمل‌ونقل درون‌شهری و برون‌شهری به‌صورت اعتبار ریالی اقدام نماید. دستورالعمل اجرایی این بند توسط کارگروهی با عضویت وزارت نفت، سازمان و بانک مرکزی تهیه و ابلاغ می‌شود.	در جزء «۲» بند «ب» ماده (۴۶) قانون برنامه هفتم پیشرفت، شرکت تابعه وزارت نفت مکلف است از ابتدای سال دوم برنامه، سازوکاری را طراحی و اجرا نماید که سهمیه اعتباری نفت و گاز صرفاً در جایگاه‌های مستقر در مسیرهای مربوط به بارنامه الکترونیکی برخط و برمبنای مسافت و عملکرد تخصیص یابد. بنابراین، حکم در راستای برنامه هفتم ارزیابی می‌شود. اعطای یارانه به‌صورت اعتبار ریالی و بر حسب پیمایش ناوگان حمل‌ونقل، می‌تواند به کاهش قاچاق و ناترازی در حوزه سوخت نفت و گاز کمک نماید. به‌منظور تکمیل حکم پیشنهاد می‌شود تخصیص یارانه مطابق حکم برنامه هفتم صورت گیرد. حضور وزارت راه در کارگروه موضوع این حکم می‌تواند در تدوین دستورالعمل اجرایی کمک‌کننده باشد.	در راستای اجرای الزامات ماده (۴۶) قانون برنامه هفتم پیشرفت، وزارت نفت موظف است از طریق شرکت تابعه مربوطه و با همکاری بانک مرکزی نسبت به ارائه سهمیه سوخت نفت گاز ناوگان حمل‌ونقل درون‌شهری و برون‌شهری به‌صورت اعتبار ریالی اقدام نماید. دستورالعمل اجرایی این بند توسط کارگروهی با عضویت وزارتخانه‌های نفت، راه و شهرسازی و کشور، سازمان، بانک مرکزی تهیه و ابلاغ می‌شود.
تبصره۰۴- بند الف-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۷۱ نام دفتر : بخش عمومی	به شرکت‌های دولتی از جمله شرکت‌هایی که شمول قوانین و مقررات عمومی بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است اجازه داده‌می‌شود تا سقف پانزده درصد (۱۵٪) سرمایه‌گذاری مصوب در بودجه سنواتی، اوراق مالی اسلامی ریالی با تضمین و بازپرداخت اصل و سود توسط خود بابت طرح‌هایی که در راستای قانون برنامه هفتم پیشرفت به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد، منتشر کنند.	این حکم به‌منظور ایجاد راهکاری برای تأمین مالی شرکت‌های دولتی در راستای اجرای طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شرکت‌های مزبور، برای اولین بار در تبصره ۱ قانون بودجه سال ۱۴۰۳ مورد توجه قرار گرفته و در لایحه بودجه ۱۴۰۴ نیز تکرار شده‌است. تفاوت حکم مذکور در لایحه بودجه ۱۴۰۴ نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۳، بالا بردن سقف اوراق در لایحه است که مثبت ارزیابی می‌شود. اوراق مالی اسلامی، به‌دلیل عدم تعریف قانونی و تعیین حدود و ثغور آن توسط مقنن، دارای ابهام است. نکته‌ای که در این خصوص وجود دارد این است که اعطای صلاحیت تصویب به شورای اقتصاد، مغایر با اصول ۶۰ و ۱۳۸ قانون اساسی است. همچنین تجویز مداخله شورای اقتصاد در امور اجرایی و یا مقررات‌گذاری و بودجه‌ای، به‌ترتیب، با اصول ۶۰، ۱۳۸ و ۱۲۶ قانون اساسی مغایر است. بر همین اساس، پیشنهاد می‌شود تصویب طرح‌ها به عهده هیئت وزیران قرار گیرد.	به شرکت‌های دولتی موضوع... از جمله شرکت‌هایی که شمول قوانین و مقررات عمومی بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است اجازه داده‌می‌شود تا سقف پانزده درصد (۱۵٪) سرمایه‌گذاری مصوب در بودجه سنواتی، اوراق مالی اسلامی ریالی موضوع... با تضمین و بازپرداخت اصل و سود توسط خود بابت طرح‌هایی که در راستای قانون برنامه هفتم پیشرفت به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، منتشر کنند.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۴- بند ب-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۷۱ نام دفتر : بخش عمومی	شرکت‌های دولتی که در فهرست واگذاری سال ۱۴۰۴ قرار دارند، مشمول حکم ماده (۴) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۴/۱۲/۱۳۹۳ می‌باشند.	این حکم که هر ساله در لوایح بودجه سنواتی تکرار می‌شود و ماهیت دائمی دارد، بیان می‌کند که شرکت‌های دولتیِ مشمول واگذاری، همانند سایر شرکت‌های دولتی، موظف به واریز مالیات علی الحساب و سود سهام علی الحساب بودجه مصوب به‌صورت یک دوازدهم در هر ماه هستند.	بدون تغییر

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۴- بند پ-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۷۱ نام دفتر : بخش عمومی	تمامی شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در پیوست شماره (۳) این قانون شامل شرکت‌ها و مؤسسات دولتی که شمول قوانین و مقررات عمومی بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است نظیر شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی گاز ایران، شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران، سازمان بنادر و دریانوردی جمهوری اسلامی ایران، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و شرکت‌های تابعه آنها و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و دانشگاه آزاد اسلامی مکلف‌اند از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی و تبصره (۲) ماده (۱۰۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت، هر سه ماه یک‌بار نسبت به ثبت و به‌روزرسانی اطلاعات خود و شرکت‌ها و مؤسسات تابعه و وابسته، در سامانه یکپارچه اطلاعات شرکت‌های دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی مستقر در وزارت امور اقتصادی و دارایی اقدام کنند. وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان برنامه و بودجه کشور، سازمان اداری و استخدامی کشور، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، سازمان ثبتاسناد و املاک کشور و سازمان بورس و اوراقبهادار مکلف‌اند اقدامات لازم را برای برقراری ارتباط سامانه‌های الکترونیکی مرتبط (اعم از سامانه جامع بودجه، پایگاه اطلاعات کارکنان نظام اداری (پاکنا)، سامانه ملی مدیریت ساختار دستگاه‌های اجرایی کشور، سامانه حقوق و مزایا و سامانه شناسه ملی اشخاص حقوقی کشور) با سامانه یکپارچه اطلاعات شرکت‌های دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی و تبادل اطلاعات به عمل آورند. شرکت‌های موضوع این جزء مکلف‌اند اطلاعات طرح‌های	الزام شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در پیوست شماره (۳) و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی به ثبت اطلاعات خود در سامانه یکپارچه اطلاعات شرکت‌های دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی مستقر در وزارت امور اقتصادی و دارایی، برای اولین بار در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ مورد توجه قرار گرفت و بعد از آن هر ساله در لوایح بودجه سنواتی درج میشود. در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ عبارت " عدم ارائه اطلاعات فوق و عدم اقدام دستگاههای مذکور، در حکم تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال دولتی محسوبمی‌شود" بهعنوان ضمانت اجرایی حکم مذکور در نظر گرفته شده بود. در قوانین بودجه سالهای ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ با منوط کردن پرداخت پاداش اعضای هیئت مدیره و مدیران شرکتهای دولتی به انجام کامل تکالیف موضوع این بند، ضمانت اجرایی حکم تغییر کرد. متأسفانه در قوانین بودجه پس از سال ۱۴۰۰، ضمانت اجرای انجام مفاد حکم مذکور حذف شده و هزینهای برای شرکتها و دستگاه‌های متخلف لحاظ نشده است در صورتی که احکام باید دارای ضمانت اجرای متناسب و بازدارنده باشند و الا نمیتوان از اجرای عادلانه آن، اطمینان داشت و از این جهت با جزء «۱۰» بند (۹) سیاستهای کلی نظام قانون‌گذاری نیز مغایرت دارد. حکم این بند (به‌جز ذیل فراز آخر آن) بهدلیل داشتن ماهیت غیربودجه‌ای، مغایر اصول (۵۲) و (۶۵) قانون اساسی بوده و طبق بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت و ماده ۱۸۲ آیین‌نامه داخلی مجلس، تصویب آن در بودجه، ممنوع است. مفاد این بند در جزء ۲ ماده ۴ لایحه الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۳) (که در دستور کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس است) آمده است و باید در آن لایحه تعیین تکلیف شود و نه در بودجه. عبارت «از لازمالاجرا شدن این قانون» زاید است زیرا هر قانونی از آن زمان، لازمالاجرا میشود.	پیشنهاد حذف فراز ابتدایی حکم و پیگیری تصویب آن در لایحه الحاق ۳ فراز پایانی حکم به شرح زیر اصلاح میشود: تمامی شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در پیوست شماره (۳) این قانون شامل شرکت‌ها و مؤسسات دولتی که شمول قوانین و مقررات عمومی بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است نظیر شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی گاز ایران، شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران، سازمان بنادر و دریانوردی جمهوری اسلامی ایران، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و شرکت‌های تابعه آنها (شرکتی که بیش از پنجاه درصد (۵۰٪) سهام آن متعلق به شرکت متبوع باشد) و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی (موضوع ماده ۵ قانون محاسبات عمومی کشور و یا موضوع ماده ۳ قانون مدیریت خدمات کشوری) و دانشگاه آزاد اسلامی مکلف‌اند با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی اطلاعات طرح‌های سرمایه‌گذاری خود (اعم از طرح‌های سرمایه‌ای از محل منابع داخلی یا اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای) از جمله سال آغاز و پایان، پیشرفت فیزیکی، اعتبار صرف‌شده و پیش‌بینی اعتبار موردنیاز تا اتمام طرح را در در سامانه یکپارچه اطلاعات شرکت‌های دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی مستقر در وزارت امور اقتصادی و دارایی حداکثر تا پایان شهریور سال ۱۴۰۴ بارگذاری نمایند. هزینه‌کرد هرگونه

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	سرمایه‌گذاری خود (اعم از طرح‌های سرمایه‌ای از محل منابع داخلی یا اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای) از جمله سال آغاز و پایان، پیشرفت فیزیکی، اعتبار صرف‌شده و پیش‌بینی اعتبار موردنیاز تا اتمام طرح را در سامانه موضوع این جزء حداکثر تا پایان شهریور سال ۱۴۰۴ بارگذاری نمایند. هزینه‌کرد هرگونه اعتبار (از جمله منابع داخلی) در طرح‌های مذکور منوط به ثبت اطلاعات در این سامانه خواهد بود.	تصریح بر عبارت «تبصره (۲) ماده (۱۰۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت»، ایراد دارد زیرا ماده ۱۰۷ فاقد تبصره ۲ است. لذا باید دقیقاً مشخص شود که منظور دولت از عبارت مزبور چه بوده است تا امکان اظهارنظر فراهم آید	اعتبار (از جمله منابع داخلی) در طرح‌های مذکور منوط به ثبت اطلاعات در این سامانه خواهد بود.
تبصره۰۴- بند ت-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۷۱ نام دفتر : بخش عمومی	تمامی شرکت‌های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت شامل شرکت‌ها و مؤسسات دولتی که شمول قوانین و مقررات عمومی بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است نظیر شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی گاز ایران، شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران، سازمان بنادر و دریانوردی و شرکت‌های تابعه آنها مکلف‌اند تا پایان شهریور سال ۱۴۰۴ ضمن ثبت شرکت در اداره کل ثبت شرکت‌ها و مؤسسات غیرتجاری، در صورت نداشتن شناسه ملی صادرشده از سوی مرجع مزبور نسبت به اخذ آن از همان مرجع اقدام نمایند. سازمان ثبت‌اسناد و املاک کشور (اداره کل ثبت شرکت‌ها و مؤسسات غیرتجاری) موظف است فهرست شرکت‌های دولتی که نسبت به ثبت خود یا اخذ شناسه ملی اقدام ننموده‌اند را تا پایان مهر سال ۱۴۰۴ به دیوان محاسبات کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی اعلام کند. شرکت‌های موضوع این بند مکلف‌اند تمامی صورت‌جلسات مجامع عمومی خود را نزد مرجع یادشده ثبت نمایند.	بر اساس ماده ۵۸۷ قانون تجارت، مؤسسات و تشکیلات دولتی و بلدی به‌محض ایجاد و بدون احتیاج به ثبت دارای شخصیت حقوقی می‌شوند. بر همین اساس شرکت‌های دولتی نیاز به ثبت خود در اداره کل ثبت شرکت‌ها و مؤسسات غیر تجاری ندارند و درج این حکم در لایحه بودجه به‌معنای اصلاح قانون تجارت است که طبق بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، تصویب آن در بودجه، ممنوع است. همچنین بر اساس موارد ۱۰۵ و ۱۰۶ قانون تجارت، اگر تصمیمات مجمع عمومی متضمن انتخاب مدیران و بازرس یا بازرسان، تصویب ترازنامه، کاهش یا افزایش سرمایه و هر نوع تغییر در اساسنامه و انحلال شرکت و نحوه تصفیه آن باشد، لازم است یک نسخه از صورت جلسه مجمع جهت ثبت به مرجع شرکت‌ها ارسال شود و در غیر اینصورت نیاز به ثبت ندارد. بر همین اساس، فراز پایانی این حکم نیز اصلاح مواد ۱۰۵ و ۱۰۶ قانون تجارت است که مطابق توضیحات فوق به‌دلیل مغایرت با بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم، تصویب آن در بودجه ممنوع است. حکم این بند به‌دلیل داشتن ماهیت غیربودجه‌ای، مغایر اصل (۵۲) قانون اساسی بوده و طبق بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، تصویب آن در بودجه، ممنوع است.	حذف

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۴- بند ث-جزء شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۷۱ نام دفتر : بخش عمومی	پرداخت حقوق و مزایای کارکنان (پرسنل) شرکت‌های آب و فاضلاب و شرکت‌های توزیع نیروی برق و شرکت‌های مدیریت تولید برق که به‌صورت مأمور در شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور، شرکت توانیر، شرکت‌های مدیریت تولید برق و شرکت تولید نیروی برق حرارتی ارائه خدمت می‌نمایند، از محل منابع داخلی شرکت‌های استانی مذکور بلامانع است.	این حکم پیش از این، در بند ن تبصره ۸ قانون بودجه سال ۱۴۰۲ مورد توجه قرار گرفته و در لایحه بودجه ۱۴۰۴ تکرار شده است. به موجب این حکم که به نوعی اصلاح قوانین استخدامی کشور است، شرکت‌های دولتی نظیر توانیر و مهندسی آب و فاضلاب کشور، قادر خواهند بود حقوق و مزایای کارکنانی که از بخش غیر دولتی (مثل شرکت‌های توزیع برق استانی) در این شرکت‌ها مامور می‌شوند، از محل منابع داخلی شرکت پرداخت کنند. در واقع صدور مجوز پرداخت حقوق و مزایای کارکنان بخش خصوصیِ مامور در بخش دولتی، از محل منابع داخلی شرکت‌های خصوصی استانی در این حکم مورد توجه قرار گرفته است. همچنین با توجه به اینکه شرکت‌های آب و فاضلاب استانی مطابق قانون تشکیل شرکت‌های آب و فاضلاب مصوب ۱۳۶۹ و شرکت‌های توزیع برق استان‌ها مطابق قانون استقلال شرکت‌های توزیع نیروی برق در استان‌ها مصوب ۱۳۸۴ غیردولتی هستند، لذا تجویز مأموریت از شرکت‌های مذکور به شرکت مهندسی آب و فاضلاب و شرکت توانیر که دولتی هستند، مغایر مواد (۲۱)، (۴۴) و (۱۲۱) قانون مدیریت خدمات کشوری می‌باشد. لذا علیرغم اهمیت این حکم و مشکلاتی که عدم تصویب آن برای صنعت برق و آب ایجاد می‌کند، به دلیل اصلاح قوانین مذکور و داشتن ماهیت غیربودجه‌ای، مغایر اصل پنجاه‌ودوم قانون اساسی است که طبق بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، تصویب آن در بودجه، ممنوع است. شایان ذکر است مفاد این بند در ماده ۳۸ لایحه الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۳) (که در دستور کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس است) آمده است و باید در آن لایحه تعیین تکلیف شود و نه در بودجه.	حذف و پیگیری تصویب آن در لایحه الحاق ۳

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۴- بند ج-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۷۱ نام دفتر : بخش عمومی	شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در پیوست شماره (۳) قانون بودجه، مکلف‌اند در اجرای تکالیف قانونی مربوط، حداقل شصت درصد (۶۰٪) از هزینه امور پژوهشی خود مندرج در آن پیوست را در مقاطع سه‌ماهه به میزان بیست و پنج درصد (۲۵٪)، به‌حساب صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز کنند، تا صرفاً در راستای پاسخ به نیازهای فناورانه و حل مسائل و مشکلات همان شرکت‌های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت از طریق توافقنامه با دانشگاه‌ها / دانشکده‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی اعم از دولتی و غیردولتی، جهاد دانشگاهی، پارک‌های علم و فناوری و حوزه‌های علمیه و شرکت‌های دانش بنیان و در قالب پروژه‌های تحقیق و توسعه، طرح (پروژه) های، کاربردی عناوین پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی طرح (پروژه) های پسادکتری و طرح (پروژه) های تحقیقاتی دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی غیرشاغل به مصرف برسد. در صورت واریز نشدن وجوه مربوط در موعد مقرر توسط هر یک از شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، به خزانه‌داری کل کشور اجازه داده‌می‌شود راساً مبلغ مربوطه را از حساب آن‌ها نزد خزانه برداشت کرده و آن را به‌حساب صندوق مذکور موضوع این بند واریز کند. این مبالغ برای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و جهاد دانشگاهی، مازاد بر درآمد اختصاصی پیش‌بینی شده آن‌ها در این قانون محسوب‌می‌شود. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه با همکاری وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری، نفت، نیرو و صنعت، معدن و تجارت به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.	این حکم در قالب بندهای «ط» در بودجه سال ۱۳۹۷، «ح» در بودجه سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ و «و» در بودجه سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ نیز آمده که بر اساس بندهای مذکور، دستگاه‌های مشمول موظف به هزینه کرد ۴۰ درصد اعتبارات پژوهشی خود بوده‌اند ولی در سال ۱۴۰۲ به ۶۰ درصد افزایش پیدا کرد و متأسفانه حکم مذکور از قانون بودجه سال ۱۴۰۳ حذف شد. در خصوص عملکرد حکم مذکور باید گفت که در سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۲ نسبت هزینه کرد امور پژوهشی به‌کل منابع شرکت‌های دولتی روند کاهشی داشته به‌طوری‌که نسبت مذکور از ۱۳/۰ درصد در سال ۱۳۹۸ به ۰۳/۰ درصد در سال ۱۴۰۲ کاهش پیدا کرده است. به همین دلیل قانون‌گذار در سال ۱۴۰۲، کاهش اعتبارات ردیف هزینه‌های امور پژوهشی شرکت‌ها را ممنوع کرد. هرچند که این روند به‌علت حذف کامل بند پژوهشی در قانون بودجه ۱۴۰۳ محقق نشد و در سال ۱۴۰۳ نیز کماکان ردیف اعتبارات پژوهشی این دستگاه‌ها کاهش ۲۳ درصدی نسبت به سال ۱۴۰۲ داشت. با توجه به هدف‌گذاری ردیف‌های ۱۳ و ۱۴ جدول ۲۱ ماده ۹۳ قانون برنامه هفتم پیشرفت با موضوع افزایش سهم پایان‌نامه‌ها و رساله‌های تقاضا محور دانشجویی و همچنین تقویت ارتباط دانشگاه و صنعت و نیاز به منابع برای دست‌یابی به اهداف مذکور، درج حکم مذکور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ مثبت ارزیابی می‌شود. استفاده از واژگان غیرفارسی پارک و پروژه، مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است تنها نکته‌ای که در خصوص حکم مذکور و جو دارد اضافه شدن نام وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در کنار حساب صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری است که می‌تواند جنبه فرادستگاهی شورای مذکور و صندوق وابسته به آن را در عمل و به‌مرور زمان منتفی کند و شورا و صندوق را در خدمت وزارت علوم، تحقیقات و فناوری قرار دهد. در حالی که این شورا و کمیسیون‌های آن همگی متشکل از نمایندگان دستگاه‌های	شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در پیوست شماره (۳) قانون بودجه، مکلف‌اند در اجرای تکالیف قانونی مربوط، حداقل شصت درصد (۶۰٪) از هزینه امور پژوهشی خود مندرج در آن پیوست را در مقاطع سه‌ماهه به میزان بیست و پنج درصد (۲۵٪)، به‌حساب صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری نزد خزانه‌داری کل کشور واریز کنند، تا صرفاً در راستای پاسخ به نیازهای فناورانه و حل مسائل و مشکلات همان شرکت‌های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت از طریق توافقنامه با دانشگاه‌ها / دانشکده‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی اعم از دولتی و غیردولتی، جهاد دانشگاهی، زیستگاه (پارک) های علم و فناوری و حوزه‌های علمیه و شرکت‌های دانش بنیان و در قالب طرح (پروژه) های تحقیق و توسعه، طرح (پروژه) های، کاربردی عناوین پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی طرح (پروژه) های پسادکتری و طرح (پروژه) های تحقیقاتی دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی غیرشاغل به مصرف برسد. در صورت واریز نشدن وجوه مربوط در موعد مقرر توسط هر یک از شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، به خزانه‌داری کل کشور اجازه داده‌می‌شود راساً مبلغ مربوطه را از حساب آن‌ها نزد خزانه برداشت کرده و آن را به‌حساب صندوق مذکور موضوع این بند واریز کند. این مبالغ برای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و جهاد دانشگاهی، مازاد بر درآمد اختصاصی پیش‌بینی شده آن‌ها در این

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		اجرایی هستند. بر همین اساس پیشنهاد حذف عبارت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از متن حکم ارائه می‌شود.	قانون محسوب‌می‌شود. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه با همکاری وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری، نفت، نیرو و صنعت، معدن و تجارت به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.
تبصره۰۴- بند چ-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۷۱ نام دفتر : بخش عمومی	ماهیت سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها با حفظ وظایف و مسئولیت‌های قانونی به مؤسسه دولتی تغییر می‌یابد.	با توجه به آنکه سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها ماهیت شرکتی ندارد و فعالیت سازمان مذکور به پرداخت یارانه‌ها محدود می‌شود، تبدیل آن به مؤسسه دولتی موجه است، اما بدون داشتن گزارش توجیهی لازم که در آن برای تعیین تکلیف اموال، دارایی‌ها، مطالبات، بدهی‌ها و پرسنل و نحوه تغییر وضعیت آنها تصمیم‌گیری شده باشد، مورد تجویز نیست. بر همین اساس پیشنهاد می‌شود گزارش توجیهی به‌همراه متن لایحه‌ای برای تعیین تکلیف موارد فوق، جهت بررسی ارائه شود. این بند به‌دلیل داشتن ماهیت غیربودجه‌ای، مغایر اصول پنجاه‌ودوم و شصت و پنجم قانون اساسی است که طبق بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت و ماده ۱۸۲ آیین نامه داخلی مجلس، تصویب آن در بودجه، ممنوع است	حذف

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۵- بند الف-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۶۸ نام دفتر : بخش عمومی	تعیین دستگاه اجرایی ردیف‌های متفرقه مندرج در جدول (۹) این قانون که فاقد دستگاه اجرایی مشخص هستند، متناسب با موضوع ردیف و شرح وظایف مصوب دستگاه‌ها به عهده سازمان برنامه و بودجه کشور می‌باشد.	ردیف‌های متفرقه مندرج در جدول (۹) بودجه مواردی هستند که دارای ماهیت موقتی بوده یا به‌لحاظ نوع هزینه دستگاه مشخصی نمی‌پذیرد مانند پرداخت هزینه سود اوراق بدهی دولت که متعلق به‌کل دولت بوده و قابل توزیع بین دستگاه‌های جدول (۷) نیست. غالباً در لوایح و قوانین بودجه ردیف‌های متعددی در جدول (۹) متفرقه وجود دارد که قابل انتقال به دستگاه‌های مشخص در جدول (۷) می‌باشد اما تحت عناوینی کلی بدون تعیین دستگاه مجری مشخص در جدول (۹) درج می‌شوند. انتظار می‌رود در لایحه بودجه دولت دستگاه‌های مجری ردیف‌های متفرقه تا حد امکان روشن باشد. هم‌چنین اعتبارات عمرانی مندرج در جدول (۹) می‌بایست مانند مصارف عمرانی جدول (۷) در پیوست «۱» نوشته شده و تشریح گردد. ارائه مجوز به سازمان برنامه و بودجه برای تعیین دستگاه اجرایی ردیف‌های متفرقه به‌معنای افزایش قدرت تخصیص صلاحدیدی سازمان برنامه بوده و بخشی از اعتبارات قانون بودجه بدون تعیین محل مصرف به تشخیص سازمان هزینه می‌گردد. این موضوع سبب خواهد شد بخش بزرگ‌تری از اعتبارات لایحه بودجه بدون تعیین دستگاه به جدول (۹) منتقل شود تا پس از تصویب قانون بودجه توسط مجلس، در حین اجرای بودجه از محل اعتبارات ردیف‌های متفرقه به طرح‌ها و برنامه‌های به صلاحدید سازمان تخصیص داده شود. انتقال صلاحیت مجلس در تصویب بودجه دستگاه‌ها به سازمان برنامه و بودجه، از طریق تعیین دستگاه اجرایی ردیف‌های متفرقه مندرج در جدول (۹) این قانون که فاقد دستگاه اجرایی مشخص هستند، در مواردی که چنین تعیینی به تصریح این بند، متناسب با موضوع ردیف و شرح وظایف مصوب دستگاه‌ها ممکن است، خلاف اصول ۸۵ و ۵۲ قانون اساسی است. با توجه به توضیحات فوق حذف بند مذکور پیشنهاد می‌گردد.	حذف

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۵- بند ب-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۶۸ نام دفتر : بخش عمومی	جابه‌جایی اعتبار هر یک از دستگاه‌های اجرایی از اعتبارات هزینه‌ای به اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با پیشنهاد دستگاه اجرایی و تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور و برای طرح‌های مصوب خود مجاز است.	ر سال‌های اخیر بار مالی هزینه‌های جاری (اعتبارات هزینه‌ای) اثر منفی بر عملکرد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (طرح‌های عمرانی) گذاشته‌است. در این راستا افزایش اختیار عمل دستگاه‌های اجرایی که خود تمایل به مصرف اعتبارات هزینه‌ای در طرح‌های عمرانی دارند مثبت ارزیابی می‌شود. اجازه دادن برای جابجایی اعتبار هر یک از دستگاه‌های اجرایی از اعتبارات هزینه‌ای به اعتبار تملک دارایی سرمایه‌ای، به‌دلیل ماهیت غیربودجه‌ای، مغایر اصل پنجاه و دوم قانون اساسی است که طبق بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه، ممنوع است. این امر (جابجایی ارقام بودجه) ناظر بر اجرای بودجه است و باید در قالب تغییر در ارقام قانون بودجه (و نه اجازه عام برای تغییر اعتبارات مصوب) پیگیری شود که در قوانین (از جمله قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت)، چنین اجازه‌ای مبتنی بر اصل انعطاف‌پذیری بودجه، داده شده‌است و به نظر، نیازی به اعطای اختیار بیشتر نیست. حداقل باید برای چنین اجازه‌ای، حداقل و حداکثری تعیین شود تا صلاحیت انحصاری مجلس در تصویب بودجه، مختل نشود تا با اصول ۵۲ و ۸۵ مغایرتی نداشته‌باشد. ضمن اینکه اجازه موضوع این جزء، موجب اختلال در نظارت بر اجرای بودجه توسط دیوان محاسبات نیز خواهد شد که با اصل ۵۵ قانون اساسی مغایر به نظر می‌رسد.	جابه‌جایی اعتبار هر یک از دستگاه‌های اجرایی از اعتبارات هزینه‌ای به اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با پیشنهاد دستگاه اجرایی و تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور و برای طرح‌های مصوب خود حداکثر تا ۱۰ درصد اعتبار هزینه‌ای، مجاز است.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۵- بند پ-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۶۸ نام دفتر : بخش عمومی	در اجرای جزء (۱) بند (ب) ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، سازمان برنامه و بودجه کشور مجاز است تا چهل و پنج (۴۵٪) درصد اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سال ۱۴۰۴ را با اولویت برنامه‌های خدمات‌درمانی، خدمات حمایتی و بیمه‌های اجتماعی از جمله بیمه سلامت و اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارتخانه‌های نیرو، راه و شهرسازی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی دستگاه‌های تابعه و برنامه خدمات دولت هوشمند را به‌صورت اعتبار الکترونیکی تخصیص دهد. تخصیص اعتبار الکترونیکی در قالب نقدی و یا واگذاری اوراق مالی اسلامی و اوراق گام انجام می‌پذیرد. دستگاه اجرایی مربوطه مکلف است خرید خدمت یا کالا را در سقف اعتبارات مصوب و با رعایت قوانین و مقررات و مطابق دستورالعمل و شناسه‌گذاری ابلاغی، از طریق انتقال اعتبار به ارائه‌دهندگان کالا و خدمت انجام دهد. ذی‌نفعان مجازند در «سامانه مربوطه» نسبت به انتقال اعتبار حسب مورد به سایر اشخاص و یا درخواست پرداخت به نام خود اقدام کنند. پرداخت نقدی و یا واگذاری اوراق به ذی‌نفعان پس از ثبت در سامانه، نیاز به تخصیص مجدد سازمان نداشته و خزانه‌داری کل کشور موظف به اقدام با اولویت نسبت به سایر تخصیص‌ها است. کلیه اسناد الکترونیکی حاصل از این عملیات به‌منزله اسناد معتبر مالی محسوب و جایگزین روش‌های دیگر می‌شود. دستگاه‌های اجرایی مکلف به ثبت حسابداری دریافت و پرداخت اعتبار الکترونیکی با هماهنگی خزانه‌داری کل کشور می‌باشند. مسئولیت صحت اسناد این بند بر عهده بالاترین مقام دستگاه اجرایی است. صرفاً اقلام حقوق که در قوانین دائمی صراحتاً با ذکر واژه حقوق ثابت تصریح شده‌است، در احکام کارگزینی قابل لحاظ به‌عنوان	با توجه به اینکه زمان‌بندی دریافت منابع و پرداخت مصارف بودجه در طول سال هموار نیست، مدیریت جریان نقدی درون‌سالی دولت توسط سازمان برنامه و خزانه‌داری کل کشور در اجرای صحیح قانون بودجه و کیفیت برنامه‌ریزی مالی و عملیاتی دستگاه‌های اجرایی از اهمیت به سزایی برخوردار است. یکی از مسائل مرتبط با مدیریت جریان نقدی دولت، رسوب منابع نزد دستگاه‌های اجرایی است. به‌بیان‌دیگر، اعتباراتی که دستگاه‌های اجرایی انگیزه دارند هر چه زودتر در اوایل سال دریافت کنند، گاهاً مدت زیادی بدون هزینه‌کرد در سپرده آن باقی می‌ماند در حالی که دولت برای پرداخت مصارف ضروری در برخی از مقاطع سال با کمبود منابع نقد مواجه است. به همین جهت در این حکم سازکاری طراحی شده‌است که تخصیص اعتبارات دستگاه‌های اجرایی به‌جای شیوه سابقا نقدی (ریالی)، در قالب اعتبار الکترونیکی صورت می‌پذیرد و دستگاه‌های اجرایی منابع نقد نزد خود نگه‌داری نخواهند کرد. بر این اساس حکم پیشنهادی گام مثبتی در راستای انضباط مالی دولت ارزیابی شده و تصویب آن با اعمال اصلاحاتی پیشنهاد می‌شود. در خصوص ماهیت بودجه‌ای داشتن این بند، شائبه وجود دارد زیرا اثر مستقیم بر منابع و مصارف بودجه ندارد؛ لذا مغایر اصل ۵۲ به نظر می‌رسد و طبق بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه، درج چنین حکمی در بودجه، ممنوع است. اجازه اجرای جزء ۱ بند ب ماده ۱۳ قانون برنامه، با قید «تا ۴۵ درصد اعتبارات فقط هزینه‌ای و تملک دارایی سرمایه‌ای» (نه کلیه اعتبارات و آن هم حداکثر ۴۵ درصد)، به‌منزله اصلاح قانون برنامه است؛ لذا این امر طبق بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه، ممنوع است. همچنین به تصریح جزء ۱ مزبور و جزء ۲ بند الف ماده واحده قانون برخی احکام مربوط به اصلاح ساختار بودجه کل کشور، باید پرداخت به ذینفع نهایی صورت گیرد که در این بند، به‌جای آن بر مطلق ذینفع بودن تصریح شده‌است.	موافق مشروط

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	حقوق ثابت می‌باشند. دستورالعمل اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان و با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد. سازمان بورس و اوراق‌بهادار مکلف به همکاری و اجرای مصوبات شورای اقتصاد خواهد بود.	اطلاق دادن اولویت پرداخت توسط خزانه نسبت به سایر تخصیص‌ها، در مواردی که بر اساس قوانین، اولویت پرداخت دیگری وجود دارد به‌منزله اصلاح آن قوانین بوده که طبق بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه، ممنوع است. اوراق مالی اسلامی، به‌دلیل عدم تعریف قانونی و تعیین حدود و ثغور آن توسط مقنن، دارای ابهام است. پیشنهاد می‌شود برای مشخص شدن قواعد حاکم بر این اوراق، این اوراق به بند (ب) ماده ۱۰ قانون برنامه ارجاع داده شوند. عبارت «صرفاً اقلام حقوق که در قوانین دائمی صراحتاً با ذکر واژه حقوق ثابت تصریح شده‌است، در احکام کارگزینی قابل لحاظ به‌عنوان حقوق ثابت می‌باشند.» مصرح در این بند، اولاً در جای مناسبی درج نشده است و چه‌بسا باید در تبصره ۱۲، بیاید و ثانیاً از جنس تکرار بوده و زاید به نظر می‌رسد. باید عنوان کامل اوراق گام، یعنی اوراق گواهی اعتبار مولد (گام) درج شود. اعطای صلاحیت تصویب به شورای اقتصاد در ذیل این بند، مغایر با اصول ۶۰ و ۱۳۸ قانون اساسی به نظر می‌رسد. تجویز مداخله شورای اقتصاد در امور اجرایی و یا مقررات‌گذاری و بودجه‌ای، به‌ترتیب، با اصول شصت، یکصدوسی‌وهشت و یکصدوبیست‌وشش قانون اساسی مغایر است؛ زیرا این شورا دارای اعضایی غیر از رئیس‌جمهور و وزیران است. شورای اقتصاد یکی از شوراهای عالی اداری است که طبق ماده (۲) قانون برنامه و بودجه کشور مصوب ۱۰/۱۲/۱۳۵۱، به‌منظور هدایت و هماهنگ کردن امور اقتصادی کشور، با وظایف مقرر در ماده (۳) این قانون تشکیل شد. در حال حاضر با توجه به قوانین مختلف اعضای این شورا عبارتند از: ۱. رئیس‌جمهور (رئیس‌شورا)، ۲. وزیر امور اقتصادی و دارایی، ۳. وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی، ۴. وزیر جهاد کشاورزی، ۵. رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور (عضو غیر وزیر)، ۶. رئیس بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (عضو غیر وزیر). البته در	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		جلسات این شورا بر حسب ضرورت سایر وزیران نیز شرکت خواهند کرد. ۷. وزیر نفت (حکم ماده (۱۲) قانون وزارت نفت مصوب ۱۹/۲/۱۳۹۱)؛ ۸ و ۹. مطابق ذیل بند «ب» ماده (۹۱) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی رئیس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و اتاق تعاون به‌عنوان عضو رسمی به ترکیب اعضای شورای اقتصاد اضافه گردیدند. بنابراین مجموع اعضای غیر وزیر این شورا به چهار نفر افزایش یافته‌است. همچنین به‌موجب جزء «۲» بند «ب» ماده (۱) «قانون عضویت و لغو عضویت نمایندگان مجلس شورای اسلامی در برخی از شوراهای عالی، شوراها، مجامع و سایر هیئت‌ها» مصوب ۱۳۹۳ نیز دو نماینده ناظر به عضویت شورای اقتصاد موضوع ماده (۲) قانون برنامه و بودجه کشور اضافه‌شده‌اند که البته قید «ناظر» در این قانون رافع ایراد احتمالی است. به‌علاوه بر اساس تبصره ماده ۵۱ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، معاون علمی و فناوری رئیس‌جمهور به اعضای شورای اقتصاد افزوده شده‌است. با توجه به‌شکل شورایی شورای اقتصاد، همه اعضای این شورا در تصمیم‌گیری‌های آن شورا صلاحیت تصمیم‌گیری دارند و مهمتر اینکه به تصریح ماده (۲) قانون برنامه و بودجه کشور، شورای اقتصاد باید به ریاست رئیس‌جمهور (که در بازنگری سال ۱۳۶۸ قانون اساسی دارای صلاحیت‌های نخست‌وزیر شد) تشکیل شود. البته مشخص نیست که آیا این ریاست به‌معنای لزوم تأیید مصوبات این شورا توسط رئیس‌جمهور خواهد بود یا اینکه رئیس‌جمهور صرفاً ریاست اداری دارد.	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۵- بند ت-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۶۸ نام دفتر : بخش عمومی	تمامی صندوق‌های بازنشستگی از جمله صندوق بازنشستگی کشوری، سازمان تأمین اجتماعی، سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح و سایر صندوق‌های وابسته به دستگاه‌های اجرایی مکلف‌اند اطلاعات صندوق و شرکت‌های تابعه و وابسته کنترلی خود را به‌صورت سه ماه یکبار در سامانه جامع بودجه مستقر در سازمان برنامه و بودجه کشور ثبت نمایند. سازمان مکلف است شیوه‌نامه اجرایی نحوه ثبت اطلاعات را حداکثر تا پایان خردادماه سال ۱۴۰۴ ابلاغ نماید.	از الزامات اولیه رصد و پایش صندوق‌های بازنشستگی و شرکت‌های تابعه جهت طراحی اقدامات مقتضی با هدف بهبود حاکمیت در آن‌ها، موضوع انتشار عمومی و شفاف اطلاعات به‌روز و جامع است. بر اساس دستورالعمل‌های حکمرانی خوب اتحادیه بین‌المللی تأمین اجتماعی (ISSA) صندوق‌های بازنشستگی مکلف به انتشار شفاف و بروز اطلاعات هستند متأسفانه علی‌رغم اهمیت بالای این موضوع شاهد نواقص زیادی هستیم؛ از این‌رو حکم حاضر، حرکت مثبتی تلقی می‌گردد. هر چند این موضوع پیش‌تر در بند ه تبصره (۲۰) قانون بودجه سال ۱۴۰۲ نیز اشاره شده بود که متأسفانه در اجرا ناکام باقی‌ماند. به نظر می‌رسد، تدقیق حکم حاضر می‌تواند از بروز نتیجه مشابه جلوگیری نماید. از این حیث پیشنهاد می‌گردد: •اقلام اطلاعاتی که انتشار آن بر صندوق‌ها لازم است، مشخص گردد. تعیین اقلام اطلاعاتی شرکت‌ها، ماهیت تقنین دارد و تفویض آن به شیوه نامه اجرایی ثبت اطلاعات ابلاغی سازمان، با اصل ۸۵ مغایر به نظر می‌رسد. این موارد علاوه بر گزارش‌های ارزیابی اکچوئری صندوق‌ها و جامعه تحت پوشش آن‌ها باید شامل صورت‌های مالی و گزارش‌های عملکرد سرمایه‌گذاری‌ها با سناریوهای ریسک مختلف، حاکمیت و مدیریت (ناظر بر اطلاعات، سابقه و صلاحیت هیئت‌امنا، و مدیران مجموعه) باشد. •بر به‌روزرسانی اطلاعات پیشین و نشر به‌روز اطلاعات آتی تأکید گردد. •به ضمانت‌های اجرایی این حوزه توجه شود. •نشر عمومی اطلاعات برای تمامی ذی‌نفعان در چارچوب قوانین مد نظر قرار گیرد. همچنین شایان‌ذکر است در خصوص سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح ثبت برخی اطلاعات از جمله کارکنان، سوابق، و غیره با توجه به ماهیت امنیتی اطلاعات، تابع موافقت ستاد کل نیروهای مسلح است. بنابراین در بسیاری از موارد ممکن است ستاد کل با ثبت این اطلاعات موافقت نکند. در واقع ارائه اطلاعات فرابودجه‌ای از سوی صندوق‌ها و شرکت‌های وابسته به	موافق مشروط

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		آن‌ها بدون موافقت ستاد کل نیروهای مسلح امکان‌پذیر نخواهد بود. موضوع دیگر مربوط به ثبت اطلاعات شرکت‌ها است. با توجه به اینکه بسیاری از شرکت‌ها ممکن است ذیل سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح نباشند و این سازمان به‌صورت قراردادی با آن‌ها همکاری داشته‌باشد، ثبت اطلاعات این شرکت‌ها از سوی صندوق‌ها ممکن است میسر نباشد و با مخالفت این شرکت‌ها روبه‌رو شده و یا اینکه ثبت اطلاعات شرکت‌ها مشروط به قوانین دیگری باشد. در خصوص ماهیت بودجه‌ای داشتن این بند، شائبه وجود دارد زیرا اثر مستقیم بر منابع و مصارف بودجه ندارد؛ لذا مغایر اصل ۵۲ به نظر می‌رسد و طبق بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه، درج چنین حکمی در بودجه، ممنوع است. در خصوص ارائه اطلاعات توسط صندوق‌های بازنشستگی، بندهای ۱ و ۵ ماده ۶ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، احکامی را مقرر کرده است و مشخص نیست که آن مواد چه کاستی ای داشته است که نیاز به وضع قانون جدید سالانه در بودجه باشد. ملاحظات حقوقی متعددی در خصوص مفاد این بند قابل طرح است که از اجرای ناقص آن پیشگیری می‌کند و یا از ایرادهای قانون اساسی آن می‌کاهد. از جمله اینکه	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۵- بند ث-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۶۸ نام دفتر : بخش عمومی	در راستای اجرای ماده (۵۶) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مبنی بر اختصاص یک درصد (۱٪) از اعتبارات هزینه‌ای تخصیص‌یافته به دستگاه‌های اجرایی (به‌استثنای فصول ۱ و ۵ و ۷) به امور پژوهشی و توسعه فناوری، شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان مجاز است اعتبارات موضوع این ماده را از سرجمع اعتبارات هزینه‌ای استان مندرج در جدول شماره (۱۰) این قانون کسر کند و با هماهنگی دستگاه‌های اجرایی استانی و بر اساس اولویت‌ها و سیاست‌های پژوهشی مصوب و نیازهای استان و در چهارچوب دستورالعمل ابلاغی سازمان برنامه و بودجه کشور که با هماهنگی وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تدوین می‌شود، برای امور پژوهشی و توسعه فناوری به دستگاه‌های اجرایی استانی تعیین‌شده توسط آن شورا اختصاص دهد. دستگاه‌های مذکور مکلف‌اند نحوه هزینه‌کرد این بند را هر شش ماه یک‌بار به شورای‌عالی علوم، تحقیقات و فناوری، مرکز آمار ایران، کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی، دیوان محاسبات کشور و سازمان برنامه و بودجه کشور گزارش دهند و شورای‌عالی علوم، تحقیقات و فناوری موظف است گزارش سالانه این بند را حداکثر تا پایان مردادماه سال ۱۴۰۵ به مجلس شورای اسلامی و سازمان برنامه و بودجه کشور ارائه کند. مرکز آمار ایران مکلف است سالانه اطلاعات مربوط به هزینه‌کرد تحقیق و توسعه را منتشر کند. شرط استفاده از اعتبارات این بند، درج اولویت‌ها، نیازها و مسائل تحقیقاتی توسط دستگاه‌های اجرایی در سامانه نظام ایده‌ها و نیازها (نان) در پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (آی. اس. سی) می‌باشد.	علی‌رغم حکم صدر این بند، مفاد این بند در مقام اصلاح تبصره ماده (۵۶) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) است که طبق بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه، درج چنین حکمی در بودجه، ممنوع است. به‌علاوه مشخص نیست که «اولویت‌ها و سیاست‌های پژوهشی مصوب»، مصوبه چه مرجعی است که این ابهام، با بند ۹ سیاستهای کلی نظام قانون‌گذاری مغایرت دارد. مشخص نیست که مبنای مشروعیت دستورالعمل ابلاغی سازمان و مقید شدن اختصاص منابع به رعایت این دستورالعمل چه قانونی است و چنین حکمی، موجب لوث مسئولیت دو وزارتخانه ع. ت. ف و ب. د. ا می‌شود که با اصول قانون‌گذاری موضوع‌بند ۹ سیاستهای کلی نظام قانون‌گذاری مغایرت دارد. ضمن اینکه سازمان، معاون رئیس‌جمهور است و صرفاً در صورت تفویض وی، دارای صلاحیت قانونی می‌شود و بر اساس رویه صحیح شورای نگهبان، مقنن اجازه اعطای اختیار به معاونان رئیس‌جمهور را ندارد. تا قبل از سال ۱۳۹۷، سازمان برنامه و بودجه، اختیار هزینه‌کرد یک درصد اعتبارات هزینه‌ای (به‌استثنای فصول ۱ و ۶) همه دستگاه‌های استانی و ملی را به خود آن‌ها واگذار می‌کرد. این اقدام از یک طرف منجر به سخت شدن مدیریت هزینه‌کرد بودجه‌های پژوهشی و از طرف دیگر باعث خُرد شدن بیش از حد بودجه‌های پژوهشی شد به‌گونه‌ای که در مورد برخی از سازمان‌ها (به‌صورت خاص سازمان‌های استانی)، میزان یک درصد اعتبارات هزینه‌ای آن‌ها مبلغی در حدود ۴-۵ میلیون تومان بود. لذا با توجه به عملکرد ضعیف این رویکرد در توزیع اعتبارات پژوهشی، در سال ۱۳۹۶ مقرر شد که یک درصد اعتبارات هزینه‌ای (به‌استثنای فصول ۱ و ۶) دستگاه‌های اجرایی استانی تجمیع شود و مدیریت آن در اختیار سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان قرار بگیرد. رویه مورد اشاره از سال ۱۳۹۶ تاکنون به این صورت بوده است.	حذف

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		با این حال عملکرد شورای برنامه ریزی استان‌ها نیز مطلوب نبوده است. زیرا موضوعات پژوهش و فناوری اغلب حاءز اولویت نیستند و اعتبارات در زمان مقرر و در مسیر درست تزریق نمی‌شود. بررسی‌های صورت گرفته نشان‌می‌دهد که منابع فوق در سال‌های ۱۳۹۹، ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ امکان حصول تا میزان ۳/۲، ۵/۲ و ۷/۲ هزار میلیارد تومان را داشته است. همچنین برآورد انجام شده در سال ۱۴۰۲ حاکی از این است که بر اساس این قانون، رقم اعتبارات پژوهش و توسعه فناوری دستگاه‌ها ۱/۴ هزار میلیارد تومان می‌باشد در سال‌های ۱۳۹۹و۱۴۰۰ به‌ترتیب حدود ۱۳۴ و ۱۲۷ میلیارد تومان از این منبع به به طرح‌های پژوهشی سامانه سمات پرداخت شده‌است که در سال ۱۴۰۱ به ۵۸ میلیارد تومان رسیده است. که میزان هزینه کرد آن ۸/۲۵ میلیارد تومان بوده است. دستگاه‌های مشمول، مشارکت مطلوبی در اجرای این قانون ندارند. میزان تحقق این حکم به‌لحاظ هزینه کرد دستگاه‌های اجرایی استانی در سنوات گذشته به‌طور متوسط ۵۰ درصد بوده است. ضمن اینکه نحوه هزینه‌کرد این بند توسط آنان هر شش‌ماه یک‌بار به نهادهای معرفی شده ذیل این حکم ارائه نمی‌شود و شورای عالی علوم تحقیقات و فناوری (عتف) نیز گزارش عملکرد این بند را با دو سال تأخیر به مجلس ارائه داده و منتشر می‌نماید. لذا سازوکار باید به‌نحوی تغییر یابد که منابع متمرکز و هدفمند تر صرف شوند- با توجه به ماهیت طرح‌های پژوهشی، قابل انتقال به سال بعد باشند و امکان گزارشگیری و نظارت بر آن هم وجود داشته‌باشد. بر آیا اساس مکانیسم انتقال به صندوق شورای عالی عتف پیشنهاد شده‌است	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۵- بند ج-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۶۸ نام دفتر : بخش عمومی	به‌منظور حسن اجرای ماده (۱۱۸) قانون برنامه هفتم پیشرفت، ناظرین اجرایی مکلف‌اند ضمن نظارت دقیق بر برنامه‌های اجرایی، نسبت به اطمینان از پیاده‌سازی بودجه عملکردی و تطبیق عملکرد تعهدات در قالب اعتبارات برنامه اجرایی و خروجی، پایش و نظارت عملیاتی به‌موجب دستورالعمل ابلاغی سازمان که حداکثر ۳ ماه پس از ابلاغ این قانون، تهیه و به تصویب شورای عالی راهبری برنامه می‌رسد، اقدام نمایند. تمدید مأموریت ناظرین اجرایی و مالی تا پایان سال دوم برنامه بلامانع است. به‌منظور انتظام‌بخشی در امر بودجه‌ریزی و نظارت عملیاتی بر احکام این قانون، دستگاه‌های اجرایی موظف‌اند گزارش عملکرد احکام این قانون را به‌انضمام گزارش تفصیلی و تحلیلی ناظر بر آثار و نتایج بیرونی عملکرد آن هر شش ماه یکبار به سازمان برنامه و بودجه کشور و مجلس شورای اسلامی ارائه نمایند.	در خصوص ماهیت بودجه‌ای داشتن این بند، شائبه وجود دارد زیرا اثر مستقیم بر منابع و مصارف بودجه ندارد؛ لذا مغایر اصل ۵۲ به نظر می‌رسد و طبق بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه، درج چنین حکمی در بودجه، ممنوع است. عبارت «اطمینان از پیاده‌سازی بودجه عملکردی و تطبیق عملکرد تعهدات در قالب اعتبارات برنامه اجرایی و خروجی» ابهام دارد که این ابهام، با بند ۹ سیاستهای کلی نظام قانون‌گذاری مغایرت دارد. همچنین، مشخص نیست که اطمینان مزبور منجر به تجاوز مقام نظارتی به حوزه اجرایی می‌شود یا خیر. در صورتی که دستورالعمل ابلاغی سازمان که مبنای کار ناظران اجرایی است، اجازه مداخله اجرایی را به ناظران بدهد، خلاف اصول ۶۰ و ۵۷ قانون اساسی خواهد بود لذا اطلاق حکم، محل ایراد است. عبارت «پس از ابلاغ این قانون» به‌جهت اینکه مشخص نیست ابلاغ رئیس مجلس به رئیس‌جمهور ملاک است یا ابلاغ رئیس‌جمهور، دارای ابهام است. در اجرای اصل ۱۵ قانون اساسی پیشنهاد می‌شود وازه ناظرین به ناظران تغییر یابد. حکم ذیل فراز اول این بند مبنی بر اینکه تمدید مأموریت ناظرین اجرایی و مالی تا پایان سال دوم برنامه بلامانع است، مغایر با تبصره ۱ ماده ۱۱۸ قانون برنامه است که طبق بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه، درج چنین حکمی در بودجه، ممنوع است.	حذف

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۶- بند الف-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۶ نام دفتر : مطالعات انرژی، صنعت و معدن	دولت مکلف است پانزده درصد (۱۵٪) حقوق دولتی معادن را در حساب خاصی نزد خزانه‌داری کل کشور منظور نماید و سهم هر استان و شهرستان دارای معادن را به نسبت پرداختی هر شهرستان و استان بر اساس تبصره «۶» ماده (۱۴) قانون معادن الحاقی ۲۲/۸/۱۳۹۰ با اولویت شهرستانی که معدن در آن قرار دارد هزینه نماید. شرکت‌های صنعتی گل‌گهر ذیل موضوع قرارداد مشارکت معدن گل‌گهر (۱)، شرکت گهرزمین ذیل موضوع قرارداد مشارکت معدن گل‌گهر(۳)، شرکت چادرملو ذیل قرارداد مشارکت معدن چادرملو موظف هستند با رعایت مفاد قرارداد فی‌مابین بابت حق انتفاع دارنده پروانه بهره‌برداری به میزان پنجاه و پنج درصد (۵۵٪) از بهای کلوخه استخراجی از معدن مربوط را به سازمان توسعه معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) پرداخت نمایند.	موضوع حق انتفاع معادن سنگ‌آهن که پروانه بهره‌برداری آن در اختیار ایمیدرو است و از طریق مزایده واگذار نشده‌اند، در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ مجدداً مطرح شده است. ازآنجاکه در سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های اکتشافی کشور دچار عقب‌ماندگی است، از دیگر سوء نیز شرکت‌های پیمانکار این معادن از شرکت‌های بزرگ و قوی بخش معدن و صنایع معدنی کشور محسوب می‌شوند، می‌توان از این ابزار در جهت پیشبرد اهداف اکتشافی کشور استفاده‌کرد. ازاین‌رو پیشنهاد می‌شود، ضمن ابقای حکم قانون بودجه سال ۱۴۰۳، شرکت‌های گل‌گهر، چادرملو و گهرزمین در صورت سرمایه‌گذاری یا انجام فعالیت‌های معدنی در داخل یا خارج از کشور، از پرداخت بخشی از این حق انتفاع معاف باشند. یا در صورت اصرار بر حکم فعلی می‌توان ایمیدرو را به انجام پروژه‌های اولویت‌دار کشور در زمینه توسعه بخش معدن موظف کرد	موافق با اصلاح دولت مکلف است پانزده درصد (۱۵٪) حقوق دولتی معادن را در حساب خاصی نزد خزانه‌داری کل کشور منظور نماید و سهم هر استان و شهرستان دارای معادن را به نسبت پرداختی هر شهرستان و استان براساس تبصره «۶» ماده (۱۴) قانون معادن الحاقی ۲۲/۸/۱۳۹۰ با اولویت شهرستانی که معدن در آن قرار دارد هزینه نماید. شرکت‌های صنعتی گل‌گهر ذیل موضوع قرارداد مشارکت معدن گل‌گهر (۱)، شرکت گهرزمین ذیل موضوع قرارداد مشارکت معدن گل‌گهر (۳)، شرکت چادرملو ذیل قرارداد مشارکت معدن چادرملو موظف هستند با رعایت مفاد قرارداد فی‌مابین بابت حق انتفاع دارنده پروانه بهره‌برداری به میزان پنجاه‌وپنج درصد (۵۵٪) از بهای کلوخه استخراجی از معدن مربوط را به سازمان توسعه معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) پرداخت کنند. شرکت‌های مذکور در صورت سرمایه‌گذاری و یا انجام فعالیت‌های اکتشاف پایه یا تفصیلی در کشور و همچنین سرمایه‌گذاری یا انجام فعالیت‌های معدنی اعم از اکتشاف، بهره‌برداری و فراوری در سایر کشورها که به تأیید وزارت صنعت، معدن و تجارت برسد، تا سقف پنجاه درصد (۵۰٪) از مجموع حق انتفاع مصوب از پرداخت موضوع این حکم معاف خواهند بود

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۶- بند ب-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۶ نام دفتر : مطالعات انرژی، صنعت و معدن	به‌منظور تسریع و تسهیل سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در توسعه شبکه تار (فیبر) نوری کشور، شهرداری‌های سراسر کشور و وزارت راه و شهرسازی و سایر دستگاه‌های اجرایی مکلف هستند مجوز حفاری و نصب تجهیزات در معابر شهری و معابر خارج از شهر را حداکثر پانزده روز پس از دریافت تقاضای کارور (اپراتور) معرفی‌شده از سوی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و با رعایت شرایط و ضوابط و تعرفه‌های مصوب کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات ارائه نمایند. به‌منظور اجرای ماده (۶۵) قانون برنامه هفتم پیشرفت کلیه دستگاه‌های مشمول در ماده فوق‌الذکر موظف هستند حداکثر ظرف مدت (۳۰) روز مجوز حفاری و همچنین بهره‌برداری از زیرساخت‌ها، امکانات و تجهیزات در اختیار خود را به کاروران معرفی شده توسط وزارت ارتباطات ارائه نمایند.	از زمان آغاز سال پروژه توسعه شبکه دسترسی فیبر نوری کشور، تمرکز وزارت ارتباطات بر رشد شاخص خانوارهای تحت پوشش فیبر نوری بوده است که به‌صورت طبیعی در شروع این پروژه ضروری و لازم بوده است. اما در حال حاضر شکاف میان سطح پوشش و میزان اتصال خانوارها در این پروژه افزایش چشمگیری یافته است و سهم بسیار اندکی از خانوارهای کشور در حال حاضر از مزایای این پروژه بهره‌مند شده‌اند. ازسوی‌دیگر چالش‌ها و کیفیت واقعی اجرای این پروژه صرفاً پس از افزایش اتصال خانوارها به شبکه مشخص خواهد شد.	موافق با اصلاح کلی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است تا پایان سال ۱۴۰۴ با استفاده از حداقل ۵۰ درصد منابع صندوق توسعه شبکه تار (فیبر) نوری و مشوق‌های مصوب هیئت وزیران از محل حق‌الامتیاز و حق‌السهم دولت از درآمدهای کاروران ارتباطی، به میزان حداقل دو میلیون اتصال در مناطق تحت پوشش پروژه توسعه شبکه دسترسی فیبر نوری ایجاد نماید. «الف»: به‌منظور اجرای ماده (۶۵) قانون برنامه هفتم پیشرفت شهرداری‌های سراسر کشور، وزارت راه و شهرسازی، وزارت نیرو و سایر دستگاه‌های اجرایی مکلف هستند مجوز حفاری، نصب تجهیزات و استفاده از زیرساخت‌ها و امکانات در اختیار خود در معابر شهری و معابر خارج از شهر را حداکثر پانزده روز پس از دریافت تقاضای کارور (اپراتور) معرفی شده از سوی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات را با رعایت شرایط و ضوابط و تعرفه‌های مصوب کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات ارائه نمایند. «ب»: منابع حاصل از اجرای این بند در وزارت نیرو و سایر دستگاه‌های اجرایی تا سقف ۶ هزار میلیارد ریال به ردیف... واریز و به‌صورت جمعی-خرجی به‌منظور هزینه‌کرد در فصول اعتبارات هزینه‌ای (فصل ۱ و ۶) همان دستگاه هزینه می‌گردد.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۶- بند پ-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۶ نام دفتر : مطالعات انرژی، صنعت و معدن	وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است با معرفی بنیاد شهید و امور ایثارگران به جانبازان (۵۰٪) درصد و بالاتر که در سنوات گذشته از تسهیلات موضوع ماده (۴۵) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران استفاده ننموده‌اند، مجوز واردات یک دستگاه خودرو متناسب با وضعیت جانبازی ایثارگر با رعایت قوانین و مقررات ارائه نماید. در خصوص سایر مشمولان قانون مذکور از محل تسهیلات قرض‌الحسنه این بند برای خرید خودروی داخلی اقدام می‌گردد. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت با همکاران بنیاد شهید و امور ایثارگران، بانک مرکزی و وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.	مطابق ماده (۴۵) قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران دولت مکلف است سالانه اعتبار و تسهیلات لازم را برای تهیه خودرو مناسب برای کلیه جانبازان پنجاه درصد (٪۵۰) و بالاتر و آن تعداد از جانبازان بیست و پنج درصد (٪۲۵) الی چهل و نه درصد (٪۴۹) که به تشخیص کمیسیون پزشکی بنیاد از نظر جسمی محدودیت حرکتی دارند، پیش‌بینی نماید.	موافق

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۶- بند ت-جزء ۵-۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۶ نام دفتر : مطالعات انرژی، صنعت و معدن	به‌منظور ارتقای ایمنی معادن زغال‌سنگ کشور اقدامات زیر انجام‌می‌شود: ۱. انجام ارزیابی ریسک کلیه معادن زغال سنگ کشور از طریق بازرسی با هدایت و راهبری کارگروهی متشکل از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت صنعت، معدن، و تجارت، سازمان نظام مهندسی معدن، و سازمان استاندارد. ۲. معادن فاقد شرایط ایمنی لازم به‌مدت سه ماه تعطیل و کارگران آنها تحت پوشش بیمه بیکاری قرار می‌گیرند. ۳. بهره‌برداران معادن زغال سنگ موظفند حداکثر ظرف سه ماه از تعطیلی اقدامات لازم برای ارتقای ایمنی معادن را فراهم نمایند. ۴. وزرات تعاون، کار و رفاه اجتماعی موظف است دوره آموزش ایمنی برای کلیه کارگران معادن زغال‌سنگ را اجرا نماید و صرفاً کارگران دارای گواهی شرکت در دوره آموزشی ایمنی مجاز به کار در معادن زغال سنگ هستند. ۵. درآمد مازاد حقوق مالکانه معادن به ردیف..... واریز می‌شود تا صرف انجام اقدامات فوق شود.	با توجه به ماهیت غیربودجه‌ای بند «ت» تبصره «۶» در وهله اول پیشنهاد بر حذف آن است. اما در صورت اصرار بر وجود اصل حکم، با توجه به آسیب‌شناسی ارائه شده از زنجیره زغال‌سنگ کشور، پیشنهاد می‌شود بند « ت» تبصره «۶» اصلاح شود.	پیشنهاد اول: حذف بند «ت» تبصره «۶» پیشنهاد دوم (در صورت اصرار بر باقی‌ماندن این بند): اصلاح بند «ت» تبصره «۶» به‌منظور ارتقای ایمنی معادن زغال‌سنگ کشور اقدامات زیر انجام‌می‌شود: ۱. وزارت صنعت، معدن و تجارت با همکاری وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی و بهداشت و آموزش پزشکی، موظف هستند نسبت به سطح‌بندی آیین‌نامه ایمنی معادن (مصوب ۱۳۹۱) با هدف سطح‌بندی احکام آن به اولویت‌های سطح یک، دو و سه؛ به شرح زیر اقدام نمایند: اولویت سطح یک: مربوط به گاز، تهویه و آموزش‌های ایمنی اولویت سطح دو با تأکید بر مواد مربوط به نگهداری (فصل ۷)، تأسیسات برق (فصل ۱۱)، آتش‌سوزی و انفجار (فصل ۱۲)، کمک‌های اولیه و نجات (فصل ۱۳) اولویت سطح سه با تأکید بر مواد باقی‌مانده و مربوط به مباحث راه‌های معدن (فصل ۳)، ماشین‌آلات معدنی (فصل ۴)، باربری در معادن (فصل ۵)، حفاری استخراجی و اکتشافی (فصل ۶)، مواد منفجره و آتشباری (فصل ۸)، روشنایی (فصل ۱۰) وزارتخانه‌های فوق مکلف هستند برای تمامی معادن سقف ۶ ماهه جهت اجرای مواد اولویت سطح یک تعیین نمایند؛ پس از این بازه زمانی معادن فاقد شرایط ایمنی لازم به‌مدت سه ماه تعطیل و کارگران آنها تحت

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
			پوشش بیمه بیکاری قرار می‌گیرند. همچنین بهره‌برداران این معادن موظفند حداکثر ظرف سه ماه از تعطیلی اقدامات لازم برای ارتقای ایمنی معادن را فراهم نمایند. ۲. وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است «سامانه جامع ایمنی معادن» را به‌منظور پایش وضعیت ایمنی هر معدن و تجمیع گزارش‌های بازرسی دستگاه‌های مختلف ایجاد نماید. مسئولیت پیگیری مفاد گزارش‌های بازرسی تا حصول نتیجه نهایی و رفع تخلفات برعهده این وزارتخانه با همکاری قوه قضائیه و وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است. ۳. با هدف بهبود اقتصاد زنجیره زغال‌سنگ کشور، وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است موارد زیر را بررسی و اجرا نماید: الف) اجرای مکانیزاسیون جزئی یا نیمه‌مکانیزه کردن استخراج زغال‌سنگ، ب) افزایش کیفیت کنسانتره زغال‌سنگ داخلی با تمرکز بر توسعه، تجهیز و ارتقای سایت‌های زغال‌شویی به‌منظور ایجاد ارزش‌افزوده بیشتر در محصول کنسانتره زغال‌سنگ، ۴. وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است با استفاده از نیروهای با تجربه بیش از ۱۵ سال کار در معادن زغال‌سنگ، با معرفی سازمان نظام مهندسی معدن کشور، دوره آموزش ایمنی برای کلیه کارگران معادن زغال‌سنگ را اجرا نماید. صرفاً کارگران دارای گواهی شرکت در دوره آموزشی ایمنی مجاز به کار در

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
			معادن زغال سنگ هستند.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۷- بند الف-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۸ نام دفتر : مطالعات زیربنایی	در اجرای تکالیف مواد (۳۲)، (۳۳) و (۳۹) قانون برنامه هفتم پیشرفت، دولت مکلف است حداقل هشتادوپنج (۸۵٪) درصد از اعتبار طرح‌های ذیل برنامه‌های ۱۳۰۶۰۱۲۰۰۰ و ۱۳۰۷۰۰۲۰۰۰ را به‌عنوان سهم کمک بلاعوض دولت، هزینه نماید. سهم باقی‌مانده به‌عنوان سهم بهره‌برداران به‌صورت نقدی یا تأمین کارگر و تأمین مصالح یا کارکرد وسایل راه‌سازی و نقلیه یا تهاتر زمین و یا نصب شمارشگر (کنتور)های هوشمند بر روی چاه‌های دارای پروانه بهره‌برداری قابل پذیرش است.	- براساس احکام (۳۲)، (۳۳) و (۳۹) برنامه هفتم پیشرفت تکالیفی برای افزایش بهره‌وری، اجرای شبکه‌های نوین آبیاری، احیا، مرمت و لایروبی قنوات و برخی موارد دیگر در نظر گرفته شده است. اما در برنامه هفتم حکمی درخصوص کمک بلاعوض دولت برای اجرای این طرح‌ها ذکر نشده است درحالی‌که در برنامه‌های توسعه پیشین چنین حکمی وجود داشته است. - ازآنجاکه اجرای سامانه‌های نوین آبیاری درنهایت باید به صرفه‌جویی واقعی آب منجر شود، و با توجه به اینکه عمده هزینه اجرای این سامانه‌ها به‌عهده دولت است، ضروری است که الزاماتی برای اجرای آنها در نظر گرفته شود. ازجمله آنکه آب صرفه‌جویی شده صرفاً صرف تعادل‌بخشی سفره‌های آب زیرزمینی شده و از تخصیص به سایر بخش‌ها جلوگیری شود. - طبق بند «ب» ماده (۳۳) قانون برنامه هفتم، حمایت از کشاورزان متناسب با میزان رعایت الگوی کشت تعیین شده صورت می‌گیرد و در غیر این صورت هرگونه حمایت مرتبط با برنامه مزبور به‌منزله تصرف غیرقانونی در اموال عمومی است. بر این اساس، رعایت الگوی کشت مصوب از دیگر الزاماتی است که باید در این بند لحاظ شود. - طرح‌های ذیل برنامه‌های ۱۳۰۶۰۱۲۰۰۰ و ۱۳۰۷۰۰۲۰۰۰، با عنایت به مواد بیان شده در بند «الف» دارای چندین حکم قانونی است، مشخص نبوده و محل ابهام است	در اجرای تکالیف مواد (۳۲) و (۳۳) و قانون برنامه هفتم پیشرفت، دولت مکلف است معادل هشتادوپنج درصد (۸۵٪) از اعتبار مربوط به طرح‌های سامانه‌های نوین آبیاری را منوط به تأمین سهم باقی‌مانده به‌عنوان سهم بهره‌برداران به‌صورت نقدی یا تأمین کارگر و تأمین مصالح یا کارکرد وسایل راه‌سازی و نقلیه یا تهاتر زمین و یا نصب شمارشگر (کنتور) های هوشمند بر روی چاه‌های دارای پروانه بهره‌برداری را به‌عنوان سهم کمک بلاعوض دولت تأمین و پرداخت نماید. هرگونه توسعه سطح زیرکشت و یا تغییر کشت برخلاف الگوی کشت مصوب موضوع بند «الف» ماده (۳۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، در مناطق و زمین‌هایی که سامانه‌های نوین آبیاری در آنها اجرا شده است ممنوع بوده و آب صرفه‌جویی شده از این محل، صرفاً صرف تعادل‌بخشی آبخوان شده و تخصیص آن به سایر بخش‌های اقتصادی ممنوع می‌باشد. همچنین براساس بند «ب» ماده (۳۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، کشاورزانی که از کمک بلاعوض دولت برای اجرای سامانه‌های نوین آبیاری بهره‌مند شده‌اند، ملزم به رعایت الگوی کشت مصوب می‌باشند. وزارت نیرو با همکاری وزارت جهاد کشاورزی مکلف است که عملکرد اعتبارات و میزان آب صرفه‌جویی شده ناشی از اجرای عملیات آب و خاک موضوع این بند را به تفکیک محدوده‌های مطالعاتی کشور، هر شش ماه یک‌بار به سازمان برنامه و بودجه کشور و مجلس شورای اسلامی گزارش کند.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۷- بند ب-جزء ۲-۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۸ نام دفتر : مطالعات زیربنایی	در اجرای بند «ب» ماده (۳۳) قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۶/۱۲/۱۳۶۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی و برای حفظ و صیانت از آبخوان‌های کشور، شرکت‌های آب منطقه‌ای استانی و سازمان آب و برق خوزستان مکلفند با توجه به شرایط اقتصادی و اقلیمی مناطق مختلف کشور از چاه‌های مجاز فاقد و دارای شمارشگر (کنتور) هوشمند، عوارضی به شرح زیر دریافت و به‌حساب ردیف درآمدی ... نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نمایند. معادل مبلغ واریزی پس از مبادله موافقت‌نامه از محل ردیف هزینه‌ای ذی‌ربط در جدول شماره (۹) این قانون هزینه گردد. آیین‌نامه اجرایی این بند مشتمل بر نحوه تقسیم کار و منابع حاصله برای هزینه‌کرد موارد مشخص شده در قانون به پیشنهاد وزارت نیرو و همکاری وزارت جهاد کشاورزی ظرف مدت سه ماه از ابلاغ قانون تهیه و به تصویب هیئت‌وزیران خواهد رسید. ۱. چاه‌های مجاز دارای شمارشگر (کنتور) هوشمند براساس برداشت مجاز از آنها، در صورت رعایت الگوی کشت ابلاغی یا کشت محصولات اساسی کشاورزی و راهبردی (استراتژیک) کشور به‌ازای هر مترمکعب برداشت آب از آبخوان‌ها معادل سیصد (۳۰۰) ریال و در صورت عدم رعایت شرایط مذکور معادل هفتصد (۷۰۰) ریال؛ ۲. چاه‌های مجاز فاقد شمارشگر (کنتور) هوشمند براساس سطح زیر کشت و الگوی مصرف آب تعیین شده برای مناطق و اقلیم‌های مختلف مطابق ماده (۲۶) قانون توزیع عادلانه آب، در صورت رعایت الگوی کشت ابلاغی یا کشت محصولات اساسی کشاورزی و راهبردی (استراتژیک) کشور، تا سقف ظرفیت پروانه بهره‌برداری، به‌ازای هر مترمکعب برداشت آب از آبخوان‌ها معادل چهارصد (۴۰۰) ریال و در صورت عدم رعایت شرایط مذکور معادل هزار	نکات حائز اهمیت در مورد بند «ب» تبصره «۷» لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ به شرح زیر قابل بیان است: - بندی مشابه این بند در قوانین بودجه سال‌های ۱۴۰۱، ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ نیز وجود داشته است که بر این اساس موضوع حق‌النظاره منابع آب زیرزمینی که براساس قانون «تأمین منابع مالی برای جبران خسارات ناشی از خشک‌سالی و یا سرمازدگی» حذف شده بود، مجدداً برقرار شده است. - با توجه به تعیین تکلیف چاه‌های غیرمجاز حفر شده در بند «پ» ماده (۴۰) برنامه هفتم، مبنی‌بر مسلوب‌المنفعه کردن این چاه‌ها، به‌نظر می‌رسد که اخذ جریمه از این چاه‌ها (با توجه به تجارب موجود در زمینه مدیریت آب‌های زیرزمینی در کشور)، به‌نوعی متضمن ادامه فعالیت غیرمجاز آنها می‌تواند باشد. با توجه به اینکه زمان مشخصی برای مسلوب‌المنفعه کردن چاه‌های مذکور در برنامه ذکر نشده منطقی است که با تعیین این زمان، جرائم مذکور در این محدوده زمانی اخذ شود تا تعارض منافعی در این زمینه ایجاد نشود. - با توجه به اینکه در بند «پ» ماده (۴۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت به‌صورت جامع به موضوع اضافه برداشت از چاه‌ها پرداخته شده است، در این تبصره نیز برای مدیریت اضافه برداشت از چاه‌های کشاورزی، پیشنهاد می‌شود برنامه هفتم ملاک عمل قرار گیرد و این بند به‌صورت آنچه در ستون بعد آمده، اصلاح شود. - اطلاق اعطای آیین‌نامه نحوه تقسیم کار و منابع حاصله برای هزینه‌کرد، به هیئت‌وزیران، مغایر اصول (۵۲) و (۸۵) قانون اساسی به‌شمار می‌رود و این موضوع در ستون پیشنهادها اصلاح شده است. - با توجه به اینکه «مبلغ شانزده هزار (۱۶۰۰۰) ریال» متناسب با اُفت سفره و حجم کسری مخزن سفره، تعیین می شود لازم است قبل از عبارت «مبلغ شانزده هزار (۱۶۰۰۰) ریال»، قید «حداکثر» اضافه شود.	در اجرای بند «ب» ماده (۳۳) قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی و برای حفظ و صیانت از آبخوان‌های کشور، شرکت‌های آب منطقه‌ای استانی و سازمان آب و برق خوزستان مکلفند با توجه به شرایط اقتصادی و اقلیمی مناطق مختلف کشور از چاه‌های مجاز فاقد و دارای شمارشگر (کنتور) هوشمند، عوارضی به شرح زیر دریافت و به حساب ردیف درآمدی ... نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نمایند. معادل مبلغ واریزی پس از مبادله موافقت‌نامه از محل ردیف هزینه‌ای ذی‌ربط در جدول شماره (۹) این قانون جهت نصب شمارشگر (کنتور) هوشمند، برنامه‌های تعادل‌بخشی، آبخیزداری و اجرای طرح‌های افزایش بهره‌وری آب هزینه می‌گردد. ۱. چاه‌های مجاز دارای شمارشگر (کنتور) هوشمند براساس برداشت مجاز از آنها، در صورت رعایت الگوی کشت ابلاغی یا کشت محصولات اساسی کشاورزی و راهبردی (استراتژیک) کشور به‌ازای هر مترمکعب برداشت آب از آبخوان‌ها معادل سیصد (۳۰۰) ریال و در صورت عدم رعایت شرایط مذکور معادل هفتصد (۷۰۰) ریال؛ ۲. چاه‌های مجاز فاقد شمارشگر (کنتور) هوشمند براساس سطح زیرکشت و الگوی مصرف آب تعیین شده برای مناطق و اقلیم‌های مختلف مطابق ماده (۲۶) قانون توزیع عادلانه آب، در صورت رعایت الگوی کشت ابلاغی یا کشت محصولات اساسی کشاورزی و راهبردی (استراتژیک) کشور، تا سقف ظرفیت پروانه بهره‌برداری،

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	(۱۰۰۰) ریال؛ برداشت بیشتر از ظرفیت پروانه بهره‌برداری چاه‌های مجاز، وفق بند «پ» ماده (۴۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت، جریمه مربوط به میزان برداشت آب به‌ازای هر مترمکعب تا معادل قیمت تمام‌شده آب سطحی منطقه براساس آیین‌نامه اجرایی بند مذکور دریافت و به ردیف درآمدی ... جدول شماره (۵) این قانون نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود. میزان جریمه مربوط به برداشت آب از چاه‌های غیرمجاز حداکثر تا پایان اولین فصل کشت در صورت رعایت الگوی کشت ابلاغی یا کشت محصولات اساسی کشاورزی و راهبردی (استراتژیک) کشور به‌ازای هر مترمکعب حداکثر مبلغ هشت هزار (۸۰۰۰) ریال و در غیر این صورت به‌ازای هر مترمکعب آب مبلغ شانزده هزار (۱۶۰۰۰) ریال تعیین می‌شود که متناسب با اُفت سفره و حجم کسری مخزن سفره که حسب دستورالعمل ابلاغی توسط وزارت نیرو مشخص می‌شود دریافت و به‌ردیف درآمدی مربوط در جدول شماره (۵) این قانون نزد خزانه‌داری کل واریز می‌شود تا برای نصب شمارشگر هوشمند، برنامه‌های تعادل‌بخشی، آبخیزداری و اجرای طرح‌های افزایش بهره‌وری آب هزینه گردد.		به‌ازای هر مترمکعب برداشت آب از آبخوان‌ها معادل چهارصد (۴۰۰) ریال و در صورت عدم رعایت شرایط مذکور معادل هزار (۱۰۰۰) ریال؛ برای برداشت بیشتر از ظرفیت پروانه بهره‌برداری چاه‌های مجاز، وفق بند «پ» ماده (۴۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت، عمل خواهد شد و درآمد حاصله به‌ردیف درآمدی ... جدول شماره (۵) این قانون نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود. میزان جریمه مربوط به برداشت آب از چاه‌های غیرمجاز حداکثر تا پایان اولین فصل کشت در صورت رعایت الگوی کشت ابلاغی یا کشت محصولات اساسی کشاورزی و راهبردی (استراتژیک) کشور به‌ازای هر مترمکعب حداکثر مبلغ هشت هزار (۸۰۰۰) ریال و در غیر این صورت به‌ازای هر مترمکعب آب حداکثر مبلغ شانزده هزار (۱۶۰۰۰) ریال تعیین می‌شود که متناسب با اُفت سفره و حجم کسری مخزن سفره که حسب دستورالعمل ابلاغی توسط وزارت نیرو مشخص می‌شود دریافت و به‌ردیف درآمدی مربوط در جدول شماره (۵) این قانون نزد خزانه‌داری کل واریز می‌شود تا برای نصب شمارشگر هوشمند، برنامه‌های تعادل‌بخشی، آبخیزداری و اجرای طرح‌های افزایش بهره‌وری آب هزینه گردد. پس از اتمام زمان مذکور، وزارت نیرو مکلف است نسبت به انسداد چاه‌های غیرمجاز (اعم از کشاورزی و غیرکشاورزی) اقدام نماید؛ به‌نحوی‌که تا پایان سال ۱۴۰۴ حداقل ده درصد (۱۰٪) از چاه‌های مذکور مسلوب‌المنفعه شوند.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
			وزارت نیرو مکلف است با همکاری وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و صنعت، معدن و تجارت، پس از تعیین تکلیف چاه‌های فاقد پروانه و نصب شمارشگر (کنتور) های حجمی به‌منظور جلوگیری از اضافه‌برداشت آب تا پایان سال نسبت به تعدیل پروانه چاه‌ها در هر دشت با رعایت مواد (۱۸)، (۱۹)، (۲۰)، (۲۶) و (۴۴) قانون توزیع عادلانه آب، اقدام نماید. دولت موظف است هم‌زمان برنامه‌ریزی لازم جهت فراهم نمودن سازوکارهای معیشت جایگزین برای متضررین تعدیل پروانه، به‌نحو مقتضی اقدام نماید. وزارتخانه‌های نیرو و جهاد کشاورزی مکلفند گزارش تفصیلی عملکرد این بند را هر شش‌ماه یک‌بار به کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس شورای اسلامی ارسال نمایند.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۷- بند پ-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۸ نام دفتر : مطالعات زیربنایی	به دولت اجازه داده می‌شود مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی و قیمت تمام‌شده فروش هر مترمکعب آب و هر کیلووات ساعت برق را (پس از تأیید سازمان حسابرسی به‌عنوان بازرس قانونی) و بدهی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به بهره‌برداری رسیده شرکت‌های زیرمجموعه وزارت نیرو موضوع ماده (۳۲) قانون برنامه و بودجه کشور مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی از محل ردیف درآمدی و ردیف هزینه‌ای ذی‌ربط در جدول شماره (۹) تا سقف ... به‌صورت جمعی- خرجی با اعمال حساب نزد خزانه‌داری کل کشور تسویه کند. شرکت‌های ذی‌ربط مکلفند تسویه‌حساب را در صورت‌های مالی خود اعمال کنند. سرمایه شرکت‌های مذکور معادل بدهی تسویه شده ناشی از اجرای این حکم افزایش می‌یابد	با توجه به اینکه براساس روال جاری، تسویه جمعی-خرجی مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی و قیمت تمام شده آب با بدهی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای درخصوص آب شرب انجام می‌شود و شامل قیمت آب سطحی برای مصارفی مانند کشاورزی نیست بنابراین لازم است این موضوع در متن تصریح شود و همچنین خدمات فاضلاب نیز اضافه شود.	به دولت اجازه داده می‌شود مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی و قیمت تمام شده فروش هر مترمکعب آب شرب و خدمات فاضلاب و هر کیلووات ساعت برق را (پس از تأیید سازمان حسابرسی به‌عنوان بازرس قانونی) و بدهی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به بهره‌برداری رسیده شرکت‌های زیرمجموعه وزارت نیرو موضوع ماده (۳۲) قانون برنامه و بودجه کشور مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی از محل ردیف درآمدی و ردیف هزینه‌ای ذی‌ربط در جدول شماره (۹) تا سقف ... به‌صورت جمعی- خرجی با اعمال حساب نزد خزانه‌داری کل کشور تسویه کند. شرکت‌های ذی‌ربط مکلفند تسویه‌حساب را در صورت‌های مالی خود اعمال کنند. سرمایه شرکت‌های مذکور معادل بدهی تسویه‌شده ناشی از اجرای این حکم افزایش می‌یابد

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۷- بند ت-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۸ نام دفتر : مطالعات زیربنایی	وزارت نیرو از طریق شرکت‌های آب و فاضلاب استانی سراسر کشور مکلف است علاوه‌بر دریافت نرخ آب‌بها به‌ازای هر مترمکعب فروش آب شرب تا الگوی مصرف آب برای مشترکین خانگی (و تا ظرفیت قراردادی برای مشترکین غیرخانگی) آب، مبلغ دو هزار (۲۰۰۰) ریال و به‌ازای هر مترمکعب فروش آب شرب بالاتر از الگوی مصرف آب برای مشترکین خانگی (و تا ظرفیت قراردادی برای مشترکین غیرخانگی) آب مبلغ چهار هزار (۴۰۰۰) ریال از مشترکان خانگی و غیرخانگی دریافت و به حساب شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نماید. صد درصد (۱۰۰٪) وجوه دریافتی تا سقف بیست هزار میلیارد (۲۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال جهت هزینه‌کرد «کاهش هدررفت آب شهری» در چارچوب موافقت‌نامه متبادله با سازمان در همان استان اختصاص می‌یابد. دستگاه اجرایی مکلف است تا پایان خردادماه نسبت به مبادله موافقت‌نامه مزبور اقدام نماید. مشترکان با نرخ تعرفه آب صفر و یا معاف از پرداخت تعرفه آب مشمول این بند نمی‌باشند.	با توجه به وضعیت نامطلوب «هدررفت آب شهری» و بالا بودن میزان هدررفت در شبکه توزیع آب شرب شهری و همچنین هزینه‌بر بودن اصلاح و ترمیم شبکه به‌منظور کاهش هدررفت آب، پیشنهاد می‌شود سقف تخصیص برداشته شود و ۱۰۰ درصد درآمد حاصله به «کاهش هدررفت آب» اختصاص یابد.	وزارت نیرو از طریق شرکت‌های آب و فاضلاب استانی سراسر کشور مکلف است علاوه‌بر دریافت نرخ آب‌بها به‌ازای هر مترمکعب فروش آب شرب تا الگوی مصرف آب برای مشترکین خانگی (و تا ظرفیت قراردادی برای مشترکین غیرخانگی) آب، مبلغ دو هزار (۲۰۰۰) ریال و به‌ازای هر مترمکعب فروش آب شرب بالاتر از الگوی مصرف آب برای مشترکین خانگی (و تا ظرفیت قراردادی برای مشترکین غیرخانگی) آب مبلغ چهار هزار (۴۰۰۰) ریال از مشترکان خانگی و غیرخانگی دریافت و به حساب شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نماید. صد درصد (۱۰۰٪) وجوه دریافتی جهت هزینه‌کرد «کاهش هدررفت آب شهری» در چارچوب موافقت‌نامه متبادله با سازمان در همان استان اختصاص می‌یابد. دستگاه اجرایی مکلف است تا پایان خردادماه نسبت به مبادله موافقت‌نامه مزبور اقدام نماید. مشترکان با نرخ تعرفه آب صفر و یا معاف از پرداخت تعرفه آب مشمول این بند نمی‌باشند.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۷- بند ث-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۸ نام دفتر : مطالعات زیربنایی	در اجرای اصل پنجاهم قانون اساسی و تحقق مشارکت همگانی در حفظ محیط زیست به‌عنوان حق بین‌نسلی، سازمان حفاظت محیط زیست مجاز به دریافت کمک‌های نقدی و غیرنقدی حقیقی و حقوقی داخلی و خارجی تا سقف ردیف ... برای توانمندسازی و اجرای برنامه‌های حفاظت محیط زیست، پایش و احیای محیط زیست و نیل به محیط زیست مطلوب برای آحاد جامعه می‌باشد	تحقق دو راهبرد سرمایه اجتماعی و مسئولیت اجتماعی به‌منظور نیل به اهداف مندرج در اصل پنجاهم قانون اساسی نیازمند ایجاد بستر قانونی مشارکت افراد حقیقی و حقوقی در حفظ محیط زیست است. به‌نظر می‌رسد در راستای نیل به اهداف فوق، استفاده از بستر قانونی موجود و بهره‌مندی از ظرفیت ایجاد شده در ماده (۴) قانون «تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت» می‌تواند زمینه‌ساز ایفای مسئولیت اجتماعی افراد حقیقی و حقوقی در راستای حفظ محیط زیست در کشور بدون تحمیل بار مالی جدید بر دولت باشد.	با توجه به اظهارنظر انجام شده پیشنهاد می‌شود بند حاضر به‌صورت ذیل اصلاح شده و برای ردیف مورد نظر سقف در نظر گرفته شود: در اجرای اصل پنجاهم قانون اساسی و تحقق مشارکت همگانی در حفظ محیط زیست به‌عنوان حق بین‌نسلی، سازمان حفاظت محیط زیست مجاز به دریافت کمک‌های نقدی و غیرنقدی حقیقی و حقوقی داخلی و خارجی تا سقف ردیف ... برای توانمندسازی و اجرای برنامه‌های حفاظت محیط زیست، پایش و احیای محیط زیست و نیل به محیط زیست مطلوب برای آحاد جامعه می‌باشد.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۷- بند ج-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۸ نام دفتر : مطالعات زیربنایی	سازمان حفاظت محیط زیست مجاز است به‌منظور ارتقا و توسعه برنامه‌های حفاظتی نسبت به اجرای طرح‌های اقتصاد مشارکتی محیط زیست که به تأیید شورای عالی محیط زیست می‌رسند در زیستگاه‌های کشور اقدام نماید. درآمد حاصله به ردیف درآمد-هزینه ... واریز می‌شود. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری سازمان به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد	حفاظت از محیط زیست، فرایندی هزینه‌بر است. اتکای صرف به دریافت منابع مالی دولتی به‌علت کمبود منابع و کاستی‌های موجود می‌تواند حفاظت از محیط زیست کشور را با چالش روبه‌رو سازد. ازاین‌رو ایجاد سازوکار قانونی جهت ایجاد درآمد پایدار برای متولی حفاظت از محیط زیست کشور و تغییر رویکرد و راهبرد پایه از حفاظت و احیا به پایش و بهره‌برداری خردمندانه از محیط زیست می‌تواند ضمن تأمین منابع مالی حفظ و حراست از محیط زیست، موجبات اشتغالزایی و ورود بخش خصوصی را به این موضوع فراهم سازد. آیین‌نامه هیئت‌وزیران درخصوص «مشارکت در حفظ محیط زیست طبیعی و رونق کسب‌وکار محیط زیستی» که در تاریخ ۲۷/۰۵/۱۴۰۳ به تصویب رسیده است به موضوع اجرای طرح‌های اقتصاد مشارکتی توجه کرده است لذا آیین‌نامه پیشنهادی این حکم قانونی باید هم‌راستا با مصوبه قبلی و با در نظر گرفتن همه ذی‌نفعان و ذی‌نقشان قانونی این حوزه باشد. از نقطه‌نظر حقوقی عبارت «طرح‌های اقتصاد مشارکتی محیط زیست» به‌دلیل عدم تعریف قانونی و عدم تعیین ضوابط آن مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی است. به‌تبع این ایراد، آیین‌نامه موضوع این بند نیز دارای ایراد خواهد بود. اجرای طرح‌های مذکور به‌دلیل ابهام در رعایت سایر شرایط قانونی و همچنین شیوه و سازوکار واگذاری و تعیین منافع، دارای ابهام است. به‌دلیل ابهامات با اصل (۵۰) قانون اساسی و بند «۱۹» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مغایر به‌نظر می‌رسد. علاوه‌بر این ذکر عنوان کامل شورای عالی حفاظت محیط زیست در متن لایحه بودجه ضرورت دارد.	با توجه به اظهارنظر انجام شده پیشنهاد می‌شود این بند به‌صورت ذیل اصلاح شود: سازمان حفاظت محیط زیست مجاز است به‌منظور ارتقا و توسعه برنامه‌های حفاظتی نسبت به اجرای طرح‌های مشارکت عمومی در حفظ محیط زیست که به تأیید شورای عالی حفاظت محیط زیست می‌رسد در زیستگاه‌های کشور اقدام نماید. درآمد حاصله به‌ردیف درآمد-هزینه ... واریز می‌شود. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری سازمان، وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، امور اقتصادی و دارایی، تعاون، کار و رفاه اجتماعی و میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۸- بند الف-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۳ نام دفتر : مطالعات فرهنگ و آموزش	الف- به دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزشی و پژوهشی دولتی و پارک‌های علم و فناوری وابسته به وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و قوه‌قضائیه (دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری) اجازه داده‌می‌شود ضمن رعایت اصل پنجاه و سوم (۵۳) قانون اساسی نسبت به تجمیع املاک خود از جمله از طریق عقود معتبر حقوقی یا تهاتر و عندالزوم مشارکت با بخش غیردولتی جهت احداث خوابگاه‌های مجردین و متأهلین و ساختمان‌های موردنیاز در پردیس‌های اصلی با تصویب هیئت‌امنا و رعایت قوانین و مقررات مربوط اقدام کنند.	این بند که با اندکی تغییرات نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۳ تکرار شده‌است، با هدف کاهش هزینه‌های نگهداری، ارائه خدمات آموزشی، پژوهشی و رفاهی همچنین تسهیل و کاهش بار هزینه‌های جانبی مانند ایاب و ذهاب و افزایش بهره‌وری پیشنهاد شده‌است. این بند برای بسیاری از دانشگاه‌های کشور (مانند دانشگاه علامه طباطبایی، خواجه نصرالدین طوسی، دانشگاه پیام‌نور و...) که هم اکنون دانشکده‌ها و مراکزی متفرق دارند می‌تواند بسیار مفید باشد. لیکن دو نکته در این متن به شرح زیر وجود دارد. - با توجه به اینکه دانشگاه‌ها قوانین و مقررات مخصوص به خود را دارند و اساساً مشمول قوانین و مقررات عمومی نمی‌شوند، ضروری است که در متن حکم این موضوع صراحتاً لازم را داشته‌باشد. - حدود و ثغور مشارکت با بخش غیردولتی نامعلوم است لذا به دلیل عدم تعیین ضابطه و چهارچوب، مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی و به دلیل عدم شفافیت مغایر بند ۱۳ سیاستهای کلی نظام اداری به نظر می‌رسد. نظر به مسائل و اثرات حقوقی متعدد مشارکت با بخش خصوصی در حقوق عامه و فقدان قانون در این خصوص (لایحه مشارکت عمومی-خصوصی)، اجازه مقرر در این بند با وجود تصریح بر قید با رعایت قوانین و مقررات، رافع ایراد به نظر نمی رسد. - به‌دلیل ماهیت غیربودجه‌ای، شائبه مغایرت با اصل ۵۲ قانون اساسی دارد و از حیث نداشتن ماهیت بودجه‌ای، طبق بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم، محل ایراد است که طبق ماده ۱۸۲ آیین‌نامه داخلی مجلس، قابل بررسی در ضمن بودجه نیست. - استفاده از واژه غیرفارسی پارک مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است و پیشنهاد می‌شود بجای آن از بوستان استفاده شود.	الف- به دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزشی و پژوهشی دولتی و بوستان(پارک)های علم و فناوری وابسته به وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و قوه‌قضائیه (دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری) اجازه داده‌می‌شود ضمن رعایت اصل پنجاه و سوم (۵۳) قانون اساسی نسبت به تجمیع املاک خود از جمله از طریق عقود معتبر حقوقی یا تهاتر و عندالزوم مشارکت با بخش غیردولتی جهت احداث خوابگاه‌های مجردین و متأهلین و ساختمان‌های موردنیاز در پردیس‌های اصلی با تصویب هیئت‌امنا و رعایت قوانین و مقررات مربوط اقدام کنند.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۸- بند ب-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۳ نام دفتر : مطالعات فرهنگ و آموزش	ب- صددرصد (۱۰۰٪) وجوه اداره شده پرداختی از محل بازپرداخت وام‌های شهریه دانشجویی از سال ۱۳۸۵ تا سال ۱۴۰۳ به خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود. وجوه مذکور تا سقف سه‌هزار میلیارد (۳۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال به صندوق‌های رفاه دانشجویی به‌عنوان کمک، جهت افزایش منابع مالی صندوق‌های مزبور اختصاص می‌یابد تا مطابق اساسنامه مصوب، برای پرداخت وام شهریه به دانشجویان دانشگاه‌های دولتی و دانشگاه آزاد اسلامی بر اساس سرانه دانشجویی و سایر پرداخت‌های رفاهی دانشجویی مازاد هزینه تحصیلی دانشجویان تحت پوشش کمیته‌امداد امام‌خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور و ایثارگران و فرزندان آن‌ها و افرادی که تحت پوشش هیچ نهادی نیستند به تشخیص کمیته‌امداد امام‌خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور و بنیاد شهید و امور ایثارگران به مصرف برسد.	این بند جزء احکام بودجه‌ای است که در بودجه‌های سنواتی مکرراً آمده است. در این خصوص باید گفت: کل اعتبار وجوه اداره شده صندوق‌های رفاه دانشجویان تا ۱۳۹۵ به‌عنوان آخرین سال، حدود ۸۰۰ میلیارد تومان بوده است. بازپرداخت این منابع از سوی دانشجویان از سال ۱۳۹۸ تا پایان سال ۱۴۰۲ به‌طور کامل محقق شده‌است. یعنی از سال ۱۳۹۵ هر ساله به‌طور میانگین ۲۰ درصد از این اعتبار وصول شده‌است. میزان اعتبارات باقی‌مانده از کل وجوه اداره شده مربوط به سال ۱۳۹۵، کمتر از ۵ میلیارد تومان است که احتمالاً تا پایان سال ۱۴۰۳ محقق خواهد شد. بنابراین در نظر گرفتن سقف ۳۰۰ میلیارد تومان برای بازپرداخت وجوه اداره شده به صندوق‌های رفاه، غیر واقعی است و شفافیت بودجه را تحت‌تأثیر قرار می‌دهد، ضمن اینکه حمایت از دانشجویان تحت پوشش سازمان بهزیستی و کمیته امام‌خمینی (ره) مشروط به اعتبارات این بند امری غیر ممکن است، زیرا همان طور که بیان شد اعتبار باقی مانده رقم بسیار ناچیزی است که امکانی برای حمایت این دانشجویان را فراهم نمی‌سازد. لازم به ذکر است در حال حاضر منابع صندوق رفاه دانشجویی وزارت علوم کفاف پرداخت وام شهریه فقط به حدود ۱۰۰ هزار نفر دانشجو از کل جمعیت حدود سه میلیون نفری دانشجویان را دارد. نکته‌ی بعد اینکه بازپرداخت وام‌های شهریه توسط دانشجویان دانشگاه تحت نظارت وزارتین علوم و بهداشت به صندوق رفاه دانشجویی در ۷ ماهه سال ۱۴۰۳، صفر بوده است. از این رو بر اساس پیشنهاد صندوق‌های رفاه دانشجویی و بررسی‌های کارشناسی این گزارش، تعیین سقف ۵ میلیارد تومان برای سال ۱۴۰۴ جهت واریز وجوه اداره شده منطقی و واقع‌بینانه‌تر به نظر می‌رسد. علاوه بر مطالب فوق مشخص نشده سایر پرداخت‌های رفاهی دانشجویی و مازاد هزینه تحصیلی دانشجویان تحت پوشش کمیته‌امداد امام‌خمینی (ره) و	ب-صددرصد (۱۰۰٪) وجوه اداره شده پرداختی از محل بازپرداخت وام‌های شهریه دانشجویی از سال ۱۳۸۵ تا سال ۱۴۰۳ به خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود. وجوه مذکور تا سقف ۵۰ میلیارد (۵۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال به صندوق‌های رفاه دانشجویی به‌عنوان کمک، جهت افزایش منابع مالی صندوق‌های مزبور اختصاص می‌یابد تا بر اساس اساسنامه مصوب، برای پرداخت وام شهریه و وام کمک هزینه تحصیلی به دانشجویان دانشگاه‌های دولتی و دانشگاه آزاد اسلامی بر اساس سرانه دانشجویی به مصرف برسد.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		سازمان بهزیستی کشور و ایثارگران و فرزندان آن‌ها و افرادی که تحت پوشش هیچ نهادی نیستند، در قالب وام است یا کمک بلاعوض، از این نظر ابهام وجود دارد. -سایر پرداخت‌های رفاهی دانشجویی محل ابهام است و موارد آن روشن نشده است.	
تبصره۰۸- بند پ-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۳ نام دفتر : مطالعات فرهنگ و آموزش	با رعایت بند (الف) ماده ۱۰۶ قانون برنامه هفتم پیشرفت، وزارت آموزش و پرورش در صورت نیاز مجاز است نسبت به به‌کارگیری معلمان بازنشسته (تا ۲۴ ساعت در هفته) به‌صورت حق التدریسی اقدام نماید.	این تبصره به‌دلیل ماهیت غیربودجه‌ای، مغایر اصول ۵۲ و ۶۵ قانون اساسی و ماده ۱۸۲ قانون آیین‌نامه داخلی مجلس است و از این حیث، طبق بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم، ممنوع بوده و طرح آن در بودجه، محل ایراد است. همچنین این بند در مقام اصلاح تبصره ۲ قانون ممنوعیت به‌کارگیری بازنشستگان است و از این جهت، مغایر بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم، است که طبق ماده ۱۸۱ قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، تصویب آن نیاز به رای دوسوم نمایندگان دارد. با این حال با توجه به کمبود معلم در آموزش‌وپرورش و با عنایت به آنکه این پیشنهاد پیش از این طی دو سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ و ۱۴۰۲-۱۴۰۳ در شورای سران قوا نیز به تصویب رسید و پس از آن در بودجه ۱۴۰۳ نیز در بند خ تبصره ۱۵ این مجوز صادر شد، چنانچه مجلس شورای اسلامی و دولت به‌دنبال تصویب آن هستند نیازمند است علاوه‌بر شرط ۲۴ ساعت آمده در تبصره، به‌کارگیری این گروه از افراد به دو شرط دیگر نیز مقید شود: ۱. صرفاً در جایگاه غیر اداری و غیر ستادی باشد. ۲. صرفاً در مناطقی که با کمبود معلم مواجه است، باشد. توضیحات : با توجه به ماهیت غیر بودجه ای این حکم، پیشنهاد می‌شود در قالب قانون بودجه ۱۴۰۴ مصوب نشود.	پیشنهاد اول با توجه به مغایرت بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم پیشرفت در خصوص ماهیت غیربودجه ای این حکم پیشنهاد حذف داده می‌شود. پیشنهاد دوم اینکه در صورت اصرار نمایندگان متن اصلاحی زیر پیشنهاد می‌شود: با رعایت بند (الف) ماده ۱۰۶ قانون برنامه هفتم پیشرفت، وزارت آموزش و پرورش در صورت نیاز مجاز است نسبت به به‌کارگیری معلمان بازنشسته (تا ۲۴ ساعت در هفته) به‌صورت حق التدریسی و در غیر جایگاه‌های اداری و ستادی و صرفاً در مناطقی که با کمبود معلم مواجه‌اند، اقدام نماید.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۸- بند ت-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۳ نام دفتر : مطالعات فرهنگ و آموزش	به دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزشی و پژوهشی دولتی و پارک‌های علم و فناوری مشمول بودجه‌ریزی عملکرد سالیانه (با تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور) اجازه داده‌می‌شود با تصویب هیئت امنای خود تا سقف عملکرد درآمد اختصاصی سال ۱۴۰۳ نسبت به اخذ تسهیلات از بانک‌ها از محل توثیق اموال در اختیار خود اقدام کنند و در جهت تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با اولویت ساخت، خرید و تکمیل خوابگاه‌های دانشجویان متأهل و خرید تجهیزات آزمایشگاهی و به‌روزرسانی محیط‌های تحقیقاتی و پژوهشی خود مشروط به بازپرداخت اقساط از محل درآمد اختصاصی پرداخت نمایند. صندوق‌های رفاه دانشجویان مکلف‌اند نسبت به پیش‌بینی اعتبار لازم در فعالیت‌های خود به‌منظور پرداخت یارانه سود و کارمزد تسهیلات با اولویت تسهیلات مربوط به احداث و تکمیل خوابگاه‌های متأهلین اقدام کنند.	این بند که در قوانین بودجه سال‌های گذشته نیز تکرار شده بود، به دو موضوع اولویت‌دار در آموزش عالی اشاره دارد. نخست به اولویت‌دار بودن ایجاد خوابگاه‌های متأهلین اشاره نموده که نقطه قوت آن است. باید توجه داشت در ماده (۷) «قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت» کلیه دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی دولتی مکلف شدند حداقل ده درصد (۱۰٪) از درآمد اختصاصی و ده درصد (۱۰٪) از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سالیانه مقرر در بودجه سنواتی خود را جهت احداث، تکمیل، تأمین و تجهیز خوابگاه‌های متأهلین هزینه کنند. همچنین با توجه به فرسودگی تجهیزات آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها در سال‌های اخیر و نقش بی بدیل این بخش در رشد علمی کشور، به‌روزرسانی این بخش اقدامی بسیار مفید است. نکته‌ی مهم در این بند این است که منظور از ذکر تائید سازمان برنامه و بودجه کشور در پرانتز، تائید مشمول بودجه‌ریزی عملکرد محور است. اگر چنین باشد برای اینکه به معنی تائید اولیه کل موضوع و سپس اجازه طرح در هیئت‌امنا تفسیر نشود، مناسب است که عبارت داخل پرانتز بعد از کلمه فناوری- با تایید سازمان برنامه و بودجه کشور مبنی بر مشمول بودن بودجه‌ریزی عملکرد محور- آورده شود. البته معمولاً بانک در مورد سقف عملکرد درآمد اختصاصی هم از سازمان برنامه و بودجه استعلام می‌نماید که تایید می‌تواند به آن سقف هم مربوط باشد. قابل‌ذکر است که با ایجاد این محدودیت (مشروط به بودجه‌ریزی عملکردی) بخشی از این دستگاه‌ها از این فرصت محروم می‌شوند. عبارت «مشمول بودجه ریزی عملکردی سالیانه (با تایید سازمان برنامه و بودجه کشور)» ابهام دارد که اگر بر اساس تکالیف قانونی، مشمول بودجه ریزی عملکردی هستند، چه نیازی به تایید سازمان برنامه و بودجه کشور است و اگر بر اساس تکالیف قانونی، مشمول بودجه ریزی عملکردی نیستند، با تایید سازمان برنامه و بودجه کشور که نمی توان آنها را مشمول این امر کرد.	به دانشگاه‌ها، موسسات آموزشی و پژوهشی دولتی و بوستان(پارک)های علم و فناوری اجازه داده‌می‌شود با تصویب هیئت امنای خود تا سقف عملکرد درآمد اختصاصی سال ۱۴۰۳ نسبت به اخذ تسهیلات از بانک‌ها از محل توثیق اموال در اختیار خود اقدام کنند و در جهت تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با اولویت ساخت، خرید و تکمیل خوابگاه‌های دانشجویان متأهل و خرید تجهیزات آزمایشگاهی و به‌روزرسانی محیط‌های تحقیقاتی و پژوهشی خود مشروط به بازپرداخت اقساط از محل درآمد اختصاصی پرداخت نمایند. صندوق‌های رفاه دانشجویان مکلف‌اند نسبت به پیش‌بینی اعتبار لازم در فعالیت‌های خود به‌منظور پرداخت یارانه سود و کارمزد تسهیلات با اولویت تسهیلات مربوط به احداث و تکمیل خوابگاه‌های متأهلین تا سقف ۱۴ درصد (۱۴٪) اقدام کنند

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		نکته دیگر در این خصوص، پرداخت سود تسهیلات است. با توجه به محدودیت منابع در اختیار صندوق‌ها جهت پرداخت سود تسهیلات و لزوم پوشش تعداد بیشتری از دانشگاه‌ها و مؤسسات، پیشنهاد می‌شود سقف پرداختی سود تسهیلات توسط این صندوق تا ۱۴ درصد تعیین شود. لازم به ذکر است که صندوق رفاه دانشجویان وزارت بهداشت برای پروژه‌هایی با ارزش ۱۰۰۰ میلیارد تومان در سال¬های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲، حدود ۶۰ میلیارد تومان سود تسهیلات پرداخت کرده است. - استفاده از واژه غیرفارسی پارک مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است و پیشنهاد می‌شود بجای آن از بوستان استفاده شود. حکم آخر این بند در خصوص تکلیف صندوق‌های رفاه دانشجویان، به دلیل داشتن ماهیت غیربودجه ای، مغایر اصول ۵۲ و ۶۵ قانون اساسی و ماده ۱۸۲ آیین نامه داخلی مجلس است که طرح آن، طبق مفاد مزبور و بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم، ممنوع است.	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۸- بند ث-جزء ۵-۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۲۰۳ نام دفتر : مطالعات فرهنگ و آموزش	در اجرای بند (ب) ماده ۷۶ قانون برنامه هفتم پیشرفت و در راستای ارتقای اخلاق و فرهنگ اسلامی و همچنین ترویج فرهنگ ایثار و شهادت، حمایت از تحکیم خانواده و جمعیت و رفع موانع رشد و شکوفایی بانوان اقدامات زیر انجام‌می‌شود: ۱ - شرکت‌های موضوع‌بند «پ» تبصره (۴) این قانون و شرکت‌هایی که دولت (یا شرکت‌های دولتی و یا شرکت‌های سرمایه‌گذاری استانی سهام عدالت) دارای عضو هیئت مدیره بوده مکلف‌اند در اجرای تکالیف قانون و مقرراتی مربوط، حداقل چهل درصد (۴۰ ٪) از هزینه امور مسئولیت‌های اجتماعی خود را در مقاطع سه ماهه به میزان بیست و پنج درصد (۲۵٪)، به‌حساب « مسئولیت‌های اجتماعی و محرومیت‌زدایی» بنام سازمان برنامه و بودجه کشور در خزانه داری کل کشور واریز کنند تا به‌صورت تجمیعی و مطابق برنامه عملیاتی و در راستای اجرای اهداف برنامه هفتم پیشرفت، صرف تولید محتوای فرهنگی، برنامه ترویج ازدواج، حمایت از خانواده، برنامه‌های جوانی جمعیت، برنامه توانمندسازی بانوان و آسیب زدایی از زنان و خانواده، تأمین شیر مدارس، تقویت سرمایه انسانی دانش‌آموزان با اولویت مناطق محروم، دانش‌آموزان بازمانده از تحصیل، حمایت از نخبگان و مدارس استعداد درخشان، هم‌افزایی و ارتقای فعالیت‌ها و تولیدات فرهنگی، هنری و ورزشی از قبیل موضوعات قرآنی، برنامه‌ها و فعالیت‌های ستاد ملی جمعیت، اعتکاف، بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس، مرمت بناهای تاریخی، اردوهای زیارتی و راهیان‌نور و پیشرفت، اردوهای جهادی، گردهمایی‌ها، یادواره‌ها و گلزارهای شهدا، طرح مسجد محوری، کمک به مساجد، ارتباط حوزه و دانشگاه، گروه‌ها و مجامع تخصصی مردمی، نمایشی، مطبوعاتی، رسانه‌ای نوین، نشر و کتاب، ترویج فرهنگ کتاب‌خوانی	اگر چه در ابتدای این بند تأکید شده که اقدامات مندرج در آن در راستای اجرای بند ب ماده ۷۶ قانون برنامه هفتم پیشرفت انجام‌می‌شود، لیکن مفاد این حکم با بند ب ماده ۷۶ قانون برنامه هفتم پیشرفت مغایرت جدی دارد. مهم‌ترین ملاحظه کارشناسی در خصوص این بند آن است که بودجه سال ۱۴۰۴ به‌عنوان برش یک‌ساله برای اجرایی سازی این برنامه نگاشته شود و در چارچوب قانون برنامه هفتم اقدامات لازم به انجام رسد. در این راستا ملاحظات کارشناسی زیر در مورد بند «ث» تبصره «۸» وجود دارد: ۱- جزء ۲ بند «ث»، اصلاح بند (ب) ماده ۷۶ قانون برنامه بوده و طبق بند (الف) ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم، محل ایراد است که طبق ماده ۱۸۱ آیین نامه داخلی مجلس، تصویب آن به رای دوسوم نمایندگان نیازمند است. ۲ -در جزء ۴ این بند مجاز شمردن تلفیق منابع این بند با اعتبارات شبکه بانکی جهت صدور تسهیلات بانکی ترجیحی هرچند با رعایت مقررات هیئت عالی بانک مرکزی صورت گیرد با اهداف بند (ب) ماده ۷۶ قانون برنامه هفتم صراحتاً مغایرت دارد و فاقد توجیه قانونی است. از سوی دیگر با اجرای جزء ۴ بند مزبور، اجرای حکم ماده ۷۶ قانون برنامه هفتم توسعه با محوریت توسعه امور فرهنگی به‌شکلی تقلیل یافته و به‌صورت ارائه تسهیلات اجرایی خواهد شد و تحقق اهداف آن محل ابهام و غیر قابل نظارت است. همچنین لازم به ذکر است که به رسمیت شناختن صلاحیت هیئت عالی بانک مرکزی در وضع مقررات، مغایر اصول ۶۰ و ۱۳۸ قانون اساسی است. ماده ۷ قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۴۰۲ ناظر بر صلاحیت هیئت‌عالی است که این قانون از سوی مجمع تشخیص مصلحت نظام با اصلاح بند «الف» ماده (۷) موافق با مصلحت نظام تشخیص داده شد. ۳ - اگر چه آیین نامه اجرایی بند (ب) ماده ۷۶ قانون برنامه هفتم پیشرفت تاکنون نوشته نشده ولی آنچه در جزء ۵ این بند به‌عنوان آیین‌نامه نحوه مصرف اعتبارات پیش‌بینی شده به‌لحاظ ترکیب اعضای تهیه کننده و قلمرو صلاحیت‌ها، محل تأمل جدی است و با مفاد جزء اخیر بند (ب) ماده ۷۶	در اجرای بند (ب) ماده ۷۶ قانون برنامه هفتم پیشرفت و در راستای ارتقای اخلاق و فرهنگ اسلامی و همچنین ترویج فرهنگ ایثار و شهادت، حمایت از تحکیم خانواده و جمعیت و رفع موانع رشد و شکوفایی بانوان اقدامات زیر انجام‌می‌شود: ۱- شرکت‌های موضوع‌بند «پ» تبصره (۴) این قانون و شرکت‌هایی که دولت (یا شرکت‌های دولتی و یا شرکت‌های سرمایه‌گذاری استانی سهام عدالت) دارای عضو هیئت مدیره بوده مکلف‌اند در اجرای تکالیف قانون و مقرراتی مربوط، حداقل چهل درصد (۴۰ ٪) از هزینه امور مسئولیت‌های اجتماعی خود را در مقاطع سه ماهه به میزان بیست و پنج درصد (۲۵٪)، به‌حساب « مسئولیت‌های اجتماعی و محرومیت‌زدایی» بنام سازمان برنامه و بودجه کشور در خزانه داری کل کشور واریز کنند تا به‌صورت تجمیعی و مطابق برنامه عملیاتی و جدول تفصیلی که در بخش دوم این قانون به تصویب می‌رسد در استانهای محل فعالیت یا سایر استانها و در راستای اجرای اهداف برنامه هفتم پیشرفت، صرف هم‌افزایی و ارتقای فعالیت‌ها و تولیدات فرهنگی از قبیل موضوعات قرآنی، نمایشی، جوانی جمعیت، توانمندسازی بانوان و آسیب‌زدایی از زنان و خانواده، ترویج ازدواج، مطبوعاتی، رسانه‌ای نوین، نشر و کتاب و تولید محتوای فرهنگی فاخر فارسی در فضای مجازی و گردشگری و توسعه و آموزش سواد رسانه‌ای اختصاص دهند. ۲ - در خصوص شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	و تولید محتوای فرهنگی فاخر فارسی در فضای مجازی، گردشگری، پروژه‌های مناطق محروم، حاشیه شهرها و سکونتگاه‌های غیررسمی توسعه و آموزش سواد رسانه‌ای نماید. ۲ - در خصوص شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت به‌استثنای شرکت‌های زیان‌ده یا دارای زیان انباشته و سربه‌سر مندرج در پیوست شماره (۳) این قانون و یا شرکت‌هایی که یک درصد هزینه جاری آنها بیش از کل سود آنها بر مبنای ارقام مندرج در پیوست شماره (۳) این قانون است، چنانچه واریزی جزء (۱) این بند کمتر از یک درصد (۱٪) از خالص هزینه‌های جاری به‌استثنای هزینه‌های سود و جریمه‌های بانکی و بیمه خود بود، با رعایت موازین شرعی تا سقف مذکور را به‌حساب «مسئولیت‌های اجتماعی و محرومیت‌زدایی» واریز کنند. ۳- در خصوص شرکت‌های موضوع جزء (۲) این بند در صورت استنکاف دستگاه‌های مشمول این بند، خزانه‌داری کل کشور مکلف است به‌صورت سه‌ماهه از سرجمع اعتبارات مذکور برداشت و به‌حساب فوق‌الذکر برای فعالیت‌های یادشده واریز نماید. در خصوص شرکت‌های بورسی، سازمان بورس و اوراق‌بهادار مسئول نظارت بر اجرای جزء (۱) این بند است. کلیه شرکت‌های مشمول مکلف به انعکاس عملکرد این بند در صورت‌های مالی می‌باشند. ۴- تلفیق منابع این بند با اعتبارات شبکه بانکی جهت صدور تسهیلات بانکی ترجیحی با رعایت مقررات هیئت عالی بانک مرکزی مجاز است. ۵- اعتبارات مربوط به مصارف موضوع این حکم، صرفاً مطابق برنامه عملیاتی و پرداخت به ذینفع نهایی و متناسب با میزان وصول اختصاص می‌یابد. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کل کشور و با همکاری وزارت آموزش و پرورش، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ، وزارت ورزش و جوانان،	قانون برنامه مغایرت جدی دارد. در قانون برنامه هفتم محوریت تهیه آیین‌نامه با وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است در حالی که در اینجا محوریت به سازمان برنامه و بودجه داده شده؛ همچنین وزارت آموزش و پرورش و معاونت امور زنان و خانواده ریاست‌جمهوری، وزارت ورزش و جوانان، ستاد ملی جمعیت و شورای اطلاع‌رسانی دولت نیز به ترکیب نهادهای همکار در تهیه و تدوین آن افزوده شده‌است. ۴- ضمناً دایره شمول موضوعات بند (ب) ماده ۷۶ قانون برنامه هفتم پیشرفت و بند «ث» تبصره «۸» لایحه بودجه ۱۴۰۴ اختلاف دارد؛ به‌گونه‌ای که در ماده مذکور «موضوعات قرآنی، نمایشی، جوانی جمعیت، مطبوعاتی، رسانه‌ای نوین، نشر و کتاب و تولید محتوای فرهنگی فاخر فارسی در فضای مجازی و گردشگری و توسعه و آموزش سواد رسانه‌ای» مورد تأکید بوده است اما در لایحه پیشنهادی بودجه ۱۴۰۴ «تولید محتوای فرهنگی، برنامه ترویج ازدواج، حمایت از خانواده، برنامه‌های جوانی جمعیت، برنامه توانمندسازی بانوان و آسیب‌زدایی از زنان و خانواده، تأمین شیر مدارس، تقویت سرمایه انسانی دانش‌آموزان با اولویت مناطق محروم، دانش‌آموزان بازمانده از تحصیل، حمایت از نخبگان و مدارس استعداد درخشان، هم‌افزایی و ارتقای فعالیت‌ها و تولیدات فرهنگی، هنری و ورزشی از قبیل موضوعات قرآنی، برنامه‌ها و فعالیت‌های ستاد ملی جمعیت، اعتکاف، بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس، مرمت بناهای تاریخی، اردوهای زیارتی و راهیان‌نور و پیشرفت، اردوهای جهادی، گردهمایی‌ها، یادواره‌ها و گلزارهای شهدا، طرح مسجد محوری، کمک به مساجد، ارتباط حوزه و دانشگاه، گروه‌ها و مجامع تخصصی مردمی، نمایشی، مطبوعاتی، رسانه‌ای نوین، نشر و کتاب، ترویج فرهنگ کتاب‌خوانی و تولید محتوای فرهنگی فاخر فارسی در فضای مجازی، گردشگری، پروژه‌های مناطق محروم، حاشیه شهرها و سکونتگاه‌های غیررسمی توسعه و آموزش سواد رسانه‌ای» مورد تأکید قرار گرفته‌اند. بر این اساس می‌توان گفت بین ماده ۷۶ قانون برنامه هفتم توسعه و این حکم تطبیق موضوعی و محتوایی وجود	انتفاعی وابسته به دولت به‌استثنای شرکت‌های زیان‌ده یا دارای زیان انباشته و سربه‌سر مندرج در پیوست شماره (۳) این قانون و یا شرکت‌هایی که یک درصد هزینه جاری آنها بیش از کل سود آنها بر مبنای ارقام مندرج در پیوست شماره (۳) این قانون است، چنانچه واریزی جزء (۱) این بند کمتر از یک درصد (۱٪) از خالص هزینه‌های جاری به‌استثنای هزینه‌های سود و جریمه‌های بانکی و بیمه خود بود، با رعایت موازین شرعی تا سقف مذکور را به‌حساب «مسئولیت‌های اجتماعی و محرومیت‌زدایی» واریز کنند. ۳- در خصوص شرکت‌های موضوع جزء (۲) این بند در صورت استنکاف دستگاه‌های مشمول این بند، خزانه‌داری کل کشور مکلف است به‌صورت سه‌ماهه از سرجمع اعتبارات مذکور برداشت و به‌حساب فوق‌الذکر برای فعالیت‌های یادشده واریز نماید. در خصوص شرکت‌های بورسی، سازمان بورس و اوراق‌بهادار مسئول نظارت بر اجرای جزء (۱) این بند است. کلیه شرکت‌های مشمول مکلف به انعکاس عملکرد این بند در صورت‌های مالی می‌باشند. ۴ - اعتبارات مربوط به مصارف موضوع این حکم، صرفاً مطابق برنامه عملیاتی مندرج در جدول بخش دوم این قانون و متناسب با میزان وصول اختصاص می‌یابد. آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارت فرهنگ و ارشاد و با همکاری وزارت آموزش و پرورش، ، وزارت ورزش و جوانان، ستاد ملی جمعیت، سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، ، وزارت میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی، ، شورای اطلاع‌رسانی دولت،

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	ستاد ملی جمعیت، سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، معاونت امور زنان و خانواده ریاست‌جمهوری، وزارت میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی، وزارت ورزش و جوانان، شورای اطلاع‌رسانی دولت به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.	ندارد. لذا این بند در مقام اصلاح حکم قانون برنامه بوده و طبق بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم، ممنوع است که طبق ماده ۱۸۱ آیین نامه داخلی مجلس، تصویب آن به رای دوسوم نمایندگان نیاز دارد. همچنین با توجه به آن‌که کثرت محل هزینه‌کرد در این تبصره موجب پراکندگی منابع می‌شود و مانع از آن خواهد شد که با تمرکز بوجه مسئله‌ای از مسائل حل شود؛ لذا پیشنهاد می‌شود با تمرکز بر موارد مصرف مذکور در بند (ب) ماده ۷۶ قانون برنامه هفتم پیشرفت و مطابق جداول تفصیلی موضوع بخش دوم لایحه بودجه صرف اهداف مدنظر گردد و موارد ضروری مندرج در لایحه، در قسمت دوم لایحه، ذیل عناوین بند (ب) ماده ۷۶ دسته‌بندی شود تا هم پراکندگی عناوین به‌نوعی اصلاح شود و هم چارچوب برنامه هفتم رعایت گردد. در جزء ۱ بند «ث» تبصره «۸» ، استفاده از واژه غیرفارسی پروژه مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است. - از منظر اجتماعی نکات زیر قابل ذکر است: امروزه شرکت‌ها با چند چالش اساسی روبرو هستند که منابع مسئولیت اجتماعی باید متوجه آن‌ها باشد. نخست ضرر و لطمه‌ایست که این شرکت‌ها به «محیط زیست» وارد می‌کنند. پسماند کارخانه‌ها، گازهای مضر صنایع نفت و گاز، برداشت منابع آبی و آلودگی دریا از مهمترین این مشکلات هستند که اگر منابع مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها به این موضوعات تخصیص نیابند جایگزینی نخواهند داشت و ضربه‌های تاریخی و بین نسلی به جامعه ایران وارد می‌شود. همچنین می‌توان به مساله «جوامع پیرامونی صنایع» اشاره کرد که عمده صنایع دارای منابع مسئولیت اجتماعی در استان‌های محروم قرار دارند که حق ایشان از آن منابع در اولویت قرار دارد. موضوعی که عدم اهتمام به آن در سال‌های اخیر در قالب تنازعات جوامع محلی و صنایع ظهور و بروز داشته است و حتی منجر به ایجاد خرابکاری در نوع حاد خود می‌شود. چرا که مردم پیرامون صنایع تصور این را دارند که ثروت آن‌ها	سازمان برنامه و بودجه کل کشور، وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، سازمان تبلیغات اسلامی و مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		برای مرکز و آلودگی و فقر سهم ایشان است. موضوعی که مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها می‌تواند برنامه‌ریزی مناسبی برای حل این مشکل باشد. پیش‌بینی نتیجه این حکم در واقعیت نیز دارای اهمیت است. منابع عمومی مانند انفال و مالیات باید برای توسعه کشور و بازتوزیع منابع به منظور تحقق عدالت هزینه شوند. اما مشکلات دولت در تراز نشدن بودجه باعث شده منابع مذکور به پرداخت حقوق کارکنان و رفع مشکلات دولت اختصاص یابد. واقعی نبودن بسیاری از اعداد در بخش منابع لایحه بودجه ۱۴۰۴ مانند فروش نفت و واگذاری بنگاه‌های دولتی باعث می‌شود که بودجه دچار ناترازی شود. نگرانی جدی این است که دولت برای هزینه حقوق و دستمزد منابع مسئولیت اجتماعی را هزینه کند	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۸- بند ج-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۳ نام دفتر : مطالعات فرهنگ و آموزش	ج- در اجرای بند (ت) ماده (۱۷) قانون جهش تولید دانش‌بنیان و استفاده از ظرفیت سازمان‌های توسعه‌ای در تأمین مالی طرح‌های دانش‌بنیان، سازمان‌های توسعه‌ای مجازند با رعایت قوانین و مقررات پس از فراخوان عمومی، در طرح‌های فناوری مصوب شورای راهبری فناوری و تولید دانش‌بنیان در حوزه صنایع پیشرفته با فناوری بالا مطابق با فهرست کالاها و خدمات دانش‌بنیان در کلیه مناطق کشور به سرمایه‌گذاری مشترک با شرکت‌های خصوصی به‌ویژه شرکت‌های دانش‌بنیان اقدام کنند.	در بند (ت) ماده ۱۷ قانون جهش تولید دانش‌بنیان مصوب ۱۴۰۱، سازمان‌های توسعه‌ای مجازند به‌صورت مستقیم از طریق بازار سرمایه و یا به‌طور غیر مستقیم از طریق عاملیت صندوق نوآوری در طرح‌های فناورانه سرمایه‌گذاری کنند. این حکم دامنه فعالیت و سرمایه‌گذاری سازمان‌های توسعه‌ای را بازتر می‌کند و به آنها اجازه می‌دهد در حوزه‌های متنوع تری برای سرمایه‌گذاری مخصوصاً در امور فناورانه وارد شوند. با توجه به اینکه در اجرای این حکم رعایت قانون اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی الزامی است، در تبصره ۳ بند الف ماده ۳ قانون قانون اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ مبنی بر سرمایه‌گذاری مشترک سازمان‌های توسعه‌ای در مناطق کمتر توسعه یافته و طرح‌های فناورانه، تا پایان برنامه ششم اعتبار داشته و هر نوع سرمایه‌گذاری جدید با منقضی شدن اعتبار برنامه ششم امکان‌پذیر نخواهد بود. لذا اجرای بند (ت) ماده ۱۷ با چالش مواجه شده‌است. با این دلایل حکم پیشنهادی در لایحه احتمالاً با هدف رفع این چالش تا پایان برنامه هفتم، برای اولین بار است مطرح شده و سابقه ای از پیش ندارد. سابقه عملکرد: در راستای اجرای بند (ت) ماده ۱۷ قانون جهش تولید دانش‌بنیان: -در سال ۱۴۰۱ دو طرح از ساتکاب به ارزش ۱۰۰ میلیون دلار و ۲۸ میلیون یورو و طرح دیگری از ایمیدرو به ارزش ۲۰۰ میلیارد تومان به تصویب شورای راهبری فناوری‌ها و تولید دانش‌بنیان رسید. - در سال ۱۴۰۲ نیز طرح سرمایه‌گذاری ساتکاب به ارزش ۱۲ میلیون دلار توسط شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان مصوب شد. مخاطرات و مزایا: -این حکم ماهیت بودجه‌ای ندارد و از جنس احکام دائمی است و از این نظر مغایر اصول ۵۲ و ۶۵ قانون اساسی و ماده ۱۸۲ آیین نامه داخلی مجلس است. طرح مفاد این بند از حیث نداشتن ماهیت بودجه‌ای، طبق بند «الف»	حذف این بند پیشنهاد می‌شود

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم، محل ایراد است. با این حال برای رفع مشکل منقضی شدن اعتبار برنامه ششم در موضوع سرمایه گذاری‌های سازمان‌های توسعه‌ای لحاظ شده‌است. - ماهیت آن تا حدودی با حکم بند (ت) ماده ۱۷ قانون جهش دانش‌بنیان متفاوت است و دامنه فعالیت سازمان‌های توسعه‌ای برای سرمایه‌گذاری مشترک در حوزه‌های فناورانه با شرکت‌های خصوصی به‌ویژه شرکت‌های دانش‌بنیان مطرح شده‌است که به نظر می‌رسد کمی موسع‌تر از سرمایه‌گذاری مشترک با بازار سرمایه و صندوق نوآوری باشد. لذا به جهت اصلاح قانون دائمی، طبق بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم، محل ایراد است و تصویب آن طبق ماده ۱۸۱ آیین نامه داخلی مجلس، به رای دوسوم نمایندگان نیاز دارد. با این حال به‌عنوان یکی از روش‌های تأمین مالی مهم، ضروری و سودمند این حوزه با استفاده از ظرفیت سازمان‌های توسعه‌ای، توصیه می‌شود. سرمایه گذاری مشترک موضوع این بند به دلیل عدم تعیین ضوابط و چهارچوب‌های لازم و حاکم بر آن، مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی به نظر می‌رسد و به دلیل عدم شفافیت، مغایر بند ۱۳ سیاستهای کلی نظام اداری است.	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۸- بند چ-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۳ نام دفتر : مطالعات فرهنگ و آموزش	به‌منظور حمایت از تولید محتواهای فرهنگی و مرتبط با دستگاه‌های اجرایی، در راستای بند «چ» ماده (۳۷) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه و ماده (۷۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت، کلیه دستگاه‌های اجرایی مشمول ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مجازند تا سقف یک درصد (۱٪) از اعتبارات هزینه‌ای (به‌استثنای فصول ۱ و ۵ و ۷) خود را طی قرارداد مشخص با سازمان صدا و سیما صرف تولید برنامه جهت فرهنگ سازی و آگاهی بخشی و اطلاع رسانی مرتبط با رسالت خود نمایند.	بند چ ماده ۳۷ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، دستگاه‌های اجرایی مشمول ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری را «مکلف» به اختصاص یک درصد از اعتبارات هزینه‌ای خود به تولید برنامه‌های فرهنگ‌ساز و آگاهی بخش در شبکه‌های رادیویی و تلویزیونی نموده‌است، حال آنکه در بند «چ» تبصره «۸» لایحه بودجه ۱۴۰۴، دستگاه‌های اجرایی اولاً- «مجاز» شده‌اند ثانیاً- «تا سقف یک درصد» از اعتبارات هزینه‌ای مجاز به تولید و پخش چنین برنامه‌هایی شده‌اند. ثالثاً – فصول استثنا شده در بند «چ» ماده ۳۷ (۱)، (۴)،(۶) بود ولی در بند «چ» تبصره «۸» فصول ۱ و ۵ و ۷ استثنا شده‌است. بنابراین، تصویب این بند، اولاً، طبق بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم، محل ایراد بوده و ثانیاً، طبق ماده ۱۸۱ آیین نامه داخلی مجلس، به رای دوسوم نمایندگان نیاز دارد. این تغییرات اجرای تکالیف قانونی را با چالش مواجه می‌کند.	به‌منظور حمایت از تولید محتواهای فرهنگی و مرتبط با دستگاه‌های اجرایی، در راستای بند «چ» ماده (۳۷) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه و ماده (۷۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت، کلیه دستگاه‌های اجرایی مشمول ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مکلفند یک درصد (۱٪) از اعتبارات هزینه‌ای (به‌استثنای فصول ۱، ۴ و ۶) خود را طی قرارداد مشخص با سازمان صدا و سیما صرف تولید برنامه جهت فرهنگ سازی و آگاهی بخشی و اطلاع رسانی مرتبط با رسالت خود نمایند
تبصره۰۹- بند الف-جزء ۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۵۵۱ نام دفتر : سیاسی	فراجا مکلف است: ۱. از ابتدای سال ۱۴۰۴ تمامی خدمات ارائه شده در مراکز پلیس +۱۰ را علاوه بر روش حضوری با حفظ امنیت داده و اطلاعات به شکل برخط (وب و برنامه کاربردی) از طریق مشارکت با بخش غیردولتی ارائه نماید. فراجا موظف است سهم دولت از درآمد حاصل از خدمات ارائه شده را به ردیف‌های درآمدی مربوطه نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نماید. آیین‌نامه مربوط به نحوه مشارکت با بخش غیردولتی و تعرفه خدمات حضوری و برخط حداکثر تا انتهای شهریور سال ۱۴۰۴ توسط فراجا با همکاری سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان و سازمان برنامه و بودجه کشور تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.	- طبق اظهارات مسئولان فرماندهی انتظامی، براساس ماده (۱۲۲) قانون برنامه چهارم توسعه که آیین‌نامه اجرایی آن در سال ۱۳۸۷ تدوین و ابلاغ شد، این طرح در سال‌های گذشته و هم‌اکنون در حال اجراست و نیازی به قانونگذاری مجدد در این زمینه نیست زیرا آیین‌نامه مربوطه که در سال ۱۳۸۷ تدوین و توسط ستاد کل ابلاغ شده بود مجدداً به‌روز شده و پس از تأیید مقام معظم رهبری در تاریخ ۱۸/۱۰/۱۳۹۹ به فراجا ابلاغ شده است. علاوه بر این، ادبیات نگارشی این جزء به دلایل ذیل نیاز به اصلاح دارد: ۱.مشارکت با بخش غیردولتی، ماهیت تقنینی دارد لذا تفویض تعیین نحوه آن به هیئت وزیران، محل تأمل است. ۲.استفاده از واژه غیرفارسی وب، با اصل (۱۵) قانون اساسی مغایر است.	حذف

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۹- بند الف-جزء ۲شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۵۵۱ نام دفتر : سیاسی	فراجا مکلف است: ۲. به‌منظور گسترش خدمات غیرحضوری به مردم، امکان تعویض پلاک وسایل نقلیه موتوری به شکل سیار و خارج از مراکز تعویض پلاک (ضمن صحت‌سنجی تطبیق اسناد با خودرو) را در طول سال ۱۴۰۴ فراهم نماید. تعرفه این خدمت با همکاری سازمان‌های حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان و برنامه و بودجه کشور تعیین و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.	این طرح که به نوعی می‌توان آن را اسنپ پلاک نامید، قبلاً توسط پلیس راهور به صورت آزمایشی اجرا و نتایج مناسبی حاصل نشد. زیرا به‌طور میانگین در سال بیش از ۴ میلیون پلاک و حدود ۱۲ هزار پلاک در روز تعویض می‌شود که اجرای آن به شکل سیار، نه‌تنها نیازمند امکانات و زیرساخت‌های لازم است، بلکه هزینه‌های مردم را نیز برای تعویض پلاک افزایش می‌دهد.	حذف

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۹- بند ب-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۵۵۱ نام دفتر : سیاسی	ب- دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری در مورد احکام قطعی دادگاه‌ها و اوراق لازم‌الاجرای ثبتی و دفاتر اسناد رسمی و سایر مراجع قضایی علیه خود، مکلف‌اند قبل از اتمام مهلت مقرر در قانون نحوه پرداخت محکوم‌به دولت و عدم تأمین و توقیف اموال دولتی مصوب ۱۵/۸/ ۱۳۶۵ نسبت به پرداخت یا پیش‌بینی اعتبار در بودجه سنواتی خود با رعایت مهلت قانونی مذکور اقدام نمایند و چنانچه به هر دلیل در مهلت مقرر از اجرای حکم خودداری کنند، مرجع قضایی یا ثبتی یادشده باید نسبت به توقیف حساب بانکی دستگاه اجرایی محکومٌ‌علیه و برداشت به میزان محکوم‌به و پرداخت مستقیم به محکوم‌له اقدام نماید. آرای قطعی محاکم قضایی علیه وزارت دادگستری پیرامون پرداخت خسارت و دیه برعهده بیت‌المال از شمول این بند مستثنی می‌باشد.	۱. قانون نحوه پرداخت محکوم‌به دولت و عدم تأمین و توقیف اموال دولتی، فقط شامل وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی است و این بند آن را به همه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری تسری داده است. مرکز پژوهش‌های مجلس در طول سال‌های گذشته با همه طرح‌هایی که اشخاص مشمول قانون مزبور را تسری داده است مخالفت کرده است. دلیل توجیهی شمول قانون مزبور صرفاً به وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی این است که این اشخاص، از محل بودجه عمومی دولت تأمین می‌شوند و براساس اصل (۵۳) قانون اساسی، همه پرداخت‌های دولت از خزانه باید در حدود اعتبار مصوب در بودجه باشد که رعایت این مقرره اساسی، مستلزم طی تشریفاتی است که زمان‌بر است. نظر برخی صاحب‌نظران حقوقی بر این است که شرکت‌های دولتی (که بنگاه اقتصادی بوده و اصولاً باید سودده باشند) مستحق چنین امتیاز و ارفاق حقوقی‌ای نیستند و این ظلم به طرف دعوا با این شرکت‌ها خواهد بود و عمدتاً پیمانکاران بخش خصوصی طرف حساب شرکت‌های دولتی هستند. ۲. حکم این بند در جهت تسهیل و رفع اختلاف در سازوکار اجرای احکام قطعی لازم‌الاجرایی است که دستگاه‌های اجرایی ملزم به پرداخت محکوم‌به در حق اشخاص ذی‌نفع شده‌اند. توضیح آنکه با عنایت به مفاد قانون نحوه پرداخت محکوم‌به دولت و عدم تأمین و توقیف اموال دولتی مصوب ۱۵/۸/۱۳۶۵؛ پس از انقضای مهلت ۱۸ ماهه مقرر در این قانون جهت پیش‌بینی اعتبار لازم برای اجرای رأی در بودجه سنواتی خود، بعضاً مراجع قضایی مطابق عمومات قانونی نسبت به توقیف حساب‌های دستگاه مزبور و برداشت به میزان محکوم‌به اقدام می‌کردند، ازاین‌رو قانونگذار در سال ۱۳۹۳ در بند «ج» ماده (۲۴) قانون الحاق برخی موارد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) ، به‌منظور حفظ نظم بودجه‌ای دستگاه‌ها و با این	حذف

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		استدلال که ممکن است توقیف حساب اختلال در امر خدمت‌رسانی دستگاه اجرایی را در پی داشته باشد مقرر نمود: «مراجع قضایی و ثبتی در صورت عدم پرداخت محکوم‌به دولت و عدم تأمین و توقیف اموال دولتی (۱,۵ سال پس از سال صدور حکم)، می‌بایست مراتب را جهت اجرا به سازمان برنامه و بودجه اعلام کنند تا سازمان ظرف مدت سه ماه نسبت به جابه‌جایی اعتبارات و پرداخت اقدام کند». این رویه تا تصویب قانون بودجه سال ۱۴۰۲ ادامه داشت. مطابق بند «و» تبصره «۱۰» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ ، شرط اعلام به سازمان برنامه و بودجه و مهلت سه ماهه سازمان برای جابه‌جایی اعتبارات و پرداخت، حذف گردید و صراحتاً به مرجع قضایی اجازه داده شد تا بعد از مهلت مقرر (۱,۵ سال پس از سال صدور حکم) در صورت خودداری از اجرای حکم، با توقیف حساب بانکی دستگاه محکوم‌علیه، به میزان محکوم‌به از حساب برداشت و مستقیماً به حساب محکوم‌له پرداخت کند. حکم مقرر در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ پیش‌بینی نشد و مجدداً اختلاف نظر شکل گرفت. بر همین اساس مسئولان سازمان برنامه و بودجه با صدور بخشنامه‌ای اعلام داشتند؛ احکام مندرج در قوانین بودجه، سنواتی و مربوط به همان سال است و با توجه به عدم تکرار حکم فوق در قانون بودجه سال ۱۴۰۳، رویه همان رویه بند «ج» ماده (۲۴) قانون الحاق برخی موارد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) خواهد بود. استدلال سازمان برنامه و بودجه با عنایت به بند «پ» ماده (۱۲۰) قانون برنامه هفتم که مقرر می‌دارد: «قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۲۷/۱۱/۱۳۸۰ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن در طول اجرای برنامه، تنفیذ می‌شود و دولت مکلف است ظرف شش ماه جهت تعیین تکلیف آن قانون، اقدام لازم را به‌عمل آورد» تقویت می‌شود. ۳. با عنایت به مطالب مندرج در بند «۱»، حکم این بند با تفاوت اندکی در انتهای بند؛ مشابه حکم مقرر در بند «و» تبصره «۱۰» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ است. ۴. مفاد این بند با بند «پ» ماده (۱۲۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت مغایر	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		به‌نظر می‌رسد؛ لذا تصویب آن، طبق بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه، ممنوع است و طبق ماده (۱۸۱) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، نیاز به رأی دوسوم نمایندگان دارد. ۵. از ابهام‌های این بند آن است که استثنای وزارت دادگستری از شمول این بند، فقط درخصوص حکم اول این بند است یا حکم دوم این بند یا درخصوص حکم اول و دوم این بند. در صورت استثنا شدن از حکم اول این بند، به‌طورکلی آرای قطعی محاکم قضایی علیه وزارت دادگستری پیرامون پرداخت خسارت و دیه برعهده بیت‌المال از قانون نحوه پرداخت محکوم‌به دولت و عدم تأمین و توقیف اموال دولتی مصوب ۱۵/۸/۱۳۶۵ مستثنا می‌شود. در صورت استثنا شدن از حکم دوم این بند، آرای قطعی محاکم قضایی علیه وزارت دادگستری پیرامون پرداخت خسارت و دیه برعهده بیت‌المال، مشمول بند «ج» ماده (۲۴) قانون الحاق ۲ خواهد بود و نه قانون ۱۳۶۵. در صورت استثنا شدن از حکم اول و دوم این بند، آرای قطعی محاکم قضایی علیه وزارت دادگستری پیرامون پرداخت خسارت و دیه برعهده بیت‌المال، هم از قانون ۱۳۶۵ و هم از قانون الحاق ۲ استثنا می‌شود و باید براساس عمومات قانونی، محکوم‌به خود را پرداخت کند. درنتیجه، باید به‌صراحت این ابهام، رفع شود. ۶. استثنا شدن آرای قطعی محاکم قضایی علیه وزارت دادگستری پیرامون پرداخت خسارت و دیه برعهده بیت‌المال از قوانین جاری کشور، از مصادیق تبعیض ناروا بوده و درنتیجه با بند «۹» اصل (۳) مغایر است. همچنین این تبعیض، با جزء «۱۰» بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری مغایرت دارد. ۷. حکم مقرر در این بند به‌دلیل ماهیت غیربودجه‌ای، مغایر اصل (۵۲) قانون اساسی است و طبق بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت،	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		تصویب آن در بودجه، ممنوع است. به‌علاوه، تصویب این بند به جهت ماهیت غیربودجه در بودجه، مغایر با اصول (۵۲) و (۶۵) قانون اساسی به‌نظر می‌رسد.	
تبصره۰۹- بند پ-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۵۵۱ نام دفتر : سیاسی	وجوه ارزی حاصل از دعاوی و مطالبات خارجی ازسوی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، تا سقف هشتاد هزار میلیارد (۸۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال بابت دیون ارزی داخلی و خارجی آن وزارتخانه در چارچوب مصوبات ستاد کل نیروهای مسلح، تسویه می‌شود. خزانه‌داری کل کشور با اعلام وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نسبت به درج عملکرد این بند در جدول شماره ۵ و هزینه‌ای به‌صورت جمعی- خرجی اقدام می‌کند.	در این بند بیان شده که وجوه ارزی حاصل از دعاوی و مطالبات خارجی ازسوی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، تا معادل سقف هشت هزار میلیارد تومان بابت دیون ارزی داخلی و خارجی آن وزارتخانه تسویه می‌شود. سؤالی که درخصوص این بند مطرح می‌شود این است که آیا قابلیت اجرا دارد؟ با این وجود، ایران دعاوی زیادی با کشورهای دیگر به‌خصوص آمریکا دارد که در صورت آزاد شدن پول‌های بلوکه قابلیت اجرا دارد. درواقع این بند نیز به‌نظر می‌رسد به‌دلیل این دعاوی آورده شده است. عبارت «جمعی-خرجی» به جهت عدم ذکر گردش خزانه، مغایر با اصل (۵۳) قانون اساسی است. این عبارت دلالت بر عدم واریز چنین اعتباراتی به خزانه است که با اصل (۵۳) قانون اساسی مغایرت دارد. مجریان نیز معتقدند منابع به‌صورت «جمعی- خرجی» در عمل فاقد گردش ریالی در خزانه‌داری کل کشور و در دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط آن است؛ همانند واگذاری سهام دولت بابت ردّ دیون به دستگاه‌های اجرایی، یا تسویه بدهی مالیاتی یک بنگاه اقتصادی، یا تسویه حقوق ورودی کالاهای وارده به کشور توسط برخی از دستگاه‌های اجرایی با مجوز قانونی خاص و مواردی از این قبیل. با توجه به فقدان تعریف قانونی از اصطلاح مزبور، باید مقنن از آن، تعریف دائمی در ضمن اصلاح قانون برنامه و بودجه کشور ارائه کند. حکم این بند، اصلاح قوانین دائمی و بند «ب» ماده (۱۷) قانون برنامه هفتم است که براساس بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه، ممنوع است و طبق ماده (۱۸۱) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، نیاز به رأی دوسوم نمایندگان دارد.	وجوه ارزی حاصل از دعاوی و مطالبات خارجی ازسوی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، تا سقف هشتاد هزار میلیارد (۸۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال بابت دیون ارزی داخلی و خارجی آن وزارتخانه در چارچوب مصوبات ستاد کل نیروهای مسلح، تسویه می‌شود. خزانه‌داری کل کشور با اعلام وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نسبت به درج عملکرد این بند در جدول شماره ۵ و هزینه‌ای به صورت جمعی-خرجی با رعایت اصل (۵۳) قانون اساسی اقدام می‌کند.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۹- بند ت-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۵۵۱ نام دفتر : سیاسی	ت- وزارت دادگستری در پرونده‌هایی که مربوط به مطالبه دیه یا خسارات یا هر وجهی که به موجب حکم دادگاه به نمایندگی از بیت‌المال موظف به پرداخت آن است از پرداخت هزینه دادرسی در مراحل مختلف و خسارات احتمالی و اوراق و حق‌الاجرا معاف است. همچنین پرونده‌هایی که ازسوی سازمان حفاظت محیط زیست در مراجع قضایی مطرح می‌گردد از پرداخت هزینه دادرسی معاف می‌باشد.	۱. سیاست معافیت از هزینه دادرسی توازن اصحاب دعوا را به هم می‌زند و با عدالت قضایی سازگار نیست؛ لذا پیشنهاد می‌شود به‌جای معافیت از هزینه دادرسی از این روش استفاده شود که دستگاه‌های دولتی درصورتی‌که توان پرداخت هزینه دادرسی ندارند با اعلام بالاترین مقام دستگاه بتوانند دعوای خود را ثبت کنند. درخصوص معافیت وزارت دادگستری به‌نظر می‌رسد با عنایت به اینکه در مواردی به جهت حفظ منابع بیت‌المال لازم است نسبت به برخی آرا تجدیدنظرخواهی کند و این امر مستلزم پرداخت هزینه‌های دادرسی است که بعضاً مبالغ قابل‌توجهی می‌باشد لذا پیش‌بینی این معافیت مثبت ارزیابی می‌شود. ۲. حکم معافیت دستگاه‌ها و نهادهای حاکمیتی از پرداخت هزینه دادرسی در قوانین مختلف با رویکردهای مختلف و تغییرات بسیار همراه بوده است. این رویکردها از معافیت کلی تا عدم معافیت مطلق و در برخی موارد معافیت برخی نهاد و دستگاه‌ها در نوسان بوده و لذا در مقاطع مختلف قانونگذاری، فقدان رویکرد و نگاه واحد موجب شده است دستگاه یا نهاد خاصی حسب اقتضا نسبت به پیش‌بینی این حکم برای خود اقدام کند؛ البته این اقدام‌های موردی نیز با توجه به فقدان رویکرد منسجم، همواره اختلاف نظر و دیدگاه‌های متفاوتی را در پی داشته است. به‌رغم اینکه در قوانین درخصوص معافیت سازمان حفاظت محیط زیست، حکم لازم پیش‌بینی شده است، مجدداً به نحو دیگری، مشابه همان حکم در لایحه بودجه پیش‌بینی شده است. در آخرین مقرره قانونی در بند «پ» ماده (۴۱) قانون برنامه هفتم پیشرفت در همین خصوص مقرر شده است: «به‌منظور صیانت و حفاظت کمّی و کیفی منابع آب با توجه به وظایف قانونی، وزارت نیرو و سازمان حفاظت محیط زیست و واحدهای تابعه آنها در تمامی مراحل رسیدگی به پرونده‌ها و دعاوی حقوقی و کیفری در تمامی	ت- وزارت دادگستری در پرونده‌هایی که مربوط به مطالبه دیه یا خسارات یا هر وجهی که به موجب حکم دادگاه به نمایندگی از بیت‌المال موظف به پرداخت آن است از پرداخت هزینه دادرسی در مراحل مختلف و خسارات احتمالی و اوراق و حق‌الاجرا معاف است.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		مراجع قضایی از پرداخت هزینه‌های دادرسی معافند». به‌نظر می‌رسد که سازمان حفاظت محیط زیست مطابق این بند به‌صورت مقید یعنی در پرونده‌هایی که به منابع آبی مربوط است از هزینه‌های دادرسی معاف شده است. معافیت مطلق سازمان حفاظت محیط زیست از پرداخت هزینه دادرسی از مصادیق تبعیض ناروا بوده و درنتیجه با بند «۹» اصل (۳) مغایر است. همچنین این تبعیض، با جزء «۱۰» بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری مغایرت دارد. ۳. حکم مقرر در این بند، اصلاح قوانین دائمی است و طبق بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، تصویب آن در بودجه، ممنوع است و طبق ماده (۱۸۱) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، نیاز به رأی دوسوم نمایندگان دارد.	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۰۹- بند ث-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۵۵۱ نام دفتر : سیاسی	ث- وزارت دادگستری در پرونده‌هایی که مسئولیت پرداخت دیه یا خسارات را به نمایندگی از بیت‌المال برعهده دارد در صورت عدم شناسایی محکوم‌له (ذی‌نفع) یا نقص مدارک یا حساب بانکی یا عدم مراجعه وی که ناشی از قصور ذی‌نفع باشد، مبلغ محکوم‌به را به حساب دادگستری مربوطه تودیع می‌نماید. تعهد بیت‌المال و وزارت دادگستری در رقم تودیعی ایفا شده تلقی می‌گردد.	۱. درصورتی‌که مبلغ محکوم‌به به حساب دادگستری مربوطه مسترد شود، دادگستری مربوطه ذی‌نفع می‌شود و ممکن است از بی‌طرفی خارج شده و در انجام تکالیف خود در مواردی نظیر ابلاغ، تمام همت خود را به‌کار نبسته و درنتیجه، ذی‌نفع از وضعیت پرونده مطلع نگردد و در این صورت، طبق این بند، محکوم‌به، به حساب دادگستری مربوطه واریز می‌شود. ۲. یکی از مسائل و خلأهایی که در برخی موارد موجبات سوءاستفاده را فراهم کرده است آن است که به‌رغم آمادگی وزارت دادگستری در پرداخت مبلغ محکوم‌به، ذی‌نفع یا ذی‌نفعان در ارائه مدارک لازم و پیگیری جهت وصول خودداری می‌کنند تا احیاناً با گذشت زمان و موکول کردن آن به سال بعد، مشمول مبالغ بیشتر شوند. از همین رو به‌نظر می‌رسد پیش‌بینی این حکم می‌تواند از چنین سوءاستفاده‌هایی جلوگیری به‌عمل آورد و موجب صیانت از بیت‌المال شود. ۳. تودیع مبالغ محکومٌ‌به در حساب دادگستری مربوطه، باید با رعایت اصل (۵۳) قانون اساسی همراه باشد که طبق آن، همه دریافت‌های دولت باید در حساب‌های خزانه‌داری کل متمرکز شود. ۴. حکم مقرر در این بند، اصلاح قوانین دائمی است و طبق بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، تصویب آن در بودجه، ممنوع است و طبق ماده (۱۸۱) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، نیاز به رأی دوسوم نمایندگان دارد.	ث- وزارت دادگستری در پرونده‌هایی که مسئولیت پرداخت دیه یا خسارات را به نمایندگی از بیت‌المال برعهده دارد در صورت عدم شناسایی محکوم‌له (ذی‌نفع) یا نقص مدارک یا حساب بانکی یا عدم مراجعه وی که ناشی از قصور ذی‌نفع باشد، مبلغ محکوم‌به را به حساب دادگستری مربوطه تودیع می‌نماید. تعهد بیت‌المال و وزارت دادگستری در رقم تودیعی ایفا شده تلقی می‌گردد. هرگونه استفاده از منابع حاصل از رقم‌های تودیعی توسط قوه قضائیه، ممنوع است.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۰- بند الف-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۵ نام دفتر : زیربنایی	برای ساماندهی سکونتگاه‌های غیررسمی واقع در حریم و خارج از حریم شهرها، تأمین زیرساخت و فراهم کردن حداقل خدمات عمومی اعم از مدرسه، مسجد، کتابخانه، روشنایی محیط، در این مناطق، سازمان امور مالیاتی، موظف است معادل سهم جمعیت ساکن در این مناطق از کل جمعیت هر استان را بر اساس اعلام سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها از محل عوارض ماده (۳۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده به حساب خزانه استان واریز نماید. منابع حاصله بر اساس نظر شورای برنامه‌ریزی استان از طریق دستگاه‌های ذی‌ربط و مبادله موافقتنامه با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها، صرف توسعه و بهسازی مناطق فوق‌الذکر در همان استان می‌گردد. در کنار مباحث بهسازی، مشکلات اشتغال پایدار حاشیه‌نشینان است و شایسته آن است که بخشی از اعتبارات مذکور، صرف ایجاد و توسعه زیرساخت‌های اشتغال از جمله راه‌اندازی کارگاه‌های تولیدی در مبادی مهاجرت به‌خصوص روستاها و مناطق محروم شود تا در ازای آن، مهاجران حاشیه‌نشین به موطن خود برگشته و مهاجرت معکوس شکل بگیرد. استفاده از درامدهای ملی صرفاً مبتنی بر شاخص جمعیت، با اصل چهل وهشتم قانون اساسی مطابقت ندارد؛ همچنین معیار مناطق کم درآمد و کمتر توسعه یافته علی رغم اهمیت آن، در اختصاص منابع مورد غفلت واقع شده است که با معیارهای مربوط به عدالت اجتماعی همخوانی ندارد. در برخی سیاست‌های کلی نظام در تبیین موارد رعایت عدالت اجتماعی به معیار اولویت دادن به مناطق محروم اشاره شده است؛ از جمله می‌توان به اجزاء ۱ تا ۳ بند «د» سیاست‌های کلی آمایش سرزمین ابلاغی ، جزء ۲-۳ تا ۲-۵ بند «د» سیاست‌های کلی اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی ،	موافق به شرط اصلاح وجود سکونتگاه غیررسمی در داخل محدوده نادیده گرفته شده است. با توجه به اینکه بخشی از سکونتگاه‌های غیررسمی خارج از محدوده شهرها، ازطریق تصرف عدوانی اراضی منابع طبیعی و کشاورزی و تغییر کاربری غیرمجاز آنها، شکل گرفته است، باید پیش از اعطای تسهیلات و حمایت های خدماتی از عدم گسترش و پیش روی این مناطق بخصوص در اراضی کشاورزی حریم و خارج از حریم شهرها اطمینان حاصل نمود. در کنار مباحث بهسازی، مشکلات اشتغال پایدار حاشیه‌نشینان است و شایسته آن است که بخشی از اعتبارات مذکور، صرف ایجاد و توسعه زیرساخت‌های اشتغال از جمله راه‌اندازی کارگاه‌های تولیدی در مبادی مهاجرت به‌خصوص روستاها و مناطق محروم شود تا در ازای آن، مهاجران حاشیه‌نشین به موطن خود برگشته و مهاجرت معکوس شکل بگیرد. استفاده از درامدهای ملی صرفاً مبتنی بر شاخص جمعیت، با اصل چهل وهشتم قانون اساسی مطابقت ندارد؛ همچنین معیار مناطق کم درآمد و کمتر توسعه یافته علی رغم اهمیت آن، در اختصاص منابع مورد غفلت واقع شده است که با معیارهای مربوط به عدالت اجتماعی همخوانی ندارد. در برخی سیاست‌های کلی نظام در تبیین موارد رعایت عدالت اجتماعی به معیار اولویت دادن به مناطق محروم اشاره شده است؛ از جمله می‌توان به اجزاء ۱ تا ۳ بند «د» سیاست‌های کلی آمایش سرزمین ابلاغی ، جزء ۲-۳ تا ۲-۵ بند «د» سیاست‌های کلی اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی ، بند «د» جزء «۲» سیاست‌های کلی برنامه پنجساله دوم ، جزء ۴ و ۸ بند «۱۹» سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه اشاره کرد. اطلاق این بند مغایر بندهای «۱» و «۱۰»سیاست های کلی بخش شهرسازی به نظر می‌رسد. توسعه و تقویت زیرساخت های تمامی سکونت های غیررسمی صحیح نیست و به گسترش جمعیت و توسعه این مناطق منجر می‌شود؛ لذا توسعه سکونت‌های غیررسمی باید «در چهارچوب طرح	برای ساماندهی سکونتگاه‌های غیررسمی واقع در محدوده و حریم و خارج از برای ساماندهی سکونتگاه‌های غیررسمی واقع در محدوده و حریم و خارج از حریم شهرها(مشروط به محدوده کالبدی تثبیت شده و عدم گسترش و پیش روی این مناطق) تأمین زیرساخت و فراهم کردن حداقل خدمات عمومی اعم از مدرسه، مسجد، کتابخانه، روشنایی محیط، در این مناطق، سازمان امور مالیاتی، موظف است معادل سهم جمعیت ساکن در این مناطق از کل جمعیت هر استان را بر اساس اعلام سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها از محل عوارض ماده (۳۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده به حساب خزانه استان واریز نماید. منابع حاصله بر اساس نظر شورای برنامه‌ریزی استان از طریق دستگاه‌های ذی‌ربط و مبادله موافقتنامه با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها، صرف توسعه و بهسازی مناطق فوق‌الذکر در همان استان می‌گردد. در راستای بند «ث» ماده (۸۵) قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت و به‌منظور کاهش سالانه ده درصدی (۱۰٪) جمعیت حاشیه‌نشین و ترویج مهاجرت معکوس، شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان می‌تواند، بیست درصد (۲۰٪) از عوارض موضوع این بند را صرف اشتغال‌زایی برای داوطلبان مهاجرت معکوس و تقویت امکانات و خدمات بهداشتی-درمانی در نواحی مهاجرفرست روستایی و عشایری همان استان نماید. وزارت جهاد کشاورزی موظف است با همکاری وزارت کشور، دستورالعمل نحوه هزینه‌کرد منابع برای

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	بند «د» جزء «۲» سیاست‌های کلی برنامه پنجساله دوم ، جزء ۴ و ۸ بند «۱۹» سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه اشاره کرد. اطلاق این بند مغایر بندهای «۱» و «۱۰»سیاست های کلی بخش شهرسازی به نظر می‌رسد. توسعه و تقویت زیرساخت های تمامی موافق به شرط اصلاح وجود سکونتگاه غیررسمی در داخل محدوده نادیده گرفته شده است. با توجه به اینکه بخشی از سکونتگاه‌های غیررسمی خارج از محدوده شهرها، ازطریق تصرف عدوانی اراضی منابع طبیعی و کشاورزی و تغییر کاربری غیرمجاز آنها، شکل گرفته است، باید پیش از اعطای تسهیلات و حمایت های خدماتی از عدم گسترش و پیش روی این مناطق بخصوص در اراضی کشاورزی حریم و خارج از حریم شهرها اطمینان حاصل نمود. در کنار مباحث بهسازی، مشکلات اشتغال پایدار حاشیه‌نشینان است و شایسته آن است که بخشی از اعتبارات مذکور، صرف ایجاد و توسعه زیرساخت‌های اشتغال از جمله راه‌اندازی کارگاه‌های تولیدی در مبادی مهاجرت به‌خصوص روستاها و مناطق محروم شود تا در ازای آن، مهاجران حاشیه‌نشین به موطن خود برگشته و مهاجرت معکوس شکل بگیرد. استفاده از درامدهای ملی صرفاً مبتنی بر شاخص جمعیت، با اصل چهل وهشتم قانون اساسی مطابقت ندارد؛ همچنین معیار مناطق کم درآمد و کمتر توسعه یافته علی رغم اهمیت آن، در اختصاص منابع مورد غفلت واقع شده است که با معیارهای مربوط به عدالت اجتماعی همخوانی ندارد. در برخی سیاست‌های کلی نظام در تبیین موارد رعایت عدالت اجتماعی به معیار اولویت دادن به مناطق محروم اشاره شده است؛ از جمله می‌توان به اجزاء ۱ تا ۳ بند «د» سیاست‌های کلی آمایش سرزمین ابلاغی ، جزء ۲-۳ تا	آمایش سرزمینی و بر اساس استعدادهای اقتصادی و با رعایت معیارهای زیست محیطی و مراقبت از منابع آب و خاک کشاورزی و ایمنی در مقابل سوانح طبیعی و امکان استفاده از زیرساخت‌ها و شبکه شهری و زیست محیطی شهرهای کشور و جلوگیری از افزایش و گسترش بی رویه کلانشهرها» باشد که این قیود ذکر نشده است و سابقاً در بند «ب» تبصره « ۱۱» قانون بودجه ۱۴۰۲ کل کشور به درستی این قیود در کنار مفاد حکم مذکور قرار گرفته است	اشتغالزایی را ظرف دو ماه پس از ابلاغ این قانون تهیه و ابلاغ نماید.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	۵-۲ بند «د» سیاست‌های کلی اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی ، بند «د» جزء «۲» سیاست‌های کلی برنامه پنجساله دوم ، جزء ۴ و ۸ بند «۱۹» سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه اشاره کرد. اطلاق این بند مغایر بندهای «۱» و «۱۰»سیاست های کلی بخش شهرسازی به نظر می‌رسد. توسعه و تقویت زیرساخت های تمامی سکونت های غیررسمی صحیح نیست و به گسترش جمعیت و توسعه این مناطق منجر می‌شود؛ لذا توسعه سکونت‌های غیررسمی باید «درموافق به شرط اصلاح وجود سکونتگاه غیررسمی در داخل محدوده نادیده گرفته شده است. با توجه به اینکه بخشی از سکونتگاه‌های غیررسمی خارج از محدوده شهرها، ازطریق تصرف عدوانی اراضی منابع طبیعی و کشاورزی و تغییر کاربری غیرمجاز آنها، شکل گرفته است، باید پیش از اعطای تسهیلات و حمایت های خدماتی از عدم گسترش و پیش روی این مناطق بخصوص در اراضی کشاورزی حریم و خارج از حریم شهرها اطمینان حاصل نمود. در کنار مباحث بهسازی، مشکلات اشتغال پایدار حاشیه‌نشینان است و شایسته آن است که بخشی از اعتبارات مذکور، صرف ایجاد و توسعه زیرساخت‌های اشتغال از جمله راه‌اندازی کارگاه‌های تولیدی در مبادی مهاجرت به‌خصوص روستاها و مناطق محروم شود تا در ازای آن، مهاجران حاشیه‌نشین به موطن خود برگشته و مهاجرت معکوس شکل بگیرد. استفاده از درامدهای ملی صرفاً مبتنی بر شاخص جمعیت، با اصل چهل وهشتم قانون اساسی مطابقت ندارد؛ همچنین معیار مناطق کم درآمد و کمتر توسعه یافته علی رغم اهمیت آن، در اختصاص منابع مورد غفلت واقع شده است که با معیارهای مربوط به عدالت اجتماعی همخوانی ندارد. در برخی سیاست‌های کلی نظام		

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	در تبیین موارد رعایت عدالت اجتماعی به معیار اولویت دادن به مناطق محروم اشاره شده است؛ از جمله می‌توان به اجزاء ۱ تا ۳ بند «د» سیاست‌های کلی آمایش سرزمین ابلاغی ، جزء ۲-۳ تا ۲-۵ بند «د» سیاست‌های کلی اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی ، بند «د» جزء «۲» سیاست‌های کلی برنامه پنجساله دوم ، جزء ۴ و ۸ بند «۱۹» سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه اشاره کرد.		

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۰- بند ب-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۵ نام دفتر : زیربنایی	در اجرای ماده (۴۹) برنامه هفتم پیشرفت و تحقق کاهش سطح بافت فرسوده و ناکارآمد شهری، وزارت راه و شهرسازی مکلف است تا (۱۰٪) از اراضی الحاقی موضوع تبصره «۱» بند «ب» ماده (۵۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت در سال ۱۴۰۴ را از طریق تهاتر، مولدسازی و سایر روش‌ها، برای تأمین سرانه‌های خدمات شهری (خدمات روبنایی، زیربنایی، بهسازی محیطی) بافت‌های ناکارآمد شهری و اجرای طرح کلید به کلید برای حداقل (۱۰) هزار واحد مسکونی اختصاص دهد.	موافق به شرط اصلاح این حکم تلفیقی از چهار ماده ۵۰ و ۵۲ و ۵۳ و ۵۴ برنامه هفتم است و نکته مهم پیش نیاز تدوین آیین‌نامه‌های اجرایی مربوطه بر اجرای این حکم است. تصریح بر تهاتر بدون رعایت اصل ۵۳، مغایر با اصل مزبور است. اطلاق عبارت «و سایر روش ها» علاوه بر ابهام داشتن و مغایرت با اصول قانون نویسی موضوع بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری، می‌تواند مشتمل بر روش‌های غیرقانونی باشد که با اصل ۸۵ قانون اساسی مغایر به نظر می‌رسد. عبارت پردازی این بند نیاز به اصلاح دارد و باید قبل از "پایش آب توازن" عبارت "صرف" اضافه شود. از آنجا که سقف مشخصی برای هزینه‌کرد اعتبارات مذکور مشخص نشده است، با اصل ۵۳ قانون اساسی مغایر به نظر می‌رسد. علاوه بر این با توجه به تصویب قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین‌المللی کنترل و مدیریت آب توازن و رسوبات کشتی‌ها توسط مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۸۹ و سررسید اجرای الزامات کنوانسیون مدیریت آب توازن کشتی‌ها از شهریور ۱۴۰۳، ضرورت دارد کشورهای عضو نسبت به تجهیز ناوگان کشتی‌ها به سامانه مدیریت آب‌توازن اقدام کنند. با این وجود، حکم فعلی شامل اقداماتی همچون تجهیز و راه‌اندازی آزمایشگاه‌های مرجع و یا معتمد در استان‌های ساحلی برای تجزیه و تحلیل (آنالیز) آب توازن و رسوبات شناورها است که به نظر می‌رسد فراتر از تعهدات بین‌المللی یاد شده در کنوانسیون مربوطه (تجهیز کشتی‌ها به سامانه مدیریت آب توازن) است. همچنین از آنجایی که مطابق تبصره «۱» ماده واحده قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین‌المللی کنترل و مدیریت آب توازن و رسوبات کشتی‌ها، مسئول اجرای این کنوانسیون، سازمان بنادر و دریانوردی تعیین گردیده، انجام تعهدات مربوطه در قالب اقدامات داخلی آن سازمان قابل انجام بوده و به نظر می‌رسد نیازی	---

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		به حکم قانونی جدید در این زمینه نیست	
تبصره۱۰- بند پ-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۵ نام دفتر : زیربنایی	سازمان بنادر و دریانوردی مکلف است یک هزارم از درآمد حاصل از خدمات بندری و دریایی در سواحل دریاها (شمال و جنوب کشور) را ضمن مبادله موافقتنامه با سازمان برنامه و بودجه و با نظارت سازمان حفاظت محیط زیست و شورای برنامه‌ریزی استان، پایش آب توازن و احداث، تجهیز و راه‌اندازی آزمایشگاه‌های مرجع و یا معتمد در استان‌های ساحلی برای تجزیه و تحلیل (آنالیز) آب توازن و رسوبات شناورها در بنادر اصلی کشور هزینه کند.	عبارت پردازی این بند نیاز به اصلاح دارد و باید قبل از "پایش آب توازن" عبارت "صرف" اضافه شود. از آنجا که سقف مشخصی برای هزینه‌کرد اعتبارات مذکور مشخص نشده است، با اصل ۵۳ قانون اساسی مغایر به نظر می‌رسد. علاوه بر این با توجه به تصویب قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین‌المللی کنترل و مدیریت آب توازن و رسوبات کشتی‌ها توسط مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۸۹ و سررسید اجرای الزامات کنوانسیون مدیریت آب توازن کشتی‌ها از شهریور ۱۴۰۳، ضرورت دارد کشورهای عضو نسبت به تجهیز ناوگان کشتی‌ها به سامانه مدیریت آب‌توازن اقدام کنند. با این وجود، حکم فعلی شامل اقداماتی همچون تجهیز و راه‌اندازی آزمایشگاه‌های مرجع و یا معتمد در استان‌های ساحلی برای تجزیه و تحلیل (آنالیز) آب توازن و رسوبات شناورها است که به نظر می‌رسد فراتر از تعهدات بین‌المللی یاد شده در کنوانسیون مربوطه (تجهیز کشتی‌ها به سامانه مدیریت آب توازن) است. همچنین از آنجایی که مطابق تبصره «۱» ماده واحده قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین‌المللی کنترل و مدیریت آب توازن و رسوبات کشتی‌ها، مسئول اجرای این کنوانسیون، سازمان بنادر و دریانوردی تعیین گردیده، انجام تعهدات مربوطه در قالب اقدامات داخلی آن سازمان قابل انجام بوده و به نظر می‌رسد نیازی به حکم قانونی جدید در این زمینه نیست	حذف

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۰- بند ت-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۵ نام دفتر : زیربنایی	به‌منظور تسهیل امر زیارت حرم رضوی برای مرزنشینان و زائران خارجی که از مرزهای زمینی وارد کشور می‌شوند و کاهش فشار بر ناوگان مسافربری جاده‌ای علی‌الخصوص در ایام خاص مانند ایام زیارت اربعین، وزارت راه و شهرسازی (سازمان هواپیمایی کشوری) مجاز است به شرکت‌های هواپیمایی خارجی طی هماهنگی با وزارت امور خارجه، مجوز انجام پروازهای داخلی در مسیر مشهد مقدس و فرودگاه‌های استان‌های مرزی را به شکلی صادر نماید که از تمام آن فرودگاه‌ها پرواز هفتگی در مسیر مشهد مقدس برقرار نمایند و همچنین در ایام مقارن مناسک اربعین خدمات جابه‌جایی مسافرین از شهرهای چابهار و زاهدان به فرودگاه مناسب به تشخیص ستاد مرکزی اربعین برقرار شود. هرگونه نرخ‌گذاری برای خدمات شرکت‌های خارجی مذکور و نیز عرضه سوخت یارانه‌ای به این شرکت‌ها ممنوع می‌باشد. آیین‌نامه این بند به پیشنهاد شورای عالی هوانوردی به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.	با در نظر گرفتن وضعیت فعلی بازار حمل‌ونقل هوایی داخلی به لحاظ کیفیت و کمیت ارائه خدمات، موضوع اعطاء مجوز به سازمان هواپیمایی کشوری جهت بکارگیری شرکت هواپیمایی خارجی در انجام پروازهای داخلی، در ظاهر می‌تواند به عنوان یک ابزار موقت تنظیم‌گری برای بهبود فضای رقابتی بازار حمل‌ونقل هوایی و جلوگیری از انحصار، مفید باشد و امکان مدیریت و پاسخگویی به تقاضای مسافران در ایام اوج تقاضای سفر را فراهم آورد. با این وجود، حکم پیشنهادی لایحه به سه دلیل که در ادامه اشاره شده است، امکان قانونی و کارایی لازم برای تحقق اهداف یادشده را ندارد: ۱- اعطاء آزادی پرواز شرکت‌های هواپیمایی خارجی در مسیرهای داخلی (در طول حداقل یکسال که مد نظر لایحه است) طبق کنوانسیون شیکاگو نیازمند موافقتنامه حمل‌ونقل هوایی دوجانبه جمهوری اسلامی ایران با کشور دیگری است که پس از توافق و تنظیم شروط توسط دولت باید طبق اصل ۱۲۵ ام قانون اساسی به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد. بنابراین اعطاء چنین مجوزی پس از تهیه موافقتنامه و مشخص شدن طرف توافق و شرایط آن انجام می‌گیرد. ۲- حکم پیشنهادی حکم غیربودجه‌ای و مغایر با بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت است و تصویب آن بر اساس اصول ۵۲ و ۶۵ قانون اساسی و ماده ۱۸۲ قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، در ضمن لایحه بودجه، ممنوع است. توصیه می‌شود جهت اعطاء مجوز برای شرایط اضطراری (پاسخگویی به تقاضای ایام خاص)، ماده (۹) قانون هواپیمایی کشوری اصلاح شود و یکبار در سال و در شرایط اضطراری ممنوعیت فعالیت شرکت‌های هواپیمایی خارجی در مسیرهای داخلی برداشته شود. ۳- محدودیت زمانی و مکانی جدی برای پروازهای داخلی شرکت‌های هواپیمایی خارجی که ممکن است تمایل به حضور در بازار حمل‌ونقل هوایی داخلی ایران داشته باشند تعیین شده است. اولاً، مجوز پرواز شرکت‌های هواپیمایی خارجی به مسیر مشهد مقدس و فرودگاه‌های استان‌های مرزی	حذف

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		محدود شده که به معنای عدم امکان استفاده از ظرفیت‌های شرکت‌های هواپیمایی خارجی برای تقاضای پروازی شهرهای پرجمعیت نظیر تهران و اصفهان به مشهد مقدس در زمان اوج تقاضا است. ثانیاً، اعطا این مجوز مشروط به برقراری پرواز هفتگی از تمام فرودگاه‌های استان‌های مرزی در مسیر مشهد مقدس شده است. چنین شرطی عملاً جذابیت پروازهای داخلی را برای حضور شرکت‌های هواپیمایی خارجی را از بین می‌برد. چرا که از برخی استان‌های مرزی تقاضای هفتگی بالایی برای سفر هوایی به مشهد مقدس وجود ندارد که پرواز مستقیم مستمر برای آن قابل توجیه باشد. حتی در صورت جذابیت و الزام شرکت‌های خارجی به برقراری مستمر پروازهای داخلی می‌تواند در سهم شرکت‌های هواپیمایی داخلی اثر سوء داشته باشد. از منظر حقوقی نیز اشکالات ذیل به این حکم وارد است: ۱- تعیین تکلیف برای دو نهاد به موجب عبارت «وزارت راه و شهرسازی (سازمان هواپیمایی کشوری)» به لحاظ اصول قانون نویسی و نظام اداری صحیح، درست نیست و موجب ابهام و لوث مسئولیت می‌شود؛ بهتر است چنانچه سازمان هواپیمایی کشوری مکلف به انجام این کار است، همین سازمان لحاظ شود. ۲- برای پیشنهاد و تصویب آیین نامه، حد زمانی مشخصی قائل نشده است که عملاً زمینه انجام ترک فعل در این خصوص را فراهم می‌کند و با نظام اداری صحیح (موضوع بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی) و همچنین اصل قابل اجرا بودن قوانین (بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانون‌گذاری) مغایر به نظر می‌رسد. با توجه به محدود بودن اعتبار بودجه و همچنین فرارسیدن ایام اربعین و زیارت حرم رضوی در نیمه اول سال ۱۴۰۴، لازم است، زمان کوتاهی نظیر یک ماه یا حداکثر سه ماه برای تصویب این آئین‌نامه در نظر گرفت. ۳- عنوان «شورای‌عالی هوانوردی» برای پیشنهاد آیین نامه این موضوع صحیح نیست و لازم است با عبارت «شورای‌عالی هواپیمایی کشوری»	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		جایگزین شود.	
تبصره۱۰- بند ث-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۵ نام دفتر : زیربنایی	تسهیلات پرداختی شبکه بانکی بابت احداث و نوسازی خوابگاه‌های دستگاه‌های مشمول ماده (۱) قانون احکام دائمی به عنوان ایفای تعهدات قانون جهش تولید مسکن محسوب می‌شود.	هدف تدوین لایحه در اینجا تامین منابع نوسازی خوابگاه های دانشگاهی از یکسو و افزایش رغبت بانکها بواسطه محاسبه در ذیل تعهدات قانون جهش تولید مسکن و فاصله گرفتن از تنبیهات ذیل این قانون و برنامه هفتم برای عدم انجام تعهدات شبکه بانکی در این خصوص است. در هر صورت تفاوت ماهیت و کارکرد مسکن و خوابگاه بدیهی است. اما حتی اگر به واسطه مصلحت و فاصله زیاد بانکها تا انجام تکالیف مربوطه به صورت اقتضایی با پذیرش شمول هزینه کرد نوسازی خوابگاه‌ها ذیل تعهدات شبکه بانکی در اجرای قانون جهش تولید مسکن بتوان موافقت کرد؛ اما باید توجه داشت این موضوع به نوعی اصلاح قانون دائمی تلقی می‌گردد و نیاز به دو سوم آرا دارد.	پیشنهاد اول: حذف پیشنهاد دوم: در صورت اصرار مجلس، به شرح ذیل شود: تسهیلات پرداختی شبکه بانکی بابت احداث و نوسازی خوابگاه‌های موضوع تبصره «۴» ماده (۷) قانون جوانی جمعیت دستگاه‌های مشمول ماده (۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۰/۱۱/۱۳۹۵ به عنوان ایفای تعهدات قانون جهش تولید مسکن محسوب می‌شود. بانک مرکزی مکلف است عملکرد شبکه بانکی در اجرای این بند و تکالیف مندرج در قانون جهش تولید مسکن را هر سه ماه یکبار به مجلس شورای اسلامی گزارش نمایند.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۱- بند الف-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۴ نام دفتر : زیربنایی	حوادث و بحران سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است از محل اعتبارات موضوع بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) تا مبلغ پنجاه‌هزار میلیارد (۵۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال به جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران، تا مبلغ یک هزار میلیارد (۱،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال به سازمان دامپزشکی کشور بابت مهار بیماری‌های واگیر دامی و مشترک بین انسان و دام و پایش باقی‌مانده‌های دارو، سموم و فلزات سنگین در فراورده‌های خام دامی، تا مبلغ دو هزار میلیارد (۲،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال به مؤسسات تحقیقات واکسن و سرم‌سازی رازی و انستیتو پاستور ایران بابت تولید و ارتقای کیفیت انواع ایمن¬ساز (واکسن)های موردنیاز انسان، دام و طیور و مبلغ دو هزار میلیارد (۲،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (سازمان فوریت‌های پیش‌بیمارستانی اورژانس کشور) در قالب اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جهت هزینه در موارد مندرج در بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) اقدام نماید. دستورالعمل شناسایی موارد مشمول و استفاده از تنخواه این بند در موارد بحرانی به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد.	موافق به شرط اصلاح نیاز مبرم به تقویت ظرفیت آتش نشانی در روند فزاینده حوادث شهری ، ۲همت بار مالی شایان ذکر است که بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، بیان می‌دارد، «به دولت اجازه داده می‌شود به منظور پیش آگاهی، پیشگیری، امدادرسانی، بازسازی و نوسازی مناطق آسیب دیده از حوادث غیرمترقبه از جمله سیل، زلزله، سرمازدگی، تگرگ، طوفان، آتش‌سوزی، گردوغبار، پیشروی آب دریا، آفت‌های فراگیر محصولات کشاورزی و بیماری‌های همه‌گیر انسانی و دامی و حیات‌وحش و مدیریت خشکسالی، تنخواه‌گردان موضوع ماده (۱۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰ را به سه درصد (۳٪) و اعتبارات موضوع ماده (۱۲) قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور مصوب ۱۳۸۷ را به دو درصد (۲٪) افزایش دهد. اعتبارات مذکور با پیشنهاد وزارت کشور و تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور (ظرف مدت ده روز) و تصویب هیأت وزیران قابل هزینه است. از ابتدای سال ۱۳۹۵ بخشی از اعتبارات مذکور به ترتیب و میزانی که در قوانین بودجه سنواتی تعیین می‌شود به صورت هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به جمعیت هلال احمر و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اختصاص می‌یابد تا در جهت آمادگی و مقابله با حوادث و سوانح هزینه گردد». در این زمینه نکات ذیل قابل تأمل است: - با توجه به سازوکار تعیین شده در بند «م» قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، که بیان می‌دارد اعتبارات این بند «با پیشنهاد وزارت کشور قابل هزینه است» و نظر به اینکه طبق ماده (۱) قانون مدیریت بحران مصوب ۲۳/۰۵/۱۳۹۸، سازمان مدیریت بحران موظف به «پاسخ مؤثر در برابر مخاطرات طبیعی، حوادث و بحران‌ها، تأمین ایمنی، تقویت تاب‌آوری با ایجاد مدیریت یکپارچه در امر سیاستگذاری،	حوادث و بحران سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است با پیشنهاد وزارت کشور از محل اعتبارات موضوع بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) تا مبلغ پنجاه‌هزار میلیارد (۵۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال به جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران، تا مبلغ بیست هزار میلیارد (۲۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال در اجرای بند «ج» ماده (۵۲) برنامه هفتم پیشرفت با تصویب هیئت وزیران، به وزارت کشور به‌منظور تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات تخصصی آتش‌نشانی از قبیل؛ خودروهای نردبان دار آتش‌نشانی، خودروهای آتش‌نشانی وامداد و نجات و ساخت ایستگاه‌های آتش نشانی استاندارد شهرداریهای کشور، مبلغ یک هزار میلیارد (۱،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال به سازمان دامپزشکی کشور بابت مهار بیماری‌های واگیر دامی و مشترک بین انسان و دام و پایش باقی‌مانده‌های دارو، پادزیست(آنتی بیوتیک)، سموم و فلزات سنگین در فراورده‌های خام دامی، تا مبلغ دو هزار میلیارد (۲،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال با تصویب هیئت وزیران، به وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی(۴۵درصد) و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی(۴۵درصد) و سازمان ملی استاندارد(۱۰درصد) جهت ایجاد نظام رهگیری، ردیابی، بسته‌بندی و شناسنامه‌دار کردن و نشان(برند)سازی و پایش باقیمانده‌های سموم کشاورزی، شوره (نیترات)، فلزات سنگین برای محصولات موضوع بند «خ» از ماده (۷۱)

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		برنامه‌ریزی، ایجاد هماهنگی و انسجام در زمینه‌های اجرائی و پژوهشی» در برابر بحران است، لذا مدیریت منابع مربوط به مدیریت بحران نیز باید براساس برنامه‌ریزی و سیاستگذاری سازمان مدیریت بحران کشور، البته با هماهنگی سایر دستگاه‌های ذیربط صورت پذیرد، لذا ضرروی است در صدر بند «الف» تبصره «۱۱» به صورت «سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است با پیشنهاد وزارت کشور از محل ،...» اصلاح شود. - طبق بند «ج» تبصره «۵» قانون بودجه سال ۱۴۰۳، «دولت مکلف بوده است که «حداکثر ظرف دو ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، جدول توزیع منابع موضوع بند «م» ماده (۲۸) الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) که بر مبنای سند ملی مدیریت بحران کشور، برنامه ملی و استانی کاهش خطر حوادث و سوانح و آسیب‌پذیری‌ها و ایجاد آمادگی، پاسخ، بازتوانی و بازسازی در مقابله با بحران تنظیم شده است را به مجلس شورای اسلامی ارائه نماید. دیوان محاسبات کشور مکلف است گزارش نظارت بر هزینه‌کرد اجزای جدول مذکور را هر سه ماه یکبار به مجلس شورای اسلامی ارسال نماید». لذا ضروری است ابتدا این بند تعیین تکلیف شود. - بخشی از موضوع "باقی مانده مواد در محصولات خوردنی" مربوط به محصولات کشاورزی است که طبق بند «خ» ماده (۷۱) قانون برنامه هفتم پیشرفت، ارزیابی و اعلام آن به وزارت جهاد کشاورزی با همکاری وزارت بهداشت و سازمان ملی استاندارد تکلیف شده است ولی در بین دستگاه‌های موضوع این حکم اشاره‌ای به دستگاه‌های مذکور نشده است. - استفاده از عبارت "تا مبلغ ..." مبهم بوده و از این حیث مغایر با بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانون گذاری مبنی بر شفافیت و عدم ابهام می‌باشد. همچنین سازوکار مندرج در قسمت آخر حکم (دستورالعمل شناسایی موارد مشمول و استفاده از تنخواه این بند در موارد بحرانی به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد) نیز با همان ایراد مواجه است چرا که هم موارد مشمول و هم مبلغ و دستگاه‌های مشمول در حکم حاضر مشخص شده است.	قانون برنامه هفتم پیشرفت، تا مبلغ دو هزار میلیارد (۲،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال به مؤسسات تحقیقات واکسن و سرم‌سازی رازی و انستیتو پاستور ایران بابت تولید و ارتقای کیفیت انواع ایمن‌ساز (واکسن)های موردنیاز انسان، دام و طیور ، تا مبلغ یک هزار و پانصد میلیارد (۱،۵۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال با تصویب هیئت وزیران به سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح هر کدام پنجاه درصد برای پیشگیری و اطفای حریق جنگل‌ها و مراتع کشور و مبلغ دو هزار میلیارد (۲،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در قالب اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جهت هزینه در موارد مندرج در بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) اقدام نماید. دستورالعمل شناسایی موارد مشمول و استفاده از تنخواه این بند ظرف در موارد بحرانی ظرف مدت ۳ماه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است گزارش تفصیلی عملکرد این بند از جمله میزان تخصیص و پرداخت به هریک از دستگاه‌ها و نهادهای فوق را هر سه ماه یکبار به مجلس شورای اسلامی ارسال نماید. همچنین دستگاه‌ها و نهادهای دریافت‌کننده اعتبار مکلفند گزارش عملکرد و فهرست اقدامات صورت گرفته خود را هر سه ماه یکبار به مجلس شورای اسلامی ارسال نمایند.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		یکی از مهم‌ترین ایرادهای موجود در بند «الف» از تبصره «۱۱» ماده‌واحده لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، استفاده از عبارت «تا مبلغ» به‌منظور تعیین سقف برای اعتبارات است، که پیشنهاد می‌شود در راستای تکلیف دولت به تخصیص کامل اعتبارات (با توجه به ماهیت پیشگیرانه و مقابله‌ای آنها)، از عبارت «معادل مبلغ» به‌عنوان جایگزین آن استفاده شود. از طرفی ازآنجایی‌که عدم‌تغییر یا افزایش نامتناسب اعتبارات با تکالیف منظور شده برای «سازمان دامپزشکی کشور» و «مؤسسه تحقیقات واکسن و سرم‌سازی رازی» منجر به توقف طرح‌های در دست اجرا و یا افزایش استقراض آنها از سیستم بانکی کشور خواهد شد، ضروری است حل این معضل از طریقی مناسب، مانند تهاتر بدهی آنها با دولت، در اصلاح تبصره « ۱۱» مدنظر قرار گیرد. همچنین به‌موجب بند «الف» از تبصره «۵» قانون بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف شده است از محل اعتبارات موضوع بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) تا مبلغ یک هزار و پانصد میلیارد ریال به سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح هر کدام پنجاه درصد برای پیشگیری و اطفای حریق جنگل‌ها و مراتع کشور تخصیصی دهد. حذف این تکلیف با توجه به درگیری فزاینده کشور با آتش‌سوزی‌های جنگل‌ها و مراتع از نقاط ضعف لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ است. درخصوص نظارت‌پذیری حکم مذکور نیز لازم است گزارش‌گیری از دستگاه‌ها و نهادهای مرتبط در همین حکم پیش‌بینی شود. برای تصویب دستورالعمل مذکور، حد زمانی مشخصی قائل نشده است. که عملاً زمینه انجام ترک فعل در این خصوص را فراهم می‌کند و با نظام اداری صحیح (موضوع بند ۱۰ اصل سوم قانون اساسی) مغایر به نظر می‌رسد. سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها به دلیل دارا نبودن اساسنامه، مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		تصویب دستور العمل موضوع ایند بند، به دلیل وجود افراد غیر وزیر در این شوار، مغایر اصل ۶۰ و ۱۳۸ قانون اساسی به شمار می رود.	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۱- بند ب-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۴ نام دفتر : زیربنایی	در اجرای بند «۷» ماده (۶۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور و تبصره ذیل ماده (۴۹) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور به دولت اجازه داده می‌شود از محل منابع تنخواه‌گردان موضوع بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مبلغ شصت هزار میلیارد (۶۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال جهت پرداخت سهم دولت به صندوق بیمه محصولات کشاورزی اقدام نماید. دستورالعمل اجرایی موضوع این بند به پیشنهاد سازمان برنامه به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد.	موافق به شرط اصلاح ۱.برای تصویب دستورالعمل مذکور، حد زمانی مشخصی قائل نشده است. که عملاً زمینه انجام ترک فعل در این خصوص را فراهم می¬کند و با نظام اداری صحیح (موضوع بند ۱۰ اصل سوم قانون اساسی) مغایر به نظر می¬رسد. ۲. تصویب دستور العمل موضوع این بند، به دلیل وجود افراد غیر وزیر در این شوار، مغایر اصل ۶۰ و ۱۳۸ قانون اساسی به شمار می رود. اعتبار ذکرشده برای صندوق بیمه کشاورزی نسبت به قوانین بودجه سال‌های ۱۴۰۱ تا ۱۴۰۳ تغییری نداشته و این درحالی است که هزینه جبران خسارت‌ها طی این سال‌ها افزایش یافته است. از طرفی به‌موجب تکالیف صندوق بیمه کشاورزی، غیر از خسارت‌های برنامه‌ریزی نشده، تعدادی از بیمه‌های اجباری نیز در تعهدات این صندوق منظور شده است که برای آنها ضروری است سهم دولت نیز به‌طور اجتناب‌ناپذیر منظور شود. همچنین به‌منظور تخصیص کامل این اعتبارات، پیشنهادی می‌گردد عبارت «دولت مکلف است» جایگزین عبارت «به دولت اجازه داده می‌شود» گردد. از طرفی به‌موجب جزء «۳» از بند «چ» ماده (۳۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، مقرر شده است که صندوق بیمه کشاورزی از طریق کارگزاری شرکت‌های بیمه، کلیه محصولات اساسی موضوع «قانون تضمین خرید محصولات اساسی کشاورزی» مصوب ۲۱/۰۶/۱۳۶۸ با اصلاحات و الحاقات بعدی را در مقابل خسارت‌های ناشی از سوانح طبیعی و حوادث، بیمه اجباری تمام‌خطر نماید. چنین تکلیفی تعهد قابل‌توجهی برای دولت، به‌منظور تأمین سهم دولت از پرداخت حق بیمه محصولات اساسی مذکور، ایجاد خواهد کرد که ضروری است برای این منظور نیز اعتبار مشخصی در قانون بودجه سال ۱۴۰۴ لحاظ شود. همچنین طبق تکلیف تبصره بند «ب» از ماده (۳۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، به‌منظور جبران هزینه‌های تحمیلی	در اجرای جزء «۳» از بند «ح» ماده (۳۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، بند «۷» ماده (۶۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور و تبصره ذیل ماده (۴۹) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور به دولت اجازه داده می‌شود از محل منابع تنخواه‌گردان موضوع بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مبلغ شصت هزار میلیارد (۶۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال جهت پرداخت سهم دولت به صندوق بیمه کشاورزی اقدام نماید. دستورالعمل اجرایی موضوع این بند ظرف مدت ۳ماه به پیشنهاد سازمان برنامه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		ناشی از مداخلات دولت در بازار (قیمت‌گذاری تکلیفی)، دولت باید در قوانین بودجه سالیانه منابع متناسب را پیش‌بینی و پرداخت نماید؛ بنابراین اعتبار متناسب با این منظور نیز باید در قانون بودجه سال آینده لحاظ گردد. البته از آنجایی که در بند «ژ» از تبصره «۲» لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ سازوکار تسویه بدهی‌های صندوق بیمه کشاورزی پیش‌بینی شده است، کلیه این اعتبارات به بدهی‌های دولت افزوده خواهد شد.	
تبصره۱۱- بند پ-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۴ نام دفتر : زیربنایی	در اجرای ماده (۴) قانون تأسیس صندوق بیمه همگانی حوادث طبیعی مصوب ۵/۸/۱۳۹۹، دولت مکلف است تا مبلغ هفتاد و هفت هزار میلیارد (۷۷،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال بابت حق بیمه پایه سهم دولت و همچنین کل حق بیمه پایه مالکان واحدهای مسکونی که تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) یا سازمان بهزیستی کشور هستند یا سایر افراد ناتوان و رزمندگان معسر از پرداخت، از محل اعتبار ماده (۱۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و اعتبارات مواد (۱۶) و (۱۷) قانون مدیریت بحران کشور مصوب ۱۳۹۸/۵/۷، تأمین و در ابتدای سال توسط خزانه‌داری کل کشور به‌حساب صندوق بیمه حوادث طبیعی ساختمان واریز نماید.	موافق به شرط اصلاح با توجه به تجارب تأمین مالی آنی حین بحران موضوع ماده ۱۷ قانون مدیریت بحران و بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۰۴/۱۲ /۱۳۹۳، پیشنهاد می‌شود بخشی از این منابع به منظور تجهیز منابع تنخواه مدیریت بحران در اختیار سازمان مدیریت بحران قرار گیرد و ظرف مدت سه ماه مسترد گردد. تجربه سیل ۱۳۹۸ و دشواری اداری تأمین مالی آنی در ابتدای سال از دلایل این پیشنهاد است.	در اجرای ماده (۴) قانون تأسیس صندوق بیمه همگانی حوادث طبیعی مصوب ۵/۸/۱۳۹۹، دولت مکلف است تا مبلغ هفتاد و هفت هزار میلیارد (۷۷،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال بابت حق بیمه پایه سهم دولت و همچنین کل حق بیمه پایه مالکان واحدهای مسکونی که تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) یا سازمان بهزیستی کشور هستند یا سایر افراد ناتوان و رزمندگان معسر از پرداخت، از محل اعتبار ماده (۱۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و اعتبارات مواد (۱۶) و (۱۷) قانون مدیریت بحران کشور مصوب ۱۳۹۸/۵/۷، تأمین و در ابتدای سال توسط خزانه‌داری کل کشور مبلغ ۵۷هزار میلیارد ریال به‌حساب صندوق بیمه حوادث طبیعی ساختمان واریز نماید.بیست هزار میلیارد ریال نیز در اختیار وزارت کشور به‌صورت تنخواه قرار گیرد تا در صورت وقوع حوادث و بحران‌ها، در چارچوب برنامه‌های آمادگی و پاسخ هزینه شود و ظرف مدت سه ماه مسترد گردد. خزانه‌داری کل کشور مکلف است کل این مبلغ را به محض وصول به‌حساب صندوق بیمه حوادث طبیعی ساختمان واریز نماید.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۱- بند ت-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۴ نام دفتر : زیربنایی	در اجرای مواد (۲) و (۴) قانون تأسیس صندوق بیمه همگانی حوادث طبیعی حداکثر حق بیمه پایه سالانه هر واحد مسکونی دارای انشعاب قانونی برق در سال ۱۴۰۴ به مبلغ چهار میلیون و دویست هزار (۴،۲۰۰،۰۰۰) ریال تعیین می‌شود که سهم مالکان به مبلغ سالانه حداکثر یک میلیون و ششصد و هشتاد هزار (۱،۶۸۰،۰۰۰) ریال توسط وزارت نیرو با رعایت قوانین و مقررات از طریق درج در قبوض برق واحدهای مسکونی دریافت و به‌حساب صندوق مذکور نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود. مالکان واحدهای مسکونی تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور و سایر افرادی که از پرداخت ناتوان هستند، از پرداخت این حق بیمه معاف‌اند.	موافق به شرط اصلاح ضرورت حمایت از تداوم سکونت در بافت تاریخی شهرها با توجه به محدودیت‌های توسعه وضع شده، و سهم ۳درصدی (جمعیت ۵/۲میلیون نفری این مناطق) که در حال کاهش و تخلیه جمعیتی است	در اجرای مواد (۲) و (۴) قانون تأسیس صندوق بیمه همگانی حوادث طبیعی حداکثر حق بیمه پایه سالانه هر واحد مسکونی دارای انشعاب قانونی برق در سال ۱۴۰۴ به مبلغ چهار میلیون و دویست هزار (۴،۲۰۰،۰۰۰) ریال تعیین می‌شود که سهم مالکان به مبلغ سالانه حداکثر یک میلیون و ششصد و هشتاد هزار (۱،۶۸۰،۰۰۰) ریال توسط وزارت نیرو با رعایت قوانین و مقررات از طریق درج در قبوض برق واحدهای مسکونی دریافت و به‌حساب صندوق مذکور نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود. مالکان واحدهای مسکونی تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور و سایر افرادی که از پرداخت ناتوان هستند، ساکنان بافت تاریخی مصوب شهرها، از پرداخت این حق بیمه معاف‌اند.
تبصره۱۱- بند ث-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۴ نام دفتر : زیربنایی	صندوق تأمین خسارت‌های بدنی موظف است: پس از تصویب هیئت نظارت صندوق و با معرفی وزیر دادگستری حداکثر تا مبلغ پانزده هزار میلیارد (۱۵،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال از منابع درآمد سالانه موضوع بندهای «ث» و «ج» ماده (۲۴) قانون بیمه اجباری خسارات واردشده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه را بابت دیه محکومان معسر جرائم غیرعمد ناشی از تصادف با اولویت زنان معسر و مواردی که پرداخت خسارت بر عهده بیت‌المال یا دولت است پرداخت نماید. پرداخت‌های این بند توسط وزارت دادگستری انجام می‌پذیرد.	موافق به شرط اصلاح ضرورت گسترش چتر حمایتی به سرپرست خانوار دارای معلول یا بیمار خاص و یا زن سرپرست خانوار با عنایت به حکم قانون برخی احکام مربوط به اصلاح ساختار بودجه کل کشور و قانون برنامه هفتم پیشرفت مبنی بر پرداخت به ذی نفع نهایی، حکم ذیل این بند مبنی بر پرداخت توسط وزارت دادگستری، به دلیل اصلاح قوانین دائمی مغایر بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم می¬باشد و برای تصویب نیازمند رای دو سوم می باشد.	صندوق تأمین خسارت‌های بدنی موظف است: پس از تصویب هیئت نظارت صندوق و با معرفی وزیر دادگستری حداکثر تا مبلغ پانزده هزار میلیارد (۱۵،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال از منابع درآمد سالانه موضوع بندهای «ث» و «ج» ماده (۲۴) قانون بیمه اجباری خسارات واردشده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه را بابت دیه محکومان معسر جرائم غیرعمد ناشی از تصادف با اولویت زنان معسر یا سرپرست خانوار، سرپرست خانوار دارای معلول یا بیمار خاص و مواردی که پرداخت خسارت بر عهده بیت‌المال یا دولت است پرداخت نماید.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۱- بند ج-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۴ نام دفتر : زیربنایی	وزارت دادگستری مکلف نسبت به پرداخت دیه مستحقان دریافت دیه شامل مقتولان و مجروحان ناشی از عبور غیرمجاز از مرز که توسط یگان‌های ارتش، سپاه و مرزبانی، گشت(تور)های امنیتی و بازرسی بسیج و فرماندهی انتظامی مورد اصابت گلوله قرار می‌گیرند و همچنین سربازان وظیفه‌ای که در محیط پادگان در اثر حوادث مختلف کشته یا مجروح می‌شوند، با معرفی ارتش جمهوری اسلامی ایران، فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تا سقف بیست درصد (۲۰٪) از محل اعتبارات مذکور مطابق ردیف ... ـ ۵۳۰۰۰۰ جدول شماره (۹) این قانون اقدام نماید.	موافق یکی از مشکلات نهادهای دفاعی و امنیتی کشور به ویژه فرماندهی مرزبانی فراجا، تعداد زیاد تردد غیرمجاز از مرزهای کشور است. بسیاری از کارکنان پایور و وظیفه ممکن است دچار مشکلات متعددی از جمله پرداخت دیه و جرایم مالی و غیرمالی به‌دلیل مجروح شدن یا کشته شدن کسانی شوند که به صورت غیر مجاز از مرزهای کشور تردد می‌کنند. ازسوی دیگر مجروحیت یا کشته شدن سربازان وظیفه در پادگان‌ها نیز به‌دلیل حوادث امری محتمل است. این بند می‌تواند کمک شایانی به نیروهای مسلح و کارنان پایور و وظیفه و حفظ امنیت کشور بنماید. بویژه در مناطق مرزی حمایت از نیروهای مرزبانی می‌تواند در مقابله با تهدیدات مؤثر واقع شود.	---

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۲- بند الف-جزء ۵-۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۹ نام دفتر : مدیریت	در سال ۱۴۰۴ حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه و مستثنیات آن به‌شرح زیر افزایش می‌یابد: ۱- ضریب حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در سال ۱۴۰۴ به‌میزان بیست درصد (۲۰٪) افزایش می‌یابد. ۲- حداقل حقوق و مزایای مستمر شاغلان (مشمول و غیرمشمول قانون مدیریت خدمات کشوری)، به‌میزان بیست درصد (۲۰٪) افزایش می‌یابد. تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری، تفاوت تطبیق موضوع جزء (۱) بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور مصوب ۱۳۹۶/۱۲/۲۰ و تفاوت تطبیق موضوع بند «ی» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور مصوب ۱۳۹۷/۱۲/۲۱ در حکم حقوق، بدون تغییر باقی می‌ماند. ۳- مبنای تأثیر حقوق ثابت در محاسبه فوق‌العاده‌های احکام، صرفاً موارد مندرج در مواد (۶۵ و ۶۶) قانون مدیریت خدمات کشوری است. ۴- حداقل مبلغ مندرج در حکم کارگزینی و قرارداد منعقده ماهیانه حقوق‌بگیران شامل جزء ۳-الف این تبصره به‌میزان صد و بیست میلیون (۱۲۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تعیین می‌شود ۵- امتیاز کمک‌هزینه عائله‌مندی و حق اولاد موضوع بند (۴) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری برای شاغلان مشمول ماده (۱۶) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت به‌ترتیب ۳۶۲۵ و ۲۹۶۷ و معادل ریالی امتیاز مذکور برای سایر مشمولان ماده مذکور تعیین می‌گردد.	درخصوص عدم تناسب بین میزان افزایش حقوق در نظر گرفته شده برای گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر با نرخ تورم، پیشنهاد می‌شود کارگروهی متشکل از مجلس و دولت و با همکاری کارشناسان تخصصی ذی‌ربط، نسبت به شناسایی منابع حمایتی نقدی و غیرنقدی جدید اقدام نموده و حمایت‌های مضاعفی در این خصوص در نظر گرفته شود. همچنین با توجه به جزء (۴) بند (۵) سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی مبنی‌بر ضرورت حفظ قدرت خرید اقشار ضعیف جامعه از طریق متناسب‌سازی مزد شاغلین و بازنشستگان و با توجه به اینکه سبد مصرف گروه‌های حقوق‌بگیر با سطح دریافتی پایین‌تر بیشتر معطوف به تأمین نیازهای اساسی زندگی ایشان می‌باشد، و همچنین با توجه به بازه و میزان پلکان مالیات بر حقوق کارکنان دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، که موجب شده در برخی از بازه‌ها، درصد افزایش حقوق کارکنان با سطح دریافتی بالاتر بیشتر گردد، به‌نظر می‌رسد افزایش حقوق کارکنان دولت به‌صورت ترکیبی از درصد و عدد ثابت شیوه مناسب‌تری برای افزایش حقوق و مزایای ایشان است. در جزء (۵) بند (الف)، هرچند افزایش امتیازات کمک‌هزینه‌های عائله‌مندی و اولاد می‌تواند تأثیر مثبتی بر تسهیل ازدواج و افزایش نرخ باروری داشته باشد، اما درعین‌حال این مسئله می‌تواند توازن بین اقلام و مؤلفه‌های پرداختی به کارکنان دولت را با چالش مواجه نموده و اختلاف بین حقوق و مزایای کارکنان آقا و خانم و همچنین مجرد و متأهل و دارای فرزند را بیش‌ازپیش افزایش دهد. در این راستا، در جدول (۶) لایحه بودجه ۱۴۰۴، عنوان شده که نرخ رشد حقوق و مزایای کارکنان دولت از محل افزایش کمک‌هزینه‌های عائله‌مندی و اولاد معادل حدود هشت (۸٪) درصد است. این درحالی است که مفروضات لازم به‌منظور تبیین چرایی این ادعا مطرح نشده و صحت آن محل تردید است. در جزء (۱) بند (ب)، درخصوص رشد حقوق بازنشستگان شایان ذکر است که در جدول (۶) لایحه بودجه ۱۴۰۴، عنوان شده که نرخ رشد حقوق بازنشستگان از محل دو مرحله اجرای قانون	- حذف عبارت «تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری» از حکم جزء (۲) - جزء (۴) به‌شرح ذیل اصلاح شود. ۴- حداقل مبلغ مندرج در حکم کارگزینی و قرارداد منعقده ماهیانه حقوق‌بگیران شامل جزء ۳-الف این تبصره به‌میزان صد و بیست میلیون (۱۲۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تعیین می‌شود. ۴-۱. حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقده ماهیانه، موضوع این جزء، برای کارکنان دارای تحصیلات و سوابق خدمت، با ضرایبی به‌شرح جدول پیوست اعمال می‌شود. ۴-۲. برای مشمولین کمک‌هزینه اولاد، علاوه‌بر اعمال ضرایب جدول فوق، به‌ازای هر فرزند، چهار درصد به مبلغ حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقده ماهیانه آنها اضافه می‌شود. ۴-۳. فوق‌العاده مناطق کمتر توسعه یافته و بدی آب‌وهوا، موضوع بند (۱) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری، مازاد بر حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقده ماهیانه، موضوع این جزء، قابل پرداخت است. ۴-۴. آیین‌نامه اجرایی موضوع این جزء با پیشنهاد سازمان اداری و استخدامی کشور و سازمان برنامه و بودجه کشور به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		متناسب‌سازی حقوق، یازده واحد (۱۱٪) درصد است. همچنین در ادامه اشاره شده که برای این منظور یکصد و چهار هزار میلیارد تومان در نظر گرفته شده است. این درحالی است که در صورتی استمرار وضعیت موجود درخصوص متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان، کفایت این منابع به‌منظور تحقق کامل قانون برنامه هفتم پیشرفت در این خصوص محل تردید جدی است.	
تبصره۱۲- بند ب-جزء ۴-۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۹ نام دفتر : مدیریت	۱- حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران، مشترکان صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی در سال ۱۴۰۴ به‌میزان بیست درصد (۲۰٪) افزایش می‌یابد. ۲- کمک‌هزینه عائله‌مندی و حق اولاد موضوع بند (۴) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری برای بازنشستگان معادل ریالی امتیاز جزء (۵) بند (الف) این تبصره تعیین می‌گردد. ۳- حداقل حکم حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران مشمول صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح و سایر صندوق‌های وابسته به دستگاه‌های اجرایی متناسب با سنوات خدمت به‌میزان صد و هشت میلیون (۱۰۸.۰۰۰.۰۰۰) ریال تعیین می‌شود. ۴- سقف کسورات بازنشستگی برای مشترکین صندوق بازنشستگی کشوری که اقلام مشمول کسور بالاتر از سقف بند (ت) باشد، به‌میزان سقف خالص پرداختی مندرج در بند (ت) این تبصره می‌باشد. اقلام مشمول کسور بازنشستگی صرفاً به‌موجب قانون دائمی تعیین می‌شود.	در جزء (۱) بند (ب)، درخصوص رشد حقوق بازنشستگان گفتنی است که در جدول (۶) لایحه بودجه ۱۴۰۴، عنوان شده که نرخ رشد حقوق بازنشستگان از محل دو مرحله اجرای قانون متناسب‌سازی حقوق، یازده واحد (۱۱٪) درصد است. همچنین در ادامه اشاره شده که برای این منظور یکصد و چهار هزار میلیارد تومان در نظر گرفته شده است. این درحالی است که در صورتی استمرار وضعیت موجود درخصوص متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان، کفایت این منابع به‌منظور تحقق کامل قانون برنامه هفتم پیشرفت در این خصوص محل تردید جدی است. در جزء (۳) بند (ب)، به‌منظور برخوردار بازنشستگان حداقل‌بگیر از مزایای متناسب‌سازی حقوق، پیشنهاد می‌شود مبلغ حداقل حکم بازنشستگان با افزایش ۱۰ میلیون ریالی به‌میزان یکصد و هجده میلیون (۱۱۸.۰۰۰.۰۰۰) ریال تعیین گردد.	جزء (۲) به‌شرح ذیل اصلاح شود. کمک‌هزینه عائله‌مندی و حق اولاد موضوع بند (۴) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری برای بازنشستگان صندوق بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی معادل ریالی امتیاز جزء (۵) بند (الف) این تبصره تعیین می‌گردد. جزء (۳) به‌شرح ذیل اصلاح شود. حداقل حکم حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران مشمول صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح و سایر صندوق‌های وابسته به دستگاه‌های اجرایی متناسب با سنوات خدمت به‌میزان صد و هجده میلیون (۱۱۸.۰۰۰.۰۰۰) ریال تعیین می‌شود. در جزء (۴) عبارت «اقلام مشمول کسور بازنشستگی صرفاً به‌موجب قانون دائمی تعیین می‌شود.» حذف گردد.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۲- بند پ-جزء ۴-۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۹ نام دفتر : مدیریت	۱- مستمری مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور به میزان بیست درصد (۲۰٪) افزایش می‌یابد. ۲- بنیاد شهید و امور ایثارگران، سازمان بهزیستی کشور و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح مکلفند در سقف اعتبارات مصوب مربوط به جانبازان و آزادگان معسر غیرحالت اشتغال فاقد شغل و درآمد که براساس قوانین نیروهای مسلح مشمول دریافت حقوق وظیفه نمی‌باشند، افراد تحت تکفل قانونی جانبازان متوفی فاقد شغل و درآمد و رزمندگان معسر فاقد شغل و درآمد و معلولان شدید و خیلی شدید و فاقد شغل و درآمد، با انجام آزمون وسع و توجه به دهک‌های درآمدی توسط بنیاد شهید و امور ایثارگران کمک‌معیشت ماهیانه که میزان آن در چارچوب آیین‌نامه اجرایی مصوب هیئت‌وزیران تعیین می‌شود، پرداخت نمایند. ۳- جانبازان، آزادگان و رزمندگان موضوع این بند که توانایی انجام کار داشته و با وجود فراهم شدن شرایط اشتغال به تشخیص بنیاد شهید و امور ایثارگران و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح (حسب مورد) مشغول به‌کار نشده باشند، مشمول این حکم نمی‌گردند. ۴- مستمری والدین شهدا به‌میزان ۲۰ درصد افزایش می‌یابد.	در جزء (۱) بند (پ)، در راستای جزء (۴) بند (۵) سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی مبنی‌بر ضرورت حفظ قدرت خرید اقشار ضعیف جامعه و به‌منظور انطباق بیشتر حکم مذکور با بند (ث) ماده (۳۱) قانون برنامه هفتم پیشرفت پیشنهاد می‌شود مستمری مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور به‌میزان سی درصد (۳۰٪) افزایش یابد. در جزء (۲) بند (پ)، ضوابط پرداخت کمک‌معیشت ماهیانه به جانبازان و آزادگان معسر غیرحالت اشتغال فاقد شغل و درآمد، افراد تحت تکفل قانون جانبازان متوفی فاقد شغل و درآمد و رزمندگان معسر فاقد شغل و درآمد و معلولان شدید و خیلی شدید و فاقد شغل و درآمد در چارچوب آیین‌نامه اجرایی مصوب هیئت‌وزیران پیش‌بینی شده است. این درحالی است که با توجه به اصل هشتادوپنجم قانون اساسی مبنی‌بر قائمیت سمت نمایندگی به شخص نماینده و عدم قابلیت واگذاری آن به دیگری و با توجه به ذکر ضوابط و چارچوب کلی پرداخت کمک‌معیشت مذکور در بند (ب) تبصره « ۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲، پیشنهاد می‌شود چارچوب کلی و منطق پرداخت کمک‌معیشت موردنظر به‌همراه حداقل و حداکثر آن، در حدود اعتبارات هزینه مصوب با همکاری دولت، تدقیق و تصویب شده و اختیار تصویب سایر ضوابط ذی‌ربط به هیئت‌وزیران واگذار گردد.	جزء (۱) به‌شرح ذیل اصلاح شود. مستمری مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور به‌میزان سی درصد (۳۰٪) افزایش می‌یابد. جزء (۴) به‌شرح ذیل اصلاح شود. مستمری والدین شهدا به‌میزان یک‌ونیم (۵/۱) برابر مبلغ مندرج در جزء (۴) بند (الف) این تبصره تعیین می‌شود.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۲- بند ت-جزء ۳-۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۹ نام دفتر : مدیریت	۱- سقف خالص پرداختی متوسط ماهیانه در سال از محل حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر و سایر پرداختی‌ها از هر محل و تحت هر عنوان در سال ۱۴۰۴ به گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر موضوع بند (الف) این تبصره و بازنشستگان موضوع بندهای (الف) و (ب) این تبصره در تمامی مناطق کشور به‌میزان هفت برابر حداقل حکم کارگزینی برای حقوق‌بگیران و حکم حقوقی برای بازنشستگان و وظیفه‌بگیران تعیین می‌گردد. پرداخت مازاد بر این مبلغ تحت هر عنوان و از هر محل به کارکنان کشوری و لشکری اعم از کارمندان، اعضای هیئت‌علمی، قضات و بازنشستگان در وزارتخانه‌ها و شرکت‌های دولتی و همچنین شرکت‌ها و مؤسساتی که مدیران آن به هر طریق توسط دولت و یا نهادهای عمومی منصوب می‌شوند، ممنوع است. ۲- کارانه گروه پزشکی، فوق‌العاده خاص پزشکان شاغل در سازمان پزشکی قانونی کشور، حق‌التحقیق، حق اشعه پرتوکاران سازمان انرژی اتمی ایران، پاداش بهره‌وری منابع و مصارف با تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور، حق‌التألیف و حق داوری، راهنمایی و مشاوره پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها و حق‌التدریس صرفاً برای اعضای هیئت‌علمی، بیمه درمان، حق محرومیت از مطب (تمام‌وقت جغرافیایی)، اعضای هیئت‌علمی بالینی تمام‌وقت جغرافیایی و عیدی پایان سال و همچنین بیمه بازنشستگی ایثارگران و معافیت مالیاتی موضوع مواد (۳۷) و (۵۶) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران از حکم این بند مستثناست. ۳- افزایش سقف دریافتی موضوع جزء (۱) این بند با درخواست بالاترین مقام دستگاه و تصویب شورای حقوق و دستمزد، صرفاً برای مشاغل حساس و خاص یا مشاغل دارای شرایط خاص (و نه دستگاه خاص) ازجمله در حوزه عملیاتی صنعت نفت و دریانوردی	در بند (ت)، با توجه به اینکه در جدول (۶) لایحه بودجه ۱۴۰۴، عنوان شده که نرخ رشد حقوق و مزایای کارکنان دولت با لحاظ افزایش امتیازات کمک‌هزینه‌های عائله‌مندی و اولاد معادل حدود بیست‌وهشت درصد (۲۸٪) خواهد بود. بر این اساس با توجه به اینکه کمک‌هزینه‌های عائله‌مندی و اولاد کارکنان دولت نیز در سقف خالص پرداختی موضوع این بند لحاظ می‌شوند، بنابراین پیشنهاد می‌شود سقف خالص پرداختی موضوع حکم مذکور برای کارکنان دولت با رشد بیست‌وهشت درصدی (۲۸٪) به‌میزان هشتصد و نودوشش میلیون (۸۹۶،۰۰۰،۰۰۰) ریال تعیین گردد. همچنین به‌منظور تدقیق حکم پیشنهادی در تبیین عبارت «خالص» پرداختی، پیشنهاد می‌شود عبارت «(مجموع ناخالص حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر و سایر پرداختی‌ها پس از کسر کسور بازنشستگی، بیمه تأمین اجتماعی بیمه خدمات درمانی اصلی و تبعی درجه یک و مالیات)» پس از عبارت سایر پرداختی‌ها در بند یاد شده درج گردد.	در جزء (۱)، پس از عبارت سایر پرداختی‌ها، عبارت « (مجموع ناخالص حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر و سایر پرداختی‌ها پس از کسر کسور بازنشستگی، بیمه تأمین اجتماعی بیمه خدمات درمانی اصلی و تبعی درجه یک و مالیات)» درج شود. در جزء (۱)، عبارت هشتصد و نودوشش میلیون (۸۹۶،۰۰۰،۰۰۰) ریال جایگزین عبارت «هفت برابر حداقل حکم کارگزینی برای حقوق‌بگیران» گردد. در جزء (۲)، عبارت «پاداش بهره‌وری منابع و مصارف با تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور» حذف گردد.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	بلامانع است. درخواست‌های این بند در صورت تأیید سازمان برنامه و بودجه مبنی‌بر رعایت سقف تعهد و بودجه دستگاه قابل طرح در شورای حقوق و دستمزد است.		
تبصره۱۲- بند ث-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۹ نام دفتر : مدیریت	۱- پاداش پایان خدمت موضوع قانون پرداخت پاداش پایان خدمت و بخشی از هزینه‌های ضروری به کارکنان دولت، پاداش پایان خدمت کارکنان مشمول ماده (۱۰۷) قانون مدیریت خدمات کشوری با احتساب فوق‌العاده بند (۱۰) ماده (۶۸) قانون مذکور به مقامات، رؤسا، مدیران و کارکنان تمامی دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۸/۷/۱۳۸۶ و همچنین وزارت اطلاعات، نیروهای مسلح و سازمان انرژی اتمی ایران در ازای هر سال خدمت حداکثر تا سی سال و تا سقف شش میلیارد و پانصد میلیون (۶.۵۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال خواهد بود.	براساس ماده (۱۰۷) قانون مدیریت خدمات کشوری، درحالی مبنای محاسبه پاداش پایان خدمت حقوق و مزایای مستمر در نظر گرفته شده که این مزایا در قانون مذکور به‌طور شفاف تعریف نشده است، بنابراین درج عبارت «با احتساب فوق‌العاده بند (۱۰) ماده (۶۸) قانون مذکور» در بند (ث) تبصره « ۱۲» لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، به‌منظور جلوگیری از بروز ابهام در این خصوص مورد تصریح قرار گرفته است. این درحالی است که با توجه به ماده (۱) قانون پرداخت پاداش پایان خدمت و بخشی از هزینه‌های ضروری به کارکنان دولت، که در آن حقوق و فوق‌العاده‌های دریافتی که ملاک کسور بازنشستگی است، مبنای محاسبه پاداش پایان خدمت در نظر گرفته شده، بنابراین ضروری است به سایر اقلام پرداختی مشمولین قانون مدیریت خدمات کشوری که مشمول کسور بازنشستگی است، نظیر «ترمیم حقوق»، موضوع ماده‌واحده قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری، نیز تصریح گردد.	پیشنهاد می‌شود عبارت «با احتساب سایر اقلام مشمول کسور مشمولین قانون مذکور» جایگزین عبارت «با احتساب فوق‌العاده بند (۱۰) ماده (۶۸) قانون مذکور» شود.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۲- بند ج-جزء ۳-۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۱۹۹ نام دفتر : مدیریت	۱- در سال ۱۴۰۴ تصویب و اجرای هرگونه مقرره، تصویب‌نامه، بخشنامه، دستورالعمل، همچنین مصوبات هیئت‌های امنا و نظایر آن و اعمال سنوات ارفاقی با رعایت بند (ت) ماده (۱۸) قانون برنامه هفتم پیشرفت و ماده (۷۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، مبنی بر تأمین اعتبارات موردنیاز در این قانون است. ۲- در اجرای بند (الف) ماده (۱۰۶) قانون برنامه هفتم پیشرفت با رعایت مستثنیات آن، هرگونه استخدام و به‌کارگیری نیروی انسانی اعم از قرارداد کار معین، قرارداد کارگری، قرارداد از محل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، شرکتی و سایر عناوین، صرفاً برمبنای اطلاعات ثبت شده در سکوی یکپارچه نظام اداری (سینا) با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی و براساس مجوز سازمان اداری و استخدامی کشور که با رعایت جزء (۱) این بند در صورت تأمین اعتبار توسط سازمان برنامه و بودجه کشور صادر می‌شود، انجام می‌گردد. هرگونه درخواست دستگاه‌ها برای جذب و به‌کارگیری نیروی جدید منوط به ثبت تعداد نیروهای مورد نیاز در سامانه فوق است. ۳- در راستای رفع تبعیض حقوق شاغلان دستگاه‌های اجرایی موضوع بند (الف) این تبصره، رعایت ترتیبات مقرر در ماده (۷۴) قانون مدیریت خدمات کشوری برای تصویب و اجرای مصوبات مربوط به تغییر تشکیلات، تغییر ضرایب، جداول حقوقی و طبقه‌بندی مشاغل علاوه‌بر اخذ مجوز مکتوب از سازمان برنامه و بودجه کشور الزامی است.	وجود هماهنگی و تناسب در مقررات اداری و استخدامی دستگاه‌های اجرایی گوناگون، یکی از ضرورت‌های نظام اداری صحیح، موضوع بند دهم اصل سوم قانون اساسی، محسوب شده و نقش مهمی در ارتقای کارآمدی اداره امور عمومی برعهده دارد. بر این اساس ضروری است نهادهای مشخصی مسئولیت هماهنگی مقررات مصوب مراجع گوناگون دارای صلاحیت در حوزه اداری و استخدامی دستگاه‌های اجرایی کشور را برعهده گیرند. در این راستا، قانونگذار در ماده (۷۴) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۱۸) قانون برنامه هفتم پیشرفت، سازمان‌های برنامه و بودجه و اداری و استخدامی کشور را، به‌عنوان راهبران هماهنگی این حوزه تعیین کرده است. بر این اساس، حکم اجزای (۱) و (۳) بند (ج) تبصره «۱۲» لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ مبنی‌بر منوط شدن مصوبات مراجع ذی‌صلاح به رعایت ترتیبات مقرر در ماده (۷۴) قانون مدیریت خدمات کشوری و اخذ مجوز مکتوب از سازمان برنامه و بودجه کشور مبنی‌بر تأمین اعتبارات مورد نیاز آن در قانون بودجه سال ۱۴۰۴، مورد تأیید است.	-

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۲- بند چ-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۹ نام دفتر : مدیریت	کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع بند (الف) این تبصره مکلفند تمام پرداخت‌های قانونی به کارکنان خود را فقط در یک سند (فیش) به‌صورت ماهیانه درج نمایند و داشتن هرگونه سند دیگر با هر عنوان، تخلف قانونی محسوب می‌شود. اعمال سنوات ارفاقی در احکام و قوانین و مقررات مختلف صرفاً منوط به درخواست ذی‌نفع، تأیید دستگاه و تأیید کتبی سازمان برنامه و بودجه کشور برای پیش‌بینی اعتبار در قانون بودجه است.	هرچند محتوا حکم پیشنهادی به‌منظور ضرورت جلوگیری از صدور فیش‌های حقوقی متعدد و پرداخت‌های نامتعارف و انتظام‌بخشی به نظام جبران خدمات کارکنان دولت مورد تأیید است، اما با توجه به بروز تخلفاتی در این حوزه، تقویت ضمانت اجرای آن لازم به‌نظر می‌رسد.	-
تبصره۱۳- بند الف-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۷۸ نام دفتر : بخش عمومی	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است برای پرداخت به‌موقع مصارف هدفمندی و بر اساس درخواست سازمان برنامه و بودجه کشور معادل سه (۳٪) درصد جمع مصارف را به‌صورت تنخواه در اختیار سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها قرار دهد. تنخواه مذکور باید حداکثر تا سه ماه پس از دریافت از محل منابع مذکور تسویه گردد. شرط استفاده مجدد از این تنخواه، تسویه تنخواه قبلی است. این حکم مشمول تنخواه خزانه‌داری کل کشور نمی‌شود.	این جزء بانک مرکزی را مکلف می‌کند ۳ درصد از سقف مصارف هدفمندی را به درخواست سازمان برنامه به‌صورت تنخواه در اختیار آن سازمان قرار دهد و با توجه به عدم تطابق زمانی میان منابع و مصارف هدفمندسازی یارانه‌ها ضروری است. حکم مقرر در این بند، در اجرای مادهٔ (۱۳) قانون هدفمند کردن یارانه¬ها مبنی بر جواز تعیین تنخواه مورد نیاز اجراء این قانون در بودجه سنواتی، تدوین شده است. با این حال با توجه به یکپارچه سازی منابع و مصارف عمومی و افزایش سقف تنخواه متناسب با این افزایش سقف نیاز به این مجوز محل ابهام است.	موافق

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۳- بند ب-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۷۸ نام دفتر : بخش عمومی	پرداخت وجوه ناشی از خرید تضمینی گندم (در سقف مصارف خبازی) به ذی‌نفع نهایی بر اساس شماره ملی و موقعیت مکانی (واحد قطعات اراضی کشاورزی به‌صورت نقشه) انجام می‌گردد. فروش گندم و آرد یارانه‌ای برای مصارف خبازی مجاز است و برای سایر مصارف به قیمت تمام‌شده به‌علاوه سود متعارف صورت‌می‌گیرد. سایر مصرف‌کنندگان باید نسبت به خرید گندم موردنیاز خود با اولویت سازوکار کشت قراردادی از کشاورزان اقدام نمایند. دستگاه مباشر موظف است تمام وجوه حاصل از فروش گندم و آرد یارانه‌ای و غیریارانه‌ای را به ردیف درآمدی شماره..... واریز نموده تا پس از کسر هزینه‌های تبعی توسط سازمان، برای مصرف در یارانه گندم، آرد و نان تخصیص یابد. آیین‌نامه اجرایی این بند با پیشنهاد مشترک سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری وزارت جهاد کشاورزی حداکثر تا پایان فروردین‌ماه تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.	در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ با وجود اینکه ۲۵۰۰ میلیارد ریال برای یارانه نان منظور شده، ولی پرداخت آن صرفا در سقف مصارف خبازی تعیین شده است؛ به این معنا که صنف و صنعت می‌بایست نیازهای خود را با سازکارهای مناسب از جمله کشت قراردادی تامین نماید. تکلیف ماده (۳۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی، مبنی‌بر اجرای سیاست قیمت تضمینی برای محصولات اساسی و پرداخت مابه‌التفاوت قیمت عرضه شده در بورس نسبت به قیمت خرید تضمینی در صورت پایین‌تر بودن آن، در راستای کارآمدسازی اعتبارات حمایتی در این حوزه نیز مدنظر قرار گیرد. از آنجا که به موجب تبصره «۱» ماده واحده قانون تضمین خرید محصولات اساسی کشاورزی مصوب سال ۱۳۶۸ با اصلاحات و الحاقات بعدی، «شورای قیمت گذاری و اتخاذ سیاست های حمایتی محصولات اساسی کشاورزی» تشکیل و یکی از وظایف آن به موجب قانون «تعیین نحوه خرید توسط بخش دولتی و تعیین نحوه خرید توسط بخش غیردولتی از جهت میزان و سهمیه خرید، خرید حداقل به قیمت تضمینی تعیین شده، نحوه حمل و نقل و سایر موارد مرتبط که نیاز به هماهنگی بین بخشهای دولتی و غیردولتی دارد» است، لذا حکم ذیل این بند مبنی بر تعیین سازوکاری جهت خرید تضمینی گندم توسط بخش دولتی و ... مغایر با قانون مزبور است. لذا حکم این بند به جهت مغایرت با قانون دائمی مزبور، مغایر بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت مبنی بر ممنوعیت اصلاح قوانین دائمی و ممنوع است. منظور از سود متعارف معلوم نیست لذا به دلیل عدم شفافیت مغایر بند ۱۳ سیاست¬های کلی نظام اداری و بند «۹» سیاست¬های کلی نظام قانونگذاری است. همچنین عبارت «هزینه¬های تبعی» فاقد تعریف قانونی هستند، لذا به دلیل عدم شفافیت مغایر بند ۱۳ سیاست¬های کلی نظام اداری و بند (۹) سیاست¬های کلی نظام قانونگذاری است.	پرداخت وجوه مورد نیاز برای خرید تضمینی گندم و اجرای ماده (۳۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی مصوب ۱۳۸۹ مجلس شورای اسلامی، به ذی‌نفع نهایی بر اساس شماره ملی و موقعیت مکانی (مزرعه مربوطه، به‌صورت نقشه) طی حداکثر ۷۲ ساعت از زمان تحویل گندم از محل منابع عمومی انجام می‌گردد. دستگاه‌های مباشر مکلف به فروش گندم یارانه‌ای برای مصارف خبازی بوده و قیمت گندم برای سایر مصارف، حداقل هفتاد (۷۰٪) درصد قیمت خرید تضمینی گندم تعیین می‌شود. جزئیات قیمت سایر مصارف گندم (غیر خبازی) در آیین‌نامه اجرایی این بند تعیین می‌گردد. سایر مصرف‌کنندگان باید نسبت به خرید گندم موردنیاز خود با اولویت سازوکار کشت قراردادی و از طریق بورس کالای کشاورزی موضوع ماده (۳۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی مصوب ۱۳۸۹ مجلس شورای اسلامی از کشاورزان و تشکل‌های قانونی مربوطه اقدام نمایند. دستگاه‌های مباشر مکلفند تمام وجوه حاصل از فروش گندم یارانه‌ای را به ردیف درآمدی شماره ..... واریز نمایند تا پس از کسر هزینه‌های تبعی شامل خرید، ذخیره‌سازی، کرایه حمل، انبارداری، تخلیه، کنترل کیفی، بارگیری، راهبری و کشاورزی قراردادی توسط سازمان، برای مصرف در یارانه گندم، آرد و نان تخصیص یابد. هزینه‌های تبعی، حداکثر ظرف یک‌ماه توسط سازمان به حساب دستگاه‌های مباشر واریز

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
			می‌شود. وزارت جهاد کشاورزی موظف است با همکاری سازمان برنامه و بودجه، حداکثر تا پایان خردادماه ۱۴۰۴، نسبت به اجرایی سازی ماده (۳۳) قانون افزایش بهره‌وری کشاورزی و منابع طبیعی بگونه ای اقدام نماید که از ابتدای مهرماه ۱۴۰۴، زمینه خرید و فروش حداقل ۴۰ درصد گندم خبازی براساس سازوکار پیش‌بینی شده در ماده فوق در بورس کالا و از طریق قراردادهای آتی و تامین مالی از بازار سرمایه و مآلاً پرداخت یارانه نان به مصرف‌کننده نهایی فراهم گردد. آیین‌نامه اجرایی این بند با پیشنهاد مشترک سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت جهاد کشاورزی حداکثر تا پایان فروردین‌ماه تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۳- بند پ-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۷۸ نام دفتر : بخش عمومی	صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر با رعایت قوانین مربوطه مکلف است صرفاً سرپرست خانوار را در صورت تقاضا تحت پوشش بیمه اجتماعی قرار دهد. مشمولین ماده ۲۱ قانون جوانی جمعیت و افراد غیر سرپرست خانوار که قبل از ابلاغ این حکم بیمه‌شده‌اند از شمول این بند مستثنی می‌باشند.	•براساس آیین‌نامه بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر مصوب ۱۱/۱۱/۱۳۸۳ و همچنین اساسنامه صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستائیان و عشایر مصوب ۱۱/۵/۱۴۰۰، بیمه شده صندوق مذکور، سرپرست خانواری است که با پرداخت حق بیمه، حق استفاده از مزایای مقرر را دارد. •از سو دیگر در برخی از قوانین از جمله تبصره (۷) ماده (۲) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی و ماده (۲۱) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت، امکان بیمه‌پردازی برای افراد غیرسرپرست خانوار در صندوق مذکور فراهم شده است. بی‌شک منع بیمه‌پردازی افراد غیرسرپرست از طریق حکم بودجه سالانه، به طوری که با پایان یافتن سال، همچنان امکان بیمه‌پردازی این افراد فراهم باشد، تنها به پیچیدگی قوانین این حوزه خواهد افزود. •بخش دوم این حکم مبنی بر توقف طرح بیمه مادران غیرشاغل دارای سه فرزند و بیشتر به موجب ماده (۲۱) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت مبهم است، به این معنا که مشخص نیست مشمولین این قانون که در صف بیمه شدن هستند، از شمول این حکم مستثنی شده‌اند یا خیر. شایان ذکر است، تاکنون مشمولین ماده (۲۱) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت حدود ۲.۲ میلیون نفر گزارش شده¬¬است و تنها منابع لازم جهت بهره¬مندی حدود ۳۰۰ هزار نفر فراهم گشته¬است و مابقی افراد در صف انتظار هستند. •به نظر می‌رسد آئین نامه صندوق روستایان و عشایر و این حکم به سبب آن¬که امکان دستیابی به بیمه اجتماعی را از افراد غیر سرپرست خانوار در صندوق بیمه اجتماعی روستاییان، عشایر، سلب می¬نماید؛ از حیث مغایرت با اصل (۲۹) قانون اساسی مبنی بر برخورداری از تأمین اجتماعی به منزله¬ی حقی همگانی، محل تأمل است. و همچنین با هدف‌گذاری جدول شماره (۵) ذیل ماده (۳۰) قانون برنامه هفتم ، مبنی‌بر افزایش ضریب پوشش بیمه‌های اجتماعی به ۷۶ درصد در پایان برنامه، همخوانی ندارد.	مخالف

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		•تأمین بسترهای لازم برای مشارکت خانواری که به موجب قوانین حاکم بر صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر واجد شرایط محسوب شود؛ در حقیقت سبب بهبود فرآیند پس¬انداز خانوار مذکور در دوران بازنشستگی خواهد شد. باید به این نکته توجه داشت فاصله¬ی این افراد تا مرز حمایت مستقیم اندک است، درنتیجه محدودسازی بیمه‌پردازی این دست افراد سبب افزایش هزینه¬های حمایتی آتی دولت خواهد شد. بنابراین برای تحقق هدف دولت به منظور جلوگیری از بیمه‌پردازی افراد غیرسرپرست، لازم است قوانین فوق اصلاح شوند؛ اگرچه با توجه به نکات ذکر شده، اصلاح آیین‌نامه صندوق به منظور گسترش امکان بیمه‌پردازی به افراد غیر سرپرست به صلاح نزدیک‌تر است. •همچنین حکم مقرر در این بند به دلیل ماهیت غیربودجه¬ای مغایر اصل (۵۲) قانون اساسی و بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت است. •در اجرای اصل ۱۵، واژه مشمولین باید تبدیل به مشمولان شود.	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۳- بند ت-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۷۸ نام دفتر : بخش عمومی	سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها موظف است، یارانه نقدی، مستمری خانوارهای تحت پوشش کمیته امداد امام‌خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور و یارانه آرد و نان (خرید تضمینی گندم) را مستقیماً به‌حساب ذی‌نفع نهایی پرداخت نماید. تعیین ذی‌نفع نهایی در بخش یارانه نقدی، مستمری خانوارهای تحت پوشش کمیته‌امداد امام‌خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور با پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها و در بخش یارانه آرد و نان خرید تضمینی گندم با همکاری وزارت جهاد کشاورزی صورت‌می‌گیرد. آیین‌نامه اجرایی این بند توسط سازمان برنامه و بودجه کشور و با همکاری دستگاه‌های اجرایی مذکور (مرتبط) ظرف مدت حداکثر یک ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.	•این حکم یکی از اصلاحات مثبت پرداخت یارانه و مستمری است. این حکم که در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ نیز آمده‌بود ملاحظاتی از سوی نهادهای حمایتی داشته است. با این حال، نهادهای حمایتی بعضی ملاحظات اجرایی در خصوص آن دارند که می‌تواند در آیین نامه لحاظ گردد. •بر اساس جزء (۲) بند (الف) ماده واحده قانون برخی احکام مربوط به اصلاح ساختار بودجه کل کشور مصوب ۱۴۰۰، «استقرار کامل نظام پرداخت به ذی نفع نهائی و ممنوعیت هرگونه پرداخت به غیرذی نفع نهائی با رعایت ملاحظات نظامی و امنیتی»، از تکالیف دولت در ارائه لایحه بودجه است؛ لذا صدر حکم این بند، تکرار قوانین جاری و زاید است. همچنین عبارت لازم الاجرا شدن این قانون زائد است. •حکم دوم این بند مبنی بر تعیین ذی‌نفع نهایی در بخش مستمری خانوارهای تحت پوشش کمیته‌امداد امام‌خمینی (ره) با پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها، مغایر با تبصره بند ث ماده ۳۱ قانون برنامه، به نظر می‌رسد. طبق تبصره مزبور، «کمیته‌امداد امام‌خمینی (ره) مطابق اساسنامه خود در مورد این بند اقدام می‌نماید.» لذا مغایر بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت مبنی بر ممنوعیت اصلاح قوانین برنامه و ممنوع است. •ضمن اینکه حکم دوم این بند، به دلیل داشتن ماهیت غیربودجه‌ای مغایر اصل (۵۲) قانون اساسی و بند «الف» ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت است. •عبارت «از لازم الاجرا شدن این قانون» زاید است زیرا هر قانونی از آن زمان، لازم‌الاجرا می‌شود.	سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها موظف است، یارانه نقدی، مستمری خانوارهای تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور و یارانه آرد و نان (خرید تضمینی گندم) را مستقیماً به‌حساب ذی‌نفع نهایی پرداخت نماید. تعیین ذی‌نفع نهایی در بخش یارانه نقدی، مستمری خانوارهای تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور با پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها و در بخش یارانه آرد و نان خرید تضمینی گندم با همکاری وزارت جهاد کشاورزی صورت‌می‌گیرد. آیین‌نامه اجرایی این بند توسط سازمان برنامه و بودجه کشور و با همکاری دستگاه‌های اجرایی مذکور (مرتبط) ظرف مدت حداکثر یک ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید. در خصوص کمیته امداد امام خمینی (ره)، بر اساس تبصره بند (ث) ماده (۳۱) قانون برنامه هفتم عمل خواهد شد.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۳- بند ث-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۷۸ نام دفتر : بخش عمومی	در صورت درخواست سرپرستان خانوار مشمول یارانه نقدی برای تغییر شیوه پرداخت از نقدی به کالابرگ الکترونیکی، استفاده از مبالغ کالابرگ الکترونیکی برای سرپرستان خانوارهای مشمول یارانه نقدی به‌صورت داوطلبانه و بدون هرگونه مبلغ تشویقی (اضافه بر مبلغ یارانه نقدی) مجاز می‌باشد. سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها موظف است سازوکار اجرایی لازم را برای افراد متقاضی مهیا نموده و دستورالعمل اجرایی آن را با تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور ابلاغ نماید.	با توجه به مجوز برنامه هفتم پیشرفت به اختصاص یارانه کالابرگ الکترونیک به گروه‌های آسیب‌پذیر مازاد بر یارانه نقدی و با توجه به روند نزولی مصرف کالری در ایران و مواجهه با بحران کالری به نظر می‌رسد اختصاص یارانه تشویقی برای گروه‌های دارای اولویت دارای اهمیت است. از نظر محل تأمین منابع مورد نیاز، این یارانه تشویقی می‌تواند از محل حذف یارانه نقدی دهک‌های نهم و دهم درآمدی و نیز ماده (۴۵) قانون مالیات بر ارزش افزوده تأمین شود و از نظر گروه هدف می‌توان متمرکز بر فقرای شدید، اختصاص یابد. بر اساس ماده (۴۵) قانون مالیات بر ارزش افزوده باید مالیات اخذ شده از سه دهک پایین درآمدی به آنها بازپرداخت شود.	در صورت درخواست سرپرستان خانوار مشمول یارانه نقدی برای تغییر شیوه پرداخت از نقدی به کالابرگ الکترونیکی، استفاده از مبالغ کالابرگ الکترونیکی برای سرپرستان خانوارهای مشمول یارانه نقدی به‌صورت داوطلبانه مجاز می‌باشد. یارانه تشویقی برای کالابرگ صرفاً به خانوارهای تحت پوشش نهادهای حمایتی و یا عضو سه دهک پایین درآمدی تعلق می‌گیرد. منابع مورد نیاز این بند از محل حذف یارانه نقدی دهک‌های نهم و دهم درآمدی و ماده (۴۵) قانون مالیات بر ارزش افزوده، تامین می‌شود. همچنین به منظور تشویق خانوارها به مشارکت بیشتر در طرح و برخورداری از مزایای آن، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است با همکاری دستگاه‌های ذی ربط، سازوکاری طراحی نماید که خانوارهای یارانه‌بگیر مشارکت کننده در طرح کالابرگ الکترونیک از تخفیفات فروشگاه‌های داوطلب مشارکت در طرح، بهره مند گردند. وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است با همکاری سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها، سازوکار اجرایی لازم برای اجرای این بند را فراهم نموده و آیین نامه اجرایی آن را تدوین و به تصویب هیات وزیران برساند.
تبصره۱۴- بند الف-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۵ نام دفتر : انرژی، صنعت و معدن	به شرکت تولید و توسعه انرژی اتمی ایران اجازه داده‌می‌شود معادل منابع پیش‌بینی‌شده در بودجه مصوب سالانه خود را بابت هزینه‌های بهره‌برداری به شرکت بهره‌برداری نیروگاه اتمی بوشهر پرداخت کند.	شرکت بهره‌برداری نیروگاه اتمی بوشهر یکی از شرکت‌های زیرمجموعه شرکت مادر تخصصی تولید و توسعه انرژی اتمی ایران است و بخش قابل‌توجهی از منابع شرکت اصلی از طریق این شرکت زیرمجموعه صرف هزینه‌های بهره‌برداری نیروگاه اتمی بوشهر می‌شود. وجود این حکم برای تسهیل مراودات مالی میان شرکت‌های مذکور لازم است.	بدون تغییر

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۴- بند ب-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۵ نام دفتر : انرژی، صنعت و معدن	سازمان انرژی اتمی ایران مکلف است جهت توسعه صنعت هسته‌ای و تسریع در اجرای طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، از طریق شرکت‌های تابعه مواد معدنی و محصولات جانبی همراه با مواد پرتوزا را پس از جداسازی و فراوری، مطابق با قوانین و مقررات به فروش رسانده و درآمد حاصل از آن را پس از کسر هزینه‌ها (شامل قیمت تمام‌شده کالا و خدمات فروش‌رفته، اداری- عمومی و توزیع و فروش) و با پرداخت حقوق دولتی مطابق با ماده (۱۴) قانون معادن، اصلاحی ۱/۲/۱۳۹۴ به‌حساب خاصی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز کند تا مطابق بودجه سالانه آن سازمان جهت سرمایه‌گذاری در طرح‌ها و ردیف‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جهت توسعه صنعت هسته‌ای، چرخه سوخت، خرید کیک زرد با منشأ داخلی یا خارجی، خرید مواد معدنی دارای مواد پرتوزا با منشأ داخلی یا خارجی و یا تملک سهام معادن پرتوزا و شرکت‌های مرتبط با چرخه سوخت را براساس موافقت‌نامه‌های مبادله‌شده با سازمان برنامه و بودجه کشور هزینه نماید. درآمد حاصل به‌حساب افزایش سرمایه دولت در شرکت، منظور می‌گردد و معاف از تقسیم سود سهام دولت است و مالیات آن با نرخ صفر محاسبه می‌شود. سازمان انرژی اتمی ایران موظف است گزارش تولید و فروش مواد معدنی و محصولات جانبی خود را به‌صورت ماهانه در اختیار وزارت صنعت، معدن و تجارت قرار دهد.	با توجه به نیاز کشور به مواد پرتوزا جهت کاربردهای صلح‌آمیز فناوری هسته‌ای، شرکت تولید مواد اولیه و سوخت هسته‌ای ایران در قوانین بودجه سنواتی مکلف شده است درآمدهای حاصل از فروش مواد معدنی و محصولات جانبی همراه با مواد پرتوزا را پس از جداسازی و کسر هزینه‌ها به‌حساب خاصی نزد خزانه واریز نماید تا مطابق بودجه سالیانه آن شرکت جهت خرید کیک زرد با منشأ داخلی یا خارجی و یا تملک سهام معادن پرتوزا و شرکت‌های مرتبط با چرخه سوخت و توسعه صنعت هسته‌ای هزینه کند. این موضوع منجر به افزایش امکان بروز ناهماهنگی در حکمرانی بخش معدن با توجه به وظایف این سازمان مندرج در آیین‌نامه اجرایی موضوع تبصره «۲» ماده (۳) قانون معادن، مبنی بر تشخیص اینکه ماده پرتوزا محصول اصلی یا فرعی یک معدن می‌باشد، شده است. علاوه‌بر ایجاد موقعیت تعارض منافع در سازمان، لازم به ذکر است با توجه به قوانین و مقررات موجود و همچنین شرایط خاص سازمان انرژی اتمی، درصورتی‌که این سازمان ماده پرتوزا را به‌عنوان محصول اصلی یک معدن اعلام نماید، امکان نظارت بر آن معدن در ابعاد مختلف (مانند نکات فنی، ایمنی، زیست محیطی و اخذ حقوق دولتی) ناممکن خواهد شد. از این رو ضروری است تشخیص معادن موضوع این حکم، با در نظر گرفتن تمام ابعاد راهبردی و اقتصادی زنجیره هسته‌ای کشور، به سازمان انرژی اتمی محدود نباشد. این موضوع در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ دنبال شد و تشخیص مصادیق حکم بند «ث» تبصره «۷» به کارگروهی متشکل از سازمان انرژی اتمی ایران، وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور سپرده شد. بااین‌حال به‌نظر می‌رسد حضور سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور، به‌دلیل حضور وزارت صنعت، معدن و تجارت ضروری نباشد و باید سازمان برنامه و بودجه کشور را که مسئولیت راهبری برنامه هفتم پیشرفت و اهداف مندرج در آن در دو بخش معدن و هسته‌ای را عهده‌دار است، جایگزین نمود.	سازمان انرژی اتمی ایران مکلف است جهت توسعه صنعت هسته‌ای و تسریع در اجرای طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، از طریق شرکت‌های تابعه مواد معدنی و محصولات جانبی همراه با مواد پرتوزا را پس از جداسازی و فراوری، مطابق با قوانین و مقررات به فروش رسانده و درآمد حاصل از آن را پس از کسر هزینه‌ها (شامل قیمت تمام‌شده کالا و خدمات فروش‌رفته، اداری- عمومی و توزیع و فروش) و با پرداخت حقوق دولتی مطابق با ماده (۱۴) قانون معادن، اصلاحی ۱/۲/۱۳۹۴ به‌حساب خاصی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز کند تا مطابق بودجه سالانه آن سازمان جهت سرمایه‌گذاری در طرح‌ها و ردیف‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جهت توسعه صنعت هسته‌ای، چرخه سوخت، خرید کیک زرد با منشأ داخلی یا خارجی، خرید مواد معدنی دارای مواد پرتوزا با منشأ داخلی یا خارجی و یا تملک سهام معادن پرتوزا و شرکت‌های مرتبط با چرخه سوخت را براساس موافقت‌نامه‌های مبادله‌شده با سازمان برنامه و بودجه کشور هزینه نماید. درآمد حاصل به‌حساب افزایش سرمایه دولت در شرکت، منظور می‌گردد و معاف از تقسیم سود سهام دولت است و مالیات آن با نرخ صفر محاسبه می‌شود. تشخیص معادن مشمول این حکم و نظارت بر فعالیت آن‌ها، با در نظر گرفتن ابعاد اقتصادی و راهبردی بخش معدن و صنعت هسته‌ای، صرفاً در اختیار کارگروهی شامل سازمان انرژی اتمی ایران، وزارت صنعت، معدن و

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
			تجارت و سازمان برنامه و بودجه کشور است. سازمان انرژی اتمی ایران موظف است گزارش تولید و فروش مواد معدنی و محصولات جانبی خود را به‌صورت ماهانه در اختیار وزارت صنعت، معدن و تجارت قرار دهد.
تبصره۱۴- بند پ-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۵ نام دفتر : انرژی، صنعت و معدن	خرید برق از نیروگاه اتمی بوشهر براساس هزینه تمام‌شده حسابرسی شده صورت می‌گیرد. درصورتی‌که برق تحویلی نیروگاه مذکور به شبکه از هفت میلیارد کیلووات‌ساعت در سال بیشتر شود، مازاد برق تولیدی را در بورس انرژی بفروش برساند.	خرید برق براساس هزینه تمام‌شده، برخی هزینه‌های اداری و مالی را شامل نمی‌شود. از آنجا که منابع حاصل از این بند محل اصلی تأمین منابع مالی بهره‌برداری از نیروگاه اتمی بوشهر است، لازم است حکم به‌گونه‌ای اصلاح شود که منابع حاصل، پوشش کامل هزینه‌های بهره‌برداری نیروگاه به دنبال داشته باشد. ازطرف‌دیگر با توجه به قیمت‌های بسیار پایین برق در بورس انرژی نسبت به هزینه تمام‌شده برق هسته‌ای، سازوکار انرژی روش مناسبی برای فروش برق نیروگاه‌های هسته‌ای نبوده و نه تنها به‌عنوان مشوقی برای افزایش تولید نیست، بلکه انگیزه افزایش تولید بیش از مقدار مذکور را کاملاً از بین می‌برد. برای اصلاح این سازوکار پیشنهاد می‌شود بخشی از برق تولیدی این نیروگاه در قالب قرارداد دو جانبه با قیمت توافقی به صنایع فروخته شود.	خرید برق از نیروگاه اتمی بوشهر براساس هزینه تمام‌شده حسابرسی شده، شامل قیمت تمام‌شده برق، هزینه‌های اداری-عمومی و مالی و مخارج سوخت نیروگاه، صورت می‌گیرد. نیروگاه مذکور مجاز است تا سقف بیست درصد (۲۰٪) از برق تولیدی خود را در قالب قرارداد دو جانبه با قیمت توافقی به صنایع متقاضی به فروش برساند. وزارت نیرو مکلف است بدون دریافت هزینه عبور (ترانزیت) نسبت به انتقال برق تولیدی نیروگاه مذکور به محل مصرف اقدام نماید و هیچ‌گونه هزینه مازادی را بابت مابه‌التفاوت اجرای مقررات یا تفاوت تعرفه از خریدار دریافت ننماید.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۴- بند ت-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۵ نام دفتر : انرژی، صنعت و معدن	به دولت اجازه داده‌می‌شود از طریق سازمان انرژی اتمی ایران نسبت به تأمین مالی طرح‌های نیروگاه‌های برق اتمی با استفاده از الگوی سرمایه‌گذاری خارجی، تأمین مالی خارجی (فاینانس) و داخلی، منابع عمومی و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در چهارچوب اهداف میان‌مدت توسعه تولید برق هسته‌ای اقدام نماید. شیوه‌نامه اجرایی این بند توسط سازمان انرژی اتمی ایران با همکاری سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و به تصویب هیئت‌وزیران خواهد رسید.	با توجه به تصویب حکم مشابه در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور و تصویب شیوه‌نامه اجرایی مذکور ذیل تصویب نامه شماره ۶۰۸۸۸ مورخ ۱۰/۰۴/۱۴۰۳ هیئت‌وزیران، تکرار این حکم به این شکل ضرورتی ندارد. از طرفی پیش‌بینی تدابیری برای رفع چالش‌های جدی در زمینه تأمین مالی نیروگاه‌های هسته‌ای جدید، خصوصاً واحدهای دوم و سوم نیروگاه اتمی بوشهر، ضروری است. از این جهت، اخذ مصوبه شورای اقتصاد و اتخاذ رویکردهایی برای تأمین مطمئن منابع مالی مورد نیاز این طرح‌ها قابل پیشنهاد است. این مصوبه باید به تایید رئیس جمهور برسد و الا به دلیل حضور افراد غیروزیر در این شورا، اختیار مزبور خلاف اصول ۶۰، ۱۳۸ و ۱۲۶ قانون اساسی به‌نظر می‌رسد.	در راستای تحقق اهداف برنامه هفتم پیشرفت در بخش انرژی هسته‌ای، سازمان انرژی اتمی مکلف است با همکاری سازمان برنامه و بودجه کشور، نسبت به طی مراحل قانونی برای اخذ مجوز شورای اقتصاد (با رعایت اصل ۱۳۸ قانون اساسی) در خصوص الگوی تأمین مالی نیروگاه‌های هسته‌ای و بازپرداخت براساس ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقا نظام مالی کشور یا سایر روش‌های تأمین مالی اقدام نماید. حداقل سیصد هزار میلیارد (۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از منابع جزء «۱-۳» بند «الف» تبصره «۳» این قانون بابت ساخت واحدهای دوم و سوم نیروگاه اتمی بوشهر به سازمان انرژی اتمی تخصیص می‌یابد.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۴- بند ث-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۵ نام دفتر : انرژی، صنعت و معدن	عوارض موضوع ماده (۵) قانون حمایت از صنعت برق کشور مصوب ۱۰/۸/۱۳۹۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی به میزان ده درصد (۱۰٪) مبلغ برق مصرفی در سقف یک‌صد و چهل هزار میلیارد (۱۴۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین می‌شود؛ مشترکان برق روستایی و عشایری مجاز، از شمول حکم این بند معاف‌اند. سی و پنج درصد (۳۵٪) از این منابع به‌حساب شرکت توانیر نزد خزانه‌داری کل کشور و شصت و پنج درصد (۶۵٪) مابقی به‌حساب سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره‌وری انرژی برق (ساتبا) نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌گردد تا براساس مبادله موافقت‌نامه با سازمان برنامه و بودجه کشور، صرف اهداف مورد اشاره در قانون فوق‌الذکر شود.	مطابق با ماده (۵) قانون حمایت از صنعت برق کشور، «دولت موظف است برای تأمین بخشی از منابع لازم جهت اجرای طرح‌های توسعه و نگهداری شبکه‌های روستایی و تولید برق تجدیدپذیر و پاک عوارض مصرف هر کیلووات ساعت برق را در بودجه سالانه پیش‌بینی نماید». منابع حاصل از این حکم، ازجمله اصلی‌ترین محل تأمین منابع مالی برای خرید برق تجدیدپذیر بوده است. بر خلاف قوانین بودجه سال‌های قبل، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ محل مصرف منابع تخصیص داده شده به شرکت توانیر و سازمان ساتبا به تفکیک ذکر نشده و لذا به‌منظور جلوگیری از بروز هرگونه ابهام، پیشنهاد می‌شود محل مصرف ذکر شده در قانون (اجرای طرح‌های توسعه و نگهداری شبکه‌های روستایی و تولید برق تجدیدپذیر و پاک) به تفکیک هر سهم ذکر شود.	عوارض موضوع ماده (۵) قانون حمایت از صنعت برق کشور مصوب ۱۰/۸/۱۳۹۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی به میزان ده درصد (۱۰٪) مبلغ برق مصرفی در سقف یک‌صد و چهل هزار میلیارد (۱۴۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین می‌شود؛ مشترکان برق روستایی و عشایری مجاز، از شمول حکم این بند معاف‌اند. سی و پنج درصد (۳۵٪) از این منابع به‌حساب شرکت توانیر نزد خزانه‌داری کل کشور صرفاً برای اجرای طرح‌های توسعه و نگهداری شبکه‌های برق روستایی و شصت و پنج درصد (۶۵٪) مابقی به‌حساب سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره‌وری انرژی برق (ساتبا) نزد خزانه‌داری کل کشور صرفاً برای تولید برق تجدیدپذیر و پاک واریز می‌گردد تا براساس مبادله موافقت‌نامه با سازمان برنامه و بودجه کشور، به‌صورت کامل به مصرف برسد.
تبصره۱۴- بند ج-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۵ نام دفتر : انرژی، صنعت و معدن	به‌استناد ماده (۱۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) به هریک از وزارتخانه‌های نفت و نیرو از طریق شرکت‌های تابعه ذی‌ربط اجازه داده می‌شود ماهانه از هر واحد مسکونی مشترکان گاز مبلغ ده هزار (۱۰,۰۰۰) ریال، از هر واحد مسکونی مشترکان برق مبلغ سه‌هزار (۳,۰۰۰) ریال و از هریک از واحدهای تجاری مشترکان گاز و برق مبلغ سی هزار (۳۰,۰۰۰) ریال اخذ و به‌عنوان منابع داخلی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز کنند. شرکت‌های بیمه‌گر با هماهنگی وزارتخانه‌های مزبور مکلف‌اند با صدور بیمه‌نامه، مشترکان را از حقوق خود مطلع و متناسب با مبلغ دریافتی شرکت بیمه مربوط، خسارات واردشده را جبران نمایند.	براساس ماده (۱۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، وزارتخانه‌های نفت و نیرو از طریق شرکت‌های تابعه مجازند مبلغی را که طبق قوانین بودجه سنواتی در قبوض گاز و برق برای هر واحد مسکونی و تجاری تعیین می‌گردد، اخذ و صرفاً جهت بیمه خسارات مالی و جانی از طریق شرکت بیمه پرداخت کنند. مطابق با قرارداد شرکت توانیر با شرکت‌های بیمه‌گر، بخشی از خسارت‌های مالی و جانی مرتبط با برق مشترکان جبران می‌شود.	بدون تغییر

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۴- بند چ-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۵ نام دفتر : انرژی، صنعت و معدن	تعرفه گاز مصرفی تأسیسات گردشگری و صنایع دستی و آب‌درمانی‌ها و هتل‌ها، مشابه تعرفه خدمات می‌باشد و تعرفه برق موارد موضوع این بند در مناطقی که فاقد گاز می‌باشند برابر تعرفه مصارف عمومی در قانون مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق در نظر گرفته‌می‌شود.	مطابق با گزارش مرکز ملی بهبود محیط کسب و کار به کمیسیون ویژه جهش و رونق تولید و نظارت بر اصل چهل و چهارم قانون اساسی مجلس شورای اسلامی به شماره نامه ۵۷۶۷/۸۰ مورخ ۱۹/۰۱/۱۴۰۳، در شصت و هفتمین جلسه هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار مورخ ۲۳/۰۷/۱۴۰۱، ۲۳ عنوان کسب و کار تأسیسات گردشگری مطابق آیین‌نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه‌بندی و نرخ‌گذاری تأسیسات گردشگری ابلاغی هیئت محترم وزیران مصوب ۰۴/۰۶/۱۳۹۴ به تصویب رسید؛ که شامل مجتمع‌های آب درمانی و هتل‌ها نیز می‌شود. لذا دلیلی بر ذکر این دو مورد، در کنار عبارت تأسیسات گردشگری توجیهی ندارد. چرا که به کار بردن عبارت کلی تأسیسات صنایع دستی منجر به آن می‌شود تا تنها به بخش تولید در زنجیره ارزش صنایع دستی توجه شود و سایر بخش‌های این حوزه نادیده گرفته شوند. ازاین‌رو به‌دلیل اهمیت موضوع فروش صنایع دستی علی‌الخصوص در طی سال‌های اخیر، لازم است متن این بند به نحوی تغییر یابد که کسب و کارهای حاضر در سایر بخش‌های زنجیره ارزش صنایع دستی نیز مورد حمایت قرار گیرند. لازم به ذکر است که در گذشته، احتساب تعرفه گاز تأسیسات گردشگری براساس متوسط نرخ خوراک پتروشیمی صورت می‌پذیرفت. این امر موجب می‌شد تا هزینه‌بهای تمام شده خدمات در این‌گونه تأسیسات و به تبع آن نرخ‌های اقامت سفر افزایش یابد. ازاین‌رو، بند فوق می‌تواند رویکردی حمایتی را برای فعالان حوزه گردشگری در درجه اول و به تبع آن حمایت از آحاد مردم با کاهش هزینه‌های سفر در داخل کشور فراهم آورد. براساس ماده (۸) قانون «توسعه ایرانگردی و جهانگردی» - مصوب ۱۳۷۰- تعرفه‌های اعمالی بر تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی از نوع تعرفه‌های صنعتی است. حال آنکه در نگاه اولیه نیز نمی‌توان فعالیت‌های کسب و کارهای گردشگری را که غالباً از نوع کوچک و متوسط به‌شمار می‌روند با صنایع بزرگی همچون پتروشیمی در پرداخت انرژی برابر دانست. مسلماً در تاریخ تصویب قانون	تعرفه گاز مصرفی کلیه تأسیسات گردشگری احداثی و صنایع دستی از قبیل کارگاه‌های تولیدی و فروشگاه‌های انحصاری صنایع دستی مشابه تعرفه خدمات می‌باشد

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		توسعه ایرانگردی و جهانگردی تعرفه‌های صنعتی از نوعی مزیت برای تأسیسات گردشگری از منظر قانونگذار برخوردار بوده است اما در شرایط فعلی و با توجه به رویکرد فعلی در زمینه واقعی‌سازی تعرفه‌های انرژی در کشور لزوم تغییر رویکرد موجود در قانون توسعه ایرانگردی و جهانگردی ضروری به نظر می‌رسد. این مسئله حائز اهمیت است که در سال ۱۴۰۱ تعرفه گاز تأسیسات گردشگری احداثی معادل تعرفه صنعتی بود که با عنایت به بند «ز» تبصره «۹» قانون بودجه ۱۴۰۲ کشور، تعرفه این تأسیسات از بخش صنعتی به بخش خدماتی در سال ۱۴۰۲ تغییر یافته و هزینه‌های این دسته از تأسیسات کاهش پیدا کرد. اما این تغییر در مورد تأسیسات گردشگری تبدیلی تأثیر عکس داشته است؛ چراکه تعرفه گاز آن‌ها در سال ۱۴۰۲ از بخش خانگی به بخش خدمات تغییر پیدا کرد و این موضوع منجر به افزایش هزینه‌های این دسته از تأسیسات شد. بنابراین تعیین تعرفه گاز مصرفی تأسیسات گردشگری احداثی از صنعتی به خدمات منجر به کاهش هزینه‌های آن‌ها و تعیین تعرفه گاز مصرفی تأسیسات گردشگری تبدیلی از خانگی به خدمات منجر به افزایش هزینه‌های آن‌ها می‌شود. ازاین‌رو بهتر است برای حمایت از گردشگری، تنها تأسیسات گردشگری احداثی را مشمول این بند قرار داد و تأسیسات گردشگری تبدیلی را از شمول آن خارج کرد. از طرف دیگر، مطابق با ابلاغیه شماره ۱۰۰/۴۲۲۱۹/۱۴۰۳ مورخ ۰۱/۰۷/۱۴۰۳ وزارت نیرو، بهای برق تأسیسات گردشگری ذیل تعرفه ۴-ب مشترکان صنعتی و با ضریب ۲۲/۰ نرخ قراردادهای تبدیل انرژی، معادل ۱،۵۹۴ ریال، تعیین شده است. این در حالی است که تعرفه برق مصارف عمومی در قانون مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق معادل هزینه تأمین برق تعیین شده که این هزینه در سال ۱۴۰۳ برابر با ۷،۵۴۲ ریال است. برای حمایت از مشترکان در مناطق فاقد گاز، طبیعتاً باید تعرفه برق آنها تعدیل شود که احتمالاً هدف لایحه نیز چنین بوده است. اما حکم حاضر در واقع	

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		برعکس این هدف عمل کرده و تعرفه برق مشترکان مذکور در مناطق فاقد گاز را افزایش داده است. لذا پیشنهاد می‌شود جمله مربوطه حذف شود.	
تبصره۱۴- بند ح-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۱۹۵ نام دفتر : انرژی، صنعت و معدن	در اجرای ماده (۶) قانون حمایت از صنعت برق و ماده (۸) قانون مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق، به دولت اجازه داده می‌شود نسبت به پرداخت بدهی قطعی و حسابرسی شده تا پایان سال ۱۴۰۲ به تولیدکنندگان برق بخش غیردولتی و همچنین پیمانکاران و تأمین‌کنندگان تجهیزات صنعت برق کشور با هماهنگی وزارت امور اقتصادی و دارایی و وزارت نیرو از طریق واگذاری اموال و دارایی‌های (غیرمنقول) دولت (به‌استثنای شرکت‌های تابعه وزارت نیرو) به طلبکاران مذکور اقدام نماید. به میزان بدهی پرداخت شده از محل این تبصره، از میزان بدهی دولت به شرکت توانیر بابت مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی و قیمت تمام شده برق موضوع ماده (۶) قانون حمایت از صنعت برق و ماده (۸) قانون مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق کاسته می‌شود. آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف یک‌ماه پس از تصویب این قانون با پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه با همکاری وزارت نیرو و وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.	طبق ماده (۸) قانون مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق، «سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است در لوایح بودجه سنواتی، ردیف مشخصی را تحت عنوان «تعهدات دولت بابت مابه التفاوت قیمتهای تمام‌شده و تکلیفی فروش برق مصرفی و انشعاب» به نحوی پیش‌بینی کند که ظرف سه‌سال از تاریخ لازم‌الاجراءشدن این قانون، کلیه مطالبات صنعت برق با استفاده از ابزارهای مالی مختلف تسویه شود». ازآنجاکه سال ۱۴۰۴ سومین سال اجرای قانون مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق است، طبق قانون در سال ۱۴۰۴ باید کلیه مطالبات صنعت برق از دولت تسویه شود. تسویه این مطالبات صرفاً از محل منابع پیش‌بینی شده در این بند بعید به‌نظر می‌رسد. ازطرف‌دیگر، در سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ تسویه بخشی از این بدهی‌ها از طریق اصلاح قانون بودجه و انتشار اوراق مالی اسلامی صورت گرفت و به‌نظر می‌رسد این موضوع به یک رویه هرساله تبدیل شده که دولت در انتهای سال لایحه اصلاح یکی از تبصره‌های قانون بودجه سنواتی با موضوع تأمین مالی داخلی را به مجلس تقدیم کرده و بدهی خود به شرکت‌های تابعه وزارت نیرو را از این طریق پرداخت نماید. چنین رویه‌ای از منظر حفظ یکپارچگی منابع و مصارف بودجه، مورد قبول نیست. لذا پیشنهاد می‌شود تحویل اوراق مالی اسلامی جهت بازپرداخت تعهدات دولت بابت مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی و تمام شده برق نیز در لایحه بودجه پیش‌بینی شود.	در اجرای ماده (۶) قانون حمایت از صنعت برق و ماده (۸) قانون مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق، به دولت اجازه داده می‌شود نسبت به پرداخت بدهی قطعی و حسابرسی شده تا پایان سال ۱۴۰۲ ۱۴۰۳ شرکت‌های تابعه وزارت نیرو به تولیدکنندگان برق بخش غیردولتی و همچنین پیمانکاران و تأمین‌کنندگان تجهیزات صنعت برق کشور با هماهنگی وزارت امور اقتصادی و دارایی و وزارت نیرو از طریق واگذاری اموال و دارایی‌های (غیرمنقول) دولت (به‌استثنای شرکت‌های تابعه وزارت نیرو) و همچنین انتشار انواع اوراق مالی اسلامی ازجمله اسناد خزانه اسلامی مجموعاً تا سقف ششصد هزار میلیارد (۶۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال در سقف مبلغ پیش‌بینی‌شده برای واگذاری اوراق مالی اسلامی، به طلبکاران متقاضی مذکور اقدام نماید. به میزان بدهی پرداخت شده از محل این تبصره، از میزان بدهی دولت به شرکت توانیر بابت مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی و قیمت تمام شده برق موضوع ماده (۶) قانون حمایت از صنعت برق و ماده (۸) قانون مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق کاسته می‌شود. آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف یک‌ماه پس از تصویب این قانون با پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه با همکاری وزارت نیرو و وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۵- بند الف-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۰ نام دفتر : اقتصادی	بند الف تبصره ۱۵- به وزارت امور اقتصادی و دارایی اجازه داده می شود اعتبارات این تبصره را مطابق قانون و در قالب برنامه عملیاتی (ملی و استانی) پیشنهادی دستگاه های اجرایی برای حمایت و تحرک بخشی به تولید و اشتغال پایدار، کمک به تعادل های منطقه ای، تحقق اهداف مواد (۶) و (۷۹) قانون برنامه هفتم پیشرفت و با تأکید بر «افزایش رقابت پذیری بر اساس اسناد ملی و استانی آمایش سرزمین و پیشران ها»، «تکمیل زنجیره های ارزش»، «تکمیل و بهبود زیرساخت های تولید و اشتغال»، «حمایت از تأمین مالی مشارکت عمومی- خصوصی»، «حمایت از بنگاه های کوچک و متوسط با اولویت صنایع دانش بنیان، شتاب دهنده‌ها و فعالیت های خلاق و فناوری در حوزه زنان، خانواده و کودکان» توزیع نماید:	در پیشنهادات: ۱. به جهت جلوگیری از سردرگمی و عدم انسجام در متن تبصره، صرفاً احکام اشتغالزایی و رونق تولید ملاک تخصیص منابع قرار گرفته است. ۲.برای داشتن نقشه راه و حفظ ارتباط با برنامه هفتم پیشرفت ، در صدر تبصره اجرای ماده ۶، بند ت ماده ۴۸ قانون برنامه هفتم پیشرفت آورده شده است ۳. بر قانون تامین مالی تولید و زیرساختها تاکید شده است. تصریح و تاکید بر «مشارکت عمومی- خصوصی» که لایحه آن هنوز به قانون تبدیل نشده است و حدود قانونی آن مشخص نیست، از حیث مغایرت با اصول ۸۵ و ۲۲ قانون اساسی محل تامل است.	به وزارت امور اقتصادی و دارایی اجازه داده می شود اعتبارات این تبصره را مطابق قانون و در قالب برنامه عملیاتی (ملی و استانی) پیشنهادی دستگاه های اجرایی برای حمایت و تحرک بخشی به تولید و اشتغال پایدار، کمک به تعادل های منطقه ای، تحقق اهداف مواد (۶)، (۴۸)، (۶۱) قانون برنامه هفتم پیشرفت و قانون تامین مالی تولید و زیرساختها و با تأکید بر « افزایش رقابت پذیری بر اساس اسناد ملی و استانی آمایش سرزمین و پیشران ها»، « تکمیل زنجیره های ارزش»، «تکمیل و بهبود زیرساخت های تولید و اشتغال»، «حمایت از تأمین مالی مشارکت عمومی- خصوصی»، «حمایت از بنگاه های خرد، کوچک و متوسط با اولویت صنایع دانش بنیان، شتاب دهنده ها و فعالیت‌های خلاق و فناوری در حوزه زنان، خانواده و کودکان» توزیع نماید:

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۵- بند ب-جزء ۲-۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۲۰۰ نام دفتر : اقتصادی	بند ب تبصره ۱۵- منابع این تبصره تا میزان... میلیارد ریال به شرح زیر است. خزانه داری کل کشور موظف است اعتبارات به شرح زیر را مطابق تخصیص ابلاغی موضوع ماده (۳۰) قانون برنامه و بودجه مصوب ۱۳۵۱ به حساب ملی و استانی « پیشرفت و عدالت» واریز و پرداخت نماید: ۱- اعتبار ردیف... مندرج در جدول شماره (۹) این قانون. ۲- اعتبار ردیف... مندرج در جدول شماره (۹) این قانون به شرح زیر: بازگشتی اصل و فرع منابع بند «الف» تبصره (۱۸) قوانین بودجه سنوات گذشته و تبصره (۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور. مانده مصرف نشده جزء (۳) بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور و جزء (۳) بند (الف) تبصره (۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور در سال□□ های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳. منابع بازگشتی بند (و) تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور.	درپیشنهادات: ۱. نام صاحب حساب اضافه شده است.	ب- منابع این تبصره تا میزان... میلیارد ریال به شرح زیر است. خزانه داری کل کشور موظف است علاوه بر مانده سالهای قبل، اعتبارات به شرح زیر را مطابق تخصیص ابلاغی موضوع ماده (۳۰) قانون برنامه و بودجه مصوب ۱۳۵۱ به حساب ملی و استانی «پیشرفت و عدالت» به نام وزارت امور اقتصادی و دارایی واریز و پرداخت نماید: ۱- اعتبار ردیف... مندرج در جدول شماره (۹) این قانون به صورت حداقل ماهانه یک دوازدهم. ۲- اعتبار ردیف... مندرج در جدول شماره (۹) این قانون به شرح زیر: بازگشتی اصل□و□فرع منابع بند «الف» تبصره (۱۸) قوانین بودجه سنوات گذشته و تبصره (۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور. مانده مصرف نشده جزء (۳) بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور و جزء (۳) بند (الف) تبصره (۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور در سال های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳. منابع بازگشتی بند (و) تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۵- بند پ-جزء ۳-۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۲۰۰ نام دفتر : اقتصادی	بند پ تبصره ۱۵- ۱- حداقل هفتاد درصد (۷۰٪) منابع مالی بند (ب) این تبصره، جهت پرداخت تسهیلات به طرح ها و پروژه‌های حمایت از تولید و اشتغال با اولویت تأمین مالی مشارکت عمومی- خصوصی در سطح استانی با تصویب شورای برنامه ریزی و توسعه استان اختصاص می یابد. توزیع استانی منابع مالی موضوع این بند بر اساس شاخص های وزنی توسعه نیافتگی خواهد بود که تا پایان اردیبهشت ماه ابلاغ می گردد. ۲- تا سی درصد (۳۰٪) منابع مالی بند (ب) این تبصره، جهت پرداخت تسهیلات به برنامه های حمایت از تولید و اشتغال دستگاه های اجرایی و مؤسسات در سطح ملی با اولویت تأمین مالی مشارکت عمومی- خصوصی اختصاص می یابد. ۳- تا ده درصد (۱۰٪) از منابع بند (ب) این تبصره، تا سقف پنجاه هزار میلیارد (۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به صورت کمک فنی و اعتباری با اولویت موضوعات افزایش سرمایه صندوق های حمایتی اشتغال، اجرای برنامه های بازار کار جوانان و دانش آموختگان دانشگاهی قابل هزینه کرد است. دستورالعمل نحوه ی هزینه کرد این جزء ظرف مدت یک ماه از لازم الاجرا شدن این قانون با پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب شورای عالی اشتغال می رسد.	در پیشنهادات: سهم منابع اجرای جزء (۳) بند (ب) ماده (۶) قانون تامین مالی مشخص شده است ۲.ساختار اجرایی لازم برای ماده ۶ قانون برنامه هفتم پیشرفت پیشنهاد و و وظایف وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی بر اساس ماده ۶ در این بخش اضافه شده است. تصریح بر اولویت داشتن «تامین مالی مشارکت عمومی- خصوصی» در جزءهای ۱ و ۲ این بند که لایحه آن هنوز به قانون تبدیل نشده است و حدود قانونی آن مشخص نیست، از حیث مغایرت با اصول ۸۵ و ۲۲ قانون اساسی محل تامل است. تصریح بر واژه غیرفارسی پروژه در جزء ۱، مغایر با اصل ۱۵ است. در جزء ۳، قید «از لازم الاجرا شدن این قانون» زاید است زیرا قانون از آن زمان، لازم الاجرا است و نیازی به تکرار ندارد.	پ. ۱- حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) منابع مالی بند (ب) این تبصره، جهت پرداخت تسهیلات به طرح های حمایت از تولید و اشتغال با اولویت تأمین مالی مشارکت عمومی- خصوصی در سطح استانی با تصویب شورای برنامه ریزی و توسعه استان اختصاص می یابد. توزیع استانی منابع مالی موضوع این بند بر اساس شاخص های وزنی توسعه نیافتگی خواهد بود که تا پایان اردیبهشت ماه ابلاغ می‌گردد. در راستای بند الف ماده ۶۱ قانون برنامه هفتم پیشرفت، تا بیست درصد (۲۰٪) منابع مالی بند (ب) این تبصره، جهت پرداخت تسهیلات به طرح‌های ذیل برنامه جامع تحقق سیاست های کلی توسعه دریامحور مصوب هیئت وزیران با اولویت شهرستان ابوموسی که به تایید سازمان برنامه و بودجه می‌رسد، اختصاص می یابد. ۲- تا سی درصد (۳۰٪) منابع مالی بند (ب) این تبصره، جهت پرداخت تسهیلات به برنامه‌های حمایت از تولید و اشتغال دستگاه های اجرایی و مؤسسات در سطح ملی با اولویت تأمین مالی مشارکت عمومی- خصوصی اختصاص می یابد. از زمان تصویب سند «راهبرد ملی پیشرفت صنعتی و ارتقای زنجیره های ارزش کشور» موضوع بند ت ماده ۴۸ و سند «برنامه تولید بهینه (الگوی کشت) کشاورزی» موضوع بند الف ماده ۳۱ قانون برنامه هفتم پیشرفت، طرحهای موضوع اجزای ۱ و۲ این بند صرفاً

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
			در چارچوب اولویتهای این اسناد مورد حمایت قرار خواهد گرفت. «بسته های سرمایه گذاری بدون نام» موضوع ماده ۲۷ قانون تامین مالی تولید و زیرساخت‌ها در بخش‌های مختلف اقتصادی که به تصویب دستگاه‌های اجرایی و استانداری‌ها می‌رسد در اولویت حمایت های موضوع اجزای ۱ و ۲ این بند قرار خواهند گرفت. ۳- تا سقف پنجاه هزار میلیارد (۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از منابع بند (ب) این تبصره، در راستای بندهای (الف) و (ب) ماده (۶) قانون تامین مالی تولید و زیرساختها صرف مشارکت در تأسیس صندوق های تضمین غیردولتی یا حمایت از این صندوق ها یا سایر صندوق های حمایتی اشتغال در قالبهای مختلف اعم از کمک، کارگزاری منابع یا وجوه اداره شده، تسهیلات ارزان‌قیمت و مشارکت در مخاطره (ریسک) صدور ضمانت‌نامه و به صورت کمک فنی و اعتباری جهت ، اجرای برنامه های بازار کار جوانان و دانش آموختگان دانشگاهی و تکمیل نظام آمار و اطلاعات بازار کار، توسعه و تقویت نهادهای پشتیبان کسب و کارها موضوع جزء۳ بند الف ماده ۶ قانون برنامه هفتم پیشرفت، قابل هزینه کرد است. دستورالعمل نحوه هزینه کرد این جزء ظرف مدت یک ماه با پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب شورای عالی اشتغال می رسد.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۵- بند ت-جزء ۹-۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۲۰۰ نام دفتر : اقتصادی	بند ت تبصره ۱۵- ۱-در اجرای جزء (۱) بند (الف) ماده (۶) قانون برنامه هفتم پیشرفت، دستگاه های اجرایی و مؤسسات به تفکیک استان ها موظف اند برنامه عملیاتی حمایت از تولید و توسعه اشتغال پیشنهادی خود را حداکثر تا ۱۵ خردادماه سال ۱۴۰۴ به وزارت امور اقتصادی و دارایی ارسال کنند. این وزارتخانه موظف است با همکاری وزارت تعاون ، کار و رفاه اجتماعی و سازمان برنامه و بودجه کشور برنامه ها را حداکثر تا یک ماه پس از وصول بررسی و پس از تصویب شورای عالی اشتغال، ابلاغ نماید. ۲- دستگاه های اجرایی ملی و استانی مکلف اند اعتبارات ابلاغی موضوع بند (ب) این تبصره را از طریق سپرده گذاری در بانک ها با اولویت بانک های توسعه ای و تخصصی و صندوق های حمایتی اشتغال به عنوان عامل، با سازوکار تسهیلات تلفیقی با منابع بانکی و صندوق و منابع در اختیار دستگاه اجرایی مرتبط با نرخ ترجیحی، برای برنامه های تولید و اشتغال اختصاص دهند. نرخ سود سپرده گذاری منابع مذکور در بانک های عامل و نهادهای مالی حداقل یک درصد (۱٪) تعیین می شود. ۳- دستورالعمل اجرایی تلفیق منابع نقدی و تسهیلات این تبصره مشتمل بر نرخ سود تسهیلات، نرخ سپرده گذاری، مؤسسات عامل، میزان مشارکت مؤسسات عامل، اولویت بندی فعالیتها، رسته ها و مناطق هدف، نحوه توزیع تسهیلات و فرایند بررسی و تصویب طرح ها که توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و حداکثر تا دو ماه پس از ابلاغ این قانون تهیه خواهد شد، اختصاص می یابد. نرخ سود تسهیلات اعطایی موضوع این بند متناسب با میزان مشارکت منابع نظام بانکی، صندوق کارآفرینی امید و صندوق توسعه ملی	۱. برای شفاف تر شدن عملکرد نهادهای عمومی غیر دولتی، تخصیص منابع منوط به عملکرد سال گذشته شده است. ساختار اجرایی تبصره تقویت و نقش هیات امنای پیشرفت در در تهیه دستورالعمل اجرایی، شفاف شده است. ۲. قید «پس از ابلاغ این قانون» ابهام دارد زیرا قانون توسط رئیس مجلس و نیز رئیس جمهور ابلاغ می شود لذا باید مشخص شود که کدام ابلاغ، مد نظر است؛ لذا در پیشنهاد، به ابلاغ توسط رئیس جمهور تبدیل شده است. ۳. جزء ۵ زاید است زیرا بودن و نبودن آن، هیچ تفاوتی نمی کند. ۴. استفاده از واژه غیرفارسی پرسنلی در جزء ۶ مغایر اصل ۱۵ است و باید به کارگزینی تبدیل شود یا حذف شود.	ت ۱- در اجرای جزء (۱) بند (الف) ماده (۶) قانون برنامه هفتم پیشرفت، دستگاه های اجرایی و مؤسسات به تفکیک استان ها موظف اند برنامه عملیاتی حمایت از تولید و توسعه اشتغال پیشنهادی خود را حداکثر تا ۱۵ خردادماه سال ۱۴۰۴ به وزارت امور اقتصادی و دارایی ارسال کنند. این وزارتخانه موظف است با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سازمان برنامه و بودجه کشور برنامه ها را حداکثر تا یک ماه پس از وصول بررسی و پس از تصویب شورای عالی اشتغال، ابلاغ نماید. ۲- دستگاه های اجرایی ملی و استانی مکلف اند اعتبارات ابلاغی موضوع بند (ب) این تبصره را از طریق سپرده گذاری در بانک ها با اولویت بانکهای توسعه ای و تخصصی و صندوق های حمایتی اشتغال به عنوان عامل، با سازوکار تسهیلات تلفیقی با منابع بانکی و صندوق و منابع در اختیار دستگاه اجرایی مرتبط با نرخ ترجیحی، برای برنامه های تولید و اشتغال اختصاص دهند. نرخ سود سپردهگذاری منابع مذکور در بانک های عامل و نهادهای مالی حداقل یک درصد (۱٪) تعیین می شود. ۳- دستورالعمل اجرایی تلفیق منابع نقدی و تسهیلات این تبصره مشتمل بر نرخ سود تسهیلات، نرخ سپرده‌گذاری، مؤسسات عامل، میزان مشارکت مؤسسات عامل، اولویت‌بندی فعالیت ها، رسته ها و مناطق هدف، نحوه توزیع تسهیلات و فرایند بررسی و تصویب طرح

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	تعیین می گردد. منابع قرض الحسنه استانی موضوع این تبصره با رعایت موازین شرعی قابلیت تجمیع یا هم افزایی با سایر منابع را دارد. ۴- استفاده نهادهای حمایتی از منابع نقدی و تسهیلات این تبصره، مستلزم تأیید برنامه های حمایت از تولید و اشتغال آن ها توسط دستگاه های اجرایی ملی و تصویب آن توسط شورای عالی اشتغال خواهد بود. ۵- استفاده از منابع صندوق توسعه ملی با رعایت اساسنامه آن مجاز است. ۶- استفاده از منابع این تبصره برای هزینه های جاری، پرسنلی و پشتیبانی دستگاه های ذی ربط تحت هر عنوان ممنوع است. ۷- مانده حساب های ملی و استانی پیشرفت و عدالت با رعایت قوانین به سال بعد منتقل می شود. ۸- مسئولیت نظارت میدانی اجرای این تبصره بر عهده وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی است. وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف به نظارت و ارائه گزارش در مقاطع سه ماهه به هیئت وزیران است. ۹- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف اند گزارش ماهانه بند (ج) این تبصره را به وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه کشور ارسال نمایند.		ها که توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی حداکثر تا دو ماه پس از ابلاغ این قانون توسط رئیس جمهور به دستگاههای اجرایی تهیه و به تصویب هیأت امنای حساب ملی پیشرفت و عدالت موضوع جزء (۳) بند «ج» تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور خواهد رسید، اختصاص می یابد. نرخ سود تسهیلات اعطایی موضوع این بند متناسب با میزان مشارکت منابع نظام بانکی، صندوق کارآفرینی امید و صندوق توسعه ملی تعیین می گردد. ۴- استفاده نهادهای حمایتی از منابع نقدی و تسهیلات این تبصره، مستلزم تأیید برنامه های حمایت از تولید و اشتغال آن‌ها و نتایج ارزیابی عملکرد سنوات گذشته توسط دستگاه‌های اجرایی ملی و تصویب آن توسط شورای عالی اشتغال خواهد بود. ۶- استفاده از منابع این تبصره برای هزینه های جاری، و پشتیبانی دستگاه‌های ذی‌ربط تحت هر عنوان ممنوع است. ۷- مانده حساب‌های ملی و استانی پیشرفت و عدالت با رعایت قوانین به سال بعد منتقل می‌شود. ۸- مسئولیت نظارت میدانی اجرای این تبصره بر عهده وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی است. ۹ وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه کشور مکلفند به صورت فصلی گزارش عملکرد جزء (۲) بند «الف» این تبصره را به مجلس شورای اسلامی ارائه نمایند.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
			۱۰. وزارت کشور مکلف است هر سه ماه یک بار گزارش نحوه هزینه کرد منابع جزء (۱) بند «ب» این تبصره را به مجلس شورای اسلامی ارائه نماید. ۱۱. وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی گزارش عملکرد این تبصره را هر شش ماه یکبار به کمیسیون های جهش و رونق تولید و نظارت بر اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، برنامه و بودجه و محاسبات، اقتصادی و اجتماعی مجلس شورای اسلامی ارسال نماید
تبصره۱۵- بند ث-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۰ نام دفتر : اقتصادی	بند ث تبصره ۱۵- مانده و بازگشتی اصل و فرع تسهیلات اعطایی موضوع قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی مصوب ۱۳۹۶/۵/۳۱ به حساب مؤسسات عامل این قانون واریز می شود تا در چارچوب اهداف و برنامه های عملیاتی ارائه شده توسط دستگاه های اجرایی صرفاً به مناطق روستایی و عشایری اختصاص یابد.	-	موافق

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۵- بند ج-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۰ نام دفتر : اقتصادی	بند ج تبصره ۱۵- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است به میزانی که هیئت عالی بانک مرکزی تا پایان فروردین مصوب خواهد نمود مطابق با تبصره (۳) بند (ب) ماده ۶ قانون برنامه هفتم پیشرفت ، سهم بانک ها را از تسهیلات قرض الحسنه اشتغال و تسهیلات قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت و قوانین مربوط به ایثارگران، قانون حمایت از حقوق معلولان مصوب ۲۰/۱۲/۱۳۹۶، قانون جهش تولید دانش‌بنیان، قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی و تسهیلات موضوع ماده (۷۷) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) از محل سپرده های قرض‌الحسنه اعم از جاری و پس انداز شبکه بانکی پس از کسر سپرده قانونی بابت تسهیلات موضوع این قوانین از جمله اشتغال، قرض الحسنه ازدواج، فرزندآوری و ودیعه یا خرید یا ساخت مسکن با اولویت ایثارگران موضوع ماده (۳) قانون جامع ایثارگران به تعداد ۴۰ هزار نفر که تسهیلات قرض الحسنه تکلیف شده است از طریق بانک های عامل معین و ابلاغ نماید.	همانند سال های قبل سهم بانک ها از تسهیلات قرض الحسنه اشتغال موکول به بانک مرکزی شده است با این تفاوت که بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است به میزانی که هیئت عالی بانک مرکزی تا پایان فروردین مصوب می نماید، عمل کند. بر این اساس پیشنهاد می شود حداقل مبالغ سقف فردی تسهیلات ازدواج و فرزندآوری معادل سال ۱۴۰۳ در نظر گرفته شود اما در مورد مبالغ قطعی آن هیئت عالی بانک مرکزی تصمیم گیری نماید. دلیل عدم افزایش رشد سقف فردی تسهیلات توسط قانون بودجه نیز، عدم تکافوی منابع قرض الحسنه شبکه بانکی و جلوگیری از ایجاد کسری در این زمینه است. به رسمیت شناختن صلاحیت هیئت عالی بانک مرکزی در وضع مقررات، از نظر شورای نگهبان قانون اساسی مغایر اصول ۶۰ و ۱۳۸ قانون اساسی است لیکن ماده ۷ قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۴۰۲ ناظر بر صلاحیت هیئت عالی است که این قانون از سوی مجمع تشخیص مصلحت نظام با اصلاح بند «الف» ماده (۷) موافق با مصلحت نظام تشخیص داده شد. لذا این بخش احتمالاً با ایراد مجدد شورای نگهبان مواجه خواهد شد و نیاز به تایید مجمع تشخیص مصلحت خواهد داشت	تبصره (۱۵)-ج- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است ، سهم بانک ها را از تسهیلات قرض الحسنه اعم از اشتغال موضوع تبصره (۳) بند (ب) ماده ۶ و بند ج ماده ۳۱ قانون برنامه هفتم پیشرفت و تسهیلات قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت و قوانین مربوط به ایثارگران، قانون حمایت از حقوق معلولان مصوب ۱۳۹۶/۱۲/۲۰، قانون جهش تولید دانش بنیان، قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی و تسهیلات موضوع ماده (۷۷) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و ستاد مردمی رسیدگی به امور دیه و کمک به زندانیان نیازمند،از محل سپرده های قرض الحسنه اعم از جاری و پس انداز شبکه بانکی پس از کسر سپرده قانونی معین و ابلاغ نماید. درصورت عدم کفایت منابع، اولویت با تسهلات قرض الحسنه ازدواج، فرزندآوری واشتغال است. ۱-در راستای ماده ۶۸ قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت مجموعا مبلغ ۳۰۰۰ هزار میلیارد ریال تسهیلات قرض الحسنه ازدواج پرداخت میگردد. ایین نامه این جز شامل مبلغ تسهیلات که حداقل به میزان مبلغ مصوب قانون بودجه ۱۴۰۳ خواهد بود و شرایط مشمولین توسط بانک مرکزی تهیه و تا پایان فروردین ۱۴۰۴ به تصویب هیات وزیران خواهد رسید. ۲-در راستای ماده ۱۰ قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت مجموعا مبلغ ۱۰۰۰ هزار میلیارد ریال تسهیلات قرض الحسنه فرزندآوری پرداخت میگردد. مبلغ تسهیلات برای فرزند اول، ۶۰۰ میلیون ریال،

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
			فرزند دوم، ۱۰۰۰ میلیون ریال، فرزند سوم، ۱۴۰۰ میلیون ریال، فرزند چهارم، ۱۷۰۰ میلیون ریال و فرزند پنجم و بیشتر، ۲۲۰۰ میلیون ریال خواهد بود. ۳-در راستای اجرای بند ج ماده ۳۱ و بند الف ماده ۶ برنامه هفتم پیشرفت، قانون حمایت از معلولان و قانون احکام دائمی برنامه های توسعه و باهدف توانمندسازی و ایجاد درآمد پایدار برای اقشار نیازمند از طریق ایجاد اشتغال خُرد و خانگی با رویکرد زنجیره‌های تولیدی مجموعا مبلغ ۵۰۰ هزار میلیارد ریال تسهیلات قرض الحسنه اشتغال با اولویت از طریق کمیته امداد امام خمینی(ره) و سازمان بهزیستی کل کشور پرداخت میگردد. ۴-مبلغ و شرایط تسهیلات تأمین مسکن مشمولان ماده (۳ مکرر) قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران، وام قرض الحسنه مسکن برای افراد تحت‌پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره)، سازمان بهزیستی کشور، خانواده شهدا، جانبازان و رزمندگان معسر، ستاد مردمی رسیدگی به امور دیه و کمک به زندانیان نیازمند و افزایش مهارت‌های شغلی زنان (موضوع ماده ۷۹ قانون برنامه هفتم پیشرفت) در صورت تکافوی منابع به تصویب هیات وزیران خواهد رسید. ۵-مسؤولیت حُسن اجرای این بند بر عهده بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مؤسسات اعتباری و تمامی مدیران و کارکنان ذی ربط می باشد. گزارش تفصیلی عملکرد این بند توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، هر سه ماه یک بار به کمیسیون های برنامه و بودجه و محاسبات، اجتماعی، فرهنگی و عمران و

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
			معاونت نظارت مجلس شورای اسلامی ارسال می شود. ۶-در اجرای تبصره ۴ بند ب ماده ۶ قانون برنامه هفتم، پس از اعتبارسنجی متقاضیان و در صورت عدم تکافوی اعتبار آنها، به منظور تأمین رکن ضامن، مؤسسات اعتباری موظفند با توثیق حساب یارانه یا سهام عدالت متقاضیان یا بستگان درجه اول از طبقه اول آنها یا سایر دارایی های مالی وی یا تنها دریافت یک فقره سفته و یک نفر ضامن نسبت به پرداخت تسهیلات اقدام نمایند. ۷-تسهیلات موضوع این بند از حکم موضوع ماده (۱۰) قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹ مستثنی است.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۶- بند الف-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۲ نام دفتر : اجتماعی	الف- دستیاران علوم‌پزشکی (رزیدنت) از لحاظ بیمه درمان، عمر و بازنشستگی در دوران تحصیل بدون تعهد استخدامی برای دولت مشمول قانون تأمین اجتماعی (مصوب ۶/۴/۱۳۵۴) خواهند بود.	اگرچه مطابق اصول ۵۲ و ۶۵ قانون اساسی و ماده ۱۸۲ آیین نامه داخلی مجلس و بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم پیشرفت، لایحه و مصوبه مجلس در خصوص بودجه سالانه کل کشور نباید واجد احکام غیربودجه‌ای باشد لذا تصویب این بند ممنوع است. اما با توجه به ساعات بالای حضور دستیاران پزشکی در بیمارستان‌ها و جبران کمبود نیروی پزشکی از طریق ایشان و ضمناً تمام وقت بودن و مجاز نبودن دستیاران به اشتغال خارج از برنامه گروه آموزشی مربوطه از جمله طبابت در مطب، حکم حاضر مثبت تلقی می‌گردد. البته لازم به ذکر است که دستیاران علوم‌پزشکی خودشان راساً می‌توانند با پرداخت ۵۰ درصد حق بیمه اقدام به بیمه پردازی درمان نمایند (۵۰ درصد مابقی نیز توسط وزارت بهداشت پرداخت می‌شود که لازم است وجه مربوطه را بعد از پایان تحصیل به وزارت مذکور پرداخت کنند) ولی تحت شمول بیمه بازنشستگی خاصی نیستند؛ صرفاً می‌توانند به‌صورت خویش‌فرما با هزینه خود تحت بیمه بازنشستگی تأمین اجتماعی قرار گیرند. بنابراین در جهت برداشتن گامی به‌سمت ایجاد تعادل بین تعهدات موجود و مزایایی که می‌توان برای ایشان قائل شد، درصورتی‌که محل تأمین حق بیمه سهم کارفرمایی پوشش بیمه درمان و بازنشستگی و محل تأمین منابع برای این منظور پیش بینی شود این اقدام می‌تواند مؤثر باشد ولی در حکم حاضر به این موضوع اشاره‌ای نشده است. - لفظ «عمر» در این حکم، دارای ابهام است چراکه در حال حاضر « بیمه‌های عمر و زندگی» از سوی شرکت‌های بیمه تجاری ارائه می‌گردد.	-پیشنهاد اول: با توجه به ماهیت غیربودجه‌ای این حکم، پیشنهاد حذف داده‌می‌شود. -پیشنهاد دوم: در صورت اصرار نمایندگان بر درج مفاد این بند، متن اصلاحی زیر پیشنهاد می‌شود: -کلیه دستیاران علوم‌پزشکی (رزیدنت) از لحاظ بیمه درمان و بازنشستگی در دوران تحصیل بدون تعهد استخدامی برای دولت مشمول قانون تأمین اجتماعی مصوب ۶/۴/۱۳۵۴ خواهند بود. سهم کارفرمایی مشمولان این قانون بر عهده دانشگاه محل تحصیل دانشجو بر اساس تفاهم نامه میان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان تأمین اجتماعی از محل منابع مصوب در این قانون خواهد بود.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۶- بند ب-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۲ نام دفتر : اجتماعی	ب- به سازمان برنامه و بودجه کشور اجازه داده‌می‌شود اعتبارات مندرج در قانون بودجه مرتبط با دارو و سایر اقلام سلامت‌محور (از جمله اعتبارات دارو یار و بیمه‌ای) و نیز مطالبات دانشگاه‌ها / دانشکده‌های علوم‌پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی از سازمان‌های بیمه‌گر پایه را به تشخیص کمیته‌ای متشکل از وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، سازمان برنامه و بودجه کشور و سازمان بیمه سلامت ایران و سازمان تأمین اجتماعی، در قبال صورت‌حساب تاییدشده از سوی سازمان‌های بیمه‌گر پایه و دانشگاه‌ها / دانشکده‌های علوم‌پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی، از خزانه یا مسیر حساب پشتیبان نزد بانک‌های مورد تایید سازمان مستقیماً به ذی‌نفع نهایی تخصیص دهند و پرداخت نماید. کلیه سازمان‌های بیمه‌گر و دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم‌پزشکی مکلف‌اند پرداخت‌های مربوط را در دفاتر حسابداری ثبت و مبالغ دریافتی را از سرجمع مطالبات خود کسر نمایند.	-بهتر است سازوکاری نیز جهت اطمینان از فعال شدن عملکردهای بیمه به‌عنوان خریدار هوشمند نیز پیش بینی شود. -استفاده از واژه غیرفارسی «کمیته»، مغایر اصل (۱۵) قانون اساسی است مبنی بر اینکه زبان و خط رسمی و مشترک مردم ایران فارسی است و اسناد و مکاتبات و متون رسمی و کتب درسی باید با این زبان و خط باشد. -حکم به پرداخت از مسیر حساب پشتیبان از حیث مغایرت با اصل ۵۳ قانون اساسی، محل تأمل است، مبنی بر اینکه کلیه دریافت‌های دولت در حساب‌های خزانه‌داری کل متمرکز می‌شود و همه پرداخت‌ها در حدود اعتبارات مصوب به‌موجب قانون انجام می‌گیرد. -حکم حاضر متمرکز بر بخش دولتی است و نسبت به مطالبات بخش غیر دولتی ساکت مانده‌است.	-بند ب به این صورت اصلاح شود: به سازمان برنامه و بودجه کشور اجازه داده‌می‌شود اعتبارات مندرج در قانون بودجه مرتبط با دارو، تجهیزات و ملزومات پزشکی و نیز مطالبات دانشگاه‌ها / دانشکده‌های علوم‌پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی و بخش غیر دولتی از سازمان‌های بیمه‌گر پایه در این ارتباط را پس از تایید صورتحساب از سوی سازمان‌های بیمه‌گر پایه و دانشگاه‌ها / دانشکده‌های علوم‌پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی و در انطباق با راهنماهای بالینی مربوط به تجویز و مصرف منطقی مصوب وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی پرداخت نماید. نحوه تخصیص و ایجاد مشوق برای ارائه دهندگان کالا و خدمات سلامت و سازمان‌های بیمه‌گر و در جهت ارتقا اثربخشی خدمات و مدیریت هزینه‌ها به تشخیص کارگروهی متشکل از وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، سازمان برنامه و بودجه کشور و سازمان بیمه سلامت ایران و سازمان تأمین اجتماعی و نحوه پرداخت پس از گردش خزانه از طریق مسیر حساب پشتیبان نزد بانک‌های مورد تایید سازمان به ذی‌نفع نهایی بر اساس سازوکار مذکور در بند ب ماده ۷۱ قانون برنامه هفتم پیشرفت خواهد بود. کلیه سازمان‌های بیمه‌گر و دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم‌پزشکی مکلف‌اند پرداخت‌های مربوط را در دفاتر حسابداری ثبت و مبالغ دریافتی را پس از تعدیلات بر اساس نرخ ماهانه تأخیر در تسویه حساب که حداکثر ظرف مدت یک‌ماه از تصویب این قانون به پیشنهاد وزارت اقتصاد و امور

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
			دارایی به تصویب هیئت وزیران می‌رسد از سرجمع مطالبات خود کسر نمایند. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است پس از جمع آوری اطلاعات از مبادی ذیربط، وضعیت تحقق و پیشرفت این حکم را هر دو ماه یکبار به کمیسیون بهداشت و درمان و کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی ارائه کند.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۶- بند پ-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۲ نام دفتر : اجتماعی	پ-در راستای اجرای بند الف ماده ۷۱ قانون برنامه هفتم پیشرفت سازمان غذا و دارو مکلف است در جهت ایجاد ذخیره شش‌ماهه داروها و ملزومات پزشکی ضروری وفق فهرست مورد تایید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در سطح شرکت‌های تولیدکننده، واردکننده و سطح شرکت‌های پخش (هر سطح سه ماه) ضمن انعقاد قرارداد با شرکت‌های مذکور و ثبت تعهدات طرفین در سامانه قراردادهای مستقر در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛ اضافه‌بها و سود اقلام مذکور را در سقف اعتبارات دستگاه‌های مربوط به‌نحوی اصلاح نماید که زیان ناشی از عدم گردش منابع مالی در دوره‌های زمانی تعیین‌شده را جبران نماید. در صورت وقوع کمبود در سبد اقلام مورد تعهد شرکت طرف قرارداد مطابق با سهم خود ضامن جبران حقوق مصرف‌کننده خواهد بود.	حکم حاضر هم‌راستا با بند ۷ سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی مبنی بر تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید (مواد اولیه و کالا) تلقی می‌گردد. با این وجود در بند (پ) از جهت لزوم رعایت تشریفات قانونی انعقاد قرارداد (موضوع قانون برگزاری مناقصات و سایر قوانین) در انعقاد قراردادهای مذکور ابهام دارد و از این جهت مغایر جزء «۳» بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانون‌گذاری (مبنی بر رعایت اصول قانون‌گذاری و قانون نویسی از جمله شفافیت و عدم ابهام) و بند (۱۳) سیاست‌های کلی نظام اداری (مبنی بر عدالت‌محوری، شفافیت و روزآمدی در تنظیم و تنقیح قوانین و مقررات اداری) به نظر می‌رسد. تصریح بر ذکر نام سازمان غذا و دارو، به‌دلیل نداشتن اساسنامه مصوب قانونی این سازمان، با اصل ۸۵ قانون اساسی مغایر است. ضمناً حکم این بند ماهیت بودجه‌ای ندارد که علاوه بر مغایرت با اصل ۵۲ قانون اساسی، طبق بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم پیشرفت، محل ایراد است. شایان‌ذکر است که پیش‌تر نیز مطابق بند الف ماده ۷۱ قانون برنامه هفتم پیشرفت وزارت بهداشت با همکاری دستگاه‌های اجرایی مربوط مکلف شده است تا پایان سال اول اجرای برنامه، به‌گونه‌ای تنظیم‌گری نماید که ذخایر راهبردی دارو و تجهیزات مصرفی پزشکی با کیفیت به میزان حداقل شش‌ماه نیاز کشور با اولویت تولید داخلی و واردات رسمی تأمین باشد. دولت نیز مکلف شده است از طریق دستگاه‌های مربوط، منابع مورد نیاز را در بودجه‌های سنواتی پیش‌بینی نموده و در اختیار وزارت بهداشت، قرار دهد و همچنین وزارتخانه مذکور مکلف شده است گزارش عملکرد این بند را هر شش‌ماه یک‌بار به کمیسیون بهداشت و درمان و معاونت نظارت مجلس ارسال نماید.	-بند پ حذف شود (با توجه به ماهیت غیربودجه‌ای).

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۶- بند ت-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۲ نام دفتر : اجتماعی	ت- در اجرای بند (۱۰) سیاست‌های کلی سلامت ابلاغی مقام معظم رهبری، عوارض کالاهای آسیب رسان موضوع ماده ۴۸ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۴/۱۲/۱۳۹۴، حداقل (۲٪) درصد و حداکثر (۱۰٪) درصد تعیین می‌گردد. سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است علاوه بر مالیات و عوارض موضوع ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۲/۳/۱۴۰۰ نسبت به وصول عوارض موضوع این بند اقدام نماید. منابع حاصل از اجرای این بند در اختیار وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (۷۰٪)، آموزش و پرورش (۲۰٪) و ورزش و جوانان (۱۰٪) قرار خواهد گرفت تا در چهارچوب ماده (۴۸) قانون مذکور هزینه گردد.	حکم این بند در مقام اصلاح ماده (۴۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳ و نیز بند (پ) ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰ است لذا مغایر با بند (الف) ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت مبنی بر اینکه لایحه و مصوبه مجلس در خصوص بودجه سالانه کل کشور نباید منجر به اصلاح قوانین دائمی یا برنامه‌های پیشرفت شود، است. ضمن اینکه مطابق ماده ۱۸۱ قانون آیین نامه داخلی مجلس، تصویب چنین احکامی نیازمند رأی دوسوم نمایندگان حاضر است.	-بند ت به این صورت اصلاح شود: در اجرای بند (۱۰) سیاست‌های کلی سلامت ابلاغی مقام معظم رهبری، عوارض کالاهای آسیب‌رسان موضوع ماده ۴۸ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۴/۱۲/۱۳۹۴، حداقل (۲٪) درصد و حداکثر (۱۰٪) درصد تعیین می‌گردد. سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است علاوه‌بر مالیات و عوارض موضوع ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۲/۳/۱۴۰۰ نسبت به وصول عوارض موضوع این بند اقدام نماید. منابع حاصل از اجرای این بند به‌حساب جداگانه وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (۵۰٪) جهت پیشگیری و درمان بیماری‌ها و عوارض ناشی از مصرف این کالاها، ورزش و جوانان (۴۰٪) جهت توسعه و تکمیل زیرساخت‌های ورزشی در راستای دسترسی آسان و ارزان عموم مردم به ورزش و وزارتخانه آموزش و پرورش (۲۰٪) جهت تأمین حداقل کالری مورد نیاز از طریق تغذیه رایگان دانش آموزان و ارتقا سطح بهداشت مدارس در مناطق محروم نزد خزانه داری کل کشور واریز تا در چهارچوب ماده (۴۸) قانون مذکور و صرفاً برای مصارف مورد اشاره در این حکم هزینه توسط دستگاه‌های ذیربط گردد. کلیه دستگاه‌های مورد اشاره در این بند مکلف‌اند هر سه ماه یکبار گزارش منابع وصولی و نحوه هزینه کرد منابع موضوع این بند را به کمیسیون بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی ارائه نمایند.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۶- بند ث-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۲ نام دفتر : اجتماعی	ث به منظور تحقق بند (۱۰) سیاست‌های کلی سلامت و در اجرای تبصره (۵) ماده (۳۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۲/۳/۱۴۰۰، سازمان امور مالیاتی کشور موظف است معادل (۱۰٪) درصد از منابع حاصل از مالیات و عوارض کالاهای آسیب‌رسان به سلامت و انواع سیگار و محصولات دخانی موضوع بندهای (پ) و (ت) ماده (۲۶) قانون مذکور، به‌منظور توسعه زیرساخت‌های بهداشتی و درمانی مورد نیاز وزارت بهداشت، درمان آموزش پزشکی در روستاها و مناطق کم‌برخوردار بر اساس اولویت‌های تعیین شده توسط دانشگاه / دانشکده علوم‌پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی هزینه می‌گردد.	-این بند در مقام اصلاح بندهای الف و ب ماده ۳۹ قانون مالیات بر ارزش افزوده است که طبق بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم، محل ایراد است. -مناطق کم‌برخوردار فاقد تعریف قانونی است لذا حدود آن ابهام دارد که از این جهت با بند ۹ سیاستهای کلی نظام قانون‌گذاری مبنی بر رعایت اصول قانون نویسی از جمله شفافیت و عدم ابهام مغایرت دارد و تفسیر آن به مقامات اجرایی نیز به‌جهت ماهیت تقنین آن، با اصل ۸۵ قانون اساسی مغایر به نظر می‌رسد.	-در خصوص بند ث: -پیشنهاد اول: با توجه به اینکه باعث اصلاح قانون دائمی می‌شود، پیشنهاد حذف داده‌می‌شود. -پیشنهاد دوم: در صورت اصرار نمایندگان بر درج مفاد این بند، متن اصلاحی زیر پیشنهاد می‌شود: -معادل (۱۰٪) درصد از منابع حاصل از مالیات و عوارض کالاهای آسیب‌رسان به سلامت و انواع سیگار و محصولات دخانی موضوع بندهای (پ) و (ت) ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۲/۳/۱۴۰۰، به‌منظور توسعه زیرساخت‌های بهداشتی و درمانی مورد نیاز وزارت بهداشت، درمان آموزش پزشکی در روستاها و شهرهای دارای بیست هزار نفر جمعیت و پایین‌تر و جامعه عشایری با رعایت سطح بندی خدمات و نظام ارجاع اختصاص می‌یابد.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۷- بند الف-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۱ نام دفتر : مدیریت	دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه به استثنای مستثنیات آن و بند (الف) ماده ۱۰۶ قانون برنامه هفتم پیشرفت، مکلف‌اند تمامی پرداخت‌های مستمر و غیرمستمر نقدی و غیرنقدی (معادل ریالی) مذکور و تسهیلات به تمامی شاغلان و بازنشستگان از هر یک از منابع و حساب‌های دولتی و متعلق به دولت نزد خود را به تفکیک شماره ملی با اختصاص شناسه یکتای پرداخت کارکنان دولت، پرداخت نمایند. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با اعلام سازمان اداری و استخدامی مکلف است ضمن جلوگیری از پرداخت به کارکنان دستگاه‌های اجرایی بدون درج شناسه یکتای پرداخت کارکنان دولت، امکان دسترسی برخط (آنلاین) سازمان اداری و استخدامی کشور و سازمان برنامه و بودجه کشور به اطلاعات پرداختی را در بسترهای الکترونیکی فراهم نماید.	عبارت «دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه به استثنای مستثنیات آن و بند (الف) ماده (۱۰۶) قانون برنامه هفتم پیشرفت» واجد ابهام است. براین‌اساس پیشنهاد می‌شود عبارت «دستگاه‌های اجرایی موضوع بند (پ) ماده (۱) قانون برنامه هفتم پیشرفت به استثنای سازمان انرژی اتمی و وزارت اطلاعات» جایگزین این عبارت گردند. همچنین با توجه به حکم تبصره بند (ت) ماده (۱۰۶) قانون برنامه هفتم پیشرفت، احکام مقرر در بندهای (الف) تا (ت) ماده مزبور، شامل شورای نگهبان، مجلس خبرگان رهبری، مجمع تشخیص مصلحت نظام، شورای‌عالی امنیت ملی و مجلس، نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران نمی‌شود. بنابراین حکم بند (الف) تبصره (۱۷) لایحه بودجه ۱۴۰۴، از این حیث مغایر با بند (الف) ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت مبنی‌بر ضرورت عدم اصلاح قانون برنامه پیشرفت در لوایح بودجه سنواتی، ارزیابی می‌شود. همچنین توجه به این نکته ضروری است که عدم تحقق کامل احکام مشابه بند (الف) تبصره (۱۷)، در قوانین بودجه سال‌های گذشته، موید این مساله است که ضمانت اجرای درنظر گرفته شده برای تحقق حکم یادشده، مشخص و یا بازدارنده و متناسب نیست. دراین‌راستا پیشنهاد می‌شود ضمانت اجرای این جزء تقویت گردد.	عبارت «دستگاه‌های اجرایی موضوع بند (پ) ماده (۱) قانون برنامه هفتم پیشرفت به استثنای سازمان انرژی اتمی و وزارت اطلاعات» جایگزین عبارت «دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه به استثنای مستثنیات آن و بند (الف) ماده (۱۰۶) قانون برنامه هفتم پیشرفت» گردد

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۷- بند ب-جزء ۸-۱شماره مسلسل گزارش مرکز :۲۰۲۰۱ نام دفتر : مدیریت	ساماندهی نیروی انسانی و کارکنان دولت و ایجاد انضباط مالی: ۱- کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع بند (الف) این تبصره، مکلف به ثبت و به‌روزرسانی ماهانه تمامی اطلاعات کارکنان خود اعم از احکام، قراردادها، تشکیلات و نیروهای انسانی در سکوی یکپارچه نظام اداری (سینا) سازمان اداری و استخدامی و متعاقب پیاده‌سازی سرویس‌های جمع‌آوری اطلاعات تجمیعی می‌باشند. کلیه حقوق و مزایای پرداختی از هر محل و تحت هر عنوان اعم از نقدی و غیرنقدی، به تمامی کارکنان دستگاه‌های اجرایی فوق‌الذکر صرفاً از طریق سکوی یکپارچه نظام اداری (سینا) پس از صحت‌سنجی مبالغ پرداختی به کارکنان از حیث انطباق با قوانین و مقررات مرتبط توسط سازمان اداری و استخدامی کشور و تأیید تأمین اعتبار موردنیاز توسط سازمان برنامه و بودجه کشور از طریق وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه‌داری کل کشور) صرفاً در قالب یک سند (فیش) قابل درج و پرداخت می‌باشد. اطلاعات و آمار نیروی انسانی مندرج در این سامانه، مبنای محاسبه هزینه نیروی انسانی (پرسنلی) قرار می‌گیرد. ۲- شناسایی اقلام حقوق ثابت تنها درصورتی قابل اعمال است که صراحتا در قوانین، به اصلاح قانون مدیریت خدمات کشوری تصریح شود. ۳- دریافت شناسه مستخدم در زیرسامانه استخدام و بکارگیری نیروی انسانی در سکوی یکپارچه نظام اداری، برای تمامی کارکنان رسمی، پیمانی، قراردادکار معین (مشخص) و کارگری و ثبت آن در زیرسامانه پاکنا، الزامی است. ۴- سازمان اداری و استخدامی کشور مکلف است پایگاه اطلاعات کارکنان نظام اداری (پاکنا) را به گونه‌ای به‌روزرسانی نماید که امکان ثبت و صحت سنجی اطلاعات موضوع جزء (۱) این بند با	در جزء (۱) استفاده از واژه غیرفارسی «سرویس»، مغایر اصل پانزدهم قانون اساسی مبنی‌بر ضرورت استفاده از زبان فارسی در اسناد و مکاتبات و متون رسمی به نظر می‌رسد. در جزء (۵) استثنا نمودن کارمندان موضوع ماده (۳) قانون تشکیل سازمان بازرسی و کارمندان رسته سیاسی وزارت خارجه از حکم ماده و تفویض تشخیص آن به دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی با توجه به نظامی، اطلاعاتی و حساس نبودن سمت‌های مذکور، محل ابهام بوده و می‌تواند مغایر بند نهم اصل سوم قانون اساسی مبنی‌بر تبعیض ناروا تلقی شود. همچنین در این جزء، استثنا شدن «سایر دستگاه‌ها» بدون تعیین ضابطه در قانون، مغایر با اصل هشتادوپنجم قانون اساسی به نظر می‌رسد. به‌علاوه لازم است عبارت «حفاظت اطلاعات قوه‌قضائیه» به «مرکز حفاظت اطلاعات قوه قضائیه» تغییر یابد. در جزء (۸) واژه «ضرورت» با توجه به عدم تعیین معیار، واجد ابهام بوده و مغایر جزء (۳) بند نهم سیاست‌های کلی نظام قانون‌گذاری مبنی‌بر شفافیت و عدم ابهام در قانون‌گذاری و قانون‌نویسی ارزیابی می‌شود. همچنین این جزء ماهیت بودجه‌ای نداشته و از این رو ضمن مغایرت با بند (الف) ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، مغایر اصل پنجاه و دوم قانون اساسی ارزیابی می‌شود.	حکم ذیل به انتهای جزء (۱) الحاق گردد. سازمان اداری و استخدامی کشور مکلف است گزارش روند اجرای حکم این جزء را هر سه‌ماه یکبار به کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات و اجتماعی مجلس شورای اسلامی ارائه دهد. در جزء (۱) واژه «خدمت» جایگزین واژه «سرویس» گردد. در جزء (۳) از عبارت «شناسه به‌کارگیری» به‌جای « شناسه مستخدم» استفاده شود. مشمولین احکام جزء (۳) و (۷) به دستگاه‌های اجرایی موضوع بند (پ) ماده (۱) قانون برنامه هفتم پیشرفت محدود شوند.

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	قوانین و مقررات مربوطه فراهم گردد. ۵- چگونگی ثبت اطلاعات نیروی انسانی موضوع این بند در خصوص وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و شرکت‌های صنایع نظامی و انتظامی، نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات، حفاظت اطلاعات قوه قضائیه، سازمان انرژی اتمی ایران، پژوهشگاه انرژی اتمی ایران و دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی، نیروهای موضوع ماده (۳) قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور و کارکنان رسته سیاسی وزارت امور خارجه و سایر دستگاه‌ها با تشخیص دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی، بر اساس سازوکار اجرایی تعیین شده در شیوه‌نامه‌های مستقلی که حداکثر تا دو ماه پس از ابلاغ این قانون توسط سازمان اداری و استخدامی کشور با همکاری دستگاه‌های اجرایی مذکور تدوین می‌شود، تعیین می‌گردد. ۶- درج اطلاعات در سکوی یکپارچه نظام اداری (سینا) هیچ‌گونه حقی برای استخدام و به‌کارگیری اشخاص ایجاد نمی‌کند. نحوه بارگذاری اطلاعات موضوع این جزء بر اساس ابلاغ مشترک سازمان اداری و استخدامی کشور، سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی صورت خواهد پذیرفت. تاثیر اقلام حقوق در سایر ردیف‌ها صرفاً در صورتی قابل اعمال در احکام است که جواز مذکور در قانون مدیریت خدمات کشوری تصریح شده باشد. ۷- تبدیل وضعیت کارکنان در قالب کلیه احکام و مجوزهای قانونی، منوط به احراز رابطه استخدامی و بکارگیری با دستگاه محل خدمت در زمان اجرا مطابق دستورالعمل ابلاغی سازمان اداری و استخدامی است. ۸- وزارت اطلاعات در صورت نیاز و ضرورت با ادامه خدمت مستخدمین مشاغل تخصصی اطلاعاتی و عملیاتی که آمادگی ارائه خدمت را دارند، حداکثر تا چهل و پنج سال سنوات پس از تأمین		

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	اعتبار توسط سازمان و تایید رییس جمهور، موافقت می‌نماید.		
تبصره۱۷- بند پ-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۱ نام دفتر : مدیریت	شرکت‌های دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی از جمله شهرداری‌های کل کشور مکلف‌اند مشابه دستگاه‌های اجرایی اطلاعات کارکنان و پرداخت‌های مربوطه را در سامانه سینا سازمان اداری و استخدامی کشور ثبت کنند.	با توجه به اینکه در جزء (۱) بند (ب) این تبصره از عبارت «سکوی یکپارچه نظام اداری (سینا)» استفاده شده، بهتر است از همین عبارت در این بخش استفاده شود تا از بروز ابهام و تفاسیر مختلف در این حوزه جلوگیری شود. همچنین در این جزء «عبارت پرداخت‌های مربوطه» دارای ابهام است و از این رو مغایر جزء (۳) بند نهم سیاست‌های کلی نظام قانون‌گذاری مبنی‌بر شفافیت و عدم ابهام در قانون‌گذاری و قانون‌نویسی ارزیابی می‌شود.	-
تبصره۱۷- بند ت-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۱ نام دفتر : مدیریت	دراجرای سرشماری نفوس و مسکن ثبتی مبنا در سال ۱۴۰۵ و اجرای آزمایشی آن در سال ۱۴۰۴، دستگاه‌های اجرایی متولی ثبت‌های پایه جمعیت، آدرس، املاک و مستغلات و کسب‌وکار و فعالیت مکلف‌اند با رعایت قانون مدیریت داده و اطلاعات در سقف اعتبارات مصوب خود نسبت به تهیه داده‌های موردنیاز مرکز آمار ایران اقدام و براساس مصوبه کارگروه تعامل‌پذیری، داده‌ها و اطلاعات را حداکثر تا خرداد ۱۴۰۴ در اختیار مر کز آمار ایران قرار دهند.	تاکید بر لزوم همکاری مرکز ملی تبادل اطلاعات با مرکز آمار ایران در حکم قانونی و پیشنهاد تدوین آیین‌نامه اجرایی زمان‌بندی شده‌ای در این خصوص، ضروری است. پیشنهاد می‌شود آیین‌نامه‌ای درخصوص حفظ محرمانگی و امنیت داده‌های دستگاه‌های اجرایی، ضمن دسترسی مرکز آمار ایران به داده‌ها به تصویب هیئت‌وزیران برسد. در این بند عبارت «دستگاه‌های اجرایی متولی ثبت‌ها» ابهام داشته و می‌تواند منجر به لوث شدن مسئولیت گردد. مضاف بر اینکه منوط نمودن حکم قانونی به سقف اعتبارات با توجه به ماهیت حکم، مغایر جزء دهم بند نهم سیاست‌های کلی نظام قانون‌گذاری به‌نظر می‌رسد. استفاده از واژه غیرفارسی «آدرس»، مغایر اصل پانزدهم قانون اساسی مبنی‌بر ضرورت استفاده از زبان فارسی در اسناد و مکاتبات و متون رسمی به نظر می‌رسد. براین‌اساس پیشنهاد می‌شود واژه «نشانی» جایگزین گردد. حکم مذکور ماهیت بودجه‌ای نداشته و از این رو ضمن مغایرت با بند (الف) ماده (۱۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، مغایر اصل پنجاه و دوم قانون اساسی ارزیابی می‌شود.	واژه «نشانی» جایگزین واژه «آدرس» گردد. عبارت «کارگروه تعامل‌پذیری دولت الکترونیک» جایگزین عبارت «کارگروه تعامل‌پذیری» شود.

بررسی احکام لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

آدرس حکم و ماخذ	متن حکم	اظهارنظر کارشناسی	متن پیشنهادی
تبصره۱۷- بند ث-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۱ نام دفتر : مدیریت	آیین‌نامه‌های اجرایی مورد نیاز این قانون در مواردی که مدت خاصی پیش‌بینی نشده است حداکثر ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.	عبارت «از لازم الاجرا شدن این قانون» زاید به‌نظر می‌رسد، زیرا هر قانونی از آن زمان، لازم الاجرا می‌شود و نیازی به تصریح به این موضوع نیست.	آیین‌نامه‌های اجرایی مورد نیاز این قانون در مواردی که مدت خاصی پیش‌بینی نشده است حداکثر ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون تهیه و به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.
تبصره۱۷- بند ج-جزء --- شماره مسلسل گزارش مرکز : ۲۰۲۰۱ نام دفتر : مدیریت	اجرای احکام مندرج در این قانون مربوط به سال ۱۴۰۴ است.	باتوجه به اصل پنجاه‌ودوم قانون اساسی مبنی‌بر سالانه بودن بودجه حکم این بند مورد تایید است.	موافق

پیوست شماره یک:

متن پیشنهادی مرکز پژوهشها در خصوص موضوع تبصره ۱۲ بند الف

مقطع / سابقه	دیپلم	فوق دیپلم	کارشناسی	کارشناسی ارشد	دکتری تخصصی
۱-۰	۱	۱.۰۴	۱.۰۸	۱.۱۴	۱.۲
۲-۱	۱.۰۱	۱.۰۶	۱.۱۱	۱.۱۶	۱.۲۱
۳-۲	۱.۰۲	۱.۰۷	۱.۱۲	۱.۱۷	۱.۲۲
۴-۳	۱.۰۳	۱.۰۹	۱.۱۴	۱.۲۰	۱.۲۵
۵-۴	۱.۰۴	۱.۱۱	۱.۱۷	۱.۲۲	۱.۲۷
۶-۵	۱.۰۵	۱.۱۳	۱.۱۹	۱.۲۴	۱.۳۰
۸-۶	۱.۰۶	۱.۱۴	۱.۲۰	۱.۲۵	۱.۳۱
۱۰-۸	۱.۰۷	۱.۱۶	۱.۲۱	۱.۲۷	۱.۳۲
۱۲-۱۰	۱.۰۸	۱.۱۷	۱.۲۲	۱.۲۸	۱.۳۳
۱۴-۱۲	۱.۰۹	۱.۱۸	۱.۲۳	۱.۲۹	۱.۳۴
۱۴ و بیشتر	۱.۱	۱.۱۹	۱.۲۴	۱.۳۰	۱.۳۶

انتشارات مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی
Islamic Consultative Assembly Research
Center Publishing Office